

8815

భారతి

సాహిత్య మాసపత్రిక

సంపాదకుడు

శివలెంక శంభుప్రసాద్

అక్టోబరు 1958

సంపుటము 35 :

: సంచిక 10

విడివత్రిక వెల ఒక రూపాయి

విషయానుక్రమణిక

అక్టోబరు 1958

నిర్వేదము	శ్రీ బొడ్డుపల్లి పురషోత్తం	...	1
నుదిత్ర ప్రణయం	శ్రీ డి బాలగంగాధరతిలక్	..	8
మర్యాదలు	శ్రీ జానాకల వేంకటరామమూర్తి	...	17
వార్షిక్షము - రంగులు			
తయారుచేయుట	శ్రీ ఆయ్యగారి సోమయాజి	.	25
జ్యోతిరవతరణము	శ్రీ బి రామరాజు	...	31
అంతర్వాహిని	'హితశ్రీ'	..	33
వరాహమిహిరచార్యుని			
నంధు నంబరణము	శ్రీ గొల్లాపిన్ని వాసుదేవశాస్త్రి	...	47
ఆత్మహత్య	శ్రీ మంథా వెంకటరమణారావు	...	51
సముద్రపు మొక్కలు			
వాని ఉపయోగములు	డాక్టర్ ఆర్. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి	...	68
సాంబయ్య చావలేదు	శ్రీ బలివాడ కాంతారావు	...	70
వసుచరిత్ర-ప్రకృతిదర్శనము	శ్రీ బొడ్డపాటి కుటుంబరాయశర్మ	..	74
ఇల్లు కూలింది	శ్రీ అంగర సూర్యారావు	...	78
కలగూరగంప		...	94
గ్రంథ విమర్శనము		...	97

వైజయంతిమాల పద్మిని వీరిని
అత్యున్నత స్థాయిలో చూడండి

జెమినీ చిత్రం

విజయకోట

తెలుగు...

వీరుడు

అక్టోబర్ 2 మొదలు ఆంధ్ర దేశ మంతటా....

అమృతాంజనము
 ఎంత భయంకరమైన
 కాలి నొప్పి నైనా క్షణంలో ఉపశమింప
 జేస్తుంది

ఒకలాది వ్రజలు 1883 మంచి
 దేశమంతటా అమృతాంజనాన్ని వారు
 కున్నారు అమృతాంజనము బెయ్యము,
 వాపులు, శంకొప్పి, వళ్లదోలు, జలుబులు,
 దగ్గులు మొదలైన వాటిని ఉపశమింపజేస్తుంది
 అమృతాంజనము
 అన్ని నొప్పులకు
 దివ్యమృతము

అమృతాంజన్
 రిమిడెర్
 మద్రాసు-4, దొంగయ్య-1, కంకరా? డి

AL. 20-48

ప్రతి ఆదివారం రాత్రి 6-80 గంటలకు 41 బాట్ల వాడ రేడియో వీల్ నల్ దక్షిణ భారతభాష
 లిస్టింగ్ లో విజయ వార్తాపాఠశాల ప్రా.గ్రామ్, అమృతాంజలి విశాఖ.

నిర్వేదము

శ్రీ బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం

ఎచ్చట నుంటివయ్య పరమేశ్వర! వీనిని కావ్యలోక మం
దిచ్చకువచ్చినట్లు విహరింపగ నీయక నేవకత్వమే
పుచ్చకొనంగ నాజ్ఞ నిడబూన, రసాబ్ధులు నీవదమ్ములగా
విచ్చిన నన్నజాజయరవిందములన్ కొలువంగనట్టరా!

భాగ్యముతోడ నీచరణ పద్మములన్ నతతమ్ము కొల్యగా
యోగ్యతఁగల్గి నిచ్చిన మహోజ్వల నూతన సత్కవిత్వ సా
భాగ్యమునగా ఉదాత్త రసవార్షిధి తేరెడగాని, పట్టిదా
ర్భాగ్య జగమ్మునన్ నిలువ వచ్చునె? యేకనిమేషరక్షిత!

అశయముల్ హిమాలయ శిఖ్రములన్ బురుడించుగాని, ఎన్
వ శని వల్లనో మొదటి కేనియు నించుక చేరలేక, నా
యాశల నీటగల్పుకొని యంధుశనై యిట కూలియుంటినో
ఈశ! పరేశ!! నన్ను కరుణించి యొనంగుమ పూర్వవంస్కుతిన!

ఈ యెడ నొక్కమారు పరికింపుము, నాదు దురంత వేదనన్
వ్రాచుగజాల పద్యముల స్వామి! అశక్తుడ నంచు తెల్పగా
నా యభిమానమున్ వదలినాడనులే!! యిక శంకలేల, నే
నీ యనురాగ గీతకమనీయనుధారనమానెదన్ ప్రభూ!

ఈ గుడిబండ చాల్చి యిక యెన్ని దినాలని జీవితమ్ము నే
లాగగలాడ తండ్రి? కనులం జలియించుచునుండె ప్రాణమే
లాగుననైన బ్రోవగ తలంపనిచో నిమునమ్ము యేని నే
నాగగ జాలనట్టి చలితాత్ముడ నైతి నయా! పరాత్పరా!

అశరదిందు చంద్రికల అసీకతాతలవేది జేరి నా
అశల నెల్ల నీకు తెలియంగ కవిత్వమునల్లి, అల్ల అ
కాశమునందు తారకల గానముతో శ్రుతిగల్గునట్టి భా
గ్యాశయ ముబ్బునయ్య పరమాత్మ!! నిమేషపు జీవితమ్ములో!

భా ర తి

ఆశయహీన జీవితమే హాయిగ నున్నటు తోచు, పెట్టి యా
వేళిము పెచ్చుమీర వినువీధిని సాధము పైన సాధములే
కొళల మొవ్వగట్టితి సుఖముగ నుండమటంచు, నింతలో
రాశిగఁ జేసి యన్నిటి పరాత్పర!! రంజిలుచుండు వాత్సలోన॥

నీవే నేనయి నేనె నీవయగుచున్ నిత్యప్రబోధముతో
భావావేళ రసైక జీవిత నముత్యన్న ప్రవేశదముతో
నీ విశ్వమున నుండు భాగ్య మది లేనేలేక యల్లాడు నే
నీ వాత్సర్యరసము నానుటకు తండ్రి! ఎంతో కొట్టాడెదన్॥

జీవిత మగ్గలం బగుట జీవితయంత్రమునందు జిక్కి, నా
నా విధమైన యాతనల నల్లి కృశించితి తండ్రి! నూత్న నం
జీవిని నిచ్చి సంస్కృతి విశేష నమంచిత దివ్యమార్గ నం
భావితుఁ జేయవేడెద కృపారస వీక్షణ! సాధురక్షణ॥

నాదు జీవిత మనడి విషాద గీతి
నీవు రచించి నా కీడినావు గాని
శిథిల మూట ఆలాపన నేయజాల
దీ హృదయవీణ, నీవు ప్రేమించునటుల॥

ఎన్నటికినైన విడిచిండు నీ యెడండ
మొగ్గయని తలంచితిగాని మోనపోతి
అమిత కఠిన కర్మశృహృదయముతోడ
తోడిమనసుకును దీనిని త్రుంచినావు॥

ఏమి మూటగట్టెదవు? కానిమ్ము సామి!
ఆగిపోవను తుణమాత్రమైన జన్మ—
ఈ విషాదాశ్రువులను జీవించువాడ
నతతమును నీదు నామనంజ్జరణతోడ॥

సుచిత్ర ప్రణయం

శ్రీ డి. బాలగంగాధరతిలక్

పాత్రలు: శేఖరం, రంగనాథం,
రామనాథం, పంతులు,
సోమయాజులు, సుచిత్ర.

రంగము - 1

* * ఒక బాటలో ఒక వికాలమైన రోడ్డు
బహుశా అటువైపు మూడు నాలుగిళ్ల
కన్న ఎక్కువ లేనందువలన కాబోలు
ఆరోడ్డు మీద జననంచారం చాలా
తక్కువగా ఉంది రోడ్డున ప్రక్కగా
శేఖరం నిలబడి, సిగరెట్ కాలుస్తూ
ఎవరికోసమో నిరీక్షిస్తోంటాడు ఖరీ
దైన పాంటూ వర్క్స్ టర్నెట్ లో
ఉంటాడు శేఖరం స్ఫూర్తదూపి అత
నిలో ఆడంబరమూ, చొరవా
తెగింపూ వ్యక్తమౌతుంటాయి ఎంత
అణచినా అణగని ఉత్సాహమూ,
ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా నశించని ఆశా
వాదమూ (Optimism) అతని తీరుకీ
ప్రవర్తనకీ ఒక ఆకర్షణని కలిగిస్తాయి
అతను అలాగ ఎవరికోసమో చూస్తూ
నిల్చుంటే, వెనుకనుంచి అతని
మిత్రుడు రంగనాథం వస్తాడు పాంటూ
ప్లాజా ధరిస్తాడు శేఖరం కన్న ఒకటి
రెండు సంవత్సరాలు పెద్ద
కాలం ఉదయం ఎనిమిదీ నొమ్మిది
గంటలకి మధ్య :

రంగ. (విప్రుమీద చూచి) నూలో శేఖర. ఇక్కడ
నిలబడ్డా నీం రోడ్డుమీద

శేఖరం (అరిగిపోతూ) వారి మధ్యటా రాస్కల్
ఇంకా యింటాను నీమో అనుకున్నాను అది
కోసం రింపేసున్నాడు రాత్రిపగిలా అంగు
వల్ల యాడుకోవాలనుచీ యామో గైరీ చావను
కోట్టేసున్నాను

రంగ అలాగా! అయితే ప్రస్తుత మకాం ఎక్కడ.

శేఖరం సగంకా వాతీను ప్రభుత్వంవారి రోడ్డు,
వాక్కులు గాత్రస్థ క్లిబ్బులు నీలాంటి
మిత్రుల లాడీలు. 'దికాలో' నం ప్యూటీస్
అన్నాడు ధనసూతి ఆ నీ (ఫ్రెండ్లివి శేఖరను

రంగ (ఎగా దిగా చూపి) దూంచి ఓక్ టాక్ గా
ఉన్నావు ఎకివా ఉద్యోగం దొరికిందమిత్రా!

శేఖరం ఎవరివాడుం నువ్వి ఉద్యోగం తలవొంచి
క్రిమిపడి పనిచేసే బాపతింటావా నేను ఇంకా
క్రిమిపడితే నెలకి ఓ ముప్పి వందరూపాయల
జీతం!

రంగ ముప్పి వందరూపాయలా నీవి! వార్యభూహ!

శేఖరం అంగులోనూ యావంత్లో, ఆవందంత్లో, ఆశ
లలో మి.మి.లా తే ఈ జీవితాన్ని నునాస్తాగిరికి
బలియివ్వడం మహాపాపంరా రంగదూ! ఒరేయ్!
మన లెక్క ప్రకారం నలభైఏళ్ళు వచ్చేటానూ
దూవవుకు కష్టపడినాడెగుగ! ఆ పైని మన దీనా
చారం ప్రకారం వృద్ధుడౌవాతాడు కాంట్ట
ఎలానూ కష్టపడలేదు కాబటి జీవితాన్ని నిరం
తరముఖప్రపంచ సుఖాల నీ ధియిరీ మనం కని
పెట్టిందే!

రంగ వారి నిన్ను తి.రె.గూ! పూటకీ టికెట్ తాతడు.
ది ఎ వ్యాపై వినులన్నుల గాడిదలా తిగుచు
కున్నావు మరీ నీ కీ తిండి బ్లూ ఎరికు సపయి
చెప్పిన్నాడం మరి

శేఖరం (నీరర్థు దమ్ము గట్టిగా లాగి) ఒరేయ్
రంగదూ నా జీవితమిత్రం నీకు విషమర్పి చెప్పా

భా ర త

లంటే ఒకరోజు, అది నీకు అర్థంకావాలంటే ఒక సంవత్సరం, కానీ నువ్వు అయితే అయితే ఒక శతాబ్దం పడుతుందిరా మై దియో! కాబట్టి యాదునుక్కల్లో చెబు తాను విను. జీవించడమనేది ఒక కళ అ కళని ఆధారం చేసుకుని యాదు ఉపకళలు వచ్చాయి. ఒకటి అప్యచెయ్యం, రెండు అబద్ధాలాడడం, మూడు వేషభాషలు ప్రస్తుత కా విద్యార్థుల విద్యాస విరాహాదీక్షలో ఈ యాదించిలోనూ గొప్ప ఎక్స్ పర్ట్ నైపుయానమతో

రంగ : విజం!

శేఖరం : విజం. (విషాదంగా) యేం చెయ్యమరా బ్రదర్ చెప్పాణి అమకోటు మనలాంటి మనస్థితిరగితి యువకులకి యంతకన్న ఆస్కారం ఏముంది గౌరవంగా వేర్వేరుగా జీవించేందుకు మార్గాలలేవు అలాగ అవి స్వతంత్రం కానీ హృదయం వంతుకొని, అకేయాల్ని అకేర్ని కట్టాటి నైపుకాలంలో పారేసే జీవం డబ్బులకోసం బ్రతి కడమనేది—మై గాడి—నే నూహించలేమరా

రంగ : అవునుగాని నీకు అప్పు ఎవడిస్తాడంటే మాట యాభైరూపాయల వికరమైన కూపి సంపాదన వున్నా కాకే వుట్టదు

శేఖరం : అందుకే అప్పుచెయ్యడం కూడా ఒక కళ అమ్మామరా మిసర్ మాటవరసకి మన ప్రాండు గజపతిని ఎదుగుకువా?

రంగ : తెలియకే—అర్ అండ్ అర్ ఫరవ్వలో పని చేస్తున్నాడుగా.

శేఖరం : వాడికి నువ్వంటే ఎంత నుర్రీ, ఎంత గౌరవయా, ఎంత ఎక్వాలిటీ ప్రయోజనమివనీ తెలివైనవాడివనీ

రంగ : అవునవును పాపం వాడికి నేనంటే అమిత అభిమానం.

శేఖరం : అవునా! మొన్న నే నేం చేశానో తెలుసుకా. అప్పుంటు అవసరం వచ్చింది ఒక్క పాతికవుంటే యివ్వరా బ్రదర్, మన రంగడు వా కివ్వవల్సిన పాతిక నీకు విలియా వేస్తాను, పాపం వాణ్ణి ఈ నెలలోని రోజుల్లో పెన్ చెయ్యడం వా కిష్టం లేదురా అది నీ పాతిక యాపాయలు సంపాదించావు

రంగ : (తెగబోయి) నేను నీకీవ్వాలా? నీ ముహూర్తా వాకు అప్పుపెట్టే వైపుకునూడా వుందా! ఏం నుండేయరా నీది ఎంత అబద్ధం, పచ్చి వలని అబద్ధం

శేఖరం : అబద్ధం ఎల్లగా ఉండదురా భాయ్ జర్మనీ సిల్వర్ లా తగిలితగిమని మెరుస్తూ నిమ్మ లోబరుచు కుంటుంది. సత్యం విజంగా నల్లగా ఎక్కడో యాలపడి ఉంటుంది.

రంగ : ఇంత ఘోరంగా ప్రవర్తిస్తా వనుకోలేదురా.

శేఖ : ఖంగారు పడకురా రంగడూ ఆపదలందు ధైర్య మున్నాడు ధర్మహరి అనే అ మెరికన్ పామెట్

రంగ : నేను పెర్మి గజపతికి నువ్వు చెప్పిన మోసం చెప్పేస్తాను

శేఖ : చెప్పడూ! చెప్పినంత మాత్రాన కల తీసేస్తాడా ఏమిటి—ఇంతకీ ప్లీ హియూంకదా! బొనుకాని బ్రదర్ ఒక్క అయిదు యాపాయలంటే (చెయ్యి చావుతాడు.)

రంగ : (కంగాణగా) ఒరేయ్ వాకి మమ్మ కొట్టు కున్నా వేసిటి

శేఖ : సార్ (నవ్వేస్తాడు) అలవాటు మోహన అడిగే కాను 'రివిరి యిసుమున కైలంబు తీయవచ్చు, కుండటికొమ్మ పొధింపవచ్చు కానీ చంపికా చచ్చివా రంగవాగునికుండి కానీ రాలచెవుడు' అన్న లోకోక్తి ఉనికి పాకుందా

రంగ : ధాంక్స్ డబ్బువగర మని చాలా గట్టి అనుభవమంది మిత్రమా!

శేఖ : (ఇటూ అటూ మాసి) ఒరేయ్ రంగడూ, ఇంక మన్యల్లిబా

రంగ : ఏం యిక్కడి నిలవవలసినదా.

శేఖ : ప్లీజ్ ఆ అమ్మాయి వచ్చే వేళయిందిరా.

రంగ : అమ్మాయా! ఎవరా అమ్మాయి? ఎవరి అమ్మాయి తిడితిరి నుగగనాలేమిటి. సరిస్తే రంగా చెప్ప.

శేఖ : సుచిత్ర

రంగ : సుచిత్ర! ఎవరికీ కానీ రామకాళంగారి అమ్మాయి!

శేఖ : ఎక్కాట్లీ

మచ్చిత ప్రణయం

రంగ : అయితే!

శేఖ : ఇంకా నీకు తెలియదురా రంగదూ నువ్వే లోకంలో ఉంటున్నావో నాకు అర్థంకావడం లేదు. భవదీయమే శేఖరంయొక్క జీవిత చరిత్రలాది యీ గొప్ప అధ్యాయాన్ని విస్మయించావని తెలిస్తే—భావి చరిత్రకొయలు నిన్ను మెచ్చుదురా

రంగ : అసలు సంగతి ఏదెలా ఏడుద్దా

శేఖ : ఆ అమ్మాయిని నేను ప్రేమిస్తున్నాను. కాశీకి వదిలివేయకుండాగానుండి యిదే మన జీవిత కాలం సువ్యక్తిగదిరింపు యీ విషయం తెలియనివాడు మన జీవితంలోనే లేడు

రంగ : అదేదో ప్రేమించడం అనే పని చేస్తున్నావని తెలుసుకుగాని నీ ప్రేమకి లక్ష్యమైన దురదృష్టవంతురా లెవరో తెలియదు. అయినా, సుర్యం దగ్గి ప్రేమించేయ్యోచ్చును ఖచ్చితం నీ లక్ష్యవహరం.

శేఖ : ఇదా నువ్వు చెప్పేది అసల నీకు ప్రేమంటే ఏమిటో తెలుసునా! ఆ ప్రేమించే తానానూ, న్యాయమూ నీకు ఉన్నాయా? నువ్వు కిట్టునీ కృష్ణకాస్త్రనీ చదివావా? రాత్రిళ్ళు మల్లె పూలు వాసనయాస్తూ ఏడుస్తూ పక్కమీద దొర్లావా! పోనీ ఎప్పుడో చంద్రోపాలంభన అయినా చేశావా! కరకుగట్టిన గుండెల నువ్వు నా ప్రేమని నిరసించడం అందుకు మార్గం కాంఠిని ఆక్షేపించివట్టు ఉంటుంది

రంగ : నా మాటకేంకాని, ఏదీనా ఫలితం కనపడు తోందా!

శేఖ : ఆ అమ్మాయి చాలా చెట్టుగా వుంటోంది. ఎన్నో లవ్ లెటర్లు రాశాను. నా కాన్సీకి చెబుతాను, మా ప్రీవీఫాలోకి చూపిస్తాను అని చెబుతుంది కాని ఏ ఒక్కటి చెయ్యలేదు. అదిదీ మనం అంటే యిష్టమన్నట్లు అదే చాఖలా అనుకో

రంగ : అవసరంగా తానునాడా రచ్చక్కెలవనీ వస్తుందనే భయంకరం అటు గన్ చిక్ గా ఉన్నది వుంటుంది కాని, అది నీ మీద ప్రేమగా

భావస్తే నీ కామనకమృదిగురించి సందేహించవలసి వస్తుంది.

శేఖ : స్త్రీ మృదియం నాకు లాగా తెలుసుకురా మిసర్! అటు వైకి చూపే విముఖత, కావం వెనుక ఎంత ప్రేమవుందో, అటు ప్రవర్తనా, వ్యభావనూ చెప్పటానీ ఉన్నాయి ఒరేయ్ బ్రదర్! ఒక్కొక్క అపది ఒక్కొక్క రకం వీగ అనుకో ఎవర్నీ ఎలా మీటి పరికించాలో అదొక బ్రహ్మాంధ్రమైన కళ అపది మంచి గంధం చెక్కలాంటిది గంధం చెక్కని రాయగా రాయగా గంధాన్ని ముంది. అలాగే అపదాని చుట్టూ నిరగా తిరగా ఓ డెన్ మార్గింకున 'ఏమండోయ్ మిమ్మల్ని నేమా ప్రేమించేవాడు' అని చటుక్కున అనే గుంది

రంగ : నువ్వు కత్తిపాప్తికీదీరిరా శేఖరం కథలు వ్రాయడానికి, నాటకాల్లో నేపథ్యం వ్రాయడానికి పరికరావుగాని లోకాన్ని అందరికానయ్యి లేకపోతున్నావురా ఒకటి ఆ అమ్మాయి అంత బుద్ధిలేనిదై నీలాంటి లోఫర్ని ప్రేమించిందే అనుకో, వాళ్ళివాన్ని నిన్ను ఓ పెయిర్ ఆఫ్ టాంగ్సు (Pair of tongs) తో ఓ త్రుగు నుని విరివట్టగా వీరి గోడ అవతలికి విసిరే య్యదూ!

శేఖరం : ఒరేయ్ నువ్వు నుమాస్తాని నుమాస్తా ఎవడికి జీవితంలో గొడుగు నీజమాకుందనీ, అన్నీ కోపోయినా కొన్ని అయినా నుఖాంతం అవుతాయనీ నమ్మకం పోతుందిరా వట్టి సివిల్ గా అయిపోతాడు చూడు ఈ అమ్మాయి రానువాధంగారివిక్రేకృతిక అందుగా గారబు పట్టి, అర్ధరాత్రివేళి అటు లేచి ఇప్పుడు నాకు మార్గంకాంతి కావారి అంటే ఈయన రిక్షాగం గగనమార్గంలోకిపోయి మార్గభగవానుణ్ణి జబ్బు పలుకు తీసుకు వచ్చేస్తాడంటే నమ్మకం అటుకంటప్పన ఈమని కాదనిలదా . అరెరె! ఆ అమ్మాయి యితే వచ్చేస్తోంది. టీజ్ గలవులే.

రంగ : ఏదీ అదిదీ ఒక్కసారి చూడనియ్యి.

శేఖరం : టీజ్ . పోరా పోరా (భయం భయమని లాక్కుపోతూ) అబ్బబ్బ ! యీ రోడ్డుమీదైతే

పాఠం

కొంచెం ఏకాంతం ఏడవక పోలే ఎలాగరా
(రంగభాగం నిర్మిస్తాను సుచిత్ర ప్రవేశం
పంథొమ్మిది సంతర్పించుకున్న అందం
అక్కడ, పెంకిరివం, తెలివీ అన్ని అమరి
ఉంటాయి ఖరీదైన చీర ధరించి రెండు బస్త
లలుగుంటుంది చెరిలో వాటికి చేక్ ఉంటుంది)

శేఖరం : సుదూర్గింగ్ సుచిత్రాదేవి
సుచిత్ర (మౌనంగా) : సుదూర్గింగ్
శేఖరం : ఇలాగ మేటింగ్ కి బతుకేగరా ఏమిటి
సుచిత్ర : అది మోక్షమంది

శేఖరం : నిజమే కాని అవకాశం ఏవగాటిలో జోక్యం
కలిగించుకోవడం వాళ్ళకే సందానంది

సుచిత్ర : (మాట్లాడక ముందుకు వెళుతుంది)

శేఖరం : సుచిత్రాదేవి అన్నట్లు నా నూలు దహరణ
ప్రేయశ్చ విభు అందరిననుకుంటాను

సుచిత్ర : అగ్నిహోత్రుడి కందింది

శేఖరం : (కానీ) అంశమాల అలాంటి సుందర్న
కార్యనిలయిపోతుంది

సుచిత్ర : మిమ్మల ఏమీ గూర్చిన తీసుకోవంతుకు
సంతోషించండి మీకు వర్సింగ్ యిస్తున్నాను
మీకు నాకు ఏమీ సంబంధం లేకుండా
ఉండవోగు ఇళముంగు మోక్షమంది మారక
పోలే నేను తీసుకోవగిన వర్య తీసుకుంటాను

శేఖరం : మీకు కోపంగాని సుచిత్రా, ఒకటిఒక
ద్యో తీసుకుంటే యీ శేఖరం తీరికం సర్వమే
పోతుంది

సుచిత్ర : మీకు అలవాటే ఎన్నమాట.

శేఖరం : ఏమిటి

సుచిత్ర : తాళుకు

శేఖరం : (ఎవ్వ) మీకు చాలాకోపం ఉందంటే
కోపంలో మీకు మరి అందంగా ఉంటాను

సుచిత్ర : చూప

శేఖరం : పోనీ మూస్తానే అనుకోండి, ఈ క్షణం యీ
దశకు యీ ప్రాణం—నీటి క్షణం
మూడుడం అని మీ వెంకటేశ పరుగులుతాయి
కదా

సుచిత్ర : (చిన్నగా నివ్వ) ఈ గొడ్డుకొడుకంతిప్ప
మీకు మరెవీ పదిలేవా ఏమిటి.

శేఖరం : నిజంచెప్పారు సుచిత్రాదేవి ఈ మధ్య
పోనీమూస్తానే ఒకటి రెండు ఉద్యోగాలు
దగ్గిరా తిరిగిస్తాను. నీ. మే. ప్యానె
రెండేళ్ళయినా యీ ఉద్యోగిని బిల్లిలేక
పోయాను ఏమర్చిపోయింది మాడలేపోతానో
అని మీకు ఎవరే యీ గడు, మాన్యత
పొగడ్డుగా బిల్లి, కాలేజీలు—యిమ్మి
ప్రొద్దుకాలంటే ఎన్నో మోక్షాను దేవి,
గతం

సుచిత్ర : ఇంక కటికెడంటే

శేఖరం : మీకు ఏమన్నా అవండి సహితాను ప్రేయశ్చ
యింతి శక్తి యింతి కడి ఉంది నాకు యిది
నాకు తోనుగుసుంటే ఒకనారి తనదగా
రెండు గోజులు మీకు కనుపించావో మీకు కని
పించేటంతాను ఏమీ తీసుకువదిలిపించి రుంచి
నీకు ఏమిటా ఏమీ అహం లేకుండా అలా
ఉండిపోయానంటే ఎన్నోగి పరే, మూడవ
గోజు మీకు కనిపించారు

సుచిత్ర : (హేళిగా) పాపం అప్పుడైతే భోంచే
కొం

శేఖరం : మీకు కనిపించాక యింక భోజన మెందుకు
కగువు నింపిపోయింది

సుచిత్ర : మీరే శేఖరంగానా ఇలాగ ఉపవాసాలు
చేసుకొనికే యింకా గొప్ప తిక్కలు మాడిం
చడానికి మీలో ఏదో మాహాశక్తి ఉంది
ఉండలి ఇంకా మన దేశం ముగ్ధుల్ని సత్తం
దివోదం చాలా విచారకరం కాని మీకు
నన్ను యీగ సంబంధించినా యీ అగ్గింలేవి
వాటమా, మీకు నాకు నాదా గొంతుపనిము
కొదవి ఉచితం కొదవీ మీకు తెలియచెయ్యడం
చాలా అనందం ఇంకో మీకు మళ్ళీ చెప్తు
న్నాను మోక్షమంది సరికింలేను మీ దానిం
మీకు ఎంత తెలుస్తుంది

శేఖరం : (కాతాకుడై) అంతేనంటారా

సుచిత్ర : అంతే పేజ్ ఇక దానిచెయ్యండి (విసు
రుగా పిల్చిపోతుంది)

శేఖరం : హే శేఖరం! నీ యీ శ్రమ అంతా
త్యక్తంరా! మధ్య విరుపేషి, విరుద్ధాది.

సుచిత్ర ప్రణయం

సుత్ర్య లోభుని చావ ప్కొంపిలేది. అంతే
కొని నీ హృదయం నీ ఆశయం ఎవరికొకవారి
చదువునన్న అపరిచితి మాదా గుణం హోదా
గౌరవం అంటే ఉన్న మోజు మనుష్యులంటే
లేదు. ఈ సంఘానికి మిగిలి, మిగిలినంతా కొడు
కొలిపింది ఈ సంఘం రాక్షసుల సంఘం—
ఇక్కడ వాలాంటివాడికి వ్యాసం లేకురా,
లేకు — అర! సుచిత్ర పల్కిపోయిందే! ఇప్పు
తేమిటి చెయ్యడం (తీవ్రంగా ఆలోచిస్తాడు
ఒక నిశ్చయాలి వస్తాడు) ఈ శేఖరానికి
ఒకమి అవేదలేకు ఇదేదో నివరికంటా మా పి
తీరుకను శేఖరం అంటే ఏమిటి? Hope
forever hope (హోప్, ఫరెవ్ హోప్)

(గారిలో చెయ్యి ఉప్పుతూ సుచిత్ర వెలిప
చారిణి పల్కిపోతూంటే గురుస్తూ పోమయూ
తాల్ని ఢిక్కంటాడు పోమయూతారికి వలకై
వైబడిన వయస్సు బట్టిలా వారి నిశ్చితోడు,
యిరిం బానిస చిహ్నాలు)

శేఖరం (ఆగి) అయ్యో! ఒక్కమాట. ఈ దారిని
ఒక అమ్మాయి, ఒక అందమైన అమ్మాయి,
రెండుకడల అమ్మాయి కనిపించి మో చెప్పి
గలరా

పోమ ఎవగమవ్వు (కళ్ళిజోడు సవరించుకుంటూ
చూస్తాడు)

శేఖ (ఉరికిరిపిడి) మత్స్యబయ్యా మహానుభావా!
శేన్ వస్తాను

పోమ (చెయ్యి పట్టుకుని) ఏమయ్యా శేఖరం
యిప్పటికి దొరికావ్ కా అద్దెకాట ఏం
చెప్పావు? రెండుకోకాల్పించి నీ కోసం
విధులన్నీ గలిస్తేన్నాను

శేఖ నీ నెప్పకన్నా యివ్వకన్నా కా స్వామి
ఎటొచ్చి ఒక్క సంతతిరం కదా అయింది!
ఇంక కొన్నాళ్ళు ఓపిక పట్టండి.

పోమ ఇంక ఏలేదు నీ తియ్యని మాటలకి మోసాలకి
యింక లోబడను ఇన్నాళ్ళు కా యింట్లో
వైకాయించి ఒక్క నెల అద్దె యిచ్చిన పాపాని
పోయావా! న్యాయం ఉందా! బాయదానేనే
ఒక్కకోన యిచ్చి తీరల్సిందే.

శేఖ : మీరు చెప్పినది నిజమేకొనినా (గమంతుంది
రానిల్సిన సొమ్ము యింకొం లేదు తిర్వారీ,
చూపండి దీక్షిగాన యింటి అద్దె ఎప్పుడూ
ముందే గమాల సెలకోవారి లేక వా శే
వాయివాయి తప్పవు ప్రపంచంలో కొన్నిటికి
వాయిరా గుణం ఉంటుంది చెబుతుంటాది,
యింకొద్దె ఒకటి కోరు చావా ఒకటి

పోమ : ఈ కబుర్లన్నీ పరికిగవు కాకు చాలా అతి
సరంగా ఉంది నీ బాబులు అఖి సగం
అయినా చెలించి

శేఖ ఇప్పుడేమో లాభంలేకు పోమయ్యగారూ
ఇప్పుడు ప్రతి విషయం అయ్యాలిమైంది.
సుచిత్ర యీ వాటికి గలదూరిం పల్కిపోయి
ఉంటుంది చంపేకానగూ, పాపింకో పుడక
లాగ అను గచ్చి (వేగంగా పల్కిపోతాడు)

పోమ సుచిత్ర! సుచిత్ర ఎవరు చెప్పా ఈ జమిం
దాగుగారి అమ్మాయి కోనక వినుయ్యాయ్
శేఖరం (వెనకలే నడితాడు)

(రెండు వినుపాలపాటు స్త్రీక కాలేగా నం
టుంది మరో వైపునుంచి సుచిత్ర వస్తుంది
వెనకలే శేఖరం వస్తాడు)

శేఖ (ధిమం ధిమంగా) మిస్ సుచిత్రా దేవి!

సుచి (అశ్చింతంగా) మీ రింకా

శేఖ అనుమిస్తానీ ఉన్నాను. చాతు ఎప్పుడూ
వెంటింపెదేగా

సుచి (కోపంగా ముంగుకు విట్టుకుంది)

శేఖ మీ చీర చాలా కాటందండి

సుచి మీగుమాదా ఒకటి కొనుక్కుంటారా.

శేఖ (చిరియి మాదా) ఈ ఎండలో మీ వొట్ల
పనిమి బంగారంలాగ మెరిసిపోతోంది

సుచి మీకు మరిపోయిందండి

శేఖ ఎగ్లాటే కర్రపగా పయ్యగ్నైకా చేకారు

సుచి థాంక్స్

శేఖ చూపండి (లేమి ఉద్దేది అన్నాడు. కొని అదే
నిజమైతే మీరు కా కళ్ళికి కోనకోలా మరీ
ప్రకృతికంఠంగా ఎలాగ కపపిత్తాను చెప్పండి
అసలు మీరు లేనికోటమాదా మీరు కపపిత్తాను

భారతి

కదా ఈ కల్లె. ఈ ప్రకృతి అంతా కదిలి
కోరిన నెలాగున్నట్లు ఉంటుంది. పచ్చిక
కాలంలోనూ ఇంక ప్రేమ నుడిచినా అవు
తుంది. ఆ చెప్పిన కవి యెందో కాని

సుచిత్ర : పర్యటించేవాడికి లోకం అంతా వచ్చగా
కనపడుతుంది.

శేఖరం : మీ రలాగ తీసేస్తే నే నొప్పుకోను ప్రేమ
స్వేదీ మాలం ఆదిదంపతులు శివార్యకుల
దగ్గర్నుండి లైలానన్నా కోమయ్యచారియేట్

సుచిత్ర : (చెల్లెల్లో చేతులు పెట్టకొని) మీ నాగ్గోరణి
విపరీతంగా ఉంది—

(రబబ్బున వెళ్ళి తిరిగి వచ్చినదారి నే
కోపంగా వెళ్ళుతుంటుంది)

శేఖరం : ఆరే ఇంటిపై వల్లిపోతున్నావే.

సుచిత్ర : మీలాంటి పెంతునప్పులు చాలు
కాస్తాంటే ఏమిటి చేసింది—భీ, నిర్భయి తెలి
యింది ఈ. నే నింటికి వాతాను.

శేఖరం : (తం దిగుతుంటే) వల్లి ఇంతదూరం
నడిచివెళితే! వాని రిక్తా పిలవమన్నావా

సుచిత్ర : (మరచుచూ నువ్వు)

శేఖరం : కాకుండా మీ ప్రేమ ఏమిటి కర్మం
మీ రలా నడస్తాంటే నాకు కాల్లె నొప్పులు
పెంతుకున్నాయి మీరు దరిద్ర వాయిస్తారని
భయంకారి మిమ్మల్ని బుజాలమీద యెత్తుకు
మీసుకుపోవాలని వుంది.

సుచిత్ర : (పక్కన నిద్రి) మీరు నేంటే భయం
ఉందన్నమాట.

శేఖరం : తనవిధానం సుచిత్రాదేవి ఈ ప్రపంచంలో
జీవి! భయపడను—భయపడలేదు కాకుండా
ఒక్కటి ఉంది దూరంగా ఏకాంతంగా నువ్వుని
నడిపిన లోకాలకి భయపడలేదు దిద్దినా
చావు! భయపడలేదు కాని మారంటే.

సుచిత్ర : (ఆశ్చర్యంగా) మీరు మరకం ఏమిలేదా.

శేఖరం : లేకే సుచిత్ర—ఉన్నాయి వ్రాళ్ళ
అర్థాలు.

సుచిత్ర : అంత పెదవికంలో ఉండి కాని సంపాదన
లేని మిస్సెలో మీరు పెళ్ళి ఎందుకంటే!

శేఖరం : ఎంత చాలన్నావు సుచిత్రా! ప్రేమ
పెళ్ళికి ప్రేమించుకోన్న స్వప్నకల్పలకు ఈ
నీరిదంపదలూ ఈ భోగభాగ్యాలూ తుచ్చాలు
కావుటంటే మీరు నేనూ, నాకు మీరూ
ఉండగా మరింతే కావాలి ఒకరి వదుంతున్నా
ఒకరు చెయ్యి వేసి ఒకరి కళ్ళలో ఒకరు చూస్తూ
ఎన్ని యుగాలైతే గడిచినా నువ్వును కదండీ.

సుచిత్ర : బొసులేండి. మీరు మీ మిత్రులదగ్గర ఒకటి
తెండా అప్పు చేస్తాంటే, నేను పాడుగమ్మ
యిగుగమ్మలదగ్గర కొంచెం రియ్యం, ఉప్పు,
పల్నా బియ్యం చేస్తాంటే—

శేఖరం : మీ కేం సుచిత్ర. నువ్వు క్రమంతుకారిని.
సుచిత్ర : అయితే నా నానం ఆశించి నన్ను చేపట్టాలని
చూస్తున్నా రన్నమాట

శేఖరం : కాదు కాదు సుచిత్రా! ఇక్కడ మిమ్మల్ని,
అక్కడ ఆగాఖాన్ ధనాన్ని, రాక్ ఫెలర్
ఖజానాన్ని, పోర్టు మిలియన్లను, నైజాం ధూగ
ర్యంలో చావీ బంగారాడీలనీ పెట్టి నీకేం
కావాలని అంటే, సుచిత్రా ఆమెనుమిట్లు గొల్చే
ధనాన్ని యిలాగే కాలికో తీస్తే నాను. నేను
గజానికీ చాపట్టయితే, యిన్నాను యీవ్రాళ్ళో
ఆవకస్తానా పడుతూ యిలా ఉంటావా

సుచిత్ర : (హర్షంగా) మీలో ఎంత తృప్తికలనూ
సహనమూ ఉన్నానుంటే

శేఖరం : (నీలయ) నాపరిణామం అయిన కొద్దీ మీరు
క్రమంగా నాలోవున్న యితిర సుగుణ సంపద
నూడా తెలియకపోయింది

సుచిత్ర : కాని చూడండి మిస్టర్ నా జీవితవిధానం
నేను నాకు విరంజితం, పొఖ్యం, భోగం అం
నాటు ఏం కోరినా అది కల్గియంగు పడాలి
మీకున్న ఉత్తిమగుణాల నాలో లేవని విచా
రిస్తున్నాను చీరలు, నగలు, కాగ్నూ, వాగ్నూ
—ఇతన్ని నా కనీసపు ఆవసరాలు కనీసం
వెయ్యిరూపాయలు సంపాదించాలిగానైతే,
నా వివాహానికి ఆశించకయ్యకు మీరే అర్హ
తలు లేవని తెలుస్తూ నేనుండి మీరు పోతున్న
వ్యర్థాల్ని భోగించేస్తూ నువ్వుగా నిద్రపోయే ఓ
రకం గోంగళిభ్రమం. ఇంక మీరు ప్రణాళిక
నిరవినందనం విశేషమైనది. నమస్తే. ఇక నన్ను
విడిగించకండి.

సుచిత్ర ప్రణయం

(సుచిత్ర పల్లిపోతుంది. శేఖరం స్తంభిధూతుడై నోర విరిచాడు కొంతసేపటికి లేచుకొని యిటూ అటూ ఆలోచనాసంధిమ ముసమ్మడై తిరుగుతాడు.)

శేఖరం: నిజం ఎందుకు చెప్పావురా శేఖరం పోటా కడిగిపిగ్గామరని మడిచేసి ఎందుకు నీ పన్ను పరిస్థితిల్ని ఆమెకి చెప్పావు. కాచిరిని నేనే పేర్చుకున్నాను కా ఆశిలకి నేనే ఉర్చితాడు లింగరాసు ఎంతిపని జరిగింది ఎంత ముకువుగా నేర్చుగా తన విరసనని యీసడింపునీ వ్యక్తం చేసింది ఇప్పుడేంచెయ్యను—

[శేఖరం నిష్క్రమిస్తాడు ముగ్ధుడై ప్రణయించి తిరిగి సుచిత్ర, వెనకాల శేఖరమూ ప్రవేశిస్తారు]

శేఖరం సుచిత్రాదీ! సుచిత్రాదీ!

సుచిత్ర (వెక్కి తిరిగిచూస్తుంది)

శేఖరం ఇక్కడ యీ కోడుమీద, యీ ధూళిలో పొరవేసుకొని వెళ్లి పోతున్నారా?

సుచిత్ర (ఒళ్లంతా చూసుకొని, చెరిసంచీ తెరచి చూసుకొని) అబ్బే, నేనెవరూ పొరవేసుకోలేదు!

శేఖరం పొరవేశాను దీని, యీదీపడి ఉండెక్కాయని నిత్యంగా కలిపిమన మీ పాచాలతో తోక్కి వెలిపోతున్నాను

సుచిత్ర ఇంక కింతవ్వం కట్టిపెట్టండి మాయిల్లు దగ్గరకు వచ్చేసంది ప్లీజ్ గలవే—

శేఖరం (ఒకటి కంపించుటచేసి) అయితే సుచిత్రాదీని ఒక్క సలహా చెప్పండి మిమ్మల్ని ఇంకా కాధించను

సుచిత్ర అయితే ఏమిటో చెప్పండి

శేఖరం జలం మంచిదా, ఎలక్ట్రిక్ తీగ మంచిదా, విషం మంచిదా?

సుచిత్ర ఎందుకూ

శేఖరం: మనాయాసంగా మరణించడాని? శేఖరం అనే అర్థాన్ని సుచిత్ర అనే అందమైన దయ లేని అర్థాన్నిచేతి తిండ్లరింపబడి ఆత్మహత్య చేసుకోవలెచూపుతాడు

సుచిత్ర (ఎవ్వవుకొని, ఆలోచనగా) మీరు నైజేడే చేరయగుడారా?

శేఖరం (హా అయి) ఏమిటి!

సుచిత్ర పోటాషియం నైజేడే అనే ఒక విషం ఉంది తెండి. అది నిజంలోకలా ర జాలాంటిది ఒక్క ముక్క కాలికమీద నేనుపంటే నేనుకున్నట్టుగా గడ్చివగా పోతాగటండీ మువ్వతో మురికితస్తోద్దులో దొంగకుతుంది మరచి పోతారమీ చేయ నోటే చేసుకోండి పోటాషియం నైజేడే

శేఖరం (ఉండెల్ని పట్టుకుని) ఎంతమాట అన్నావు సుచిత్ర

సుచిత్ర ఇదే మాయిల్లు—ఉడేలే

శేఖరం (ముగ్ధుని ఆమెచెయ్యిపట్టుకుని) సుచిత్రాదీ!

సుచిత్ర (నిదిలించుకుని) గలవులే

శేఖరం చచ్చిపో మిమ్మల్ని వదిలను

(సుచిత్రని అను రిస్తాడు తె1)

రంగము-2

* * రామనాథంగారి యింట్లో ముందరి హాలు. ధనవంతుల యిళ్ళల్లో ఉండే ఆలంకరణ అంతా ఉంటుంది. ఒక పెద్ద డ్రాయరుముందు కూర్చుని రామనాథంగారు ఏవో ఫైల్సు చూస్తోంటాడు సంగీతం మేస్తరు 'పంతులు' పక్కగా నిలబడి ఉంటాడు. రామనాథంగారు ఫైల్సుమీసి ముందుకు వస్తాడు.

రామ: హుసీనుకి పల్లెట అమ్మాయి రాతేడు. అద్దెలు వజూరుచేసి యింట్లోనివ సుమాపా కూడా రాతేడు మీస్తారు! ఈ కాలంలో సకాలంలో ఏమీ జరగడంలేదు మమండీ అదే కాళోలు కాలమహిమ అంటే

పంతులు చిర్రెం.

రామ: నిజంగా సకాలంలో అర్పితమయి ౨౦౧ కూడను మమండీ అప్పుడు దీనికం యాంత్రికంగా చప్పుగా ఉంటుంది చూడండి, మీరున్నార అమ్మాయికి సంగీతం చెప్పరాదుని

భారతి

వచ్చాను. వుంటే ఏం చేద్దామో చెప్పండి
చక్క చెప్పిపోయి, మీ ఆవిష్కరణ అనుభవం
వేడివేడి భావనలతో నీవే బయటగా వున్నావని
వుంటున్న ఇప్పుడో అమ్మయిరావేను మీగా
చిరాగు, కంకర, అక్కడిమీ ఆవిష్కరణలతో
కోపం, వేడిఅన్నం చూసిపోవడం మీకు మీ
ఆవిష్కరణ చిన్న కలహం—చూకారా యెంత
రహస్యమని అనుకుంటున్నా!

పంతులు: (పరిశీలించి) చిత్రిం!

రామ: (ఆలోచనగా) పంతులు, నాకు ప్రపంచం
దంతా ప్రాణకుల్య మైనదేదో చెప్పాలనా

పంతులు: (దూచి ఉత్సాహంగా) చెప్పండి

రామ: మట్ల నువ్వు కోక మగోక దెబ్బదా యిలా
అనివుంటే దీన్ని చీల్చుకు నీ అంత కాగా
మీ వాయిదావాదా శీర్షవాదా యింకోరకు
యీ ఉల్లో లేదు కొట్టి నీన్ను క్షమించ
దరికాను

పంతులు: (ధీమాంగా) నాదే చెప్పండి నన్ను మీకు
క్షమించాలి.

రామ: నాకు ప్రపంచంలోలా ప్రాణ సూత్రమైనది
నా నాకును ముద్రిత తిరి పోయినప్పట్నుంచి
ఈ చేతులతో పెంచి పెద్దదాన్ని చేశాను
విద్యార్థులు గరిష్ఠాన ఈ సమయం ఆమె
కలుగజేసేది, ఈ మేడలు ఆమె వివాహంకోసం,
ఈ తోటలు ఆమె వివాహంకోసం.

పంతులు: అమ్మయిగారికి యే క్షమను వచ్చిందండి
ఇంక వివాహం చేసేయ్యండి.

రామ: (పేలోనగా) నువ్వు చేసుకుంటావా?

పంతులు: (కంకరతో) ఇవే కాండీ!

రామ: మరేం?—మనం వివాహం చేయకపోతే
మేమిటోయ్ పంతులు అమ్మయే వగడ్చి
ఎంచుకుని వివాహం చేసుకోవాలి తప్ప
ఏమంటావ్.

పంతులు: చిత్రిం

రామ: చూడ, రెండువందల సంవత్సరాలక్రితం అధి
ప్రాయాలంటే నాకు అసహ్యంనురా.

పంతులు: చిత్రిం.

రామ: ఒకమనిషి సగటున ఎన్నేళ్లు జీవిస్తాడంటావ్.

పంతులు: ఒక వలెనే కట్టుకోండి.

రామ: ఒక యిల్లు ఎన్నేళ్లు నిలవం కావండా
ఉంటుందంటావు?

పంతులు: నూరు నూటయ్యై సంవత్సరాల వరకొంది
గట్టిగా కట్టిన యిల్లుయితే

రామ: అయితే చూకావు మనిషివుంటావు, మనిషి
కట్టిన యిల్లువుంటావు అయితే ఆ బాకావడం
అధిప్రాయాల్ని చూడక ఎందుకుందా అంటా?

పంతులు: చిత్రిం

రామ: నీ కర్మమిదా?

పంతులు: చిత్రిం

రామ: నీ కర్మమిదా? యీ వ్రాళ్ళో యీ బోడిమేవర్త
చేస్తూ ఎందుకుంటావు! ఏ నూడియో అగ్గెవో
లోలో చేరి ఉంటేరాదిరి. ఇదిగోమట
(పంతులు దగ్గరకి వస్తాడు రామనాథంమొస్తాగా)
అమ్మయి నాకు చెప్పింది తెలుసునా

పంతులు: ఏమిటండీ

రామ: అమ్మయి ఒక చక్కని కుర్రవాణ్ణి ప్రేమించి
చిందిట. సమయంవచ్చినప్పుడు తన ఆతిథి
పేరూ ఉరూ చెప్తారంటే

పంతులు: అంతాంటే కొనర్పిన దేయందండి సుధీర్ష
కీ ఘనం అన్నయ పెద్దయి త్వరలోనే ఏర్పాటు
కొనిచ్చేయ్యండి.

రామ: అదే చూసుకున్నాను త్వరలోనే - ఎందుకూ
యీ వేళే మహర్షిం పెట్టించేస్తాను అమ్మ
యిని బారించి ఆ కుర్రవానిపేరు కనుక్కుంటాను
(తేలు గడియారం చూసి) పంతులు
యింక నువ్వుచూ అమ్మయి యిప్పుడో వచ్చే
బట్టులేదు

పంతులు: చిత్రిం పెరిగిందండీ. (విడ్డమిస్తాడు)
(రామనాథం తిరిగి వచ్చి చూస్తాంటాడు
వదిలినగా ముద్రిత వనకాశ శేఖరయ్య (వదలం)
ముద్రిత: (కంకరగా) కాన్సినాయ! చూడండి
యిదిన్నీ

శేఖరం: (ముద్రిత: కాపుకొని యివ్వకుండా) నను
స్కారం మీ అమ్మయి ముద్రితాదరిగాడు
మీదగ్గర కర్మదర్శివదిరి కాశీగా ఉందని
చెప్పే...

ముద్రిత: కాదు కాన్సినాయ! కాదు ..

సుచిత్ర ప్రణయం

శేఖరం అనునాఁ మీకా సందేహం ఏమీ అక్కర్లేను సుచిత్రా ఏపనికా సరే నయ్యుంకా చేస్తానంది.

సుచిత్రా కాగూ కాళ్ళూ - ఏడు నయ్య చెయ్యిపుయ్యకుని

శేఖరం (అక్షుండి బేరంగా) అదికూడా చెప్పాలా సుచిత్రాదేవి. కాగూ బేరంగా నయ్యంటే మీ అమ్మాయిగారు రోడ్డు మధ్య పరభాసంగా ఉండవలసినా చెయ్యిపుయ్యకుని బట్టకుని యిది తిలకి చూసి రక్షించానంది.

రామ : (అశ్చర్యంతో) ఎంత ప్రమాదం తప్పింది (శేఖరం చేతులపట్టుకుని) నీమేలు నయ్యలేదు నానానా. సుచిత్రా అంత అబద్ధం, అంత మోసం

శేఖరం ప్రపంచమే అంత సుచిత్రాదేవి అన్నే ఆ ద్వారా తను స్వేదనగా రావడంలేదనీ, వారకా ఎన్నిసార్లు కొట్టికా మీ అమ్మాయే పెంకిరిసింకా రోడ్డుకి అడ్డంగా నయ్యారంగా నుంచుందనీ అన్నానంది కానీ అంత అబద్ధమూ మోసమూ. నాడు వారన కొట్టలేలేను

సుచిత్రా (దీని అయిపోయి తిన్నేట్లు చూస్తుంది శేఖరాన్ని)

రామ ఈ ద్వైర్యంతే నానానా నువ్వేవక నయ్య యానికి అక్కడలేకపోలే ఏ నయ్యేవో తియ్యకంటే-యిప్పుడే నరాలపట్ల తిప్పుకున్నాయి అయితే నీపేరు

శేఖరం శేఖరం అంది

రామ నిన్ను చూస్తే నాకొక శ్రేణిబరీ ఉండవలసిందే అనడం అనే అనిపిస్తోంది త్వరలోనే నీకు భార్యం ఒకటి తలపెట్టబోతున్నాను. ఈ దుశ్శ్రీ నాకు చాలా యిసున్నాయి. నాటి అర్థం నయ్య చెయ్యడానికి ఒక నయ్యస్తా ఉన్నాడు కాని అతనింత నయ్యకుకొను. నువ్వేమో యువకుడిని కత్తి పొతుర్చింకలవాడిని కానా దీని నాకు సహాయంగా

శేఖరం నేనియినే అర్థం నుంచి విక్రచ్చిగా నయ్య చెయ్యండి ఆ పెళ్ళి అంత నాకు కాగా తెలుసంది.

సుచిత్రా అంత అనడం నాళ్ళూ నువ్వు ఒక భార్య దొరికి

రామ : ఆ! అన్నట్లు అమ్మాయి! అటుకంటి (తనా చాలు రాకుండా చూడడానికి,

శేఖరం (సంతోషంగా) అమ్మాయిగారిమీద యాగని కూడా వాలనివ్వండి. అనిపిసి నామేలు కనిపి గుటూ ఉంటానంది.

రామ : తీరిం ఏమిటా తిం కాలోయ్.

శేఖరం మీ చిత్రిం వచ్చిందే యివ్వండి. నాకు తీరిం పట్టింపులేనంది. తిను తింటివారి దూర కార్యదర్శిని గౌరవం చాలానంది

రామ నాథా! నూనావి! తగ్గ నయ్యకుండా ఉంది. ఎంతవరకూ చూపుకున్నావు నాయనా.

శేఖరం ది.యే పొయ్యనూనంది.

రామ నానంది తెలి నూనూనా యిస్తాను.

శేఖరం తిను కలూటం

సుచిత్రా : (అశ్చర్యంతో) నూనూనూనూనూ !

రామ తిమ్మకంటావా తిల్లి నిన్ను రక్షించింకా నాకు కూడా. పోనీ, రెండునందిల యిస్తాను. ఒకటంకా ఉంటుంది (సుచిత్రా పట్టు పట్ట కొడుకుంది. శేఖరం విజయగర్వంతో ఆమెకిని చూస్తాడు)

రామ ఇదిగో శేఖరం—నాకు తీరింతలో గంతే రెండు ఆకేతులు ఒకటి యీ ఆస్తీని అభివృద్ధి చేసి అది తిరతరాలుగా నిలిచి ఉండేట్లు ఒకట్టు దిట్టం చేయడమూ, సుచిత్రాకి విద్యాబుద్ధులు గలవీ తినివదిలి యిచ్చి వివాహం చేయడమూ. అల్లుడిచేతిలో నూతున్నీ, నూతుడిచేతిలో నా ఆస్తీ పొస్తల్ని పెట్టి నేను రిటైరయి విశ్రాంతిగా ఉండవలచుకున్నాను

శేఖరం చాలా ఉదాత్తమైన ఆకేతుమంది తిను

రామ నేనింకాకా చెప్పానుకదా సుభార్యకుని నూ అమ్మాయి వివాహం పది పది పానుకాలో జరుపబోతున్నాను

శేఖరం (మొహంలో రంపులు తూరిపోతాయి. కంకా నుగా విత్తిగా) వి. వా. నా నుంది

రామ : నుంచి వైధివ్యగా అరిపిస్తాను ఆ ఆరింజమేం ల్లన్నీ నువ్వే చెయ్యాలి ఒక డిన్నర్, ఒక డాన్సు, ఒక డామా ఒక బుర్రకథ, ఒక సంతర్పణ, ఒక సంగీత కచేరీ యింకా

శేఖరం (అనిది ధూమి నుంకంకా తిరుగుతోంది) ఎవరండి నీ న. ను?

రాము : అదంతా నెటిల్ అయిపోయిందిలే అమ్మాయి
 ప్రియంగా నువ్వే ఎందుకంటి
 శేఖరం : నెటిల్ నెటిల్. (కూలపోయి
 కర్చిని ఆనుకుంటాడు)
 రాము : అదేం—అలా అయిపోయాకేమిటి
 శేఖరం : అదేమి కొంచెం తిప్పించండి అంతే—మీన్
 సుదీతాదేవి కొంచెం వాటర్ !
 సుదీతా : వాటర్ కా, మర్చితుకూడా కొవాలాపాపం!
 (నవ్వుకుంది.)
 రాము : కూర్చోవోయ్ శేఖరం బొట్టో పని చేయిస్తు
 న్నాడు ఒకసారి చూచినట్లాడు (నవ్వుతాడు)
 శేఖరం : (కర్చిలో కూర్చుని మొహాన్ని చెతుల్లోకప్ప
 కుని) మొగడి.
 సుదీతా : (నవ్వుతో ప్రవేశించి) ఇదిగో మిస్టర్ శ్రీ
 ఓరీ, వాటర్ (గ్లాసు బల్లమీద పెడుతుంది)
 శేఖరం : (కోపంగా చూసి గ్లాసుకుదునీట్లా గవగదా
 తాగేస్తాడు) హం!
 సుదీతా : (ఎదురుగా కూర్చోని) కొగతం కలం తీసు
 కొండి. నా క్యూరేటివ్ కొవలనీన వస్తువుల రిస్కు
 చెయ్యకూడు.
 శేఖరం : (వదిలకు)
 సుదీతా : మీకే చెబుతున్నాను!
 శేఖరం : (కూట్లాడుకు మర్చి మరొకపక్కకు (తిప్ప
 కొని కూర్చుంటాడు)
 సుదీతా : మీకు తీరిం ఇచ్చేది ఎందుకో తెలుసా?
 చెప్పినట్లు చెయ్యడానికి
 శేఖరం : నేను ప్రాణము
 సుదీతా : ఏం?
 శేఖరం : నా ఇష్టం
 సుదీతా : మీయిష్టం మీయింటివిగర అయితే ఉద్యో
 గము మానేయండి.
 శేఖరం : నాకు ఉద్యోగం ఇచ్చింది మీరుకొడుగా.
 సుదీతా : ఎవరైతే నేం—ఇక్కడి నా మాట రాజాజ్ఞ.
 లేకపోతే డిస్మిస్ చేయిస్తాను
 శేఖరం : విగత వ్యక్త్యం. మీరు చెప్పినట్లుగా నివడా
 ని! నే నేమీ తను మొగుట్టుకొను. వస్తాడుగా
 ఓ రవిల వదికోకాలో తను ధర్మనంటూ! కాదీ!
 పురిమాణంయను నీ పడునీ.

సుదీతా : (కోపంతో) యూ డుడ్ నాకు కావోయ్
 ధర్మ నవమివై! భచాలామూరం నకుకుంది
 నా ధర్మ నాకు దైవసమానుడు మీ అంతిగ్గు
 తెలుసుకొని జాగ్రతిగా చూటాడండి
 శేఖరం : ఇక నాకు జాగ్రతిలేదు నాకా? నేను నా
 నుండే మండిపోతోంది నేను చూపున్నీకాను,
 రాక్షసున్నీ విప్లవయాద్రీని సుదీతా! ఏ
 చేసిని నేనుపర్యవ్యం అని ఆరాధించానో, ఏ
 చేసి వ్యవస్థాకోపం, కరుణాకటాక్షం కోపం తల్ల
 దిల్లిపోయానో—అమెనున్న ఓ అనామకుడిలా
 పురుగులా విదిరించి పారేసింది నాకొక మంచి
 చెడ్డా పాపం పుణ్యం వివక్షిరలేదు ఎప్పటి
 కైనా నా పగ తీగ్గుకుంటాను నిన్ను నీధర్మనీ
 కట్టట్ల గోదావరిలో ముంచేస్తాను.
 సుదీతా : (భక్తువ వ్యవస్థకుంది)
 రాము : (తనూ) ఎంగుకమ్మా అలాగ వ్యవస్థకున్నావు
 సుదీతా : 'తిరస్కరింపబడిన ప్రియుడు' అనే నాట
 కంలో పోర్నన్ చెబుతున్నాడు నాన్నా నీకు
 నీకు నాటకాల్లో వేషాలు రాగా చేస్తావులే
 శేఖరం : అవునుండి. మీ అమ్మాయి చెప్పిన నాటకం
 వట్టి విషాదాంతం అయిపోయిందండి అందు
 లోని హీరోయిన్ చాలా దుర్మార్గురాలండి
 వంచకురాలండి గోముఖ వ్యాధుకుండి
 సుదీతా : హీరో అంతిగ్గు దగాకోర్, శాంగ,
 లోఫర్
 రాము : హీరో హీరోయిన్లు ఎటువంటి వాళ్ళయితే నేం
 లర్ ఇంతిగ్గు నాటకం కా.
 శేఖరం : వాస్తవిక జీవితంలో కూడా ఉంటారండి
 అటువంటి మౌనకత్తెలు
 సుదీతా : అటువంటి లేనితాపీన కత్తులున్నా
 రాము : నేను మీ ఇద్దరినీ నా ఏకీధినిస్తాను. సరే కా.
 (సుదీతా కోపంగా కూర్చుంటుంది. శేఖరం
 అంతిగ్గు కోపంగా కూర్చుని పేరియిమోద
 మ్యాన్ పేషను చూపుకున్నట్లుగా వదిలిస్తాడు
 కొని అరివి మొహంలోని బాధని చాచాలని
 ప్రయత్నిం ఇదే నిమిషంలో నుమాస్తా పోతు
 యాచాలు వస్తాడు పేషను అదేంగా ఉండేదం
 వలన శేఖరాన్ని చూడలేదు, శేఖరమూ పోతు
 యాచార్ని చూడకు)

సుచిత్ర ప్రణయం

పోతు నమస్కారమంది. ఈలోకాన అయిన కనూళ్ల మొత్తాన రసీకులూ చిత్రిగించండి. (బల్లమీద ఉంచుతాడు)

రామ (రసీకుల్ని చూసి) ఇంకా ఏమైనా రావల్సింది ఉన్నాయా?

పోతు (భయంగా) బాలూ ఒక్కడి విషయములో మాత్రం చాలాకష్టంగా వుంది అతను ఈ ఏడాది మంచి ఆరెయివడం లేదండి కాలు రోజుల నుండి కువిషి పత్రాలేమందా బోయారు గొప్ప శేటుగాడులేండి

రామ శేటుగాడా? అంటే?

పోతు: చిరిం అది మూతనంగా మన భాషలోకిం లోకి వచ్చిన పదమంది మోసగాననీ, అసలైన గిరికిం మాగ్గు దగాలోననీ అర్థమంది

రామ (చిరాగా కోపంగా) ఎంత ఇవ్వారి

పోతు నెలకి రెండుగంటల పదిపాదు యాపాయలు చొప్పున పదియారు నెలలకి మాటలోంధై ఆయిందండి

రామ పెద్ద మొత్తమే యివ్వారి కుటుంబంలో ఉన్నాడా?

పోతు: రామ గారు పరమబ్రహ్మచారి గాడండి

రామ: అయితే రెండుగంట లెందుకు.

పోతు: మొదట నామా ఆ సంజ్ఞామే కలిగిందండి చాలాకాలం వరకు అర్థం కాలేదండి కాళీల వాళ్ళు వనె లోపలికిలో కాక్కుంటావీ! ప్రత్యేకంగా రెండవది మాదా తీసుకున్నట్లు కనబడుతోందండి

రామ: ఇన్నాళ్ళూ ఏం చేస్తున్నావయ్యా ఎందుకు నాకు ముందుగా అరిచినవరించి చెప్పలేదు అతనికు? ఏమయ్యాడో బారీకుల్ని పిలిపించి పట్టించి బోయారా అంట! ఏమయ్యాడో పోయారా, సామంతిం లోపుగా అతని క్షేమమున్నాడో వతి! పట్టకుని వయాలచేసి తీసుకురా లేదనీ నీ జీవితంలోంచి నిరగ్గోసాను

పోతు: బాలూ—తిరుగు అలాగంటే ఏం చెయ్యాలను. ఆ వేదం భాషా పరిజ్ఞానం కాదులా వుండేదాడు అదిర్తా కళ, తీసి చూసి ఒత్తిడి చెయ్యలేక బోయేవాణ్ణి, ఎప్పటికప్పుడు మహానమ్మకంగా తియ్యగనప్పచెప్పేవాడు బాలూ ఇంతికి నా ఖర్చు.

రామ అంతే నామాటకీ తిరుగులేదు సాయంత్రం లోపుగా వయాలచేసి యివ్వకపోనీ నీకు జీతం ముడిగు—(కోపంగా లోపలికి వెళ్ళిపోతాడు)

శేఖరం : (వేపలు అడ్డంగా ఉంచగానే) నేనయితే ముక్కుపిండి వయాల చేసేవాణ్ణి ఏడాది నుంచి అర్ధవయాల చెయ్యలేక బోయారు. ఎందుకీ అదనం (వేపలు తీసి పోయేవాణ్ణి చూసి వెళ్ళిగా శిశివాడు) ఓహో!

పోతు పోని నిమ్మ తిలెయ్యా మవ్వా (నట్టిగా, రామవాగ్దానంవలెనై వైపుచూసి) అయ్యా రామ వాగ్దానంనూ విడవండి విడవండి—ఇక్కడే వైకా యించాడు విడి పోవరగం!

శేఖరం మవ్వా మహామభావా నేనున్న ఆయిల్లు నీ స్వంతం అని చెప్పావే!

పోతు చిరిం గిరికిం గానూ, యిలెవరిద్దరీ నేం అర్థమట ఏం చెప్పావే

శేఖరం అసలు మవ్వెవరు నన్నడగడాని!

పోతు శివా నేను రామవాగ్దానం గారి నువ్వువది.

శేఖరం : నీజీవం ఎంతి?

పోతు అదంత నీకెందులోయ్ నీ ముష్టిబతుకున్నా వెయ్యిరెట్లు నయం నీకుమల్లే దొంగలకుకూ లంజలకుకూ కొగు మనది వంద యాపాయలు నిరమెన జీతంనాకు కష్టపడి చెబుటోన్నీ పంపాదించింది నాయనా—ఇదేం యాదన కొగు

శేఖరం తగలయ్యా పోయారా! నే నెక్కో తెలుసా.

పోతు తెలియకేం—బతుక్కాయని

శేఖరం నేను రామవాగ్దానం గారి క్షేత్రబరీని మనజీతం నెలకి రెండువందల యాపాయలు నీ గొడు వాగ్దానం కన్న ఎగంలో ఎగం తిక్కున నీ కుపిరియర్ ఆఫీసర్ని కొట్టి రెండు లెంపలా వాయింతుకోని నమస్కారంచేసి అలా నిలబడు. పిండి ఎల్లెన్నక!

పోతు నీకాలోకిం గా ఉండే నీకు వాగ్దానం అర్థం యివ్వరా, తోలు వొలిపించెయ్యమన్నారా (తంజి పరిచేస్తాడు)

శేఖరం (చొక్కా చేతులు వైలాగి) ఒరయ్ నువ్వు రారా! నీకుండు కామవిపించేస్తాను.

పోతు (రామవాగ్దానం వ వసించూసి) అయ్యా నీకే నండి అనీకేం.

ధ ర తి

శేఖరం నాపేగు శేఖరం

పోయి యావచ్చాది అదై ఎగ్గొట్టిత మహాకథాభాషకు
వీర నంది కామూ

రామ, ఇతర (తెలంగాణ)

పోయి పైగా మీద మీదకి వస్తున్నాడు అయ్యో
నెలగిన్యండి ఒక్క చెప్పి తో యితరగానే
భూమిమీదకి రప్పిపాడు

సుచిత్ర: (ఇంతవరకు వివేచనంగా చూస్తూన్న సుచిత్ర
పరిసితి కాటవోందిరి (గవీంద్రి) వీరవాళ్ళా
వీర

శేఖరం రామకథంగారు, శేష విజయం చెప్పేస్తు
న్నాడు శేష మీ ఆగ్నేయిని సుచిత్రి యీ
రెండేళ్ళనుండి (శేషున్నాడు ఆమె దయని
సంపాదించాలని అన్నీ వదిలేసి యీ పూర్వో
తిండిపోయాడు పోయించి యీ సోమకథని
మోసగించి ఏడాదిపించి అదై యిన్యకుండా
కాలక్షేపం చేశాడు శేషుని యే పాపయాను
శేషుని దున్నే, లోఫర్ని విజయే కాని ఒక్క
అరిగంటవరకు సుత్రా దివికొస్తే ముఖా శరీరం
చాలనే అతి ఉండేది కాని ఆ అతి యిప్పుడు
సమాధిగా వాడేయండి కామోసానీ, కా
అల్పత్వన్నీ మీగ ప్రత్యేకంగా చూసికూడా
అన్నీ పీమించి మీ అమ్మాయిని కా చెడులో
పెట్టాడు ఇచ్చాన్ని శేషు పడిన క్రిమికి మీ
అమ్మాయి వృద్ధులలో మూడిమోపిసంత
నోటకూడా సంపాదించుకోలేకపోయాడు
అందిరి (మనకి అగ్రుణచాచాను విఫలమేన
యీ (శేషు నన్ను దహించివేస్తాడీ శేషు
తెగించి మిదివీ కాకుచా కంటే భయంలేదు
కాని యీ సోమకథ నన్ను సుచిత్రాని
ముందే అనయానించాడు అది మాత్రం సహించ
లేదు ఈ సోమకథని చంపేసి మరీ చచ్చి
పోతాను గుడిపై సుచిత్రా దీని రాం
సోమకథ (మీదికి వసాడు)

సోమకథ ఏం చెప్తావురా (మీదికొస్తాడు)

సుచిత్ర (కొంగుగా) కాళ్ళా వీరు వీరు.

రామ (బిలిపించుకోక) ఇది యిలమకున్నారా నడి
బజారమకున్నారా! (అల సుస్థుతాడు)

పోయి అగండి కామూ వీడిపోగగ ఒక పది కొమ్మల
తగ్గించేస్తాను మీరు చూస్తూ ఉండండి

(ఇదియూ కలియబడతాను సుచిత్ర పేదలమీద
యాశ్రయిస్తేనే ముందుకువచ్చి సోమయాచా
చెలివొది కొడుకుంది)

రామ అమ్మాయి నువ్వలాకా నీ కంఠాదు!

పోయి (విక్రమమునాంతో) అమ్మాయిగారా! అబ్బ!
నన్ను కొట్ట లేమిటి తల్లీ

సుచిత్ర ఇంకా చంపేయను బాగ్గత్త ఆయనకా
తెలుసుకా ఆయనే నాకు కావోయే భర్త

రామ: } —ఆఁ
పోయి }
శేఖరం }

సుచిత్ర (శేఖరం చెయ్యిపట్టకుని) శేష నీదివరకు
చెప్పింది వీరకే కాళ్ళా.

రామ (నమ్మలేక) యితర! అమ్మా, నువ్వే పార
పాటుపడడంలేదు!

సుచిత్ర: కాళ్ళా వీరివిచరించి నీకు పరిగా తెలియదు
నియ్యే భసు కానులో పాపయాను కాళ్ళా.

రామ (సందేహిస్తూ) పరిగా ఆలోచించుకున్నారా
అమ్మా

సుచిత్ర (లాలిస్తూ) ఆయన చాలా మంచివాడు
కాళ్ళా కాదుట కొడకు కాళ్ళా.

రామ (శేఖరంతో) ఇదిగో చూడు నీ తండ్రి శేషు.
శేఖరం (బహ్యమందం అంది)

రామ (బహ్యమందంగా ఉండోయ్ పరీ నీ శరీరా
కేయం ఏమిటి?

శేఖరం ఇంతవరకు సుచిత్రా దీనిని వివాహం చేసు
కోవడమంది

రామ అతిరవ్వతి?

శేఖరం సుచిత్రా దీనిని ప్రతిక్షణమూ పంపొందపరచి
ఆమె (దారిలో కనిత్యానీ కనుచూపులో
స్వరన్నీ పృష్టింపడం

రామ అంటే ఒక ప్రు కోపం నీశరీరం అంతకర్త
పగుస్తే తప్పదుట

శేఖరం నాకు కోపం తెప్పించండి జమీందారు
గారు సుచిత్ర పాపయా మూసప్రే అంటే
శేషు పహించను.

రామ భేష్ కాగా చెప్పావు ఇది నీ శేషు! నిదర్శనం
అవడానికి పంపేసాంలేదు. పరీ, నీకు తగ్గవకా
లేమిటా ఉన్నాయా.

శేఖరం! చాలా ఉన్నాయండి.

సుచిత్ర ప్రణయం

సుచిత్ర: (తండ్రి భుజంమీద తల ఆవిరి) ఈ వాళ్ళు చాలా మంచివాడు.

శేఖరం: (తలవ్రేలిస్తూ) మీమా మీ వికార వ్యాధి యాదికి ఆ అశ్వాంతం కృతజ్ఞుని మానుగాయా! పోను కొట్టె దిరిగి శేఖర శేఖర పడిందయ్యా శేఖరం కాదు అరవిముదం క్రితం అశ్వాతు కుడిది ఇప్పుడు శ్రీ శ్రీ అహించాయ గారి అల్లుడిని ఓహోహో అదృష్టవశంతుడిని మార్గము ముఖంగా బతుకు వాడువా

రామ: మాడు శేఖరం వారం పదిరోజులో మంచి మానూర్తం వుంది శేఖర కర్మ క్షిప్రాంతి గారితో ఆలోచించిచివసాను మాడు వాడువా ఈ సమాజంలో వుంటే నిర్వృత్యకర్మవార్తీ భవిష్యుదర్పితుల అంతరాన్ని తెల్ల చెప్పువది చాటగలిగిందీ ఒక్కటే వుంది అది ప్రేమ దాంపత్యం పవిత్రం చేసింది, స్వయం చేసింది ప్రేమే కాని ప్రేమని సంతో విలువకట్టి కట్టాల రూపంలో కులాశంకారం రూపంలో ప్రసాదించే యావాటి పెట్టెలో శేఖర ఎప్పుడూ విశేషించిందేడు వా విశుక్తు ముసలిదైవా మువ్వమూత్రం నిర్మలకాశం అశ్వేషిస్తుంది ఇదగో యా సామ్య దిగర ఉంచుకో నీ గురు లకి ఆనందర లకి ప్రస్తుతం ఖగ్గుపెటాలో రావయ్యా పోయయాకాదు అలాగ పోయి వద్దాము

పోను (శేఖరాన్ని సమీపించి) అయ్య సుచిత్రా దేవి, ఇకన రీలాంటి మొగుడి సంపాదించు కొన్నావు. శేఖర మొదటి అనుకున్నాను శేఖరంలాంటిది ఈ నీ — ఆదరా, ఆశీర్వాదం యోగవారసుని చెప్తూనే వుంది శేఖరంలాంటిది, అయ్యగారు కొటి రేకొట్టారు కాని ఏదైతా నుంచివసానుతీ యిప్పించు నీ పేరు చెప్పుకుంటాను అందులోనూ పిలలు లేవి వాణ్ణి, ఖగ్గు ఎక్కువ! తపోమరాలూ

రామ: (పోను మాటలతో నవ్వుతూ) అయ్య శేఖరారి ఏంకావాలో అన్ని జాగ్రత్తగా చూడు. వస్తాం (నిష్క్రమిస్తూ)

శేఖరం: సుచిత్రా ఈ ప్రేమదాసుడు ధన్యుడు. (ఇంగ్లీషు భాషలో ఒక మాటకలిపి మాట్లాడుతూ) కావాలంటే చెప్తాడు.)

సుచిత్ర: ఎవరేశామోస్తే వత్సవతా తనండ్రి ఇదే మైతా వాటకంపైత అనుకున్నావా.

శేఖరం: ప్లేజ్ కాను. ఇది స్వప్నం ఇది యమనానది తీరం వత్సవ తానని, శేఖర కృమిస్తే ఇది వైజయంతి వత్సవ కవీందరి. శేఖర దీవెం దున్నే. ఇది వాత శిలాకం వత్సవ తిలపిరి, శేఖర అరున్నట్లే

సుచిత్ర: ఇది భూలోకం శేఖర సుచిత్రని మీద ప్రేమ శేఖరం

శేఖరం: ఎంతగమ్యుక్తు చేశావు సుచిత్రా శేఖరం నీవు మొదటిమంచి యిస్తుంటే యింతవాటక మాదావా

సుచిత్ర: ఇప్పుడేవిటి విలువది మీగు ప్రేమశేఖరం రావాలంటే కోడుకాసుంటే దాగుకంటుందింటే కాని చాలాకాలం మీ ప్రేమముక్కు నిజాయితీని కలిగిస్తూ నెత్తును కిటికీ మువ వ్యామూ మామూలు, లేని వ్యామూదగల ఆకోరి అనుకున్నాను అంగ శియన్నాని మీకు కలిసి పరిశీ (అతిని గాటులోకి నేర్పువోనిస్తూ) పాపం ఎన్నికేమాలపడ్డాకేదా

శేఖరం: కష్టతేజన్నాను పెట్టెలు ఈ శేఖరం శేఖరం ఫలించింది అవస్థలభ్య మేద రత్నాన్ని పొందగలిగాను ఎన్ని అమాతాలు కలిగివా ప్రమాదాలు వాటిలి వా నిప్పుచా చెందలేదు అశి వదిలలేదు. పరిశీకులకి లాంగిపోవడం ధీకాడి కుగంకాగు, కుంపిని అంగీరించడం విడిదికగంకాగు మానవ ధర్మగరి మానవ యిది శేఖరం నివాదం

సుచిత్ర: మీరలాగ గంభీరంగా మాట్లాడుతూంటే ఎంతో ఆనందంగా ఉంటుంది

శేఖరం: (విచ్చి) అది రి కళీయ కేంద్ర లక్షణం.

సుచిత్ర: అంటే—

శేఖరం: అవధిరంగా గంటలకొద్దీ ఉపవ్యాసం దండెత్తడం, ఎంతవీడితా పొరం ఒక్క ముక్కుమాడా రలమావదు

సుచిత్ర: కొంపతిసి మీరు మంతులవరుకదా!

శేఖరం: నీకొధయం అక్కరేదు నీ పన్నిరావమా నీ దరగాన దండెత్తి వదిలి అవకాశపైశ్చిత్తా రసనీవమం ప్రకారితోనూ మాత్యంబావా తెలిసే. తెలిసే.

సుచిత్ర: వామ్యుక్తు, ఇంక ధియపడ ఎక్కరేదు.

శేఖరం: సుచిత్రా, నివాహం అతగానే హనీయాన్ మాటేమిటి.

సుచిత్ర: హనీయాన్—ఏం యిక్కడ ఉండ మావదా

శేఖరం: రెండేర్తకుంచి మాపోస్తూ యీ కొద్దనీ, మురికి కొల్లలనీ, శోభా మీ వాళ్ళనీ

పోతున్నది చూస్తూ వివాహంలేక పథకం
దివాలి గదివచ్చావా నీకు వదు కుచ్చిత
కుం యిద్దరి పేరుకుధ్య కలలుధ్య యాపాడు
నీవల పదిహేను.

కుచ్చిత (అలాచించి) అయితే కాళ్ళిర పోతావా
శేఖరం కండ్లపుర ఆ కాళ్ళిర పోతావా.
కుచ్చిత ఆ పామనక సర్వక వన్నిధానం.
శేఖరం నెయ్యి పక్కం.

కుచ్చిత : జలపాతం దిలకన
శేఖరం రంకు రంకుల పువ్వు తోటలగా
కుచ్చిత : మంచు కదలిక తెలివి బాటలో
శేఖరం నవ్వు నేను

కుచ్చిత అబ్బ చాలా కావుంటుందండీ. చలా
కాళ్ళిర — యిది నువ వివాహం.

శేఖరం (శుభ్ర నలుముకుని) ఇది స్వయం లేక
ఇప్పుడేక్కడున్నాను కుచ్చిత

కుచ్చిత : లేకండి. లేకండి భోజనానికి వేళయింది,
అల్లుడుగారికి

రామ రామండి ఈ కాలపు మరవాళ్ళు రాత్రిం
బళ్ళు చాచి పరీక్షలు వ్రాయడం, శరీరంలో
ఏ త్రైకయా వజ్రులేక అభిమ మర్మలకి
శరీరం అంతరిం చెయ్యడం రిప్ప ఏ ప్రత్యేక
తన ప్రదర్శించ లేపోతున్నాను అయితే
తెచ్చ నీ కృపకాలగ్నిటిసి—

శేఖరం వాటిని నువ్వే యా గోళి తెలుపండి
నాకు లేని కృపమేమిటో తెలుసుకోవాలని
పురజను లందరూ ఒక కమిషని చేపట్టు
తెలుస్తోందండీ

పోతున్నది : ఆరి పినుగా! ఏం ఎదురూ తెగురూ
లేకుండా చెప్పుకున్నాడు జమిందారుగార్ని
చూస్తే నానాలోమిద అక్షరాలు అక్షరాల్లానే
గడ్డకట్టు పోతాయి.

కుచ్చిత : ఉరిది నాన్నా దీనికి పిగరట్ రిప్ప
ఏ కృపయాలేదు

రామ : అయితే ఉన్నాను అబ్బం ఆదాదన్నుట
శేఖరం అదివండి నా కృపనం అబ్బం మంచి
సరదాగా మంచి నీళ్ళివాయంగా అవలంబి

రామనాం (ఎడెన్ గా వేళాకోళం ఆపేసిత్రితంగా)
ఏమాయ శేఖరం అబద్ధ లాడినం మనిషి
యొక్క గౌరవాన్ని అర్పించానన్నీ తెలియ
చెబుండా. నీలాంటి ఆశయాలేని వాడికి,
అబద్ధలాడే వాడికి నీతివిషయం పాటించని
వాడికి ఏరిందై) నా రివన్నీ నీకున్నీ యిచ్చి
తెచ్చి చేస్తాడంటావా.

శేఖరం (ఈ మాట్యి కంగాడపడి) దచ్చారా
నేనుదా! (ధౌగ్గం తెచ్చుకొని) నేను నీకు
నుగించి అంత విజం చెప్పేస్తాను అబద్ధ
లాడినా, అదెంబరం చూపినా ఒకరికి చూపి
రూపాలనే గుణదేక్షతో కాదు మీ అమ్మాయి
కోపం నిరాధారమై బ్రతుకు నాగించిందీ,
నానా కానల పడిందీ మీ అమ్మాయికోపం.
తిర్యక మీ యిష్టం.

రామ పోతున్నావా ఇలా ర! (కుచ్చిత శేఖరనూ
అర్పిస్తో చూస్తోంటా) ఇది అర కాంధి
తిర్చి ఒకవారి పోలికదా ఈ రెండేనూ
దమ్మిడి నంపాదన లేపోయినా దర్శనా క్షే
బరీగరిగి నీయూ

పోతున్నది (వేలుముడిచి) ఒకటి.

రామ ఎన్నికైనా రెగుక్కరిలనీ వచ్చినా వచ్చుకూ
శరీరాన్ని పోగొడిపేనీ చాతుర్యనూ

పోతున్నది రెండూ

రామ అమ్మాయి కుచ్చితకోపం పాతాన్నానా
యిగ్నరిగి తెలిస్తూ

పోతున్నది మూడూ

రామ అమ్మాయి యిరిన్ని గాథంగా ప్రేమించని
నువ్వే ముఖ్యతి ముఖ్యమై పరిస్థితి

పోతున్నది నాలుగూ

రామ పిల్లనిటినిపటిమనే నా కిల్లి కుచ్చిరిని
ను శేఖరాని కిచ్చి రివాహం చేయడానికి నాకు
అర్హతరం ఏమిలేను మర్యాద లోపమైతే
శ్రీ మీ మామగారి కోపంకర్తం

శేఖరం ఒక్కరిమువం ఆరు (ముందుకువచ్చి)
పోవని పోవరీయలులాగా (పాంటేజులొంచి
ఒక కాపుకొగిరిం తీసి చూపిస్తూ) ఇక నేను
తీసుకున్న చేతుల్ని నాదిక ఒక అజ్ఞానమైనంది
తీసుకున్న అప్పులన్నీ అకొరిది విషయమంది
కా నాగరిగా రికొరునే నువ్వాయా
ఈ రెండేగినుంది నాకు కాతారిచ్చిన కాఫీ
నూలకీ, లాండ్లెవలలో పోదావెవలలో
సర్వక కృతికాణి వారంకోకాలలో క్రిమి
కుచ్చితాదీనికి నానా రివాహం జరుగ
పోతోంది ఏకల్ రివాహానికి మారందరూ
ఇటుంటు బంధుమిత్ర సవరివారంగా విచ్చేసి
కుచ్చిరి చందరికంబాలాదుల స్వీకరించి
వధూతగల నాకీర్వడించి మీరూ కాళియ
వనూలుచేసుకోన ప్రార్థన నమస్తే

కుచ్చిత నమస్తే.

[కుచ్చిత శేఖరం చెట్టాపట్టాలు వేసుకుని
చిల్లిపోతాడు. తెర]

మ ర్యా ద లు

శ్రీ జానాతల వేంకటరామమూర్తి

‘చదువుకున్నగుట, ఉద్యోగాలు చేరినవ్వం
దుటా మనం ఒక కాయా కాస్త పాయం చేస్తే
దేశంలో ఇంతింత లావాటి పనుష్యలు ఉన్నాయి
కావేటా! కచ్చివా కులధంగా తేలిపోయి!’

‘జానా! పరధ్యానంలో అనేకాన

‘నేనెంతటి ముఖ్య విషయం తెలుసుకున్నానో
నీవు అర్థం చేసుకుని నీతిలో బాధిగా తేలివి నన్ను
తేను కట్టలు ఇయ్యకోలేక పెండ్లి వాయిదా పడు
తూంటే, చాటున కన్నీటి కుకుదురుంటూ ఎంతగా
గిలగిలాడుతూ, ఎంతగా తిరించిపోతూ మగతానివి
కనించి వేరున్నానో ఎప్పుడో దాహించడం జరి
గించా? నేను కండ్లారా చూశాను!’

‘లేదు!’ అంటూ కండ్లు వాడినేత్రకు తిప్పాడు
నందకుమార్ కండ్లలో ఎట్టి తేరలు - చూడాలగా
ఉండేనే కనిపించాయి కందు ఎట్టి తేరలతో ఉంటు
భాగ్యచిహ్నమని వాడు తిరుచు ఆ నేనాకు కుమార్
మళ్ళీ మొదలెత్తాడు, ‘నీవం ప్రతియూరకు కట్నం
తీసుకోవని ఎందుకు తీర్మానం చేసుకోరాదు?’

‘ఈ విషయంలో ఒక చట్టం కూడా ఉంది ఇది
చాల పాతపాట! ఇంతింత నీవు తీసుకోవడం జరిగిందా?’

‘ఆరు నవనా విక్రయించాను నేత్ర ఇరవై రెండు
నా పెండ్లి!’ అనేసి నందకుమార్, నలుస్తున్నా నింక
వెళ్లిపోయాడు.

‘నేను ఆశ్చర్యంతో మూర్ఛితుడి పోయాను!’

అతి చూడాలగా వాడి పెండ్లి జరిగిపోయింది,
కాబట్టి ఆర్థికంగా నేనూ చెప్పడంలేదు పనువు
దాగులయిన బట్టలతో, తిరుప్పుకుండి వియ్యం రాలు
తూంటే చిరునవ్వులతో సరాసరి నా దగింపు కచ్చి,
‘ఎల్లా ఉందిరా?’ అన్నాడు నందకుమార్.

‘ఏమిటి!’

‘నా పెళ్లాం!’ వాడి ముఖంలో నర్వం,
జూతా తయారు కలిగిల మెరుస్తున్నాయి!

‘నీకు సరిపోతుంది!’

ఇంతలో వాడి పెద్ద బావమరది గుమ్మన
కచ్చి ‘ముఖ్యంగా మిమ్మల అభివృద్ధికు నా
లాంటి విశ్రవ్యందం ఉండవల్ల నే సంతకరణాభి
లావనా, నేవచ్చా ప్రయత్నితూ కలుగుతుంటాయి
ఇలాంటి పుణ్యపుణ్యురి చూసినప్పుడు నా కండ్లు
చెమ్మగిల్లుతుంటాయి నీరివి నే నేనువి అభివృద్ధిచేది?’

‘చేసిన మెచ్చ చాలనూ? కొంతా, సరవా మీ
చెల్లెలు చూసుకోగలదు!’ అంటూ నై నేను అవతేను,

నందకుమార్ ఉదాత్తమైన అవలోకనాలు చూ
నేత్రమండీ లోపల నేత్రుని ప్రసరించాయి నేనూ అనే
చూస్తున్నాను కాబట్టి, మెరుపులా తిరుప్పక మెరిసి
పోయిన వాడి మరదలు కనిపించింది

‘మేము చూడండి ఎంతో కన్నదాం! ఇంక
ఒక మోస్తరుగా మంచోగరిగాము ఇది ఎంతోమంగా నే
ఉంది. నా నాన్న చూకోసం ఏమీ మిగలలే
పోయినా, ఇద్దరు పెండ్లాడాల్సిన చెల్లెళ్ళను వదిలి
పోయాడు ఎంతో కన్నమో ఆలోచించింది? పాటనూ,
బట్టనూ జరుపుకోవడం ప్రయోగపరుతుంటే,
ఇంకా నేలకు నేలు క్రమమిందినది సామాన్యమా?’
అని అతడు ఒక విషయం నూదా విరాళం తీసుకో,
‘నందకుమార్ విశాలవ్యాదయును కావవలెననే,
ఎవళ్ళి కెంత అవివమైనా తం ఆకయాన్ని చక్కగా
ప్రదర్శించి కృతార్థుడైవాడు!’ అని అతడు వెళ్ళి
పోయాడు

అది ధోరణి, తిర్రవయూ నేను అప్పుడు కాగా
అర్థం చేసుకోలేకపోయాను.

‘మంచి బావమరిది నే సంపాదించాన!’

‘అయినా కేం? నా కట్టె రంకుతదనే కానీ,
పెంట్లోలో అంత నీరంతదే ఉద్యోగం!’

‘అయిన తమ్ముడో!’

‘తీసికొని చేస్తున్నాడు!’

‘అవ్వవ్వు! చాలా బాగుంది!’

‘ఎక్కడి సమస్యం చెప్పరా! ధీమానుకు ఎక్కడెక్కడి నీచి, ముడిబేతుంటాడో తెలిసే. నువ్వు ఈ రోజు దానిని తిన్నావా?’

‘ఓహో!’

వాడు నిలిచిపోయాడు పెండ్లియి చాలా సందడితో ఉంది, కానీ నీకు ఎటువంటి మార్పుకూడా కనిపించలేదు చాలా సందేహంతో ఎంతోమంది మాటలు వినా ఆ బేతును తిన్నావు.

సందేహంతో చెలియ ఇటు వస్తోంది. ఆమెను అసి, ‘మీ వాన్న ఎక్కడ?’ అన్నాను.

‘మీకు తెలివా? ఆమె రాత్రుడు!’

‘ఏం?’

ఉదాసీనంగా నిద్రిస్తూనే ఉన్నావని చెప్పింది.

ఆమె రాత్రుడు నీకు పెండ్లియి వచ్చాడో ఇంత చేసి ఆమె, కొడుకు ఒక ఇంటివాడు అవుతామని ఆమె ఆశించింది.

మానవో అక్కడకుండి లేచి ఇంతకును వచ్చాను నీ హేతులంతా ధూమపాన పారకర్మంతో, దురుగ్గుల వారాదులలో మునిగిపోతున్నాడు వల్లమంగు డియ్యెనరి కాగిలెల మరే డియ్యెలు గల గల్లాడుకున్నాయి!

‘ఒరేయి! నాకు తిక్కకపోతున్నాడురా! వాడిని పట్టకరండిరా!’ అంటూ ఆమె వేళాడు సుబ్రహ్మణ్యం!

‘రా! నాకు నా! రా! ఓ పిక్ పిక్, ఓ చేయి కలిపి, కానీని డియ్యెలు ఇచ్చిపోరా తిండి!’ అంటూ వచ్చాడని పూర్వకంగా మనుషుడని అహ్వరించాడు.

చివరకు వాళ్ళను వదిలించుకుని గుంటా అడుగులు పోగించాడు!

మందువాలో వాగరాజు సిగరెట్ తాగుతూ వచ్చాడు

‘ఏమోయ్! మీ వాన్న రాత్రుడు?’

‘అలా!’

‘ఎందుకనీ?’

‘ఈ పెండ్లి ఆమెకు ఇవ్వలేదు సంతానం మరో సమస్యం నిర్మించి చెబుకున్నాడు వాళ్ళు వాళ్ళుకూడా ఇచ్చామనీ, సామ్య పట్టింపు లేదని చెప్పాడు. ఆ డియ్యెతో నీకును వదిలించుకోవాలని

సిద్ధం చేసుకుని వచ్చాడు కానీ ఈయనగారు ముందే యీ చేసుకుని పెళ్ళి నివహించాడు. అంతా అయిపోయా! వాన్నకు తెలిసింది సలహాలో ఇవాళ ఆమెను ముగం ఎరుకోలే! పోతున్నాడు. ఎంతకేం? ఎంతమంది వాడి! అందరినీ పగ చేసుకుని ఏంపాంగు తాడో కాలం తేల్చుకుని రహస్యం! అంటూ యివ్వకుతూ సిగరెట్ ను నీలగిరి కొట్టి బూటు కలితో రాచి పొడిపొడి చేశాడు!

‘నీవు కోపంగా ఉన్నావని మాట! మరి నీకు పెండ్లికి వచ్చిందని మాట! నీవు ఆమెను పెండ్లాడి మీ వాన్న వారితోయిన తలను పైకెత్తే ప్రయత్నం చేయకువరా!’

‘ఇప్పుడు పెండ్లి చేసుకోదలచేను!’

‘ఎ! పెండ్లి చేసుకుని తలంపుంచా?’

‘అలా!’

‘మరి ఎప్పుడయితే నీం? నీకున్న నీకు తచ్చే నీంది మాదా! మీ వాన్న కోపంగా, నీ, కోపంగా, మీ అన్న చేతులని పని నీవెంగుకు చేయకువ దోయ్?’

‘దగవు తూర్తి కావాలి!’ అంటూ వాగరాజు మానుపోయాడు

కోపంతో విడుతున్న వాగరాజు వేపు మాన్మా వందితుర్రుకు అర్జింటి తిక్కల ఎంతో బామెల ఆలంబము చిక్కలతో ఇందరికి అనిష్టమయిన పెండ్లి చేసుకోదని అనుకున్నాడు

* * *

నీ హేతులంతా ఒకటే అనిపిస్తే! ఉద్యోగం చేసేట నీల వాళ్ళు చెరగులా ప్రాణిపోయిన నీ హేతులనింది కొంచెం నేపయినా అమరు నీంగుకు తీరిక ఈ జీవితంలో చిక్కడంలేదు నీకున్న పెంచు కంటూ, ఆయనపు తిగించుకుంటూ, దిక్కు తెలిక ప్రతికడం నీ పొందిపోయే లాభం యోచించుకునే ధైర్యమా, ఓపిక లే! ముందుకుపోతూ పండి పోతున్నాను

వాగరాజు వందితుర్రు వచ్చాడు. ఎట్లా ఎంతో విడుతుపడితే ఎంత ఆక్రమణపోతామో, అంత ఆక్రమణపోయాను వాడిని చూసి! వాడు మాటలు మాని నీయే యాత్రలో దీక్షించి చిందిస్తూ వచ్చాడు. అంత కాలానికి కలుసుకున్న నీయే మాట-రుంతి

మ ర్యా ద లు

ఈ రతిబాధ్యుల్లా కూర్చున్నాను. వాడి ముఖంలో
చూస్తూ నేను సంభోదనాల్లో గోలపోయాను.

వాడి ముఖంలో ఆరిపో బోతున్న దీపానికి మల్లె
మరిసకొంతులు వ్యాపించి ఉన్నాయి.

చాలసీపటికి తెప్పరిల్లి, 'ఏమిటి ఇట్లా అయ్యారు'
అన్నాడు.

'ఎల్లా అయ్యారు? బాగానే వుండాలి! ఏం
నీకు బాగా జరుగుతోందా? నేను జీవితంలో ఒక
పోయాను నాకు బంధువులు ఎందుకు తెచ్చుకు
కున్నాడు ఇలాగే నాగికోసం వీచివాడి వెలు
కున్నాను'

'అంటే?'

'ఇంక నేను తొందరీ కాబోతున్నాను! అంటే
తెంకు జీవితాల గరిష్ట సమ్యం నామీద ఉండన్న
దాట! అప్పుడు, నీవెంకా పెండిచేసుకోలేదా?
అవి మూసంగా నవ్వుకు వందకుమార్ !

'చేసుకోవాలేదా?'

'వందకుమార్ గంభీరంగా చూస్తూ అన్నాడు.
'అది నేనలం వ్యక్తిత్వమైందేకాదు ముఖపు నేను
తే దీని వ్యక్తిత్వమైందే తలచాను కానీ నిజం
కాదు నిజమేమో, ముఖ్యంగా కుటుంబానికింత
సంబంధించిన విషయం అది!'

'అంటే?'

'నీ విషయం చూడరాదా? నీకేంతా క్షేమ
వులుగా ఎంగుకు అయ్యారంటావు? నేనలం పెండిచి
నా సాంకేతికతగా అనుకుని ప్రతిర్థించింగు
వల్ల నీగదా? బాగా నా ఉద్యోగం చేసున్నాడా?
హేమ అత్తరింటికిపోయిందా? అన్నయ్య పిల్లాపాప
లతో పలుందాగా ఉన్నాడా, నన్ను ఇష్టంబో
దగం వాగరితిప్ర హాయిగా ఉన్నాడా? ఇంకా
నీకేందుకు పగ చూపిం? ముమ్మారు నేను అన్ని
విధాలా వచ్చిపోయాను! అంటూ వందకుమార్ తెంకు
చేతుల్లోకి తల తీసుకున్నాడు

నాకు ఏమి చెప్పేందుకూ, చేసేందుకూ తోడ
లేదు మానెంతో, నీగరెట్ల పాగాలు చేస్తున్న కుయలు
చూస్తూ కూర్చున్నాడు

ఎంత సేపటికీ బాగా ఆలోచించి, 'అయితే
ఇప్పుడు నీకేమియింది నందా? అంటూ అడిగాను.

'ఏమియిందా? ఇంకా ఏం కావాలి? నాకు
వల్ల బాగాలేదు కదా! రోజులు కారవకు వచ్చాయి
వాళ్ళ అన్న తెంకుత్తెరలు రావీనా, 'వల్ల బాగా
త్తిగా చూసుకో! పగువు విందలు మూసుకు! చిత్తడి
నీలలో తిగిగోపుకు తిప్పక చెప్పలు ఉపయోగించు'
అంటూ ఉచిత సలహాలు ఓరిపుకు ఇచ్చాడు, కానీ
'వచ్చున్నాను తీసుకోవలెదు' అంటూ గాయలేకు!
వారియాలకాదా, ఆపటిల్లాంటా లేబోయింది!
అప్పటి కామ్రకు కారవ ఇవ్వవలెను అందువల్ల
తీసుకోవచ్చు. వాగం నా ముమ్మారు చూసి పలుకులేక
బాగాకు వెళ్ళిపోయాడు నన్ను ఇంకా లేదు!
ఎప్పుడు వస్తాడో తెలీను'

'కారవను ఇక్కడకు తీసుకోవచ్చా?'

'ఏమి చెబుతుంటా? అంటే నన్ను గత్యం
తరం లేకపోయింది నా ఆరోగ్యం తిప్పగా ఉంటుం
లేదు ఎన్నికావాలో అన్న వచ్చాయిర తొంద్రీ!
ఇప్పుడు నాకో దారి చూడు!'

'ఎటువేళుకు!'

'ఇప్పుడునూదా హాస్యాలు పొగిస్తావేరా?
ఒడువపడ్డ చొల గిలగిలాడుకున్నాడు'

'అయితే ఏం కావలంటావు?'

'నన్ను అన్ని హోత్రి మువుతాడు, కుగిలం మల్లె
వాగం నాన్నాకు! రిప్పరి కలయికను ఉహించు
కుంటే నీ భయంగా వంద!'

'ఇదంతా నీ ఉహ!'

'ఉహూ!'

ఆ విధంగా వాడు ఉహించేందుకూ ఆధారం
ఉంది నాడిమీద ముఖ్యంగా ముసలాయిన ఆ
పదాడు వాడి పెండి ఈ చేతోచేసి ఆ చేతోచే
హేమనూ ఒకటివామ్మి చేయాలని ఆశిపడ్డాడు

దగువుకున్న దగువులో కొంచెం పాటుం
దొరకుకుందని వాగరాజా పొంగిపోయాడు

కారవను ఏమీలేకుండా పెల్లాడ్డంతో అందరి
ఉహలూ గారికి చెప్పిపోయాయి!

కానీ, వాటాగేల్ల తిరువ తివచ్చిన వందకుమార్
మీద ముసలాయిన ఇంకా కొవంగానే ఉంటాడా?
ఇలాగే చరిమిడియిద్దలా దప్పగా అగగివచ్చిన నీడిని
అయిన కుమింపకపోతాడా? అందులో అత్యంత

యూపించార్చింది అవసరంలోనే — అన్నవిషయం ఆయనకు తెలియదా?

‘నీవు రావడమే?’ అంటూ నందకుమార్ మళ్ళీ అడిగాడు.

‘పెద్దయిడిగా నన్నుండుకు నీకు రక్తంబాగు అయినా నానల్ల ఏంజరుకుంది?’

‘పెద్దయిడిగా నుండోదాని! అందరూ తయారు గానే ఉంటారు రిక్టోరాడిమిషన్లు అందరూ పెద్దలే- తమ విషయాలు కొనసాగిస్తారు! పెద్దయినవ్యక్తులకు చతుః అవుతున్న రోజు లిం! నన్ను ఓ పెద్దయిడిగా నందకుమార్ నేటికే చేస్తాడు!’

‘నీరట్ల కాలికారి వల్లమ కల్పిస్తోంది, చప్పరి వదిలిపోయింది’

‘ఏరా! నాకు సమాధానం? నాకా ఇంట్లో రోటులేకుండా పోయింది కనీసం కనీసం కాం రోటుకుడా నాల్గ ఇంట్లోలేదా?’

‘ఎంతఅయినా మీనాన్న! ఈ విషయం మరచి కూడాకున్నావు!’

‘అది కండ్లారా చూస్తున్నా!’

ఇద్దరూ మామంగా అడుగులు పోగించారు

గదిలో అడుగుపెడుతోంటే చంద్రశేఖరయ్య మాటలు వినిపించడంవల్ల ఆగిపోయారు.

‘ఏమో! అయితే తొలిమాటకూ తీసుకోవ్వోం నుకు రావడమే! చాలావైపులకు! తల్లిదండ్రీ లేనివారిని ఆహ్వానించే మీ అన్నకు బుద్ధిఉండవచ్చు! నానా పశువులు! జ్ఞానకూన్యలు!’ అని ఆయన ఎందు వల్లనో ఓ ఉగం ఆగాడు

‘నూ! ఫరవాలేదు లేమో! నీకు లేవల్లా తల్లి! నేతిన్నాగా! నీ పెండ్లి! కాలే! పోయా! ఇవాళ విప్పిపోయిందో నా రక్తం తొక్కింది తండ్రినీ కాదు! ఈ బంధాన్ని తెంపుకోవాలని ఆమోక్షం. రేపుపోయి పోయింది పిలుచుక వస్తాను.’

‘నేను నందకుమార్ వేపు యాగాను వాడిమఖం ల్లగా తయారు అవుతుంది.’

‘నేను రోపరి! అడుగులు వేళాను.’

‘ఓ! రా నాయనా! రా! అవసరంలేదే!’ అంటూ ఆయన ఆహ్వానించాడు.

‘అదానకు నీదీ కనపడలేదు! ఇక్కడకొత్త రోటుకు ఒక్కరైతూ తెచ్చి వదిలి ఓకాన్ల కాదు కున్నావా?’

‘ఇక్కడే ఉన్నాడండీ!’ అంటూ చుట్టూ చూశాను.

నన్ను చూసి కారడ రోపలకు వెళ్ళింది.

నందకుమార్ ఎక్కడా కనపడలేదు. వంటింట్లో వాడి మాటలు వినిపిస్తున్నాయి బహుశా కొద్దితర గుండా వెళ్ళి ఉంటాడు ఈ ఇంట్లో! వాడి ప్రవేశం సింహద్వారంలోంచి కావచ్చు నాట!!

‘నే నీకుకున్నా నమ్మాయ! రేపు పోయింది కాలంగనీ రాను!’ అంటూ కాసిని చెప్పిపోయింది, గానంచా రూపించి ‘పోయింది పిలుచుక వస్తానోయ! ఆమె నూడా తనీ తోడుగా వాపుంటుంది కదా!’ అని వెళ్ళిపోయాడు చంద్రశేఖరయ్య.

ఆ విశ్వ వృద్ధులం ఎంత అర్థమైనా, కరుణా మయినా అయినా చెప్పడం అలా ఉంది, తండ్రి కాబోయే నందకుమార్ ఉపసంహరించే పోవడం విచిత్ర మనిపించింది

నందకుమార్ నవ్వుకూ ఇకతలకు వచ్చాడు. /

‘నీవు రావట్టి అలా అయింది రేపులేదా?’ అంటూ వాడు తన పాత చుంభిప్రాయాన్ని వదిలిపెట్ట లేదని తెలిపాడు.

‘నేను రావట్టి ఇలా జరిగిందా? నా ముఖ మేకా చూడకండానీ, నీ భార్యకు ఓచార్చిక ఉదాహరించే నా సలహాలు కావాలా? ఆయనలోనుంచి నీకు కనపడలేదు ప్రతి మాటనూ, చేతనూ విమర్శ తీర్చిదిద్దే దూడమే కారణ మనుకుంటాను. బహుశా, నిన్ను దూరంగా తిగుతున్నది నీకార్చిక బుద్ధి అంటూ తెలుసుకోలేక పోతున్నావు’ అంటూ నేను పైకి అవలెను.

విశ్రాంతిగా వాడి ముఖంలో! చూస్తూ ముక్కు వ్వాడు. ‘అయితే మీరాన నామరణాని కయినా వస్తాదా?’

‘ఓ! తప్పకండా! పాపం తీరిక చిక్కగుట’

‘నీభార్యకు తీసుకోవ్వోంది తీరిక చిక్కగ నేనా?’

‘అయ్యో! ఏమయిందీ విశ్రాంతిగా చెప్పడం కష్టం ఉండు కాఫీ తెస్తాను’ అంటూ ఆసంభాషణ పొడిగించడం ఇద్దరూ వాడు రోపలకు వెళ్ళాడు.

మ ర్యా ద లు

పాలేడు కుర్రాడు ఇంకా ఓంకారం ఎవో పాడుతున్నాడేమిట, 'అయ్యో నీ పాట అంటే ఇంకా పాడరా కాదు! అమ్మగారో ఇప్పుడే కావాలంటా!' అడిగాడు

'ఎవరు చెప్పారా?' అంటూ నందకుమార్ నీ పాట తెచ్చి ఇస్తూ అడిగాడు

'నీ పాట పాలేడు పాటా చెప్పిండు!' అనేసి పాడు పెళ్లి పోయాడు

* * * *

బట్టలు కొనేందుకు నందకుమార్ బజారుకు వచ్చాడు

'పాదపూజలు, ఎంత తిరిగి దండులు కాక పోయినా పాకాడు నానూ, అంతేత వాళ్ళకు చేతుడం మర్యాదగా ఉంటుంది. తొలి కాపురు ఇంటికి తీసుకెళ్ళేదని వాళ్ళకు ఎందుకు పాపమంటాడు కావూ! అన్నిటికీ ఇల్లా చిక్కులుగా ఉన్నాయి' అంటూ నందకుమార్ నిట్టూర్చాడు

వాడికి అదంతా వుండేది!!

'మీ కానయింది నీకుంటుంటే విజయం చేశాడా?'

'అలా కాక నీకుక వచ్చాడోయ్! అప్పుడే నరకం అని ఇది తిరగలేకాదు. అయినా నానాగళ్ళ కుర్రాడు ఉంటే తిరగలేకా ఉండకూ! వాళ్ళు కాక బట్టలు పెట్టడం మంచిదికూ! మళ్ళీ మళ్ళీ మన ఇంకా వస్తారా?'

'అవును! తీరిక చిక్కగా!'

'అలా నీవస్తావోయ్!' అంటూ వాడు బట్టలంకలో దూరాడు

తీసుకొనేదేవు నడకపొగించాడు.

వాడి పాద పూజల గొడవలు, మర్యాదలు తెలిస్తే. అయినా ఈ కాలంలో ఉన్నత పూజకు, తిరగంతరి ధంకుకాలేది ఎంత విలువైన వాడికా కా గౌరవం జరగడం లేదు. లోకంలో గౌరవాన్ని వాళ్ళకే అయిపోతున్నాయి! అన్ని తేజస్సుకు నిపుణుల కన్నాగా ప్రకాశించగలిగినవాళ్ళు గుప్తమే అయిపోతున్నారు. కాంచినట్లు అనిత్యచారులకు, అత్యధారులకు వలలేది గౌరవం ఎదురవుతున్నాయి!!

తీసుకొంటే అనుకున్నట్లేదే! ఇల్లంతా గంభీరంగా ఉంది. ఎక్కడా అరిగిడి నేనుడంలేదు. బంధు

వులతో కోలాహలం కావచ్చిన ఈ ఇల్లు జోషిపాదం దుకు కారణం?

కాదు పాపపరిహారాన్ని చిచ్చికొడుతోంది. ఆమె కండ్లలో నంత దం తృప్తికలసిమెరసి పోతోంది. తృప్తికలసిమెరసి, ఓదిన్ని ప్రాణ కత్తిమరివెచ్చి స్వర్గంలో కలుగుతున్న పులకంతో పారవేయడంతో ఆమె ఏదో లోకాల్లో ఉంది. ఆమె ధ్యానమాద్రుడు తీసుకుంటున్న భక్తిని తెలుసుకుంటున్న పాలేడు అది అందిచ్చిస్తూ ఆమెను చూసి కోరుకుంటున్నాడు!

ఆమె దివ్యమైన తలపై నీ నీలవర్ణం ఉంది

'జూన్లో' వాడు బతుకు పెట్టాడు తాను గానాడు నీలవర్ణం?

'ఎందుకు? నందా ఎక్కడకు వెళ్ళాడు? అలా తోరనానా, నీలవర్ణం పచ్చదనానా కనిపిస్తోంది కానీ, కోలాహలం ఏమీ వివరానా!'

ఆమె నవ్వుగా నవ్వి, 'మీకు తెలియక! నీలవర్ణం నీలవర్ణం నీలవర్ణం! ఈ ఇల్లు చాలా దివి వారి భయం!' అంది

'మీ అన్నయ్య నీకుంటుంటే సరికారంగా వచ్చి కాదని వినిపిస్తే! వారి దివ్యం'

'ఎందుకు అంతగా కలసిపోతున్నాడు?'

'వారికి మీ మీద బాగా అవేసి ఉందని తెలిసింది. నందాను, బహుశా కాటెలో పెట్టి చాలా తేలి తీసుకెళ్ళిపోతాడని విన్నాడు'

'అవేయి!' ఆమె భారంగా విట్టార్చింది ఓ నిమిషం మానంతో గడిచి, 'ఎప్పుడో అమ్మకాన్నలు పోయారో, వాళ్ళ ప్రేమలు ఎంత చిక్కనివో తెలిసే లేదు. కానీ వీరిని చూసి వీరి పూజయ్యం ఉన్నామో గలుగుతున్నాడు' అని ఆమె ముఖం చాలు చేసుకుంది

'నిన్ను తీసుకెళ్ళేదని కోపంతో అన్నావు!'

'కోపించుకోవచ్చిన మనుష్యులు కావచ్చును ఎవరైనా కోపం?'

అక్కర్లేంతో ఆమె నేలమండి చూపుతూ పాదమోదకు మరల్చాడు పాప అన్నిటికీ అతీతంగా ఏదో లోకంలో ఉంది.

'మృత్యువుగా జన్మించేది నింత!'

ఏమిటో అదిగాలకుమరి పోయి తెరచింది! చంద్ర తేజస్సు రానే వచ్చాడు.

భారతి

“ఏం జాబ్ జా? నుంతునే ఉన్నావు! ఏదీ!
కాఫీ తెచ్చి ఇవ్వమ్మా!”

“ఇవ్వజేమీ నదు! తగినట్టావు!”

“అయినా తగుమా! తగి ఉంది చేపిపెను
జాబ్ జా! చెప్తావా?”

తల చాపాను.

“అయితే కొంచెం బట్టలు కొనుక్కోగోయ్!
దంపతులకు పరిపత్ బట్టలు! చీరలుకూ డ్రెస్
ల’డలో ఉండాలి. నంద రూపాయల’ తీరుకో!
నుజ’ పంకెల చావు పదిరూపాయల’ ఒకటి తెనే
చాలు!” అంటూ పెట్టు అందించాడు అతడు.

“కొలా తగింకారా!”

“అంత! అంత! ఇదంతా కేరం నట!
ఎంగుళా ఆధారంకుడికే తెలుసు! చీరెవ్వ? కూ
అవ్వాయం చెనబోనడం లేవని పంపేక్కినకు
తెలుసుకుంటే నిశ్చిత” అంటూ ఆయన గబాగా
వెళ్లి పోయాడు.

“తెన తీసివెళ్లు కొంచెం కొంచెం అట్టం
అవుతుందా!” అంటూ కంది కాఫీ తెచ్చి అందించింది.

“ఇవ్వాలా నాకేం తెలిపం లేను!”

“ఒకటలు నంటలు పోనీతుంటే! ఈ మాట మీరు
అవలేదు” అని ఆమె బహిష్కారంగా నివ్వంది.

కన్న క్రింద ఉంచి బతుకులకు వచ్చాను
పెద్ద బాల్లంతో ఆయన పెట్టే పరి ఇల్లు
కొలావాలంత నిండవని ఉండి

దండకేళిరయ్య నిన్ను చూసి నివ్వ, “నానం
చాలు మరిచాను చెప్పడం!” అన్నాడు.

“అది తెచ్చావా!” అంటూ పాకెట్ అందించాడు.

“చీర డ్రెస్ ల’జాలో దొరికింది కాదా?
హేమను సముదాయంపజేసు”

“మీ రెంగుకూ? ఆమె ధర్మ గూడా
వచ్చాడాయ్!”

నివ్వకూ అతడు వెళ్లిపోయాడు.

నామకంకావీ అంత నివ్వమవుతున్నాడు.
నందకుమార్ పెదాలమీద ఓ చిరువెళ్లును అతనియందు
ఆర్థంలా అగ్రున్నాడు తిండి హోదాలో!
వచ్చాడాయ్! అదెంతటి హోదానూ, సంతోషాన్ని
తెలిసిందో కూడా నాకు తెలిదు!!

నందకుమార్ తన మామగారేనా ఎవ్వరో
అలోచించుకుని ఉన్నాడలా ఉంది అంతేత
అక్కడ ఎరిమాత్రుకూ ఆస్యంకాగలేదు వియ్యత్ర
పశ్చిమంబాది ఒంటిరాతి ఉంగరంతో రిసి, ఆది
వెరిలో ముమ్మాగ చెప్పి వచ్చు? న్నాడు నందకుమార్!

కంది మామగారు చూస్తూ మురిసిపోతోంది.

నందుకి పెద్ద బాబుగది ప్రక్కనే నేను
మామగారు ఉన్నాడు ఆయన ఇంట్లోదాని తీసి ఇంట్లు
మలుసుకుంటూ నావేపు చూసి, ‘ఇవాని సంతోషం
తెల్లరగు నదరించు కునెనాటి కన్నం ఇవాళ
పోనాకు చిక్కగు’ అన్నాడు.

“నిజమే! అయినా నందాకేం? మీరున్నా
నుగా! మేవరికం ఇవా కన్నమేను ది?”

ఆయన నివ్వబోయి ఎంగుళావో అని, ‘అవి
యితే మంచిదే కి నివ్వండి! రెంటికాలం మంది
కాగు! నిచ్చిరింగ నివ్వయింది నానానిం నాకు
లేను! పిల్లాడు నువవాడయినా నదిమవచ్చు నువది
కా వోవచ్చు!’

“మీ వ్యతిరేకానికి నివ్వన చాలు!”

మామగారా విని సహింపలేని ఈ లక్ష్మణరావు
తన కొడుకకన్న ముందటికెచ్చి ‘ఎన్ని కేలు?’
అంటూ అడగాడా?

“మీకు పొదవూనలు జగత్తుత రట వచ్చారా?”
అంటూ ఆయన క్రిమితి కిరిచింది.

“ఒక పొదవూన! ఎంగుళా? ఈ కాలంలోనూ
ఉందా?” అంటూ ఆయన పరిపకానివ్వ, ‘అయినా
పూర్వారాలూ గొరించి పాటించేనాళ్ళకు మాస్తే
మటుకు నాకు సంతోషం కలుగుకుందండీ!’ అని
లేచిపోయాడు.

హేమ మామి నుకుమకుని నిశ్చితోంది ఆమె
వెంకాతె ఆమెధర్మ నిశ్చితాన్నాడు ఆ ఇదనూ ని
లోంచి ఎందువల్ల ‘నావట్’ అవుతున్నారో నాకు
అంకు చిక్కలేదు.

రామదామను అని, ‘ఎంగుళా ఇంత ఉరుకు?’
అన్నాడు.

‘ఇంకా ఉండకుంటావా? త్రుకుపోనీ ఆది
పిల్లకు చీంబచ్చి దోవలేదా? తొరిమాలుకు ఇంకా
తీసుక వెళ్ళలేం పెట్టుకున్నీ పొదవూనల! నివ్వ!

మ ర్యా ద లు

అ కొద్దంలోకివచ్చి దున్నబాతుకు చేతులువరాదూ? పెద్దతం ఇస్తే, “పెట్టరా ఏర్లి! పంగవాదూ!” అన్నాట్టా.

బహుశా ఇది శిశువాయిడి పార్టీ అయితంటుంది ఈ కాలంలో ధర్మరాజు ఒడుండ్డి, రాజనూతు యాగం చేయల్సివస్తే, పూజాపాదం ఇవ్వల్సివస్తే సమయంలో తప్పకుండా శిశువాయిడికి అగ్రాసనం ఇచ్చి గొల్లగా ఉన్నాడుమానీ పాపకా నవ్వేరాడు! ఇప్పుడిలాంటి దృశ్యాలు సంఘటనలూ ఎన్ని జరిగడం లేదని?

దండవేళురయ్య దప్పుల అక్కాడుకు వచ్చి, ‘మాకావూ! నేను అనుకున్నంతవరకే అయింది! బాబూ రానువాడూ! ఈ ఇలు వాడి! నేనింకా ఉన్నాను వాడివ్యతీతం కోసంతో వెళ్ళడం భాగమేనా? వాడి మర్యాదలూ మీకు కోరికలు వంద? వా గుట గున్నీం వచ్చా? అనేది, పోయి వెళ్ళినవేళగా పగవేరాడు

ఇంటల్లుకు నిర్బంధిపోయి ముంచున్నాడు వాకు ఇదంతా మాస్తంలే క్రొత్తగా ఒక వీరిమా థియేటర్ లోకి వచ్చిపప్పుకు నేలటిక్కెట్లకు జరిగే పోల్లాల జ్ఞాపకం వచ్చింది మర్యాదకోసం అయిలూ, పాదం పులూ, యాతిగింపులూ పొగిస్తున్నాడు అసలు మర్యాదను ఎంత ఎత్తుకెచ్చున్నాడు? దీర్ఘకు మర్యాద నిలవ లేదా?

పోయి నిరుపవ్యతో వచ్చి, ‘ఎంతయినా మర్యాద జాగ్రత్త పోతే హృదయంధియంటుంది! వాడి పెళ్ళానికీ ఎంత చాకిరిచేశాను కూరి! చేశానూ? అయినా వాడికి బుద్ధిలేకు ఏదో రక్తప్రసరగా అన్నయ్యగదా అవికాదూ చేసింది అవేట్లకు ఆ మాత్రం జరక్కపోతే, అందులో పెళ్ళాం తగవు వాళ్ళకు జగత్తుకూ మమ్మల్ని నిలిపేయడంఎలా సహించడం? ఈయన ఇచ్చే చీరపాతతో నే జతులతోందా? అంది

‘పోయ! నోగుసంబాలించుకోలేదా? లోపలకు పోదాంపది! అన్నాడు గండవేళురయ్య

వ గుల్ల లోపలకు వెళ్ళాడు

నాగరాజు, ‘మాకావూ! ఆఫీసుయేసరి! ఎంత విషయమూ, ధీక్తి మా అన్నయ్య ప్రదర్శిస్తున్నాడో! తప్పు వ గుల్ల వీడితెల్లక విలుకలూహా పెడతరు

ఇప్పటికే పెట్టారని వా అనుకునం! అంటూ తన ఆలోచన వర్ణించాడు

పొద్దు అప్పటికే తిగిపోయినా భోజనాల ప్రశస్తతి ఎవరో చేతులువలెపేసరి! అన్నీ కొంచెం వాయివాచేతులవల్ల అ-గిపోయాయి! భోజనాల దగ్గర ఎవళ్ళకూ ఆభిప్రాయభేదాలు వచ్చి వల్లు లేకు కంటకు స్పష్టమైపోయేవిసించాడు!

తంబూం పేర్చినా లక్ష్మీ-రావు సంపాదకుడారో మాటాడ గున్నాడు మేనూ అయిన మాటలు విశేషంకు చేరాను

సంపాదకుడారే అతి రిజుంజంగా ఆడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వడానికి అభీమా వారికి వాడి ప్రతిరేప అతిగా వచ్చిందని

‘దీరి! నేను నాల వాళ్ళకుండీ అక్కడ ఒక దంధి రామ్మ ఇప్పిదాయని బ్రే చేసున్నానండీ! ఏక ఉంటే చాల లేరిక అయి ఉండేది అయినా ఫరవాలేదుకోండీ! అంటూ లక్ష్మీరావు సన్నగా నిర్వ వాచేటటు తిగిగాడు

నాగరాజు మాత్రంగా నోరు తెరిచాడు ‘వాకు అన్నీ ఉన్నాయండీ! దీగిలో ఒక క్లౌసు కూడా వచ్చింది అంతటి ఎదుగుతే అయితే వారిషతం కొంచెం మాండీ! ఎంత చెబోయినా మీ వాత మరది తమ్ముడే! అభీమా కంకుముకుమపోయాయి! సంపాదకుడారే కండ్లు ఎంత విస్తరియినాయి! నాగరాజు పోలికగా నిర్వహగాడు

ఎవరోవచ్చి దండవేళురయ్య వమ్మబిలుకున్నాడని చెప్పడంవల్ల వాళ్ళి ఇష్టాన ప్సరి వదలు కోవల్సి వచ్చింది

ముసలాయన దీపంగా ముగ్గురి ఉన్నాడు కొంచెం దూరంలో కారడ పసిపాపతో, ఆయనవేళు చోర్లంగా మాస్తూ ముగ్గురి ఉంది ఆమె మున్నటివరకూ ఒక యుగతి! ఇంక ఆమెలో ఎక్కడినుండీ వచ్చిపోయి చేసుకుందో మాతృవాత్సల్యం పాలపాంతులతోగిరిప లాడుతోంది ఇంత స్పష్టంగా మాతృమూర్తి అయి ఉన్న ఆమె ఉదార్తింగా వాకండ్లకు తోచింది సహజంగా నిలవకు కన్న ప్రేయోర్తి హృదయం వరకీ తమై, పూర్వభావాలు అదుమబడతాయి కాలోయ! ఇల్లాంటి స్వయాపం ఆమెలో మనుషేషదూ చూడలే

పోతున్నాను. ప్రీతి పూర్వకముగానే, అదికాస్తకమే!!
“మీరు బాధపడక! ఈ కలకలం ఎల్లా కాలించినా
నాకు తోచినదేమిటో! మీరు భర్త నుకున్నానే
ఉన్నాను ఆయనకు దొడ్డితోకంటే నుర్రాదలు పరి
గాయి! ఇంత భగ్గును వారానా వారానే అయి
బుప్పలు కొడుకున్నాడు. ఇంతకూ తొందలయిన నాకు
నుర్రాదలు పరిగలేను అంతా నాదే! నాకేం పరి
గేదీ? నటనయినా నాకు పరిగడం ఉచితమే!”
అంటూ దండెత్తేభరయ్య భారంగా నిటూర్చాడు

మనదానా ఆ పేదన అర్థమయింది. తనకు
నుర్రాదలు కొడుకువ్వారా పరిగలేదని ఆయనకుగ్గి!
దీనికి నేనేం చెయ్యగలను?

కారద నోరు తెరిచింది ‘నాళ్ళకు దొడ్డిపెట్టా
లనే ఆరాటం ఆయన కెండుకు కలిగిందో తోచినదేమి
లేదు తొలియాలకు ఇంటికి పిల్లకుపోయి కీ రుక్మ
పెట్టానన్న ఇ గిరిజానం లేకపోయినా మనం ఇన్వార్సిం
జుగాకు ఏముందీ? ఎక్కడుంటాను పుట్టింటి నుండి
నుర్రాదలు పొందాలని? నేను పుట్టిల్లు లేనివాణ్ణి
అయ్యాయా!’

‘ఇప్పుడేం చేయాలంటావ్? ఇంక పదిహేనేనా
మీరు ఉండగు మీరు ఉండాలనుకున్నా ఆల్లుకు
కోడెనానలా బుప్పలు కొడుకున్నాడా, ఉండడు!
ఈమె రిషయం ఎవరి మాదాలే! కొంతకాలమేనా
మరదలును కుదిరిపెట్టి విశేష శ్రమ అపారా అంటు
నందా విషయంలేదు!’

ఇంతలో నందకుమార్ లోపలవచ్చి, ‘ఏమిటి
అరిగిపోయినా ఉన్నాను? మానానా కారదా మీ
అన్నయ్యవారు ఇప్పుడే వెళతారు!’ అన్నాడు.

‘వెళ్లివచ్చండి!’

‘అన్నయ్యమీద అరిగానా?’

‘పుట్టిపప్పుటినుండి లేదు!’

రంగంలోకి స్వయంగా లక్ష్మణరావుగారే అతని
రెండాలు.

‘రాత్రికి వెళతాం మామగారూ!’ అన్నాడు
లక్ష్మణరావు!

“ఏం కారణం! మీం వెళతామే! నాల్లు
వార్తయినా సర్దాగా గడిసేందుకు కలవుల దొంగలేను.

ఇప్పుడిప్పుడే నిక్కు కదిలించడమూ అంతకుందికొడు
అశోక్యం వాగ్గర్తగా మామగారూ! అన్న తెలుసు
అనుకో! ఒకసారి మామగారు రండి నందకుమార్!
అంటూ అంతలోనే నావేపుడు అతడు తిగి ‘రాత్రికి
ప్రయాణం చేస్తామండీ!’ అని పూర్తిచేశాడు.

మళ్ళీ వారరానా ఆసీసరుకు నది ఉద్దీపన నియా
పించుకు నేండుకు వచ్చాడు

‘నదికెర తోడుగా, మీ కెరిరిని నాయనాళ్ళు
ఉండరాదనూ! రెండు నాడుకలకు మీరే పిల్లల
పోవచ్చు! ఎసిపిల్లతో నాపం ఆమెవించేదనుకుంటుందీ?’

లక్ష్మణరావు గంభీరంగా నిటూర్చి ‘ఆమెకు
నమ్మందామె నమ్మన్నాయి! పెండ్లి దప్పించి భారం
దించుకోవాలని ఆలోచన ఉంది!’ నందకుమార్ కు ఆ
సమాధానం కొంచెం కొంచెం కలిగించింది, నాడికల్లే
చెబుకున్నాయి! తానె నేనే నిశ్చయంగా మామన,
‘అందరిగా నామామన, అని, ఇది స్వకొండినానా!
మీ కాలపద్ధతి అతమా? కలుగుతో ఎండునా నాద్దు
పుచ్చుకోవండి? పిల్లలన్నా తెలియలేదీ! అమానం అవు
తుంది!’ అనేశాడు.

లక్ష్మణరావుగారి భార్య అక్కడకు వచ్చి,
‘కొంచెం పెందిరానే భోజనాలు తెమిలితే నాడుండ
గానే బయటదేరదాం!’ అంది. ‘నంటనాడు వెళ్ళి
నాయాడు మళ్ళీ నుర్రాదని పట్టుకొచ్చి కంట
లేయించివేరి! నాద్దుపోవడం జరుగుతుంది!’ అన్నాడు
మళ్ళీ నందకుమార్.

ఈ మాటతో ఆమె మూతి ముకురుకుని వెళ్ళి
పోయింది.

‘అయితే మీం ప్రయాణం చేస్తాం!’

‘ఎంతో నుండి!’

కారద నవ్వుతూ, ‘తిడిస్తే కదిలె కప్పకోడనూ,
తడినొప్పి కడితే నంగి నడవనయీ నావలల కొంత
సమాజమే! కానీ త్వరలో కందు రెండడమే కొడు
కోవార్పింది!’ అంది

లక్ష్మణరావు కుటుంబంలో కొడు కదిరి
పోతూంటే, అందరూ బయటపించుకున్నట్లుగా కేలిగా
మామన నుంచుండి పోయాడు!

వార్నిష్లు - రంగులు తయారుచేయుట

శ్రీ అయ్యగారి సోమయాజి

అజుల్ & కల్వర్ ప్రెస్స్ బర్మల్ వార్నిష్
XLVII, సంఖ్య 849 నేటి 292 లో 11 వ
ఇంట్ 5, "హిందూదేశము - ఆశీషములో దొరకు
అరికమాన, పారాయి, కర్పూరశైలము, లక్క, అరి
భూస వగలలో తయారు కావడము వీరితో
వార్నిష్లు, నూనె వార్నిష్లు, రంగు రకముల
వార్నిష్లును తయారు చేయుట." అని వ్రాసివారు.

సామాన్యముగా పలుచద చేయు వస్తువులకూడ
అవసరము. అరికమాన, రంగులు చక్కని పొర్లిలో
కలిపిస్తే బ్రష్ తో వ్రాయుటకు వీలవంత చిక్కగా
మంతుడు గాని పల్కరచేయు, 'ధిన్నగు,' అవసరము
మరియు చిక్కగా కాచిస్తే పెయింటు చక్క
లోనికి యిండుటకుకూడ థిన్నగు సహాయపడును.
థిన్నగుయొక్క భాగమునుబట్టి పెయింటును హెచ్చు
లేక తగ్గ తక్కువ గలదిగా చేయవచ్చును పెయిం
టులో థిన్నగు హెచ్చుగా ఉన్నచో, పెయింటు
అరిక తగినంత రంగు హెచ్చుగా వుండుటచేత, అరిక
తగినంత ఛాలు (Flat) గా వుండును

పెయింటు పొరను బలపరచి కాపాడుట, రంగు,
ఒకానొకటి నిచ్చుటయే రంగు (Pigment) యొక్క
ముఖ్యమైనపని

నైట్ లెడ్, ముఖ్యముగా ఎత్తవీసం (గంగ
సింహారం) అరికమాన అద్దుటకు సహాయపడును.
మరియు కాటక్ మనీ అరికమానను అలస్యముగా
అడవల్లు చేయును

వార్నిష్ లో అరికమానకల్ల యేర్పడు పొర
రెపిన్సు ముఖ్యముగా కోపాల్సు చేర్చుటకల్ల బల
పడును. చెట్టునుండి కాద జరుగు రంగు రక
ము 1. నీటిలో కరుగునది. ఉదాహరణ —
కుంకుమం. 2. నీటిలో కరుగునది ఉదాహరణ —
కోపాల్సు వార్నిష్ గట్టి, తక్కువ, చూపు అనుపారన
యిచ్చును. పొహల్లు, రైలుబల్లి వగైరాలు అలంక
రించుటకు వాడుదురు.

అరికమానకు బదులుగా వార్నిష్ లో తగిన
కొవడిక పెయింటుకు 'ఎ నేమిల్' పెయింటు అని
పేరు కేటలం నూనెతో యేర్పడు కోటింగు (పొర)
కంటే ఎ నేమిల్ కోటింగు హెచ్చు గట్టిదనము,
చాలాకాలముండు తక్కువగల పొర నిచ్చును. ఇది విరి
విగా అలంకరణములకు వాడుదురు

11 అడయాయు: వార్నిష్ ద్రవ్యములు. లిన్
సీడ్ ఆజుల్ (అరికమాన)-మనగళిపు అరికమాన
వార్నిక్ మాన తగినవారే పేర్కొనబడినది పాలెస్
టుతో తీసిన నూనె పెయింటుకు పనికిరాదు.

కొంతగా గానుగలదిక నూనెలో ముక్తిత్రొక్కును
నిల్వయుంచినచో, ఈ ముక్తి అడుగుకి దిగును మన
దేశపు అరికమాన వేడి నీటిలో మరికొంత ముక్తి
దిగును వార్నిష్ లు వాడునూనెను కొన్ని సంతర్పిత
ములు నిల్వయుండును

చాలాకాలం నిల్వయుంచిన నూనె చాలా పడు
లకు పనికి రచ్చును తెల్ల పెయింటుకు వాగు నూనెను
కొంచెము సల్ఫ్యూరిక్ వాతకంతో దీర్చి చేయుదురు.

బోయల్స్ ఆజుల్ 'మరిగించిన నూనె' అన్నంత
మాత్రం నూనెను విజంగా గురిగించు. ప్రస్తుతం
నూనెను 150°C కరకుగాని అంతకంటే తక్కువ
వేడిగిగాని కామగురు కొందిగు వేడినూనెలోనుంచి
గారివి పంపుదురు. కామపుడు, "డ్రై ఇన్స్"ను
చేర్చుదురు ఇది రోపి నెట్టు & రోపి నెట్టు ఆఫ్
లెడ్, మేంగనిసున్న కోతల్లు పొల్లు మాదా ఆద్య
జల్లు చేయు డ్రై ఇన్స్.

మనదేశంలో మంచినీటిం దెబుల్ బోయల్స్
ఆజులు 6 గంటలలోను, పేల్ బోయల్స్ నూనె 10
గంటలలోను ఆరును—మరిగించిన నూనె పచ్చి నూనె
కంటే త్వరలో ఆరును-గట్టిపొర నిచ్చును.

దిగురుతి చేసిన నూనెకంటే ముప్రసిద్ధ దేశదేశీయ
కంపెనీలు అయ్య నూనె శ్రేష్ఠతరము. కొన్ని నూనెలు

త్వరగా ఆపవు మరికొన్ని త్వరగా ఆరితామంది
చార విశ్వపు

కర్త సామాన్యంగా పచ్చి నూనెలో కర్త
పుండును మురిగించిన నూనెలో తిగాడు కర్త ఉండును.
తిక్కిన నూనెలు, చేపనూనె, పెట్రోలియం, అరిత్రాన
తగైరాలు కర్తలో ఉండు వస్తువులు.

కర్తనూనె పెయింటుకు పనికిరాదు

కర్తనూనెలో కొంతభాగం పెట్రోలు పుండును
ఇది చాకెరము పెయింటులో నూనా వియమయ్యెను.

ఆరే ఇతర నూనెల బలం ఆయిల్-కెట్టనూనె
చైవాదీకాది పచ్చి నూనె త్వరలో అగును ఆరిత తి
కతి యేర్పడు పొర పెయింటుకు పనికిరాదు ఇది విరి
విగా వార్నిష్ లు చేయుటకు ముఖ్యముగా ఆమెరి
కాలో వాడబడుచున్నది ఈ వార్నిష్ లు వీటిని
చొంగియపు గానీ, చాలాకాలం నున్నది

చేపనూనె పరిమిటితీరాన చేపనూనె పరి
శ్రేయ, లోగతే గలదు—ఇది చాకెరలుచేతి, పనికిరాక
పోయినా, తిరుడుకర్త చేయుటకు వాడుదురు

పోయారీమ్మనూనె, అరికనూనె, తేలికైన
నూనెలో కలిపి యా నూనెకు పెయింటు వ్యాపా
రంలో వాడుదురు. ఇది త్వరగా ఆరదు కాని అరిక
నూనె చాలా గాఢతరంగా యున్న పుకమూత్రం కర్త
పనికిరదు.

అనుచు—పొంగింజల నూనె ఈ నూనెలు
పెయింటులో వాడబడుచున్నది.

టర్పెంటైను - కర్పూర తైలము కర్పూర తైలము
పెయింటులో పల్పచేయుటకు (డిస్సెర్) క్రిందను,
వార్నిష్ లలో పాల్కెంటుక్రిందను వాడుదురు. ఇది
ప్రాణవాయువును గ్రహించును ప్రాణవాయువును
గ్రహించు కర్తల వస్తువులపై (ముఖ్యంగా పెయిం
టులో అరికనూనెపై) కర్తకంతమీద, 'ఆక్సైడ్
జెంకు ఏజెంట్'గా పనిచేయును—Out-lines of
Organic Chemistry, Page 148 F. J Moor,
1910)

అరికనూనెయొక్క ప్రాణవాయువును గ్రహించు
కర్త ఆ నూనెలో, "డియెట్" ఆనవడు వస్తువు
లుండుటవలన అత్యధికమగును. ఈ విధానము నమన
రించి, మురిగించుటకు వదులు రంగును నూర్చుచేయు

వస్తువులను నూనాజగా పెంపరేదనకీ చేర్చి కొంత
ప్రాణవాయువును అరికనూనెచే గ్రహించజేసి, ఆ
అరికనూనెను వాడుటకు పనికిరదున్న చేయుదురు—
తేలికరంగు చూడుటకు ఆను (టెన్ స్పీరెంటు)
వార్నిష్ దీనివలన సిద్ధించును.

పై వివరములవలన పెయింటులోను, వార్నిష్
లోను కర్పూర తైలము వహించు సర్వాధికారిను
గ్రహించవచ్చును

(పపందియోలో ఆమెరికా కర్పూర తైలము
ప్రసిద్ధమైనది కాని చాలా మంచిరకములైన కర్పూర
తైలములు, కేవలం ఆమెరికా కర్పూర తైలపువాసన
తగుండుటచేతనే విరివిరిపబడుచున్నవి

మనదేశములో కర్పూర తైలము తొలుత 1895 వ
సంవత్సరములో తయారుచేయబడినది—ఆ రకం వాడు
తగు. వానిమీద గ్రంథములు అరుదు. రేపెర్న్
ప్రయాన ప్రదీపములు తిమ్మక

కాని 1912 లో మన పరివారిక, "ప్రాప్తు
లోని, వోల్క్ విశ్వవిద్యాలయంలో, జనల్ స్టాన్స్
లోని నైపు ఫాకర్లీనాదు," కవిపెట్టిన యోగం లభిం
చింది ఈ యోగం ప్రాప్తులోని కర్పూర తైలం
తయారుచేయువారికి అత్యధికమైన లాభమును
చేపూర్చినది.

ఈ అనుభవంతో లభించి పొందుటకు హిందూదేశీయ
కర్పూర తైలము తయారుచేయువారు ముందంజ వేసి
ప్రెంచిదేశీయ ఆదిరిబట్టి విధానం, 1915 లో లాహోరు
సమావేశ, 'జాలో,' 'విద్వి,' పంజాబ్ పారెషా దీపారు
మెంటు ఫ్యాక్టరీవార్తా పనిచేయుట ప్రారంభించి
నది.

కాగ్యమైన వికటోరకం కర్పూర తైలము,
ప్రకృతిమైన అరిత్రానము తయారుచేయు విధానమును
కవిపెట్టిరి పరీక్షిస్తే యు పి. పారెషా దీపారుమెంటు
వాడు తేలిక భారా కా పెట్టిరి హిందూదేశీయ
నైపురేతత్వకల్ల (గంగోలిలోనా) అత్యుత్తమమైన
కర్పూర తైలం మనకు లభించగలదు.

(పుర్రాగడించు గాదు—పారెషాబురెట్టిను, నెం.
24, 1918.)

ఈ విషయమొదల మరికొన్ని ప్రయోగములను
తెలంగాణలో, ఇండియన్ నైపు ఇన్ స్టిట్యూటు
లోని వాక్తరు పొందు వొరగాదును, తేరామాన్

వార్నిష్లు - రంగులు తయారుచేయుట

లోని, Forest Research Institute లోని A J టర్నరు (ఇండియన్ ఫారెస్ట్ రికార్డు 1918 వాల్యూం 6, భాగం 6) గాఢము చేసిరి.

జానాలర్వెంట్స్ అశుద్ధియైనవి అన్ని కర్పూరతైలములకలెనూ, అది చాలాకాలం నిలువ యుండుటచేతను పాడవుతు (J G Mc Intosh Manufacture of Varnishes Vol III Page 110.) గారి, వేడి నిలుకును తగలనిద్యుటచేతనూ పాడవుతు.

2, 3 వ రకాల కర్పూరతైలములకలె పాలకా కాయమునీ, తయారుచేసి లభినిపాండిత్యము.

కర్పూరతైలపు ప్రతినిధులు కర్పూరతైలపు ప్రతినిధిలో తక్కువ వేడికి మరిగే (Low Boiling point) నూనెలు ఉన్నచో, అంటుబుడాయే అపాకుము గలదు త్వరలో ఆవిరి అయిపోవును. ఎక్కువ వేడికి మరిగే నూనె ఉన్నచో పూర్తిగా ఆవిరి అవును.

ప్రతినిధులు చౌక అగుటయేగాక, ప్రాణవాయువును గ్రహించవు గాన నిలువయున్నచో పాడుగా నేంపు ఆవిరి అయిపోయిన తరువాత విగిరిపోవుట యుండదు.

పెట్రోలియం సంశ్చిక్షిరమును ప్రతి ధి అవిక నూనెను కరిగించును వార్నిష్ చేయుటకు పనికివచ్చు గట్టి జరుగుమాత్రము కరిగవు గాన, దానంతటది ఒక్కటిమాత్రము, పెయింట్సు, వార్నిష్లు, ఎనీమిల్ పెయింట్సులలోను వాడరు దీనిని కర్పూరతైలములో కలిపి మాత్రము వాడుతారు.

వార్నిషులో పాచ్యభాగము పార్వెంట్ (Solvent) కరిపియుండుటచేతను, కర్పూరతైలము ఆవిరి అయిన తరువాత మిగులు జరుగుగారికి పాడవు స్వభావము కలది అగుటచేతను కర్పూరతైలములో కొంతభాగము ప్రతినిధిని వాడుట అవసరము.

తగుబట్టిలలోవచ్చునగువులు వార్నిషులలో వాడదగిన నుంచి పార్వెంట్సు.

కోల్ తగు దీనిలేట్సులలో ఆవిరియగు స్వభావ ముగల వాస్తూలు, బెంజీను, ప్రత్యేకపనులకు పనికి వచ్చును ఐక్యాలో బెంజీను, లోగడనుంచి తయారు చేయబడుచు నే యున్నది.

రెజను (జరుగు) కలనుండి కాకును: ఆయిల్ పెయింట్సులో జరుగును వాడరు (దీనిలో కరువునది జరుగు. ఉదాహరణ - కుమ్మరిజరు పారాయలో కరు నునది రెజను ఉదాహరణ: కోపాల్సు) కాని వార్ని షులలో మాత్రము వాడుదురు గాన ఎనీమిల్ పెయింట్సులో భాగంగా వుండును.

కోపాల్సు: బాంజీకాయనుండి వచ్చు కోపాల్సుకు ప్రసిద్ధిలగు ఫీలిప్సెన్ దీవులనుంచివచ్చు 'మేని ల్లాకోపాల్సు' నూతనజేంకునుండివచ్చు, "కారి" ఉప యోగకరమైన వార్నిషు రెజను కాని అగ్నికా కోపాల్సుకు పాటిరావు.

దామరు: తెలదామరు ప్రచురపరిమితిలోయల కాదు, కెడాలనుంచి వచ్చును. (దాడుము. Oleo resins from Hardwickia pinnata by K Sita Rama Ayyar Journal of Indian Institute of Science, Vol 2, Part III, pages 29-35)

కోజన్ (అరిష్టా) బజాగులో దొంకు ఇండి యన్ కోజన్ అమెరికన్ కోజన్లకలె వాణ్యమైనది. ఇండియన్ కర్పూరతైలము. కోజన్లకు శ్రేష్ఠమాత్రు (Chir Brand) దీనిని ప్రగల్భమంటువారు తయారు చేయుచున్నాడు వాణ్యమునకు గ్యారంటీ యిచ్చు చున్నాడు.

కోజకనూనె: కోజక నూనెను పెయింట్సులో వాడరుకాని కోజన్ స్పీట్ మాత్రము కొంత భాగము కర్పూరతైలపు ప్రతినిధి.

లక్క లక్కరియ్యం అవగా ముతకలక్క. దీనిని కరిగించి లెక్కలకలెవోయరుదు.

రంగులు

తేరైట్సు ఇది సహజంగా దొరకు వేరయం సర్ఫేట్ ఇది రంగులను పొడుచేయును రాఘవాస్వస్తి - రామరాస్వస్తి - ఎలక్ట్రావెండిం - సిల్వర్ వెండిం బాపరులోనిది - పెయింట్సులో నిరిదిగా వాడబడు చున్నది - ఎంకుచేరివిదిగా (1) చౌక (2) మృదలగా మూక్కుగూర్చును (3) రంగులను పొడుచేయును - జీనిత్ కలసివను తిలపముగా నుండును (4) ప్రేస్ స్పీరెంటు (5) తక్కువమానతో (8%) దూరవను.

ఖరీదైన రంగులను కర్రచేయుటకు వాడుదురు. తెల్లరంగులకు పటుత్వము వచ్చును.

తరచుగా పెయింట్లుగా హెచ్చుభాగమునకు విశిష్టయోగమునకు హెచ్చు భాగము గల రంగులను చూపించి ప్రతిదినము వాడుకనుటకు నిలుపబట్ట చేసియును

తేరెట్టు హెచ్చుభాగము (నూటికి 99 శాతం అంతిమ హెచ్చుభాగం) కలిపినను తయారైన పెయింట్లయొక్కములోనుండి విశేషము మార్పు చెందదు

వెట్ లెడ్ పెయింట్లు వేడి, తడి గల ప్రదేశాలలో కుప్పకలె కొండకొలాది చెరిగిపోవును దీనిని "ఛాకింగ్" అంటారు కాని హెచ్చు భాగము కలిపినచో, పెయింట్లయొక్క రక్షణశక్తి తగ్గిపోవును గాన మోత దుగా వాడవలెను

క్లాంట్ ఖర్చు: ఇది కృత్రిమంగా తయారు చేయబడిన, "వెరియం సల్ఫేటు" నీటిరంగుల పెయింట్లలో వాడుతురు

జిప్సం ఇటీ కొత్తయిన సల్ఫేటు (నూడు Recg S S XLVI Pages 275-276-1915) మర హిందూదేశంలో కలసివంతి తేరెట్టు దొరుకును— కొన జిప్సం అవసరము—

తటస్థమైన యిరంగులు చైవాక్ష్లే ఏజ్ టెస్ట్, నూత్యమార్తి కృత్రిమ ఇంక ముఖ్యమైనవి.

తేలగు (Iron Oxides) రంగులు చాక, నూత్తుచెంపిపోవుట, దుర్నిరంతులచే అత్యుపయోగ కరమైనవి.

రెడ్ ఆక్సైడ్ కాపీస్ సిందూరం అవగా అన్న భేది వివేచనచేత సలే ప్యూరిటీ యాపిడివచ్చును. సిందూరం దగలకును ఇండియాలో విరివిగా వాడుక లేకపోయినను, విదేశాలలో ప్రాముఖ్యతనించినది.

పర్పరంగు (గోపీదంగు): గోపీదంగు చాని అంతటగాని, కున్నములోకలిపిగాని కాలిరంగుకు వాడుదురు

ఎర్రరంగు పర్పరంగు వేసిన ఎరువు వచ్చును

వైట్ లెడ్ : తడి, వేడిగల ప్రదేశాలలో క్రమేణా చెరిగిపోవును (ఛాకింగ్) గంభీర సంభ్రుటిలు నలుపు చేయును తేరెట్టుగాని జంట్ వైటుగాని కలుపుట చేరి వైటులెడ్—ఈవిషయములలో భావపడును

ఇండియన్ ఇన్ సిక్యూటీ అఫ్ నైట్లు వెంతు నూత్లో వైట్ లెడ్ ను తయారుచేయుటకు ప్రయత్ని యుట అగుచున్నది. పొడిగా వుండు వైట్ లెడ్ ను వాడుట పొడికొరి

జంక్ వైట్ : దీనిని టైన్ టైట్ అనిపూడ అంగురు ఇది జంకు ఆక్సైడు. దీనితో చేసిన పెయింట్లు హెచ్చుగా వ్యాపించు స్వభావంగలది నువవుగటిగల పాను ఇచ్చును ఈ పొర కొల క్రమేణా పగిలేస్వభావం గలది గాన ఈ ఒక్కటి వెలుల వాడుటకు పవిత్రాకపోయినా, మనశిష్యులలో తగుచు యా దిగంగా వాడవలెనున్నది దీనిని వైట్ లెడ్ తో కలిపి అత్యుపయోగకారి ఇది నలుపు అతడు గాన లోపరిభాగములో వాడుటకు చాల ఉపయోగ కారి వైట్ ఎనేమిల్ పెయింట్లకు ముఖ్యతనము

లిత్ ఫోను జంక్ సల్ఫైడ్ చేయించి సల్ఫైడ్ అను విస్తృతసంభ్రుటి ఇంటియర్ పెయింటింగుకు చాలా ఉపయోగము జొట్ నైకుకు వాడినచో కల్ల విరుకు పరులును జంక్ వైట్ తో కలిపిన చాలా భావంను వైట్ లెడ్ తో కలపజూడగు

లిథార్డ్ మనదేశములో తయారు చేయు చున్నాడు

రెడ్ లెడ్ రెడ్ లెడ్ లో నూటికి 25 వంతువ మోతాక్సైడు ఉండును ఇంకచేరితే రెడ్ లెడ్ ను మామో మారింజో గడ్డ కట్టిపోవును

ఆరెంజిలెడ్ వైట్ లెడ్ ను కలరింగ్ ఫర్మెన్ లో వేసిచేయును ఇంకచేసిన వైట్ లెడ్ మామో వైట్ ను అయి క్రమేణా ఆరెంజిలెడ్ క్రింది పోయెను

బ్ల్యూరిష్ ఇది ఇంగ్లీషం. లోగడకలెగాక ప్రస్తుతం దీనివాడుక తగ్గిపోయినది

బ్ల్యూరిష్ ప్రతివిధి సిక్నల్స్, క్రేక్ వేండ్స్ పెయింట్లచేయుటకు వాడుతురు రెడ్ లెడ్, ఆరెంజి లెడ్ ను, ఆరావిక్ లెస్ ను కల్పి తయారుచేయుదురు

ప్రవ్యన్ బూ అన్న భేదిరి, పొడియంతెక్టో వైట్ లెడ్ తో కలిపి ఆక్సైడ్లు చేయుటగల్గ వచ్చును ప్రవ్యన్ బూను హెచ్చుభాగము తేరెట్స్ తో కలిపిన బ్రన్స్ లో బూ వచ్చును ప్రవ్యన్ బూను దానంతటదే వాడవచ్చును గాని తయారు తేరెట్టుతో కలిపి వాడుదురు—బ్రన్స్ లో బూ తయారు గ్రీన్ పెయింట్లు తయారుచేయుటకు వాడుదురు

ఆల్ ట్రామారిస్ : ఇందు పోడా, ఎయ్యిమివా, సిలికా, సల్ ఫర్ గలవు

క్రొంగరంగులు ఇది రెడ్ క్రైస్టల్ లే యాక్సి టేట్ ను పోడా లే పొటాషియం క్రైక్రొమేటుతో

వార్నిష్లు- రంగులు తయారుచేయుట

కలిపి తయారుచేయుదురు. కావలసిన రంగులున్నట్టి పోడా నిల్వలుగాని కాన్స్ పోడాగాని చేర్చుదురు ఇవి పచ్చని పెయింట్లు చేయుటకు, దీనినిగా ఆకు పచ్చరంగులు చేయుటకు వాడుదురు.

కోమిజం ఆర్నెడు ఖరీదైన ఆకుపచ్చరంగు స్పెషియాలిటీగాను రైకోమేటు తోరిక యాసిడ్ కరిగించి చేయుదురు.

ఆకుపచ్చరంగులలో హెచ్చుభాగం బ్రస్సరిక్ గ్రీన్స్, ఇది తేరెట్లు, ప్రవ్యన్లు, రెడ్ కోమేటు కలిపి వచ్చును.

బ్రస్సరిక్ గ్రీన్లును, "కో-గ్రీన్స్" అనికూడా అంటారు.

కోమిజం కాంపాంస్సుకు మూలభూతిమైన కోపైటరాయి రెటాచిఫాన్, మైసూరులో దొరకును.

పల్లరంగులు కాటక్, తిరుమాత్రం గాలిలో, నూనెలను విరిగించుట చేతవచ్చును ఈ మనవి ఘనీభరింపజేసి, మూసిగొట్టాలలో కాల్చుటచేత ఎక్కువైతాతిన్న నూనెమండి జేగచేయుదురు. మంచిరంగు కాటక్ మనవి, "విజిటయల్ బ్లాక్" అను పేరుతో అమ్ముదురు.

జెడూల్ గ్యాసును ఆపంపూర్తిగా కాల్చుట చేతవచ్చు మనవి ఘనీభరింపచేయుటచేత, "కార్బన్" బ్లాకువచ్చును కాటక్ కంటే చాల పల్లగానుండును. కాటక్ మనవిన్న చాలా రెట్లు రంగునిచ్చును. పెయింట్లవ్యాపారులు కార్బన్ బ్లాకును, కాటక్ మనవి ప్రజలును తిరుచువాడుదురు.

ఎములను కాల్చుటచేతవచ్చిన బొగ్గుమనవి, బ్రాక్ బాకు, లేక బిరిల్లేక్, లేక బోస్ బ్లాక్ అందురు.

కార్బన్ బ్లాక్స్ మనదేశములో తయారుకొనవలెదు.

లేంక్ బ్లాకు, కార్బన్ బాకులు మెత్తవలెమునకు, తేలికకు, నూనెలను హెచ్చుభాగం నూనెకొనటం, అత్యధికంగా రంగుచ్చుట, ఒకానొకటకు ప్రసిద్ధి విహించినది. దీనితో చేసిన పెయింట్లు చిరకాలం ముక్కుకుగాని ఆలస్యముగా ఆరును. గాన పల్ల పెయింట్లలో "డ్రెయర్స్" హెచ్చుగానుండును.

గ్రాఫైటునుకూడా పెయింట్లతో వాడుదురు ఇతర రంగులలో కలిపిన వాడుండును. ఉప్పు మిశ్ర

పట్టనందా వాడు పెయింట్లతో దీనిని వాడుదురు. నయాగరా వాటర్ ఫాల్స్ వద్ద కృత్రిమంగా, 'గ్రాఫైటు'ను తయారు చేయుదురు ఇండియన్ గ్రాఫైటు వాసిరకం.

వార్నిష్ తయారు చేయుట లోక్కను స్పిట్ లో కలిపి, "షెల్లాక్" వార్నిష్ అనియు, "ఫెన్స్ పాలిష్" అనియు అమ్ముదురు. రంగులేని షెల్లాక్ వార్నిష్ లను లేర్స్ అందురు. దామర ను క్యూరెలములో కలిపిన "దామర" వార్నిష్ వచ్చును.

కోపాల్ వార్నిష్ అతి ముఖ్యమైనది కోపాల్ వార్నిష్. దీనినే "టెక్", "కెరెజ", లేక "రాడి", వార్నిష్ అని అంటారు. "గోల్డ్ సెజ" కూడా ఒకరకం కోపాల్ వార్నిష్.

కోపాల్ వార్నిష్ తయారు చేయుటకు మొదట జరుగును, "రిమ్మింగ్" చేయుట. అనగా కరిగించుట. దీనిని "వీలింగ్" పూతలలో కరిగించుదురు. ఈ పూతలకు, నిప్పుమీద పెట్టటకు తయారును విలగువలు చక్రములను అనుగురు కోపాల్ కరిగించిన కొంత భాగం పొగ ఎత్తివచ్చును. తగినంత తిరిగివచ్చును అయినను యీ "కరిగించడం" అతి ముఖ్యం ఇటు కరిగించినచో యీ జరుగు తిర్వాతచేర్చి లిన్ పీడ్ ఆయిల్, బర్నెడ్ టైన్ లతో కలుగుడు కరిగించిన కోపాల్ కు విచ్చినవి లిన్ పీడ్ ఆయిల్ ను చేర్చుదురు. "డ్రెయర్స్" చేర్చిన బోయలు ఆయిల్ కన్న విల్యయున్న పచ్చిలిన్ పీడ్ ఆయిల్ జే సామాన్యముగా వాడుదురు కోపాల్ నూనె బాగుగా కలియునట్లు కరిగించి తిరుమాత్రం రెల్లార్చి, బర్నెడ్ టైనుగాని, దీని ప్రతిధినిగాని కాగ్రతిగా చేర్చెదయి తయారైన వార్నిష్ ముగ్గుట (Maturing) కు కొంతకాలము విల్యయుంచి విదత బజారులో పెట్టెదయి కోపాల్ లో పలు రకములు అందుటచేత, పలురకముల వార్నిష్ లుండును ఈ వార్నిష్ లను హెచ్చుభాగం రెల్వేవారు వాడుదురు. వాణ్యమని రకములు మూత్రమే తృప్తికరముగా పని చేయును వార్నిష్ చేయుట ముఖ్యముగా కనబడినకు, వానలముగా తయారుచేయుటకు ప్రత్యేక విభుగత శతలం చిరకాలానుభవంవలన మూత్రమే పొంద విలగును.

కోజిన్ వార్నిష్ లు కోపాల్ వార్నిష్ లతో పాటు, కోజిన్ వార్నిష్ లకుకూడా విశేష వ్యాధి

కలదు. గాది అరి ఎండకు, వానకు ఈ కోవలేవు. కేవలం కోవన కరిగినలో కరిగించుటవలన, ఒక వాన రకం కోవన వార్నిష్ వచ్చును

విశేష మేమిటంటే, ఇండియాలో కోవన వార్నిష్, "కోవల్ వార్నిష్" అను పేరుతో ఆయా బహుమన్నది

కోవల్ వార్నిష్ కూరిగా కోవన వార్నిష్ను తయారుచేసేచో, అలాగా నూనెతో సంప్రది పరగి నచో చేతికి అంటుకునే మెరివిపార (Film) ఏర్పడు దీని వివరము, డైమెన్షన్ కోవనకు గట్టి పంపెదగు కోవనలోని ఆమ్లము (Acid) లెముతో కలపి కార్లియం కోవనీటు అనున గట్టిపరచుటకు ఇతర ఉత్పత్తులను కూడ వాడెదరు కోవనీటు వార్ని షులు గట్టి, తిగుకుగల ఫిలిమ్ము ఏర్పడు కోవాల వార్నిష్లను కలిపేయుటకు వాడుకుని కోవనీట్ వార్నిష్లు కాళ్ళితిమెవరికొపు ముఖ్యంగా నీటిని ఎంతమాత్రము పోషించలేవు త్వరలో ఆక పెయిం టులో హెచ్చుభాగం కార్లియం కోవనీటు యందును మంచిరకం కోవన వార్నిష్లు కొంత భాగంగాని, పూర్తిగా గాని అవికూనకు బదులుగా బంగ్ ఆయిల్ తో తయారుచేయుదురు ఇట్టి ఇండి యాలో చేయడంలేదు

చేక వార్నిష్లు కోవల్ వార్నిష్లో కొంత భాగము కోవాలకు బదులుగా, "ఎస్ పాలం" వాడి తయారుచేసి వార్నిష్లు, "చేక కోవన" అందుకు బ్రెస్టెల్ చేక ఇటువంటిదేగాని ఇందు కోవాల ఉండదు ఇందు ఆచ్ఛలం, రిస్సిడ్ ఆకులు, థిక్నెస్సుకూరి ముందు

ఒక రకం వార్నిష్ కేవలం ఆచ్ఛలంకు పెట్రో లియం డిజిలేటులో క్రిప్త వచ్చును ఇంకోరకం, "పిచ్" (Pitch) ని కోల్ బార్ పార్వెంటులో కరి గించుటచేత వచ్చును దీనిని అందమైన పేతో ఆమ్మోనియ నీటిని చొరవీరుపు తయారుకరిమైన చాకరం పెయింట్స్ యని

పెయింట్స్ తయారుచేయుట

ముఖ్యమైన దిశలు ముడిగొరలను పెయింట్స్కు పరిశీలించుంతి మెత్తిగా నూరుట, స్టెక్ (మిడి) పెయింట్ తయారుచేయు, ఈ మధ్యను బ్రష్తో వాడుటకు వలచునట్లు, "రెడీ (Ready)" చేయుట

స్టెక్ (మిడి) పెయింట్స్ పెయింట్స్ ప్యాక్లో హెచ్చుభాగం స్టెక్ పెయింట్స్ తయారుచేయును

ఈ స్టెక్ పెయింట్స్కు తృప్తికరముగా నిల్వయుండు కోవవచ్చును

రెడీమిక్స్ పెయింట్స్కు మాత్ర పయిలేరీ రంకు అనునవకు పేరుకొనును. కాని నిల్వయుంచిన యావన్ పెయింట్స్కు, అతనిరకుపుడు పరికి తగి నట్లు థిక్నెస్సు చేర్చి, "రెడీ" చేసకొనవచ్చును

కేవలం రంకు, తగినంత నూనె థిక్నెస్సు చేర్చుట వల్ల మంచి పెయింట్ తయారు కావేరదని అనుభవం వల లేరని విషయంగాన, "రెడీమిక్స్," పెయిం టుకు కూడా లోయి స్టెక్ పెయింట్ తయారుచేయుట అతనిరము

తరుచు ఈ స్టెక్ పెయింట్స్ ముడి ఆయిల్ తో తయారు చేయబడును రంకునుబట్టి చేర్చవలసిన నూనె పరిమితి విధిగా తయారుండును నూగు తలముల చేరెట్టుగాని, నైటురెడీ గాని నూగుటకు తి తులముల నూనె చాలును కాని కొన్ని రంకులు నూగుటకు నూటికి నూరు తులములకు పైగా కావలసియుండును నూనె

పెయింట్స్ నూగుటకు ట్రెసిల్ కోలరు మిలు మంచిది రంకును, నూనెను పూర్తిగా కలుపుటయే దీని ముఖ్యోద్దేశ్యము

పెప్పె పెప్పె ప్యాక్లోలలో స్టెక్ పెయింట్స్కు తగినంత నూనె, థిక్నెస్సుచేర్చి, లోపల తిరిగి ఆకులుగల గొట్ట ములలోవేసి, యిదివేసి, "రెడీమిక్స్ పెయింట్స్" క్రింది తయారు చేయుదురు. ఇందు వాడు నూనె కోవల్ ఆయిల్ బర్నెంట్స్లో బర్నెంట్స్ ప్రతి నిధి తల తిరిగి తిరిగిదానిని "థిక్నెస్" గా వాడుకును కొన్ని వేళలలో కేవలం క్యూరైలపు ప్రతినిధిని మాత్రమే థిక్నెస్ గా వాడుటయు గలదు ద్రవము స్వల్ప పరిమితిలో చేర్చుదురు

రెస్సిడ్ ఆకులు, బర్నెంట్స్, బర్నెంట్స్ ప్రతి నిధులు అన్నియు బజారులో దొరకును

పెయింట్ తయారు చేయుట, అలాగా రంకును నూనెలో నూరుట; తిగువారి తగినంత నూనె, థిక్నెస్సు చేర్చి బ్రష్తో వేయుటకు వలచునట్లు తయారు చేయుట, తగిన మెడీరీ, అనుభవంల పరివారు వ్రష్తో ప్రైప్ కారిం పెయింట్ తయారు చేయుట కష్టమై పరిగాదు.

గాని, కలుపుదం గా నిర్వహించుటకు తగిన మెడీరీ, కేర్సుల పరివారు, అనుభవంల మే నీతి మెంట్ అతనిరము.

జ్యోతి రవత రణము

శ్రీ వి. రామ రాజు

వెలుగులు విచ్చుకొన్నవి, న పింఛ మనోజ్ఞమమూర నర్తనో
జ్వల రుచిరంబులై, లలితచాలన హేలలు వాస్తరంగ శీ
తల మృదులంబులై, ఇవము తాకని శ్రీజలజాప్త కాంతి రే
ఖల తొలిజాలులై, ఉషసికట్టిన బంగరు టంచుచీరలై.

మాగిన మల్లె మొగ్గలను మాదిరిగా, లలితేంద్ర నీల మా
లా గలిత స్ఫురచ్ఛికుర రమ్యముగా, తెలిసీటి ముత్తెముల్
తూగని వచ్చగడ్డికొన తూగులుగా, వెలుగుల్ వెలార్చి హం
సీగరుదంచలాకలిత చిత్ర సువర్ణ ఘృణీకలాపముల్.

ఒక పదివేల శక్రధను రుజ్వల కాంతులు మెట్లు మెట్లుగా
శకలితముల్, నభమ్ముపయి సాగిన నీలిమొయ్యుళ్ళ నిండ వి
చ్చుకొనియె—దుఃఖభావ వివశుడగు జీవునియూర్తి యద్భుతం
బు కనినవేళ కచ్చబడిపోవును తద్గత నూత్న తాత్తమి.

ఈ వెల్లుల్ జడివోలె వచ్చె-నిటులే యేకాంచమోసేపు నా
లో విస్ఫూరును వాసనల్, ఎడవప్రవాలు బుద్ధిపోలున్ జలే
జావాప్తంబుల నేత్రచక్రముల వేలంచుల్ తుదల్ కంటి నీ
రై ప్రేలాడును వేదనానుభవ ముగ్ధాకార పర్యాప్తముల్.

ఏవో ఊహలు పెల్లగించుకొని యిట్ల వెల్లులోకాల నీ
మా వృత్తింజనెనో? పురావిదిత సాఖ్యాస్వాద ముగ్ధంబులౌ
భావంబుల్ మలినంబులైచనెను, నా ప్రాణంబులన్ నూత్న వర్షా
విద్యుల్లతికా ముహుశ్చలసముల్ రమ్యార్థ సాగంధ్యముల్

లలితేరమ్మద ప్రాణవీధికల హేలా జ్యోత్స్నికాకాశ కే
లులు పారావతముల్ కలన్వనధురీలోలములై సాగడిన్
సెల యేరై మృదుకాంతి యొక్కడు మన స్సీమావధుల్ చాటికొం
బులకల్ గూర్పుచు బుద్ధి దేశమున క్రమ్మున్ జీవనస్వాదులై

భా ర తి

మత్తానేకవ యానలై, సురవరిస్థంజ వ్రమాన్తగని
ర్యత్తాదుణ్య మధుద్రవ స్పృహలు, చిత్తానంద నీమావధుల్
మెత్తం జాపుల అచ్చరల్ పరచిరా? మీనాళి పుచ్చచ్చపుల్
చిత్తాభోరుమా నాళ కంపన మృదుస్నిగ్ధంబుల్ పైటలన్

చీకటుల్కమించుకొని జీవన మందున మూలమూలలన్
ప్రబాళి, నమస్త భావముల రమ్యతచంపి, శూణశూణముళో
త్తక మహానుభావమనిపించును, జీవునిలోని కాంతిధా
రా కమనీయ మార్గచితరంబుగ నిల్పును యిన్నతల్పులన్

కరగిన చీకటుల్ వెలుగుగా కనిపించును కొందరజ్ఞతా
పరమ నిధానమోహులకు — బంధుర కాంతులుమాసి పోవగా
కరకర చీకటుల్ విరియు, కన్నులు మూతవడంగ చేతన
త్వరధము గోతికూలు తెగవంచిన విల్లుగ ముక్కలై చనున్

అపరోపనమయూర్ధ్వ సూర్య కిరణ హంకారమున్ వార్ధి ఏ
చి పురస్తాడన చిత్రవల్లనములై చెల్వొందు కాంతిచ్చటల్
ఎపుడో జీవితమందు కాననయి నిల్చినిల్వకుండన్ నిమే
ష పడమ్మందు మనస్సు నవ్యనుషమా స్థానంబుగా దీర్చుచున్

ఈ కాలానుభవోపమై బ్రతుకు లెన్నో యయ్యె నా జీవిత
ప్రకారమున, చీకటింబారలు కృత్తానల్పముల్, కాంతి వ
ర్షా కాలంబరుదెంచె, నాయెడద ఈవర్ష మ్మొవిల్పున్ మనో
జ్ఞాకాశంబున తోడి స్పర్థపడి నవ్యాంబోధిగా నిల్వగా.

తెలియని సిగ్గుదొంతరలు దివ్యములైన పథాలలోన పా
ముల వలె జారిపోవ నవమోహన గీతము లాలపింతునా?
లలిత పయోధరాంచలములన్ నలవంకలు దిద్ది తిరునా?
మలచి మనస్సులో వెలుగు మార్గములన్ పరగుల్లుపెట్టనా?

అంతర్వాహిని

హిత శ్రీ

* గతవచిక తరవాయి *

8

ప్రేక్షాసలితలు వచ్చాయి. విశ్వం అనుగన్నట్లుగానే
రెండో తరగతిలో ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు అతిని
ఉత్సాహంగా ఉంది ఆ ఉత్సాహం ఎరిగితే నా
సంతుష్టతలని ఉంది కాని తనకి అంత ఆసక్తి
తెలుసులేదు రంగారావు ఒక్కటి తనకి కొంచెం
మృదు దనదీసివాడు మిగతవాళ్ళందరూ పరిచ
నాకులు మాత్రమే రంగారావు నా మరీ హృదయం
పంచి ఇవ్వగల మృదుకుకాదు నాటాసంఘంలో
చేరిన తరవాత అతినిమిద విశ్వాసమున్న పదిభిక్షాణం
కొంతతరపు తగింది రిహార్స్ లు! వెళ్ళినా తరవాత
రంగారావు ఇంటికి పనికట్టుకునివెళ్ళి తన తీవ్ర ఆసం
క్రమ తేలికుచుకాదు విశ్వం భోంజికి అతిను కొంచెం
ప్రశ్నించడాని. "ఏదో తనామకి బురుచెప్పకొంటామే
గాని ఆమెని విజంగా ఆరూపించాలని ఎరిగితేలేదు"
అన్నాడు. "అటువంటి రూపాల వికల బోలెడంత
విషయం ఉంది." అన్నాడు విశ్వం తా మెత్తనూ
అంతలోడుగా ఆలోచించలేదన్నాడు రంగారావు
"అటువంటి స్వభావంలేనాటా కలదానా రెప్పటికి
కాలేదు నాటకసంఘంవించి రాజీనామా ఇవ్వు
న్నాడు" అన్నాడు విశ్వం. కాని రంగారావు వచ్చి
చెప్పి రాజీనామా ఇవ్వకుండా ఆపాడు ఆ రోజువించి
విశ్వం రిహార్స్ కి ఇంతతరవా వల్లలేదు

ప్రత్యేకమునాటా పెండ్లిమానీవ తరవాత విశ్వానికి
ఇంట్లో కొలువలలేదు. తెలియదనించి ఓ పెద్దబతువు
తీసేసింది అతిని. స్వచ్ఛగా బయటరిగి రావాలని
వించి బయటలేరాడు ఉత్సాహ మంత లోలోపలే
అనుయోగం కట్టంగా ఉంది ఆశ్చర్యం! ఇన్నేళ్ళు
ఎంతయిందితో తో తిరిగి ఉదివాడు. ఒక్కడూ తన
హృదయమిది దగ్గరగా కాలేదామో. తిప్పి చెప్పా
లంటే తన ఎరిగిహృదయానిది దగ్గరగా వల్లలేదు

దామోడు. ఎక్కడుందో ఈ లోపం! కష్టనష్టాలలో,
ఉత్సాహంలో కాలలో హృదయం పహవాని కొలు
తుంది. అది తనకిప్పుడు కలుగుతుంది

ఆలోచించా నకున్న విశ్వం మునులో తన
మృత్యు వసంతమెరిసింది ఆమె తనకి టేబుల్ కిచ్చా
నంది తన హృదయంలే ఆమె కెందుకు సంకోచం!
ఉదయం ఇంటిదగ్గరే ఉంది ఉంటుంది. వదిలే! ఎదురు
కుంటుందో? నూటతరసి అని ఉంటుందేమో!

మునులో ఏమీ విశ్వయించుకోకుండానే
విశ్వం వసంత ఇంటివెళ్ళి వదివాడు ఇంటి ముందాని
ఒక కుగం తలపటాయించాడు లోపల్నించి నన్నగా
సంగీతం వినిపిస్తోంది. ఆమె ఇంట్లో నీ ఉండున్నాట!
దాడుకుంటూ ఉంది తన వదిలే ఆమె నానా అడ్డో
నానేమో! ఎంకోచియో విశ్వం అతరగ వాటి తలుపు
దగ్గర ముందున్నాడు తలుపు ఒరగానే వేసి ఉంది.

"నావకీరమున నా జరిగానీ చనబోదు
మానసముముల మనపార పూజించు. "

మృదుమధురంగా వినిపిస్తోంది గానం.

"రహితుల జంతు గాత్రముల రాల్చరసిండు
విరుల గాంధ్యాంబు "

పెద్దగారి పద్యపాదం తలపు కొచ్చింది విశ్వానికి.

ఎంత రహసుభివంత ఆ మాటలు అనగరిగాడో
ఆయన!

"రాలపల్లె గ్రామ కేమయకంకలకంక భద్రా
కల కాశీనాథి" చాటలోని ఉత్తమమైన పాహిత్యం
మెరుగు తెలుతోంది.

నానీ వినిపించబడిన ఇంట్లోంచి త్యాగరాజు
ప్రార్థన కీంక వినిపిస్తోంది. ఆ కర్తావక సంగీతాని
తొమ్మయ్యై ద్వారందగ్గర అలాగే నిలిచిపోయాడు
విశ్వం.

కా ర త

పాట పూర్తయింది. పాట ప్రతిస్వనిలా వయ్యి
వివహరిత కాగలాపక నవ్వుగా విడిచిపోంది. విశ్వం
తేగకొని ధైర్యంగా లోపలికి అడుగు వేశాడు. తిలుపు
చప్పుడు విని వసంత తలెత్తి విశ్వాన్ని చూసి ఆశ్చర్య
పడి కయ్యురిన్ కింద పెట్టి లేచి నుంచుని “కరిగారా!”
అంది.

విశ్వం చిగువపువ్వ వచ్చాడు

“మీ పాట అద్భుతమైనది కాదు ”

“లేదండీ అలా భాగ్యంలేదు.” అంది వసంత

“ఇలాగే నా పరిస్థితి ఫలితాలు వచ్చాయి నేను
నెలకొని క్లాప్ లో పాల్గొన్నాను” అన్నాడు. విశ్వం
కర్చిలో జూద్యంబూ

“చాలా సంతోషమండీ ” అంది వసంత

“మరి మీ టిప్ పార్టీ సంగతేమిటి?” అన్నాడు
విశ్వం కొంచెం చదువు తీసుకుని

వసంత ముఖంలో విస్మయం తెంపించింది
“ఏం టిప్ పార్టీ?” అంది అప్రయత్నితంగా

“మర్చిపోయావన్నమాట. నేను ప్యాపెలే
మీరు టిప్ పార్టీ ఇచ్చాడన్నాడుగా. మరి అందుకేవచ్చాడు ”

వసంత ముఖం ఎర్రబడి ఆమె తన మాట
జ్ఞాపకం వచ్చింది. ముందే ఆ సంతా తనకి జ్ఞాపకం
కావలసివచ్చింది ఆమె కిందగా ఉంది తను ఆమాట అన్న
ప్రశ్నకు చాలా ముఠావ్యర్థంగానే అన్నది తన ఇప్పటి
ప్రతిస్వని చూసి విమోచనమన్నాలో ఆమె.

విశ్వం ఆమె ముఖ కలకలం గమనించాడు
ఆమె వాగ్దానం మర్చిపోయి అందుకు నిర్లప్తమైపో
దని గ్రహించాడు. తను అవసరంగా ఆమె ముందు
కన్నకరిగించాడు.

“తురికే అన్నా లేండి. మీరు విజయమవు నేను
పాల్గొన్నాను కట్టి పోయామని వచ్చాను.” అన్నాడు
విశ్వం తన తప్పుకు పరిపక్వమైపోవాలి ప్రయత్నిస్తూ

వసంత చిగువపువ్వ తేమవుచు, “నోటిను ఇచ్చి
పోయామని వచ్చారన్నమాట.” అంది.

విశ్వం వచ్చాడు.

“ఇప్పుడే వస్తానుండీ” అని వసంతలోపలికి
వెళ్లి కొంచెం రేపట్లో కాఫీ కప్పుతో తిరిగివచ్చి బల్ల
మీద పెట్టింది.

“ఇప్పుటి కేజీ ఇచ్చుకోగలవండీ. కుమించాలి ”

విశ్వం మొహమాట పడ్డాడు అప్పుడే బజార్లో
తగిలెస్తున్నావన్నాడు ఆమె బలవంతం చేసింది.
మరిగొ అనుకుంటూ కాఫీ తాగేవాడు అతను

“మీరు చాలా మంచివారండీ ఏదో అన్నా
మని అనుకోకుండా జ్ఞాపకం ఉంచుకుని వచ్చాను ”

“మరి తురికేనచ్చేరాటిని వదులుకోమంటారా ?”

వసంత చిగువపువ్వ వచ్చింది

“మీరు రిపోర్ట్ లో రావటం లేదండీ?
కోలా చూస్తున్నాను ”

“ నాకోసమా ? ”

“ అవును ”

“ ఎందుకూ ? ”

వసంత తెచ్చోయింది అక్కలా అడుగుతాడని
ఆమె అనుకోలేదు ఒక కుగం అతని ముఖంలోకి
చూసి అంది

“కరిగారు కదూ? వాస్తవాలు ఎలా ఉంటా
లోనలలో ఇస్తారని ”

తన అకాలలోచితమైన ప్రశ్నకి ఆమె ఇచ్చిన
సమాధానం విశ్వానికి నచ్చింది

“ నాకు నలుగురించి ఏమీ తెలియదు.”

“ తెలియకుండా నే నెప్పుడు వచ్చారన్నమాట ”

విశ్వానికి ఏమనటానికి తో దలేదు ఆలోచించి
అన్నాడు

“ నువ్వుకోలానికి కాస్త్రం విషయాల తెలి
యాలా ? ”

“ నువ్వుకోదలమకుంటే చాలా.”

సంభాషణలోని ఆమెకుదవకానికి విశ్వం ఆమెని
మనసులోనే పొగిడాడు

“ పొన్నెండి మీకేమీ రాదంటాను సరే ? ”

ఆమె సమాధానం చెప్పకుండా చిన్నగా నవ్వి
ఉరుకుంది.

“ ఇంకీ మీరు రిపోర్ట్ లో ఎందుకు రావటం
లేదో చెప్పండి లేదు.”

“ నాకెంతం లేదు ”

“ ఏం ? ”

“ అ నాకోతరగం నాకు పరిపాడు.”

అంతర్యామిని

“వాళ్లు మీ వాటకం పాడుచస్తుంటే మామూలు తగుతుంటారా?”

“పాడుచేస్తున్నారా?”

“అదైర్బాన్ వాకు వచ్చును”

“అయినా ఎలాంటి రివ్యూలాని? వాటకం విషయంలో వాకు అనుభవ మేమీ లేను.”

“అలాగే ఉంటే చాలు. వాళ్లు ఎంతసేపటికీ ప్రజల అభివృద్ధిని గురించి మాట్లాడుతూ అలా ఉంటేగాని ప్రజలకు మెచ్చు అంటాడు. ఎవరినో కంటికి అడ్డుకొని వచ్చి ఇంట్లో వాళ్లమీద ఫిర్యాదులుగా చెప్పడం లేదు. వా ముందు తోచినది మాకు చెబుతున్నాడు అదీ మాకు కనిగారు. ఇక, రిపోర్ట్స్ కి రావడం లేదు కనుక చెబుతున్నాడు”

“నా వాటకం పాడయితే మీకేం వస్తుంది?”

వసంత అతినివృత్తి అలాగేగా మానింది

“అంటే మీకు అందులో ఉత్సాహమేం లేకా?”

“లేను”

“అయినా వాటకం పాడయితే మీకు చెప్పేగ వస్తుంది.”

“నా కంటికిముందు మంచి వేయంటేగా!” అన్నాడు విశ్వం నవ్వుతూ

“నాకున్నా అందరూ మీకు మరేమి ఉండదు”

“మనసుల దూరంన్నీ ఒక్కదానిగా ఉండే వస్తే భావాలూ”

“వాటకం చెడిపోతే వాటక సంఘానికి వేరు ప్రతిస్పందన ఉంటాయా?”

“పోనివ్వండి పాడుసంఘం”

“మీరుకూడా అందులో సభ్యులేకదా?”

“సభ్యుడికి కాదామృతం. కాని వాంట్లో వాకు అభివృద్ధిలేదు అదీకా అందులోని నిర్మూలన వాకు పరిపరిచు వాళ్ళికి కొరతపడింది వాటకం కాదు కైకకలాది ఏదో వేరు తెచ్చుకోవడం నాదారిది చెప్పటం, అలాగూ చెబుతూ వాగటం కాస్త అందమైనది కంటేనే ఆమెదుట్టా తిరుగుటం. ఏదోచెందితే నోటికొచ్చినట్లు వాగటం, చిక్కని వాటకం, ఏ సూత్రం ఎందుక?”

వసంత అంతా విని విశ్వం ముఖంపై నవ్వు చూపింది. విమలదల, ఏదోభావం, కోపం అతిని వదిలించి ప్రతినిందిస్తున్నాయి.

“మీరు చెప్పింది నిజమే కాని నిర్మూలనలోపాలు సంఘానికి వర్తించవలసిందే?”

“వాళ్లు పూటించిందే ఆ సంఘం”

“పెద్దలైన వాళ్లు వాటకం ఉన్నాడగా మీ లాంటి వాళ్లు కలగలేదుకాని వాడు చెప్పటానికి ప్రయత్నించారాగాని కోపగించుకుని వోలేస్తే ఎలా?”

ఆమె మాటల్లో నిజం ఉందని విశ్వంకున్నాడు విశ్వం

“ఈ సారి రిపోర్టుకు వస్తారా?”

“విలయితే!” ఇంకా వసులదూరే అన్నాడు.

“మీరు వస్తే వాకు ధైర్యంగా ఉంటుంది”

“ధైర్యమా! అంటే?” అన్నాడు అర్పితం కాక.

“అవలంకారాలూ, ధైర్యమూ ఉన్నారే, వాళ్ళి ప్రతిస్పందన వాకు వచ్చింది.”

కొంచెంసేపు మానంగా ఉండి అన్నాడు విశ్వం “పోనీ, వాటకంలో వెళ్ళటం మానేయ్యరాదా?”

“ఎలా?” అంది వసంత నిస్సహాయంగా

“విలవంతే మేముంది. మీరేం చెప్పి తీసుకోవటం లేదుగా?”

“నిజమే కాని వాటినివృత్తుసంగతేమిటి?”

“ఈ వాటకంతో నే ఉందా మీరు నిర్మూలన?”

“ఈ సంస్థకి పెద్దల సహకారం ఉంది ఈ వాటకంలో కాగా నే నీ పటం తీసుకోవడానికే ముందుగా మని ఉంది అదీకా నాదా దొరకమ్మ వాకు పెద్దదనువులేదు ఇంట్లో తింటూ మాట్లాడానికి చెప్పి లేదు మరి ఇంకా నే నేం చెప్పుకొను?”

“పెళ్ళి చేసుకోండి” అన్నాడు విశ్వం హాస్యానికి అన్నట్లుగా వసంత మాట వదిలి నీలపద్మిని నమస్కరించుకుని విశ్వం ఆ మాట కొంతవరకు వాస్తవమే కాని ఆ సమయంలో ఆమె ముఖంలో నీలం అంటే ఏదో వదిల ప్రయత్నంగా కనిపించింది. వసంత ఎంత సేపటికీ మాటలు మాట్లాడక పోవడం అతిని ఆమె

మానం కలిగించింది. తనకుంటూ ఆమెని తప్పక గాఢ పరచి ఉంటాయి. తెలివి తక్కువగా మాట్లాడారు. ఆమె! ఏదో సలహా ఇచ్చినట్లు ఘనంగా అన్నాడు. అందులో కొంత హాస్యభోరణి ఉన్నా ఆ అమాల్త్య మైన సలహా ఇవ్వటానికి తనకేదానూ?

“ఏమనుకోండి. తనకుంటూ అన్నాడు,” అన్నాడు విశ్వం ఊడెక్కుట

తనంత ఓ ఎవ్వ పెదవులూది! తెచ్చుకొంది. కొద్దికాలాల్లో మళ్ళీ విశ్వంబుగా నడిచాయి.

“మరి నీకు తెలిస్తే?” అన్నాడు విశ్వం, మళ్ళీలాంచి తనకుండు

“నా ఇంట్లో నిండుచేస్తే వస్తారా?” అంది తనంత.

“నిండా!” ఆశ్చర్యంగా ఆమె ముఖంలో! చూడరిత.

“అధ్యంతరం ఉంటుందా?”

“అధ్యంతరమా? ఎందుకూ?.. అన్నే. ఏమీ కాదు కాదు. కాదు ఇప్పుడు కాదురండి. మరీ వారి ఎప్పుడైతే?” అన్నాడు విశ్వం.

“అంటే ఎప్పుడు?”

విశ్వం! ఏం చెయ్యటానికి నోచలేదు. “నీకు తెలుసాగా,” అని తప్పించుకునే భోండాలో అన్నాడు.

తనంత ఇంకేం అనలేదు విశ్వం మరొక్కడి! వెళ్ళకుండా సరాసరి ఇంటికి వచ్చాడు. తనంత! అలాడిగా మామిడి పార్వతిలో వేళ్ళ పాడుకొని ఉన్న పాంథు! దురాచారానికి వారసురాలు! ఆమెనుమాస్తే తనకి వారి వస్తాంది.

ఇంట్లో! విశ్వం అడుగుపెట్టగానే మంత్రా ముఖ్యంగా స్వరం వినిపించింది. అన్నే! వస్తన్న విశ్వం! మాన ఆయన సంతోషంగా అన్నాడు: “ఏకోయ, పరీక్షల్లో నగన. నీకు మంచి ప్రజంట్ ఇవ్వాలిందే!”

విశ్వం చిరువత్సత్ లోపలికి ప్రవేశించి, “ఎప్పుడు వచ్చావు మానయ్యా, ఏమిటి విశేషాలు?” అని అడిగాడు.

“ఇప్పుడేరా. విజయవాడ పరిమిత వచ్చాడు. పేదకుమాస్తే మీ రింట్లోకి వచ్చిందాయి. ఎలాగో ఇంత

దూరం వచ్చావునా, నీకు కంట్రాబుల్లెడన్స్ చెప్పిపోదామని ఇలా వచ్చాడు,” అన్నాడు మాన.

అయితే ఆయన వచ్చిన అసలు విషయం మర్యాదాం భోజనా లయంతరవాత కలుగులో విజయపడ్డది.

మాన! తన కివ్వాలని ఆయన ఉద్దేశం ఆ మాట అప్పుడప్పుడు తన చెవికి పడుతూనే ఉంది కాని తనకుమార్తె ఆ మాట ఆలోచించలేదు ఇంతవరకు. ఇప్పుడు విషయం తెల్పుతుంది మానయ్యా అంటున్నాడు.

మాన!

ఆమె అంటే తన కెంతో అభిమానం.

కాని ఈ దృక్పథంలోంచి ఆమెని ఎప్పుడూ చూడలేదు.

తన మాన!ని పెళ్ళిచేసుకోవటంలో ఏదో అసహ జత్యం ఉందివిపించింది విశ్వం! తన ఆమెని చిన్నపల్లెటినించీ ఎరిగినవాడు ఆమెనో అడు కున్నాడు విశ్వంచాడు, ఎంతో చోడు కలిసి అల్లరిచేసాడు ఆమె తన! ఆత్మయరాలు, స్నేహితురాలు.

అప్పటినించీ ఇప్పటివరకు తన! ఆమె అంటే అదే దృష్టి

కాని ఇప్పుడు మనో సంబంధం విరచటానికి సంప్రదింపులు జరుగుతున్నాయి. ఆమెని వివాహం చేసుకుంటే తన ముఖపలక! ఆమె ముఖపడ గలదా! మాన! అభిప్రాయ మేమిటో? మానయ్యా మాన!ని అడిగిఉండకు కొన్నిల్లో మానయ్యా అభి ప్రాయాలు తన! వచ్చవు, తన ఇంకేం వచ్చిస్తాయి చెప్తావేగాని సలహాగాని, అభిప్రాయంగాని అడగకు. వచ్చి వెళ్ళవచ్చే మానయ్యా! కొంచెం కొంచెం వచ్చింది ఈడుకొంది పాటు చెప్పాడు, మారి కివ్వ టానికి వాడి కివ్వటం కాని కివ్వలేదు.

విశ్వం ఆలోచించి “ఉద్యోగమంతరవాత చూద్దారే మామయ్యా” అన్నాడు ఆయన! వచ్చక పోయినా ఆ సమయంలో ఏమీ అనక వెళ్ళిపోయాడు

9

విశ్వం కదించిన కంటికి ఆ రాత్రి ప్రవర్తిస్తున్నాడు. కంటికి పేద “మహారాజ పోషకులు” పుర ప్రముఖులు చాలామంది విచ్చేసారు. కంటికి

అంతర్యామిని

ప్రారంభం కావోమందిరి పైకలో ప్రకటించారు.
అదిబోయింది లైలు అరిపోయాయి తెర తోగింది.

దృశ్యం ఒక పల్లెటూరులో సమావేశాలు జరుపు
కునే ప్రదేశం పెట్టే వేళాన రంగస్థలం ఏర్పాటు
చెయ్యబడ్డది—పట్టణంలో ఒక భాగంగా కొబ్బరిచెట్టు
తోరణాలు బట్టాన రెండు పెట్రోలీయం లైట్లు కర్ర
లకి కట్టబడి వెలుగుతున్నాయి రంగస్థలంలోని రంగ
స్థలంమీదికి ఒక మురికిగుడ్డులు పెరిచింది వ్యక్తి వచ్చి
“అయ్యో, ఇప్పుడు ఏకాదశి తారాలు ధరతికాట్య
ప్రదర్శన జరుగుతుంది తమ రంతా దయచేసి విశ్రాంతిగా
ఉండాలని కోరుతున్నాను” అని పక్కకి వెళ్లి
పోయాడు. రంగస్థలంమీది తిలలా, హాస్యవిజయం,
నయోలిన్ వాయిద్యాలని వాటి తయారు వాద్యగాని
సరిమానుకొని ప్రతిఘోషించుకున్నాడు. ఇంతలో
గజ్జెల రంగు వినిపించింది శిష్యులలో. వాద్యవంగీకరిం
ప్రారంభమైంది. ఒక ఎలకవ్వని రంగంమీదికి వచ్చి
అందరినీ సమన్వయించి ప్రార్థన చేసింది.

గజ్జెలు ఘుల్లు ఘుల్లు మన్నాయి తిలలా
లయకలిపింది తిథిల్లో తడిసి తిథిల్లో ధరతికాట్యం
ప్రారంభమైంది

శిష్యులలో ప్రావీణ్యమైన కంఠం వినిపిస్తోంది ..
మత్స్యరమున మరీయంబుధిలో జొచ్చియున్న
పోతున గుంచెయు
విద్యలనిడి వేదములజానకు విచ్చితివోమత్స్యర
తారా! ఇచ్చితివో మత్స్యరతారా!
ముద్ర పడింది నర్తకి
దప్పట్లు దరిచాడు ప్రకంఠా భార్యకంగా
శిష్యులలో ప్రేమకులు...

పలుకుదు నిను ప్రస్తుతి నేయగ చెలసి మరలు
జలధి మధింపగ
కలిమి కలిమి యెలమిలో జాడగిన ముగిరిగెర
మార్కాతారా!

మార్కాతార ముద్రపడిపోతోంది నర్తకి.
శిష్యులలో ఉచ్చస్వరం దర్పంగా వినిపించింది.
రెడ్డోచ్చి మొదలారు.
రెడ్డోచ్చి రెడ్డోచ్చి మొదలారు.

ఒక ఆజానవాహునిగ్రహం రంగస్థలం మీదికి
వచ్చి కీదిగానుంచుంది పొన్ను వేడిన చేతిగ్రహ దుగిల్చి.

అగిపోయింది నర్తకి. అగిపోయాడు వాద్య
గాఢు. అగిపోయింది గావం. ముగించింది వేపటికి
మళ్ళీ గజ్జెలు ఘుల్లుమన్నాయి—తీగిం తీగ తా
తిలతి

“ విద్యలనిడి వేదములజానకు
ఇచ్చితివో మత్స్యరతారా!
నీ విచ్చితివో మత్స్యరతారా!”
మత్స్యరతార ముద్ర పడింది నర్తకి
దప్పట్లు మళ్ళీవినిపించాయి ఆ దప్పట్లు దప్పడు
లోంచి గంభీర స్వరం వినిపించింది

పంతులొచ్చి మొదలారు
పంతులొచ్చి మొదలారు
మరోక వ్యక్తి రంగ స్థలంమీది జొచ్చి రెడ్డి
ప్రకృతి నుంచున్నాడు దర్పంగా. రెడ్డి ముఖం
చిట్టించాడు.

ధరతి కాట్యం మళ్ళీ మొదటి జొచ్చింది .
“మత్స్యరమున మరీయంబుధిలో”
శిష్యులలోంచి ఉచ్ఛ్వరం అధికారభార్యకంగా
వచ్చింది.

వాదనొచ్చి మొదలారు
వాదనొచ్చి మొదలారు
నర్తకి విస్మయంగా చూసింది. పట్టణంలో
ముద్ర అగిపోయింది.

కీదిగా రంగంమీది జొచ్చాడు ఒక వ్యక్తి.
పాట మొదటి జొచ్చింది గజ్జెలయిన వేయిపాగాయి.
“ విద్యలనిడి వేదములజానకు. ఇచ్చితివో
మత్స్యరతారా! నీ విచ్చితివో మత్స్యరతారా!”
శిష్యులలోంచి ఖంఠం మోగింది ఒక గొంతు.

వాయు దొచ్చి మొదలారు
వాయు దొచ్చి మొదలారు.
రంగం మీదికి వచ్చి నలువైపులా చూసి మీ
పాలు మెలేసి నుంచున్నాడు మరో వ్యక్తి.

తిరిగి ప్రారంభమైంది ధరతికాట్య కార్య
క్రమం నర్తకి మత్స్యరతార ముద్రపట్టి పరకలిత
అలాగే విలపిస్తో పోయింది. ఇంతలో శిష్యులలో
ఎవరో అరిచాడు. నర్తకి తెప్పరిల్లింది.

“రెడ్డి వచ్చి మొదలారు
రెడ్డి వచ్చి మొదలారు

కా ర త

ఓలాపుటాటివల్ల కిలపాగా' సరియేయకొంటూ
రంగంమీది కొచ్చి నిలబడ్డాను

మొదలూప పాగింది న రతి విసుగ్గా ముద్ర పట్ట
బోతుందిగా రెడ్డి అరిచాడు

“ఇటు ఇటు”

మితానా స్కూలుకోలేదు అందరూ తమకే
అభివయించాలన్నాను.

ముద్ర పట్టకండానే వ రతి కలిగిపోయింది
ఎరిగి అభివయించారో? ఎరిగి గొప్ప? ఎరిగి అత్తయ?

ప్రేక్షకుల సహాయం కోరాను తమవి అభిమా
నించేవా రందరూ తమ వెరి నిలబడాలన్నాను

ప్రేక్షకులు ఒక్కొక్కరూ ఆలాగే నిలబడి
పాగాను బాగులు తీర్చి

చిత్ర మేముంటే రూపుకేళ్ళల్లో, వేషభావల్లో
ఒకే చారికలనాడు చూత్రమే తమ తమ తరస్లో
ఉన్నాను

తెరపడ్డి - మొదటి రంగం సమాప్తమైంది
రైల్వ వెలిగాయ

ప్రేక్షకుల స్థానాల్లో మొదటి వరసకూర్చున్న
పెద్దల్లో సందలపం కలిగింది సుప సుసలు ప్రాంధ
మయాయి రాగురను సుప సుసలు వాక్యద్వాలగా
నూరాయి పెన పెనగా కేలు వేరుకుంటున్నాను
ఉద్దేశాలు పెరిపాగాయి ఈ మా దా విడిమిగతా
సానాల్లో వాళ్ళకి కూడాపాకింది. హలంతా కేలతో
చూగుమోతూ గంధగోళంగా ఉంది ధియేటర్
'జాబమానులే' ధియేటర్ వారిసుల్ని పిలిపించాను వాళ్ళు
జవాన్ని స్వబూడి ప్రకర్షించాను కాని వారి
సుల్ని చూడగానే ప్రేక్షిక జనసయాహం వరింత
పెయ్య మిరిపోయింది కొందరు గ్రీన్ రూమ్ వైపు
పరిగెత్తారు.

“ఈ వాటకం అడబానికి వీలైదు” అన్నాను
ఖండితంగా కొందరు.

“అది తీర తిసిందే!” అన్నాను ము'కొందరు
మరింత ఎటువెత్.

చేతులు కలిసేసితి వచ్చింది. వారిసులు కంగ
చేసుకున్నాను వాటక ప్రదర్శం ఆగిపోయింది వారి
సులు చెయ్యాలిగదలా వాటకసంఘంవా రెవరికి
అపాయం జరక్కుండా కోపలా కోయటమే. వాటకం

ఆగిపోయిందనిగానే కొందరు కాంతించి ఇంటిదోక
పటాను. తానెవరాల తగాయ వం వెలి పోసాగాను.

ఈ అవాంతగానికే విశ్వం విశ్వేషుడై గ్రీన్
రూమ్ లో తల చెగలో పె పుని కూర్చున్నాడు.
వ రతి వేషంట్టిన వసంతి అరిసిపోయి చారిపోయిన
ముఖంతో క ర్మీన్ కూలబడ్డది తని ప్రమప్రకర్షించ
ఇలా పరమించిందిమకు విరాళిపపవామి వాక
సంఘంలోని సభ్యులు, ప్రాతివాగులు రంగస్థలంమీద
పరిసినులు చచ్చియెడలూ నిప్పుచాతో పూర్లు
చెయ్యుచాగాను

గ్రీన్ రూమ్ లోఉన్న విశ్వం గొణిగాను.

“వాటక సంఘంలో నేను సభ్యుణిగా చేరి
ఉంపకపోలే వాటంజేది కనీసం నేను వాటకం
ర యలే ఎన్నుకొను వాళ్ళు ఎన్నునొడిలివా సరిపో
యేది ఎంత గురిద వం వా సంగతి అలాఉంచండి.
పాపం, వాళ్ళ క్రిమంతా బూడిపలోపావిన పన్నీ
రయింది ఎంత అవస్థపడ్డాను! ఎంత వచ్చుచాయాను!”

“ఇటువంటి వాటకం ఎంగుమర కాదు?” అంది
వసంతి

“బుద్ధి గల్గితిని ”

అతివిలా పక్వాత్తాప పడటంచూసి వసంతికి
చారివేసింది. కొంచెం అనునయ ప్రార్థనగా అంది

“అయినా ఇంగున అంత కొంపలంటుకు నే
విషయ మేముంది? అవలోచితంగా ప్రేక్షకులు
తో ఎవరపడాను గాని ”

“ఉంది లేపోలేదు కాని ఇలా యార్థంగా
ప్రకర్షించి నే నమకోలేదు ఇంకా నయం
ప్రార్థనగా వాటాంచూస్తే వన్నీ తుళ్ళింది తిరిమేనే
వాళ్ళేమో!”

“వాళ్ళు పరిగా అర్థం చేసుకోలేవండీ ”

“సహృద కతికావారి దివికైవా ‘అరసికాను
కవిత్వ వివేదం కిసిమలిఖ’ అన్నాడు మల తిత్వం
మీద కుర్చితిమెన క్యంగ్య విమర్శంచేస్తే కర్తవ్య,
కావ్యా మారితే నీ నేంచెయ్యకు! నీ నెర్నీ కావా
లని తిటలేదు, తిమ్మలేదు. అభిప్రాయ ప్రకటన చేసే
నీవ్వు ఇంకా మన దికానికి రాలేదు ”

వసంతి అతివివైపు చారిగా చూసింది

“అందరూ మీలాంటివాళ్ళే ఉంటారా?”

అంతర్వాహిని

“ఎవరూ ఎవరిలాగా ఉండరు మరీ పంతురి
తంకా ఆలోచించకూడదు నీ నేననేది ”

“మీది వికార హృదయమండీ ”

“అకలుగు చెప్పండి.”

“మా భారంబట్టి వెలుగున్నాను నిజంగా నాటిక
చాలా బాగా రాకొంది నా పార్శ్వ నేకా నాటిక
అంతకుదా ఎన్నో పాల్లు దదిరాను సాహిత్యంలో
నాకు ప్రవేశించేవిటలు నిజమే. కాని నాటిక చాలా
గొప్పగా ఉంది నాకనిపిస్తోంది.”

“ధరితంచూపిస్తూ అలాగే అంటున్నారా ?
ఎప్పుడు పోయిందటానికేదా ?”

“నేనటవం చెప్పడంలేదు ”

“ఇంతకిముందు ఎప్పుడూ ఈ విషయం మీద
చెప్పలేదు ”

“మర్చిపోయాను చెప్పాలనే అనుకునేదాన్ని
కాని ”

“కాని ?”

“మీతో మాటాడుకున్నంతసేలా ఆ విషయం
నాకు గురుకోచ్చోక్కాను ఎందుకో తెలియదు తయ
కుంటే ఆశ్చర్యం వస్తుంది. పరిగా మీకు బర్నిపోగా నే
ఆ సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చేది ఎందుకంటాను ?”

“నాకు మనస్తత్వశాస్త్రం తెలియదు ”

వసంతి వచ్చింది.

“ఈ నాటిక ప్రక్షాళనగా అమృతమే ఉండండి ”

“ఎందుకూ! ఈ క్షుద్రా చాలానా ?”

“సంతోషానికి మంచి పేరు వస్తుంది ”

“పేగుకోసం నేను అది రానులేను ”

“దానింతట అదే వస్తుంటే మీరేం చేస్తారు ?”

“చెప్పకపోతే మీరు సరే పంతురింటారా ?”

వసంతి విశ్వం ముఖంగా మూసింది విస్మయంతో

“మంచిపేరేనే అంత మీకోకావాలి కదూ
పాపం ?”

విశ్వం ఆమె ముఖంలో కొంచెం ఆశ్చర్యంగా
తూర్చాడు.

ఆమె మనోరైత్రు మోసింది.

“అంతేమిటి ? అన్నాను ఎప్పుడూ

“వినిగారన్నదా వ్యాధి ఉంటున్నదట ”

“ఎప్పుడు కరిగాను అనకండి ”

“ఏం, మీకు కవులేగా ?”

“కాదు. నాలో కవిత్వంలేదు. ఉంటే కాస్తా
జూస్తూ చింతిస్తే ఉంది అంగే.”

“మీరు బొమ్మలు వేస్తారా ?” ఆశ్చర్యపోతూ
అంది వసంతి

“ఏదో వేస్తాను.”

“ఎప్పుడూ చెప్పలేదే !”

“నాటకం జన్మప్రసక్తిలే వస్తే ధింసమిలా
మీ చిత్రం వేసి ఇద్దామని అనుకున్నాను.”

“అయితే ఇప్పుడే వ్రాసాడవా ?”

“ఉత్సాహంలేదు ”

“నాటకం పాడటానికే నాకొరగం ? ఇంక
క్రమే అన్యాయమండీ ?”

“మీరని ఎవరన్నాడు ”

“మరి నాటకం జన్మప్రసక్తిలేవటానికే నా
బొమ్మకే ఏమిటి సంబంధం ?”

“ఎమిలేను,” అన్నాడు విశ్వం ఆమె వాదన
లోలోల ఆమెని ప్రశంసిస్తూ

“అయితే మాట నిలచే ముఖంటారా ?”

“మాదాం ”

“అలా అంటే కాదు ”

“బొమ్మల కథలు అంటే మూలముగా
నండలరింపనే మీరు ముందే ఇవ్వాలి పోలికలు
వంతించేస్తే మూలాధారం ?”

“ఇలానులేదే ”

“అయితే సరే ”

మాట ఇచ్చివ్వకొరం విశ్వం ఒక జాడదయం
పరిశాలన్న తీసుకుని వసంతి ఇంటికొచ్చాడు ఆమె
చిత్రం తీసుకు వెళ్ళటానికే అతిమెచ్చిం ధింసమిలా
ఆమె నిలబడింది. తాళా ఉదయం విశ్వం కార్య
క్రమం అది త్వరలోనే స్కన్ భూచేతాడు కాని
రింపులు వేళ్ళటం చాలా నెమ్మదిగా నాగుతోంది
దిగ్గి-ఉండి వసంతి ఏదో కలుపుకెలుసుకుంటుంది
విశ్వం మూలపందెనీలోపడి బొమ్మపంపితి ముప్ప
వారాడు ఇప్పుడు విశ్వం తనది ‘అంటే’ అని నిర్దిష్ట
ఆమె ఒప్పుకోదు. ‘వినిగారు’ అంటే విశ్వం ఒప్పు

లోడు. ఈ లోకంలోనే విశ్వంకాటిక ఎవరో ప్రదు రంగలసంస్థాన ప్రకటించాడు. అనుకోకుండా చాచి బ్రహ్మాండమైన ప్రచారం వచ్చింది. కాని ఆకాటిక ప్రదర్శన విశేషించబడింది.

10

అనుభవం వల్లటిమిల్లులు చేస్తోంది ఆకాటిక తొలగి పలకరించి వెళ్ళింది పరిజ్ఞానం మళ్ళీ పాలం పడులోకి మళ్ళా వారుమళ్ళీ పచ్చరద్యం కన్నుల పండువుగా ఉన్నాయి కాలం వదిలించుకుని నీటిగాలి వీస్తోంది.

వసారాలో మాన్యం నూరి కొట్టితాడు మేను ముక్కాడు. మాన్యం పడమటిదిమట్టి చేగతున్నాడు నీరెండ కొనోంది. పనిలేపోయినా కల్పించుకుని ఏదో చెయ్యటం నూరి కలవాటు. సామాన్యంగా అతిమ ముగ్ధిచెట్టుకొంది తొలగించుకుని సమావేశాలి బాదు. ముసల ముసల తొలగించి తొటికకు నూరి కలవం అనుకున్నాడు కాని అనుభవం జరిగి కొన్ని కొన్ని సంఘటనలవల్ల వాళ్ళలో ఆ అపోహ తొలగిపోవటమే కాకుండా నూరి అంటే ఓరినమై గొంతుకొనం మాడా ఏర్పడ్డది ఇటీవలే అతివల్ల గ్రామానికి ఓ మేలు జరిగింది తొలగి కరణంగాను తమ గొండు గారి వ్యాపకాన్ని విడిచి అంతోడు విద్యులరిగినా సంఘటిస్తూ అందోకి కంట్రాప్రాయంగా తయారైంది తానికూలాని రెండుపక్షాలు మాడా ఏర్పడ్డాయి— కరణంగాని పక్షయా, ముసపయగారి పక్షయా క్రితం సంవత్సరం యీ ఆలోతు కరణంగానే ఓ చిన్న గలాటా జరగటం, కక్షలు పెరగటం సంభవించాయి. ఈ సంవత్సరం విశ్రాంతిగాని పనులుకొన్న తొక్కి వాడుచేసింది ఆలోతు ఆ దృక్పథం నూరికంట పడింది. పాతలు వెంకన్న 'నై' అనుకున్నాడు కాని నూరి తొందరపడలేదు ఆ మర్నానే ఎక్కడో పక్క ద్వారం యీ ఆలోతుకు పంపటం జరిగింది. అదియే తిరిగిరాతేను తొలివాకి అది చాలాగోజుల వగలా సమయంగానే ఉంది. నీర వదిలింది సంతోషించారేగాని తాని ఆయాకి తియ్యటానికి ఎవరూ గట్టిగా ప్రయత్నించలేదు. అది అక్కడించి తప్పించుకొని ఎక్కడికో పోయివుంటుంది అను కొన్నాడు. కరణంగాని అసలుసంతోషం తిరవాతి పలుకు పెట్టాడు. పశుప్రదర్శన సంఘం తింతుక ఎవరో వచ్చి

తరుని వలకంతం పెట్టుకుంటున్న తమ ప్రదర్శనకి వంశక తప్పలేదనీ, తిరవాతి తొలితెలిసిక ఓ దుక్కుకు తానిని సహకార సంఘానికి ఇన్వంచలసిందిని వాటిది చేశాడనీ, తమ ముక్కుడికట కాన లేకపోయాడనీ ఆయా విడిచిచేశాడు ఆ తిరవాతి చాలాలోజులకి గాని అసలు విజం బతుకుడలేదు ఈ తంతు వదిలించి మరెంతో కాదు. కంట్రా మయ్యగా రిప్పాయి నూరి కాని అతిశీత కట్టేంతో లేకపో మాత్రం ఎవరికి స్పష్టంగా తెలియదు. నూరికి తొలగి కక్షలు సరిపడనీ వాటిని తొలగించటానికి ఈ యంత్ర పన్నాడనీ కొందరింటే, సంతోషాలం రక్షించుకోవటానికి ఇలా చేశాడని మరి కొంద రంటాడు. ఇతన్ని ఉపాగవాతే మూరివడిగిలే తొకా విషయ మేమీ తెలియదని విసుక్కుంటాడు అతిశీతా వింగా ఆలోతుని తొలితేనుటం కరణంగానికీ, ముస పయగారికీ వారి అనుభూయాలకి మాడా సంతోషం గానే ఉంది తమ పలువు ప్రత్యేకలి ధిగం రేకుండా పనున్న పరిమార్మెంది. నూరి ఏ పాటికీ తెలిస వాడు కాదు, అందరితో అతిమ సమావం గా నీ మాట్లాడుతాడు అదికా క్రితం సంవత్సరం అతిమ ఓ సంవత్సరంలో చూపిన ధైర్యవానాచాలి అతిమి తొలగి గొంతుకొనం లభించింది ఆ సంఘటన జరిగిన లోకాన వాగా చీటిపడి నూరి, పాతలు వెంకన్న పాలించి తిరిగివస్తున్నాడు ఆకాలంలో వర్షలు కరవటంవల్ల పంట చెల్లెలితే మాదా కనిపించింది కాలం ఉచ్చాగిపోతోంది, ఆకాట్టుగా నూరికి అనుభవం తిరిగింది కట్టి ఇదివరలో గండిపడ్డది. ఇప్పటికీ అది సరిగా వాడుకయ్యలేదు తొక్కిరి కంగా అడ్డంకేలాను వదిలినచే మాదా కనిపిస్తోంది. ఎరుగుగా ఏక ఉచ్చాగంగా ప్రవహిస్తోంది తొలగి వెలి తల్లి వచ్చేలోపుగా ప్రయాదం జరిగినా జాగ్రత్త వెంకన్నతో ఆలోచించి, నూరి అతివతో సహా కాలం తొడి అవతిలిగట్టుకు చేరాడు. అటువైపు దిగుల పక్షం అంత అసది. అనుభవసలం వెలికి ఇప్పయాటికి గండికొట్టాడు. నీరు వంజులోకి మళ్ళింది. వేర్వేర్లుగా తొలివీర్చి నూరి తొలగివెళ్ళాడు. ఆ మర్నాడు సంతోషకృత్ రైతులు యావేతాకా ఈ విషయం ఎవరికి తెలియదు. ఆరాతీనీ అది నూరి వలేవని తెలుసుకున్నాడు. అంతవని చేసినవాడు కియ్యవండా తిలేమీ తెలియకట్టుగా ప్రకటించటం

అంతర్వాహిని

అందరికీ అశ్రులకాశ్రయం కలిగించింది. ఎవరైనా ఈ ప్రసక్తి అరిచియంతు లెస్తే అదేమీ ఘనకార్యం కాదన్నట్లు చూపాడతడు.

ఇలాంటిదే కాల్పి చెప్పకోతగ్గ మేల్పు చెయ్యటంకల్ల అరికంటే తొలివళ్ళి అభిమానం నిర్వృత్తి చిత్రమేమంటే ఇలా ఉల్లో తిండి అభిమానినూర్నారనే విషయం అరిచి ఆలోచనలోకి రాదు. ఆ విషయం అరిచి తెలియదనికాదు ఒక విషయం విస్తృత అరిచి ముఖంలో దృఢీకృతమవుతుంది. వీర సమావేశంలో మారింది చూస్తే ఈ దుస్థితి ఎవరో ప్రశంసా వాక్యాలు పలికితే, వెంటనే రెచి అన్నాడు.

“వేమూ తొలివారీలో ఒకటి ఒకవేళ నే నేదైవాచేస్తే అందులో నేవార్యమేలేదు నాకు అవసరమనిపించిన పనులే నేను చేశాను ఇందులో ప్రశంసించబానికేలేదు ”

దురొక వ్యక్తి ఈ మాటలంటే మర్యాదకోసం, సమరకోసం అన్నాడని ముఖంగానే ఉహించే వాళ్ళు జనం కాని ఆ మాటలు అన్నవాడు కూర్చున్న ప్రశ్నకుం గాగానీ, పరోక్షంగాగానీ మెప్పుని మూచించే మాట ఒక్కటి పలికినా ముఖం చిటింపుకుని చిరాకుపడే ఒక వ్యక్తి పొద్ది సమావేశానికి వాళ్ళతోపాటు వాళ్ళు వొంచి రాగిరిచేసే ఆశామీ అజమాయిషీ నేనుగో విమంమిద చేతులు ఆవించి తిక్కులు చూస్తూ నిలబడే క్రై తెలివదాడుకాదు మారి.

వడకుటి ఆకాశం ఎర్రరారుతోంది ఆ సమయంలో ఓ వ్యక్తి మారిదిగిరివచ్చి ‘ఎమిస్తే’ అన్నాడు దగ్గిలో ఉన్న చిరిదాపలాగి “నూశ్చండి” అన్నాడు. మారి, ఆ వ్యక్తిని ఆ పాదపత్రం చూసి

“నేను కరణంగారి దగ్గిరించి వస్తున్నానండీ ” మూర్ఖుంటూ అన్నా దరిక.

“అలాగా!”

“నా నేరు వెంటపతి ఈ సంవత్సరం నేను వి. వి. ప్యాసయూను మారిగాదు మీరేదూ?”

“అవునండీ ” అంటూ మారి దగ్గిలో ఉన్న కండు మరచెంబులోని నీళ్ళు పండపాతిలో పాడి వెంటపతి కిచ్చాడు. ఆ చల్లటి మంచితీర్థం కాగెడి అతడు తిడు వచ్చివని చెప్పాడు.

“కాలేజీలో చదువుకున్నప్పుడు నేను సంఘ నేత చేసేవాడినండీ. కాలేజీ సాంఘిక సేవామితి పథ్యజ్ఞి. మున్ను ఆయ్యక ఈతొలి మటికోడుమిద కంకర నేపీల బృందంలో నేనుకూడా ఉన్నాను. ఈ ఉల్లో నాకు చేతనైసంతవరకు కొన్నాన్న సంఘనేత చెయ్యాలని ఉండండీ ”

“తుంచది ” అన్నాడు మారి

“ఏంచేస్తే చావుంటుందంటాను?”

“నా కొ విషయాలు తెలియనే ”

“మీకు తెలియకపోతే ఇంకెవరికి తెలుస్తాయో?”

“అదేమి ఓలా అంటాను?”

“కరణంగారు మీ విషయం మంతా చెప్పాను. మీ సలహా తీసుకుని ఏదైనా చేస్తే చావుంటుంది ఆయన చెప్పిన మీదటే మీ దగ్గిర కొచ్చాను. మీరు సహాయపడతారని ఆశపడుతున్నాను ”

“నావల్ల సహాయం జరిగే విలుంటే సంతోషంగా చేస్తాను కాని నేనేం చెయ్యగలదో నాకే తెలియదు. మీ కార్యక్రమ మేమిటో వెలవివ్వండి ”

“అది తయారు చెయ్యటానికే మీ సలహా అడుగుతున్నాను ”

మారి ఆలోచించాడు ఆ క్షణంలో అవసరాన్నిబట్టి తొచిందో చెయ్యటనీగాని తినిత వరకూ ఫలానా ఫలానా వ్యవహారాలు ఫలానా విధంగా చెయ్యాలని ఆలోచించి ఆ కార్యక్రమం ప్రకారం వదిలటం ఎరగడు

“మీరీ ఉల్లో నే స్థిరపడిపోతారా?”

“ఎత్తే, లేదండీ.”

“ఎన్నా స్లంటారు?”

“వి. వి. ప్యాసయూను కదండీ ఏదైనా ఉద్యోగంకల్ల నెలిచాతాను ఈ లోపల వీరసంత వరకూ నలుగురికీ పనికొచ్చే పనేదైనా చెయ్యాలని ఉబలాటం.”

మారి పొడిగా వర్షాడు

“చెయ్యకయ్య. దానికేం. కాని అర్హతరంగా నెలిచాతే ఏంలాధిం?”

“ఎవరికి?” అన్నాడు వెంటపతి.

“తొలికీ, మీకూ కూడా.”

“జరిగినంత పనే జరుగుతుంది.”

“అయితే సరే” అన్నాడు నూరి

“నూరి దగ్గర్నుంచి నూరన లేచి వచ్చేటా లేనందుకై నంకటపతి కొన్ని ఆలోచనలు చేసి వెళ్ళాడు

“యంతనకుల! రాత్రినీ, ఆరోగ్యకాతం ప్రచారమా, వాటి ఆదరణ, సమిష్టి శ్రమకామూ మొదలైనవి ప్రారంభిస్తే కాకుంటే ఎందుకుంటాను.”

“అలాగే?”

నంకటపతి ఉత్సాహంగా కార్యక్రమం ప్రారంభించాడు మొదటిరోజు పెద్దల్ని సమావేశపరిచి తన ఆభిప్రాయాలను తెలియచేశాడు కొందరు యంతకులు ముందు కొచ్చారు. తోడ్పాటు ఇచ్చాడున్నాడు. రాత్రినీ గలకొల్పబడే పరిసరాలనీ, ఉక్కిరి ఎలా కుప్పిరిగా ఉంచాలో ప్రచారం జరుగుతోంది. ఉద్యానం వెయ్యటాని! శ్రమకానం జాగ్రానం చేశారు కొందరు యంతకులు.

ఈ పనులన్నీ కొత్తగా వింతగా వున్నాయి జవాబి! కొద్ది రోజుల తరువాత ఈ విషయం పొలిబడి మామూలు వ్యవహార మైంది

మొదట్లో ఉత్సాహంగా రాత్రి బడిలో చేరిన యంతకులు రానురాను పల్లవద్రాగు చూపుతూ తగ్గిపోతూపోతూ

ఆరోగ్య క్షాతలు ఆదరణలో పెట్టడాని! బద్ధం చేస్తోంది జవాబి!

పూలంకా వొళ్ళు విరుచుకుపడి పొలాల్లో పనిచేసే తరువాత ఇంకా ఈ శ్రమకావాని ఓసక కూర్చోబడి దివసాగాలు ఆరంభిస్తామని

“నూ ఉళ్ళోకూడా చదువుకున్నవాడన్నాడు తెండి” అని ముహూ ఎదుట నంకటపతితో అన్నాడు కొంతమంది.

“ఒకళ్ళు చెప్పారినీ, నుమూ వివరించండి ఏమంటాయలెండి కొత్తగా” అన్నాడు సమావేశాల! హాసకావలం ఇష్టంకొక మామగన్ను జనం

“ఇదంతా మీకోసమే.” అన్నాడు నంకటపతి కోపంగా, విరుగ్గా.

“నూకోసం మీకంత శ్రమ చేసేలెండి!” అని ఎత్తిపాడితాడు పరియంతకులు.

“ఇక్కడేనో చేస్తే మీకోసం ఉద్యానం వదులది, నూరు తెలుసు” అన్నాడు నంకటపతితో వచ్చింది మిడిమిడి జ్ఞానం సంపాదించి కొందరు. నంకటపతి చిరాకినీ, తన నాణ్యతతో వాళ్ళని కాసుచేస్తామనీ, చేలెంతవరకు నైతికతను ప్రయత్నిస్తే ఇదా ప్రతిఫలం! ఈ కొంపలి ప్రజలకు అహంకారం ఎక్కువ. వాళ్ళలో ఏకోకానా అర్థం చేసుకునే కత్తి లేదు తన ఈ ఊరు విడిచిపెట్టేసి ఇంకొకరు వెళ్ళడం ఉత్తమం ఇక్కడ తన కాలం కృతా చెయ్యకూడదు.

నంకటపతి శుభారం ఎత్తేకాదు కొంపలి గ్రామం నించి. వల్లెతోయేమందు నూరిన కలుసుకుని వాళ్ళం దగ్గి రదామదా తీసేసి తన కార్యక్రమం తనని అర్థం చేసుకోగల మరో పల్లెలో కొనసాగిస్తానని చెప్పాడు.

అసలు అటువంటిపల్లె ఉంటుందా?” అన్నాడు నూరి

“నేను విరాళావాదిని కాదు మీరు పల్లెటూరి వారయి ఉండి పల్లె ప్రజల్ని అర్థం చేసుకున్నట్లు లేదు. వాళ్ళలో కత్తి, ఉత్సాహమా, పట్టుదలా లేకా మీరేలే?”

“అది కాదు మిమ్మల్ని అర్థం చేసుకోగల పల్లె ఉంటుందా అని”

నంకటపతి కావేళ ఆలోచించి అనుమానంగా నూరివైపు చూసి అన్నాడు.

“అయితే రోషం వాడి జవాబుమీరే?”

“రోషంవంటి కాదండీ మిమ్మల్ని గురించి తెలుసుకోవాలి! వాళ్ళి! అదికాని తప్పులేదా?”

“నూటికునినీ అర్థం చేసుకోవాలి! ఎంత వ్యతధి కావాలండీ?”

“మీలాంటి కునినీ మీరు కులధింగా అర్థం చేసుకోగలరు. నేనూ అంతే నూ ఉరివాట్లా అంతే. కాని మీరు నూలో ఒకరుకొరుగా.”

నంకటపతి కనుమలు చిట్టించి నూరివైపు చూసి విచారంగా అన్నాడు: “చదువుకున్నవాణ్ణి, మీకునూడా ప్రాంతీయ దుర్భిమానం ఉందన్నమాట.”

నూరి ఆశ్చర్యపోయి నంకటపతివైపు చూశాడు. అతనితో అలాంటి కుర్చీ నంటే నూరుకూర్చు వున్నాడు.

అంతర్వాహిని

"జననీ అశ్వధూమిక్య స్వరాదనీ గతీశనీ". ఇదంటే మూరిగొంతులో ఏదో అపహాస్యం ధ్వనించిపోయింది. అంతా పొడిగా నవ్వాడు. ఇంకా ఈ ప్రజలు ఇలాంటి దుర్భిక్షాలలో కొట్టుకుంటున్నారని, తన సంఘసేవ వాళ్ళకేం బాగుంది!

"వల్లొచ్చాడు." అతడు వెంట్రుకీడుకున్నాడు.

తలుపు చెక్కిపెట్టిన నిలబడి ఈ సంభాషణ అంత వింటున్న వారికి వెంటపడి గడపదాటగానే పక్కన వచ్చేటా వనారాలో కొచ్చి అంది.

"ఎల్లయ్య వేయవరం వల్లొచ్చాడ!"

మూరి వాడివెళ్ళమనీ చిన్నగా నవ్వాడు.

"అంటే మరి "

"వారూడా ఇంచుమించు అంటే "

మూరి ఏదో -లో చిరునవ్వులుగా ముఖం పెట్టాడు.

"ఎలా నేలకు?"

"హుబ్బలో తెలిశాడా? అయితే ఇంత అధ్యాత్మికంకాదు ఆలోచనాం. ఎలాగైనా తెలియకలవాడు కామా?"

మూరి మళ్ళీ ఏదో ఆలోచించి ఆమెవెళ్ళమనీ అన్నాడు. "వారంటే నీకు అభిమానమా వాడి?"

వాడికి అతినివెళ్ళ కొంచెం నిలచిగాయానీ అంది "నీకుమాత్రం లేదా?"

కనుబొమలుముడిచి మూరి మళ్ళీ ఆలోచనలో పడ్డాడు. గమనిస్తే వాడికి మాటల్లో తేలడం

11

కొంతమానం నోములకి పద్మపుట్టింటికివచ్చింది. తొంకాలతో ఇలుకలకలలాడుతోంది ఈ వాడనిది చూసి నిశ్చయం ఆశ్చర్యపోయాడు. పద్మ ఎన్నడూ పూజా పుష్పాంజలి చేసే ఎరగని ఇవ్వడీలా ఆశ్చర్యంగా ఆమెవారటానికీ కొరగం ఏమేమింటూదో ఉహించలేకపోయాడు నిశ్చయం. అసలూ తెలివయే మూరిపోయింది. వేషంలా, మాటలాగా, అభిరుచుల్లో అభిప్రాయాల్లో ఇప్పటి పద్మకీ వార్యపురపద్మకీ పోలికలేదు. నిశ్చయం వాళ్ళలో మాన్యురి పేయ నిడుపుకుంటుండేగా 'శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మసేవయే' అని వినిపించి తలెత్తినాళాడు. ఉపావాసంకోసం నిలబడి ఉన్నాడా ఆ గంతుకు. ప్రత్యేకించి ఇటువంటి

యాదవ అంటే నిశ్చయమే ఒక్కటంట "వల్లొంది" అన్నాడు ముఖం చిట్టించుకుని కొని ఇంతలో పద్మ వాడినించి నిశ్చయం తెచ్చిపెట్టింది. ఆయన 'శ్రీకృష్ణార్చనం' అని వల్లొచ్చాడు.

"ఇదెప్పుటిరండి?" అన్నాడు నిశ్చయంకాళిగా "ఏం?"

"ఈ బౌద్ధార్థం"

"ఇదికూడా బౌద్ధార్థమేకా?"

"ఇదివరకు నీ అలవాటు లేదులే, అందుకని అడుగుకున్నాను "

"అలవాటు ఎప్పుడూ ఒక్కమాదిరిగానే ఉంటాయా?"

"భక్తుడా బాగా అర్చిపట్టండ?"

"తిప్పా?"

"తిప్పాప్పుల సంగతికొదులే ఇంత ఆశ్చర్యంగా దేవుడిమీద నమ్మకం ఎలా కుదిరిందా అది!"

"ఎవరి అభిప్రాయాలు వాళ్ళవి "

"ఒక్కోవారి ఇతర అభిప్రాయాలే మనం కొలాయి కూడా "

"వలే ఏమంటావు?"

"అభిరుచులుకూడా అలాగే ఇతర అభిరుచుల కనుగుణంగా మారిపోతూంటాయి.

"మరికే నవ్వమేమిటా ఉందా?"

"నవ మేముంది? మనస్థితిస్థితి మంటగలుస్తుంది. అంటే "

"బలవంతంగా మారిలే "

"ఏవిధంగా వలే ఏం?"

"ఇప్పుడు వాదనెందుకులే."

"ఏం? అది నీ కిదేమేకా? ఓహో, ఆ నిడయంలో కూడా మాన్యురి వచ్చింది కొవ్వూ. దాక్తని ఏమో అనుకున్నావుగాని తన అభిప్రాయాల్ని ఇతర మీద బాగానే దుడ్డుగలతే!"

"అలాగే నా మాట్లాడేది?" అంది పద్మ చిరుకొవ్వూ.

"దాకగాత నా ప్రిహేతుతే ఎలా మాట్లాడటానికైనా నాకు పూర్వకంత్రిం ఉంది.

"అయితేవరే, అద్దం ఎగుగుగా మాన్యురి మాట్లాడుకో. నీకు పేకంటం నిలకబాని తెల్లది."

అది పద్మ తాపరి నెక్కిపోయింది. విశ్వం చిరు నవ్వు నవ్వుకున్నాడు ఎంతగా మారిపోయింది పద్మ! తూర్వం ఎరుకలంకే ఆమె! అసహ్యం. ఇప్పుడు ఎరుకలంక వీరలే తిరుమలకుతుంది ఇదివరకు అంత ద్వేషంగా ఇంట్లో తిరిగి ఇప్పుడేమీ ప్రతి దానికీ తిరుముకుంటున్నట్లుగా ఉంటుంది. తనమీద చుట్టూ చుట్టూ వచ్చినట్లు మాట్లాడుతుంది ప్రతి విషయంలో చాక్లర్ ఇష్టా ఇష్టా మార్చిస్తుంది. ఇంతగా ఆమె తన కర్మకర్తవ్యాన్ని పొగొట్టుకోటం విశ్వానికి కొంచెం కష్టంగా ఉంది. ఈ మార్పులన్నీ ఎంతవరకు పద్మ తెచ్చిపెట్టుకున్నవో, ఎంతవరకు చాక్లర్ గారి ప్రభావం ఫలితాలో తండ్రి తెలియవు. కాని ఇలా మారటం అంత సమంజసం కాదని తోచింది తండ్రి పద్మ విడిగితే ఈ విషయాలు చాలా తేలిగ్గా తోచేనుంది తనం మారలేదనీ, ఒక కళ మారికా ఆ విషయం విశ్వం చెప్పేచాక తండ్రి తెలియదనీ అంటుంది.

క్రాంతిమాసం ఆయిపోయింది. పద్మప్రయాణం కట్టింది. విశ్వం తిరుగొని విడుతున్నాడు నెక్కిపోయా గోనీ పదియారేండు నోటిచ్చింది పద్మ

“వాడి! మర్రివ్వల మేలుటి?” అన్నారందరూ. కాని వాడు వెంటనే ఆ నోటు విక్రయ తేజులూ తమకున్నాడు అప్పుడప్పుడు అక్కయ్య తండ్రిచ్చిన ప్రణంబు చూచుకుంటుంటే అదో శృంగారం అంటుంది వది వాడి! ఆ సమయంలో అనిపించింది.

“స్త్రీల! ఆలోక స్వారంభం లేదు” అన్నాడు విశ్వం

“అబ్బ మర్రివ్వల! అన్నయ్యా. మర్రివ్వల ప్రతి దానికీ వాడిస్తావు” అంది పద్మ.

విశ్వం మళ్ళీ నోరెత్తలేదు. తన వాడిస్తాడట! గంటలెరిగింది తనతో వీడిన దం తేలుకుని ఉక్రోశం తెప్పించే పద్మకా యీ మాటలు అన్నది!

ప్రాధరాతాదీ లో చాక్లరుగారి ఇలు, ఆస్పత్రి కూడా నిగిరింకో ఒకయాల ఉన్నాయి. ప్రయాణపు బదిలీతో మర్రివ్వల! కూలబడి “ఏమిటయ్యా, విడిగిని బట్ట ఇక్కడపెట్టావు మగో?” అని రిమాంకు చేశాడు విశ్వం. శ్రీనివాసరావు నిద్రి ఉరుకున్నాడు.

ఆ సాయంత్రం శ్రీనివాసరావు తన దిప్పెప్పరి చూపించాడు విశ్వానికి. షర్పింగ్ కలలోక తేరేచోట

ఉంది. ఇలా, దిప్పెప్పరి, షర్పింగ్ కలలోక అన్నీకలిపి ఒకచోట పెట్టుకుని నిలచి ఇచ్చాడు విశ్వం.

“అలా ఆయితే చిక్కులున్నాయి” అన్నాడు చాక్లర్

“ఏమిటా చిక్కులు?”

“పొద్దు సమాధి యీ రోగులగొడవతో నేను సరిమరి ముతలమీకాక పద్మికాదా ఆ అనన్దదీపి?”

విశ్వం అసలురిషయ్యాన్ని తప్పించి అన్నాడు.

“రోగుల గొడవ! అది విడుక్కు నేవాడిని మమ్మేం చాక్లరువయ్యా?”

“ఈ ఎన్ టి పెప్పరిస్ట్”ని చాక్లర్ చిరు నవ్వు నవ్వుకూ అన్నాడు.

“అసలు ప్రశ్న తప్పించమ రోగులకు నేనదేనే అవకాశం లభించినందుకు సంతోషంతో ఆ పని కయ్యాలిగాని విడుక్కుటం చాక్లరైనాడి! ధర్మం కాదు. అంతో ఇంతో సంఘటిత చెయ్యాలి అభిలాష ఉన్న వాలంటీనాడి కా అవకాశమే దొంగిలు. దొరికిన వీలాంటిగాట అసంతృప్తితో రాన పడతాగా మునుపటి చిరప్రవృత్తుల్ని బట్టి ఉద్యోగాలు దొరికితే ఎంత బావుంటుంది!”

చాక్లరేమో సమాధానం ఇవ్వలేదు. చిరునవ్వు నవ్వుకూ విశ్వంవైపు చూడసాగాడు చాక్లర్ సమాధానం చెప్పకపోవటంతో విశ్వానికి మరింత అవకాశం లభించింది తన వాగ్దోషి కొనసాగించడానికి

“ఒక్కప్రశ్న అనుకుంటాను చెబుతావా? తిరుమల కోకుండా సమాధానం చెప్పాలి”

“అదుకు.”

చాక్లర్ కళ్ళలో! గంభీరంగామాన్యు వాగంలా వొదిలాడు తనప్రశ్న విశ్వం.

“నీ నీవరికయ్యం ఏమిటి?”

“గొప్ప చాక్లర్ కావటమే”

గోలులో! నిలిచి తిమ్మి నట్లు విజయమాదకంగా చూశాడు చాక్లర్. వెంటనే వచ్చిన ఈ సమాధానానికి ఒడిపోయిన గోత కీపర్ లా ముఖం పెట్టాడు విశ్వం.

“ఇంకా ప్రశ్న ఈ వాటికల్లో మర్రివ్వల చేసిన ఒక్కమంచిదని చెప్ప, చూద్దాం”

చాక్లర్ ఆలోచించసాగాడు. విశ్వం విజయ మాదకంగా ముఖం పెట్టాడు.

అంతర్వాహిని

“చెప్పలేదు. యాకానా, నీ ఇరవై అయ్యేళ్ళు జీవితం ప్యూర్లంతో విండిఉండవచ్చుట అందుకే, చాక్లెట్ గానూ, ఈ విషయం మనసులో ఉంచుకుని నూరు రోజులతో ముగిసింది”

చాక్లెట్ విశ్వం ముగించింది చెయ్యగలిగింది. “మత్స్య సంఘపేక్షదీపి, సంఘోద్ధారకుడినీ నాకింతవరకూ తెలియజేసి ఒక్కచాక్లెట్ చిప్పావు కానీ?” అన్నాడు

ఆ మాటలు వినిగానే విశ్వం ముఖం ముకుళించింది. తను చెప్పిన సంఘపేక్ష ఏమిటి? ఇప్పటివరకూ పూజ్యం ‘సంకల్పరం’ పాడుకున్నా సంఘపేక్ష చేస్తావులే అని అడిగాడనాడు నూరి అన్న మాటలు గత చేస్తున్నట్లనిపించింది విశ్వానికి

విశ్వం మౌనంగానే ఉండి మూడు నాలుగు రోజులెండి తోచిపెట్టుకుని దీప్యంబరీలో, బర్నింగ్ హౌస్ లో నిద్రి రోజుల్ని పరామర్శించి వసంతేవాడు. ఒకరోజు నాడుంతుం దీప్యంబరీనించి బయటగా అడుగులు వేసుకుంటూ ఇంటికి వచ్చాడు అతడొకరిగా ఉండటంచూపి పద్మ కొంగం ఆడగింది ఏం లేదన్నాడు. ఏదో ఆలోచిస్తూ నాలుగున్నెలో పడుకున్నాడు

చాక్లెట్ మామూలుగా రాత్రిపూట ఎనిమిది గానానే ఇంటికి వస్తాడు ఆ రోజు రాత్రి ఎనిమిది చాటికా ఇంకా రాలేదు.

“మత్స్య భోజనానికి రే అన్నయ్యా. నీవు ఆలస్యం మళ్ళీ అంది. నాకు తరవాత భోజనం చేస్తావు.” అంది ఆమె

“ఆరే రేదులే” అన్నాడతడు.

తోబుట్టి చాటింది.

“చాక్లెట్ అప్పడప్పుడు ఇంటికి ఆలస్యంగా వచ్చేవాడా?”

“అవును. ఒక్కొక్కసారి పన్నెండుగంటా అవుతుంది.”

“అప్పటివరకూ ఎక్కడుంటాడు.”

“కొన్ని ప్రమాదపు కేసులంటే అలాగే అక్కడే కూర్చుండిపోతాడు.”

“ఎవరు చెప్పా రా సంగతి?”

“నాకే”

“నిజమే కాదో కాంపొందినీ అడిగావా?”
తద్యముఖం ఎర్రబడింది.

“నాకింతవరకూ?” అంది.

“అర్హుడే!” అన్నాడతడు.

“ఏమిటి మత్స్య మాట్లాడేది?”

“చాక్లెట్ గారికి అద్వైతమైనా తెలుసని గిందిలే.”

“అంటే?”

“మత్స్యంటే ప్రానివాసరావు! నిజంగా ఇన్న మేనా?”

పద్మ కొంచెం నీరుగా తలచుకుంది.

“పచ్చా, చాక్లెట్ మత్స్యమనుష్యులకు మంచివాడు కాదు.”

“నాకే. నల్ల అవకు అలాంటివాడు” అంది పద్మ కొంచెం.

“దీప్యంబరీలో అందయో అనుకునేవాంటే ఆయనకి నచ్చుతో సంబంధం ఉంది అందుకే ఆలస్యంగా రావడం”

“ఛీ” అంది పద్మ అసహ్యించుకుంటూ. “వెనకపు కాదు. అలాంటిది నచ్చాలానమ్మావు?”

“పుకాయితే మంచిదేకాని దుర్బుష్టతకాదు అది పుకాయకాదని నా నమ్మకం ఆయన నచ్చుతో కలిగినవ్యటం నేనుచూశాను”

“ఆయన అందరితో అలా మనస్సు రీతిగా నచ్చుతూనే ఉన్నాడతడు కాదు బొంగరంలేని మాటలు నాకు చెప్పుకు. నేను నమ్మకు మమ్మాటి నమ్మకు. నమ్మలేను”

ఆవేళంగా అంది పద్మ కొంట కన్నీటికింది. ఆమెచెప్పే వారిగానూకాదు విశ్వం.

“మత్స్యదొంగలం చాక్లెట్ అదృష్టం అందంలో గాని, శుణంలోగాని, తెలియలోగాని చాక్లెట్ నీకు తప్పి కట్టు పచ్చా చాక్లెట్ రావుండెదని నాకు తెలుసు, నీకు తెలుసు, అందరికి.”

పద్మముఖం కేపురించింది. ఆమె విశ్వం నోరు మూసింది.

“నీకేమి తెలియదు మనిషంటే మనమూ, మాటా మృదయమూ. అంతేంటే నాకేమి మనిషినిగురించి తెలియదు. వాడింటే అందమైనవాడు ఎవయాలేదు”

ఈ మాటలు నమ్మకంగా అతి సహజంగా ఏదో సత్యంని చాటి విశ్వాసంతో అంది పద్మ.

విశ్వం మరేమీ మాట్లాడలేదు. ఇటువంటి పద్మని తిరగగడు. పద్మ అనే శబ్దం తనకి కనిపించటం

లేదు. ఏదో తూర్తి లేకప్పు విరళయ్యకూ సర్వం, శంక, మందం విరళయ్యకూ అనుభూతి పొందాడు విశ్వం.

బయట ఉన్నవారు మెగవులతో జోగగా త్వం వున్నారని. రాత్రి పన్నెండు వాటింది పద్మ, విశ్వం అలాగే తమ స్థానాల్లో ఉన్నాడు తిరుపు దప్పు దియింది పరిగె రిచ్చి పద్మ తిరుపుతీసింది ఎగురుగా తిడిసి ముద్దయి దానిని ముందున్నాడు

"అప్పు ఆకస్మాత్తుగా దారిలో కొట్టింది వాని మైలుదూరం జరిగింది సాచింది సైకిల్ ల్యూరర్ పంకర్ పద్మది" అంటూ ర పరిశోధి విశ్వాన్ని చూశాడు

"అరే, అశేషులాయ్, ఇంకా అలాగే విద్ర పొందాడు తూర్పున్నా కెం?"

"ఏమోనను" అన్నాడు విశ్వం

"భేద గొప్పది దీని దాక్టర్ కోసం కలిపి ముని తూర్పుంటే తానుండే"

విశ్వం విశ్వం చెప్పుకొన్నాడు. దాక్టర్ బట్టలు తూర్పు పొడిచింది కేసుకున్నాడు ఆయన ముందుగా నీ మాటలు తుకున్నా విశ్వ మూర్తి ముఖంగా నీ ఉన్నాడు

"మృత్యువుతో పోల్చాలి అయితే ఏమవుతుందో పాపం భయం లేదుకుంటాను" తిరిగి అనుకున్నట్టుగా గోణిగాడు దాక్టర్.

"ఎవరి సంగతి?"

"ఎవరో తూర్పుడు, పాపం ముందు కోసలానికి తూర్పు లేనివాడు. వాడిమీద మటుంబం అంతా ఆధార పడి ఉంది చిన్నపిల్లలు"

విశ్వం కొంచెం అపహేళకగా చూశాడు దాక్టర్ వైపు "చూశావా?" అన్నట్టు పద్మ భీమాగా విశ్వంవైపు చూసింది.

తెలవారింది. రాత్రి వానలో తివ్రతలంబు దాక్టర్ కి కాక తిగిలింది అయినా సరకు చెయ్యక దీప్యవర్ణి ఇయిలుదేంబోకున్నాడు ఇంతలో ఎవరో ఒక పేదస్త్రీ వచ్చి, దాక్టర్ కాళ్ళి నలువూరించి పిచ్చిలా కీర్తనలు చెయ్యటం మొదలుపెట్టింది దీప్యవర్ణి అడ్డుపడి తన భర్త ప్రాణం దక్కించుకుంటున్న దాక్టర్ని ఆయన అనిశ్చయంగా దిరిగిపోగింది మరో దాక్టర్ అని అలాగోని దగ్గర పడిగావులుపడి ఉంది ప్రాణం దక్కిందటానికీ శ్రమపడినది, ఆయన బుర్రం ఈ

జ్వలి తీగ్నకోలేసిన మురిందింది. "అంతా అదృష్టం" అని దాక్టర్ ఆయన పంపించి తీశాడు

విశ్వం పద్మకంక చూశాడు ఆయన చిరువైపు వైపున ఉంది అతిమహాదా వ్యాకు "ఏమిటి కథ?" అన్నాడు దాక్టర్ అది చూసి "తెలవారీ చెబుత లే" అన్నాడు విశ్వం

కొదలో చూతుంటున్నప్పుడు అందరి ముఖంగా వాడ లేలు దాక్టర్ కి ఇవే ప్రయోజనాల్లో దింపింది పద్మ రాత్రింబాళ్లు పేద చెనాంది. విశ్వం తూర్పు ముందు దగ్గర ఉంది కేయలు చెబుకున్నాడు

ఆ పాఠం, తిం ఏవో ముందుగాని తీసుకురాక బాని విశ్వం బయల్పాడు బాగానే చెప్పబాని దీప్యవర్ణి ముందుగా చెప్పి దీప్యవర్ణి ఉన్న పేదలతో ఎక్కడగా తూర్పు తూర్పు చెబుకుని ప్రతికీ అంక విశ్వం పేద ప్రకీం విశ్వం బయల్పాడు పద్మ, దిప్యవర్ణి రవి పించాయి అంక గాలమంది అమరదాని అది ముఖో చూద్దాని అక్కడికి వెళ్ళివరికు అమృతానికీ జాతర జూలతో ఉంది

"ఏమిటి దాక్టర్ తానుండలేనా?" అనడిగాడు విశ్వం సుంపులో ఒకటి

"కాదు బాబూ, దాక్టర్ బాబుగాని ఒంట పరిశోధించింది జాతర చెప్పి తిన్యవర్ణి మా వోళ్ళంటే చెబున్నాం"

విశ్వం అప్రతిభుడయ్యాడు

"ఏ దాక్టర్ కి శ్రమపడతావుగాలేవా?"

"చిన్నం దిరుకుగా మా లేవోళ్ళి దిక్కు పొడంబాపే దొర ఆయన తిరి కేయలు దిక్కుగా మార్చి బయటంబారి"

సుంపులో కలిసిపోయాడతను విశ్వం కళ్ళు చెయ్య గింపాయి ఒక్క మంచిపని చెయ్యమని దాక్టర్ కి తను సలహా ఇచ్చాడు!

విశ్వం ఇంటికి వచ్చివరికి చీటి పది ఆపస్తలే పద్మ నిక్కా మాలకు చూద్దా "అయ్యయ్య," అంది. దాక్టర్ ఆయన వైపు చిరువైపుతో ప్రేమగా చూశాడు

ఆ సమయంలోనే విశ్వం ఎదిలో ఆయన పెన్నాడు ఆదృష్టం చూసి మురిసిపోయాడు "ఏళ్ళో మంచిపని చెయ్యమని సలహా ఇచ్చావా అది అపసంసా రించుకుంటున్నాను దాక్టర్" అన్నాడు విశ్వం

దాక్టర్ ముసి ముసిగా నవ్వాడు.

పద్మకీర్తిమా అప్పం కాక విశ్వం వైపు అయో మయంగా చూసింది.

వరాహవిహిరాచార్యుని సంఘ స్పృహరణము

శ్రీ గొల్లాపిన్ని వాసుదేవశాస్త్రి

ప్రకాశం ప్రకాశమహానుజుని శూన్య వా కెప్పుడూ
తెలియకున్నాను అతడు రచించిన గ్రంథాన్ని
నును చూచి విందల వాడు గల్గిన భాగ్యవంతుడు
వాళ్ళుగల లే! గొప్పంటి నిండు గ్రంథ యుయన్నాను
"భక్తిసరితములకొమరవీర్యం"

త్యాగి శ్రీకమలవలస ఈ పండితి ప్రసిద్ధుడు విక్రమార్కు
నిభావంకార మునులలోని యింద్రి రత్నముని పండితిలో
కవ్యపారము శ్రీ విక్రమార్కు నిరపాదని శూర్ప
చారిత్రికల భిన్నాభిప్రాయము లనేకములు ఆ గోడవి
ఇప్పుడు ప్రస్తుతము. ఉజ్జయినిని రాజధానిగా చేరి కే
కర్తయై పాపాపాంశుహీపాదః దివి జొర్రుని విక్ర
మార్కు నిరపుండులుఁడే ముదిరాపామహిమినికౌకికు
మిచ్చిని వాఁడని కా యభిప్రాయము.

ఇలా నీతిని ఎదుర్కొనినవలన, వాడుకపండితులను
సూక్ష్మ, వాడుకజ్ఞులను విన్నవించి, వాడుకపండితులను

ఈ కార్యక్రమంలో కొన్ని మూలన ప్రాచీనంపు గగ్గరి గాది ప్రకృతిమనుషులించుచున్నాను.

[illegible]

“అచార్యగణానాం బ్రహ్మచర్యేనైవ పునః
 వివాహం ప్రదర్శితమ్. యతస్త్వలసంహితాబ్రహ్మచర్య
 త్యాగభాగమును దూరంగా వేయవలసిరాదా” అని భాగ్య

గ్రామీణ సహకార కుట్ర కథానికం ప్రాచీనంగా అవి
చెప్పుకొన్నాడు.

“మణివా నలయం కాయేన మణిః” ఈ సూక్తి
ఇంగ్లండు మొఘలులు వారినట్లున్నది

విహీనుని ప్రతిభావిశేషములను గూర్చియు
కాస్త్రునివిశ్మయములను గూర్చియు వ్రాయబడియు
నన్ని ఆది యొక బృహద్భింసమై కూర్చొనబడినది
వాటిని మరొక్కతూరి విస్తరింపఁదలంచి ఈతని
ప్రాజ్ఞతకు వేదజ్ఞతకు లోకజ్ఞతకు మధ్యకువకలకు
నీక్రింది శ్లోకములను సహృదియులఁబండించుచున్నాను.
ఈతని బృహదాతిః బృహత్సిన్ధూతిః తేందుకు
విజ్ఞానాద్బుత్తరభింసములు సమానవిస్మాతగుః సీతగు
రచించిరిని తేరియుచున్నది. కాని వానిని చూచి
యాడఁగఁచు భాగ్య మెప్పుడు నలనో? బృహజ్ఞాతి
కను కేలము కాస్త్రద్భిషి నలవారికిని బృహత్సిన్ధూత
నట్లుగాక కాస్త్రగోద్యుష్టలకును అగృతవంది
మును నగ్గిండువదిగా యున్నది ఈతఁడు విజయముకు
విహీనఁడే ఈతఁడు చూచిని దేమియుండును?
చూడఁడు నాఁడులోకులు స్త్రులయొనెజరుత్తు లకయ
ముల నెల్ల విహీనఁడు కండించి లోకమునకు
బృహత్సిన్ధూత స్త్రీప్రళింహధృయమున దివ్యోప
దేశమిచ్చుచున్నాడో!

జయో విక్రత్యాః పురమేవపారం
పురస్సహం నమ్మరచైః దిభిః
విక్రతాపిభిః గూఢాభిః నీ విరాట్ప్రీ
రత్నోజ్జ్వలా రాజ్యమఖిలస్య పారః

రాజా సమస్త ధూమంబెరిమను ఆయించిననూ కావీ
అంగులోపుర మేపారముగదా ! ఆపట్టణమున గృహము,
ఆ ఇంటిలో నానానా (పదేకము (అంకిపురము)
అంగులో పర్యంకము పారము. అంగు సర్వోత్తములు
మండితియును రత్నిధూషణ ధూషితియును అన శ్రీ
రత్నము పారమైవది.

పాఠశాల

2. శ్లో. రత్నాని విభూషణాంతర్యామి
 భూషణం తే తంతా నరత్నకాంత్యా,
 ఇతో వివిధాకారరత్నరత్నా
 శో రత్నాని విభాంగశాంగ సంగమః.

రత్నములను కాంతి లభించుచున్న రత్నకాంత
 తులచే యోగము భూషణంపదము ఎల్లందులకు రత్న
 విభాజకమైనను లలన మనస్సును హరించును అంగ
 శాంగసంగమును వదిలి రత్నము ప్రకాశింపఁ
 జాలగునా

3. శ్లో. ఆకారం వివిధాకారం రిపులంజేతుం సము
 త్పత్తం
 తంత్రం చింతితం కృతకృత కిరివ్యాపార
 కళాపలం
 మంత్రప్రాప్త విషయం క్షితిభూత మాశం
 కాం సర్వతః
 దుఃఖాంశోవిధిరీకాం సుఖలభః కాంతా
 సమానింగమః.

కారాదుర్లభ మనవివికారములనుదాచి కిర్య
 లునును జయించుటకు లేదుమా తిలక్రముల జాలో
 చించుమా చేసి ద్రియా చేయునట్టియూ పనులను
 గూర్చి వ్యాపిలులగు మంత్రులమాడను జరుపుమా
 అన్ని యెడల సంకీర్తనప్రదయను చిరకృతిగలవారై
 దుఃఖసమృద్ధియును మునిగితి కాజల శేషో కొందము
 సుఖమున్నదిచి రిపులనీయున్న కాంత సమానింగమ
 సాఖ్యమేగవా!

4. శ్లో. కృతం దృష్టం స్పృష్టం కృతమపి సృజాం హృద
 జంకం
 స రత్నం స్త్రీభోగ్యం కృతమపి సృజాం హృద
 జంకం
 తదాకాం నరార్థేన మునిషయ సాఖ్యానిదరినో
 గృహేష్ట్యమవ్యాసవతితి ములూ దానిధివైః
 వివిధమ చాచినా తాకినా తలంచినా మనుష్యుల
 కాంక్షించును గలియునట్టి స్త్రీ రత్నముని కన్ననూ
 విశిష్ట రత్నమును విధాతి స్పృశించియుండలేదు. వారి
 కొరకే గదా దర్శార్థములు, వారిమండియే గదా మాన
 పుడె పుత్రుని సాఖ్యమును పొందవలసివాడను
 మున్నాఁడు? అట్టి గృహలక్ష్మ్యులగు స్త్రీ లన్ని విధము
 లు సాఖ్య విధిమలుచేరి గౌరివింపఁదగినవారు.

5. శ్లో. విప్రంగవాశాం ప్రవదంతి దోషాన్
 వైరాగ్యహరేణుజాన్ విహజ

తే దుర్జనా మే మహావిరక్తః
 విహజతాకృతిం తాని రేణాం!
 అంగవాజవమునందలి గుణములను వర్జించి
 కొందరు వైరాగ్యహరి ములంబించి దోషముల నెత్తి
 మానెదను వారు దుర్జనుల యని వానికీయును.
 వారిల మాటలు సద్భావయుక్తములు కావు (ఏల యని
 యంగురని)

6. శ్లో. ప్రబూత సర్వంకరితోంగవాశాం
 దోషా నియో వా దరిత్ మునుష్యైః
 దార్శ్నిక ఫలభిః ప్రమదానింస్తా
 సుతాధికాస్తా నును వాత్రి తోక్తం.

అయ్యలావా! నిజమును తెల్పుడు. పురుషులచే
 ఆచరింపబడిన దోషముల సంకష తెన్నిచేయు
 మున్నాఁగి అయ్యది ఏవంటివి? దార్శ్నికముచే పురుషు
 లంగవాజవమును వివరి వివరుచున్నాడు. మునుపు
 పురుషులన్ననూ స్త్రీలే సుతాధికులని చెప్పి
 యున్నాఁడు మాకుఁడు

7. శ్లో. హృద స్తానా మదా చ్చారం గంగర్వక్ష్మి
 కాంగిం
 అగ్ని స్వ సర్వధక్షిత్వం తస్మాద్వివక్తసహః
 స్త్రీ యః!
 చంద్రుఁడు నీ ప్రజనునకు సుచిత్వము విచ్చెను
 గంగర్వక్ష్మి ముగిక్షితిమైన వాక్కు విచ్చెను. అగ్ని స్వా
 ధక్షిత్వము విచ్చెను. అందుచే స్త్రీలు ముక్తములై
 పరితీమైనవారు.

8. శ్లో. బ్రాహ్మణః పాదతో మేధ్యాః గావో మే
 ధ్యాన్విర్యవతః! అవ్యా ముఖతో మేధ్యా స్త్రీయో మే
 ధ్యాన్విర్యవతః!

బ్రాహ్మణులు. పాదములు పరిశులు. ఆర్థుల
 వృష్టపదేక్షులు పరిశులు. మేకల సుత్తుముల
 ముఖభాగములు పరిశులు. స్త్రీలు అన్నింట
 పరిశులు.

9. శ్లో. స్త్రీయః పరిశురుకులం నైతదవ్యం
 కరిచిత్! మానీ మానీ రజోహ్యపాం దుష్కృతాన్వి
 ప్సంతి!

స్త్రీల పరిశుర అపమానమైనది. ఎప్పుడును
 ఎద్దానినూ స్త్రీ లపరిశులుగారు. వారికిగల యుక్తు
 ధర్మము ప్రతిసరి వారాచరించు పాపములను పాకా
 త్వుచున్నది.

వరాహమిహిరాచార్యుని సంఘ సంస్కరణము

10. జానుయో యానిగేహాని కేవలకర్మప్రతిపాదితాః | తానికృత్యాకాశానీవ విశిష్టాంతి సమంతరీః |

గృహిణులకి యింటియందు నిడివి మరదండ బాతుండునో అట్టివారిచే తిరస్కరింపఁబడిన కులాలగ నలు అట్టి గృహపతులను కేరింతుడు వారి కాపాడునల పాలకు గృహములు కృత్య ప్రయోగములచే హరిము లయినట్లు పూర్తిగా విశించును అవగా అట్టి కుటుంబ ములు పూర్తిగా కూలారిపోవు ననుచున్నాఁడు.

11 శ్లో|| జాయా వా ప్యాజ్జన్తితా సంకత స్త్రికృతా
స్మృతాం హే కృతీన్నా సయోవిరంజనం
కుర్యతం వా కురిన్సులన్ ||

తను పురుషుడై ఈ లోకమున జన్మించవలయు నన్న భార్యయో లేదా తల్లియో కారణమగుచుగా
“అత్యై వై పుత్రశామనీ త్వం తేవ కిరణాంకితం”

అను కృతివాక్యములవలన భార్యయందు తానే పుత్ర కృతిగా నునపుడు జన్మించుచున్నాడు గదా అట్టి జన్మకారణము పరిశ్రురాలకు స్త్రీ రత్నమును నిందించు నో దుర్మకులారా ! మీ కక్కడి సౌఖ్యము

12. చంపత్యోగ్యైశ్చక్రమే శోష స్స మ
కృత్యై ప్రతిష్ఠితః, వరా వతిమతేక్షంతే తేవాత్రి వర
ముంగవాః ||

కాంపత్యగర్భము పెక్కునల్లంఁపించినను కృత్యై కారు లుభయులకును సమావేశమై తామనుని వదించి యున్నాఁడు పురుషులూ మూలకి తలంపకు వారి కన్ననూ అర్పించుట స్త్రీలే కావ్రోడువరమున మేలుగా యున్నాఁడు

13 బహిష్కృతాకు చక్షాపాకా కష్టితః ఖర
చర్మకా, వారాత్రిమనే భిక్షం కహిన్యత్వై నిస
భ్యతి |

అన్యస్త్రీవిషేషణచేసిన మనుష్యుఁడు బహిష్కరింపబడితఁడగుచున్నట్లుగా గార్చిభి చర్మమును సేవించి అగౌరవములు భిక్షమెక్కుమా తిరుగవలయునని వారాత్రి క్రమములో ప్రాయశ్చిత్తము విధింపఁబడి యున్నది. అలాచరించినవాఁడా పాపమునుండి నియ ముఁడగునని కృత్యరీతి

14. సకలేశానీ కర్తావా నుపైశి మదవాకిణః
తృతీకృతవికర్తంతే వరాధైర్యేణ యాషిరీః.

పురుషుఁడు నూడు సంవత్సరములకై వకు తనయక క్రితలే కామేర్చును జయింపలేడు. స్త్రీయెవరో దుర్మ యాతులకట్టి కామేర్చును కైర్యముచే యెదుర్కొని విశోధింప గలుచున్నది.

అహోధాన్యై కుసాధూవాః నిందితా మనమాస్త్రీయః
యచ్చతా విక రోరాజాః తిన్దచోరేరి జల్పతాం |

అపాగువులకు పురుషుల దౌరవ్యమును గూర్చి యెరుంగుము. దొంగ ఇంట దూరి పదార్థమును దొంగిలి పరుగెత్తి పోవుచు తిన్న విన్నంటికయ్య గృహపతిని చూచి గుంపుగాచేరిన ప్రజాసమూహము నవలోకించి దొంగా ! నిలు నిలు మన్నుటన్నది. ఈ దుష్టులను లాడువారిని గూర్చి నిందించుట చూడగా, అహో ఇది ఎంతయో అక్రమ్యపదనలసిన విషయము.

15 పురుషకృతులాని కామినీవాః

కురులే యాని రహాః శతావిపక్వాత్
సుకృతిజ్జతాయాంగవా గతమా
వనరుక్యా ప్రవిశంతి సప్రజన్వాం ||

పురుషుడు రహస్యముగ అంతఃపురములలో స్త్రీల కిచ్చ కృత్యములను చేసి వాధించియున్ననూ వాని జన్మించిని విస్మరించి వారీరత్నములు కృతిజ్జతగల వారాలచే వాడు చేసిన మేలుగే నిలంచి తమ కృత భర్తృ కిరములను కాగిలించి అగ్నిలో దుముకుచు న్నాడు

17 స్త్రీరత్న భోగోద్ధి వరవ్యయ్య
నిహ్నానీ సంపత్తివనీశ్వరోవా ||
రాజ్యవ్య కాలోఽశిరుంగవాక్య
తృప్తావలోద్ధిపవ వాడు శేషమ్

ఎక్కువకి స్త్రీరత్నముతో భోగము కలహో వాఁడు దరిగూడెననూ రాజే యగును ఎల్లందురా ? కాజ్య పారములు రెండు అయ్యది ఎన్ని యింగురా ? భోజ నము, అంగవ. మిగిలి భజానీకములు తృప్తావలము నుద్ధి పింపలేయు కైలవంటిది.

18. కామినీం ప్రథమ యోజనావికాం
మందికలు మృగు నీడితి స్వకాం
తత్ సనీం సమకలంబ్య యారతిః
చా వధాత్మభవనే నీ నే మతిః

సముద్గత యోజనయూ ప్రథమ యోజనోచ్ఛా పికాంగియూ మందినీవట్టియూ మూలవాహ్లాదనకై

మనోహరమైతి ధ్వనిగలటియూ ఉన్నత ప్రకయలచే
నొప్పింట్టియూ ప్రీతికొనయన నూనానోర్చిన్
సొఖ్యము బ్రహ్మలోకములో నైవ లేదని కా
యధిపాతయను.

19. త్రిత వేద మునిసివారణ

మకావ్యహన ఇత్తు నేత్యనీతకాం,
బ్రూరిదాత్మ భవ నే న కం మఖం!
యద్రహస్య మతలంబ్య న స్త్రీయం

ఆ బ్రహ్మలోకములో వేదములు యును నీదే
దాదికాదులు గలను. మరియు పెద్దలను శేరించు
విన్నూతు విన్నులతో శేరింపించు పెద్దలును గలను.
వైవస్వత్ కంఠావరివ్యంశసొఖ్యము విధాత్మ
భవనము గలదేకా చెప్పుడు.

20. ఆ బ్రహ్మలీలాంత విదం నిబంధం

శ్రంస్త్రీ ప్రయోగేన ఆత్ నిబంధం!
ద్ర జాత్రీక యత్ర చతుర్ముఖత్వ
విశోప లోభాం గమిత్ యుతకాత్మః

ఈ నిబంధబ్రహ్మలీలాంత ప్రవచనము
శ్రంస్త్రీ సమాగమవ్యయై యున్నది, ఇర్విషయమును
కావ్యముగా విచారించుట జయలీ తిలోర్తియ
సొందర్యమును తలకించుటకు మహేశ్వరుడే కాల
ముఖమున నల్పయోగి పారాణిక గాధలకలం మనకు
తెల్లమనయన్నది. ఇట్లే స్త్రీప్రకంపాధ్యాయమును
వర్ణించి అటుపై సూర్యాగ్రంథాధ్యాయమున ఇందరి
జటిల కాస్త్రీయ రహస్యములను తెలయ చేయు
చున్నాడు.

1. జాత్యం మనోభక్త్యంకుభగవ్య వర్వ

మౌనమాత్ర మితరస్య మనో వియోగాత్.

చిత్రేణ భావయతి మారగతావీతం స్త్రీ

గభాంబి భర్తృన దృశం పునఃపర్య తస్య.

మనోభక్త్యుత్తముల జాత్యముల (అనర్తక) సొఖ్య
మంతయూ లక్ష్మినివానిదే ఇతరుని దాభాసమాత్రియ.
మారగతయైనా కాదుని తన మనసులో నే పునఃపరి
దలంబునో అట్టి పునఃపరితో సమానమైన యాత్మత్రిగల
దానినే ఆ విష ప్రవరించును అతగా వీర్య మెవ్వరి
దైనా ప్రయోజనము లేదనుచున్నాడు. ఎవన
వీరిందు “మనోహియాలం పార దగ్ధతారః” అని
పత్యము నొక్కచోటలో కించించియున్నాడు.
అతగా జగదుత్పత్తి నీతిలయలకు మనస్సుకొరగమ
నంత మరటి బాహ్యకొరగము ప్రధానము గాదనుట
తెల్లమనది.

“సక్త్యకాండం పాదవ్యోప్రయగ్వాగ్మం

వీణం తాళ్యం వాద్యం మేలితద్యత్

ఏకం వ్యక్త్యా జాతత స్త్రీయ భూతః

శ్చైవ వర్వం శ్చేరియోగాద్యశేవః.

ఒకనోక చెట్టుకొమ్మమరిచి భూమిలోకాటి
నీలబొక్కి పెంచిన అట్టి చెట్టే అనను అట్లే విత్తము
నూడు. ఇట్లు ఆత్మస్త్రీలయందు తిరిగి ఆవిభావించు
యన్నది. శ్చేరియోగమునుబట్టి వీణవైయోపయము
ఒకనోకనోట గల్గును “అజోపి సన్నత్యయాత్మ
భూతాజామీ శ్వరోదినక, ప్రకృతిః పాద మధిమాయ
సంభవత్యాత్మ తాయయా.” అను గీతాశ్లో విద్యుట
తూర్తిగా అతుకుచున్నది.

ఆత్మసహిత మననా మన ఇంద్రియేణ |

స్వార్థే వచేదియమితి క్రతు ఏవ క్రిధాః.

యోగో య మేవ మనసః కియత్యుతున్తి

యన్మీన్ మనోత్రయ త్రితాత్తాయతాత్మ.

ఆత్మహత్య

శ్రీ మంథ వెంకటరమణారావు

పాత్రలు: రామం, కమల,
సరోజ, తల్లి.

రంగం-1

* * ఒక గది - స్నేహితి కాస్త ముందుకి ఒక పెద్ద మంచం చేరబడినందుకు వీలుగా- తలవక్క, పెడల్పాటి పొట్టి స్థూలు - మీద తెల్లటిగుడ్డ, మందు నీసాలు - మంచముందు మూడు కుర్చీలు, దూర దూరంగా- వెనుక, ఒక టేబిలు- దానిమీద పెల్లునిండా పుస్తకాలు- టేబిల్ మీద కాగితాలు వ్రేలికలు.

రామారావు మంచమీద పడుక్కొని ఉంటాడు - డాక్టర్ అతన్ని పరీక్షచేస్తూ ఉంటాడు వెనుక, రామారావు తల్లి, అతనిభార్య కమల నిల్చొని ఉంటారు.

తల్లి ఎలా ఉంది బాబూ?

డాక్టర్ ధరవారేను .

తల్లి : ఈ వారంలోకాలయి ప్రాగం ప్రాగంలో రేగు వాడు.

డాక్టర్ : వార్యల్ కి వచ్చింది.. రేపా ఇలాగే కంటే వాడేను మరి

తల్లి : విద్యుత్తు విద్యుదున్నాడు

డాక్టర్ అయ్యా! ఏమారేను మరి రెండోకాలకి ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయా? ఇది కాలం పూసలూరు కుయింది - ఏమయ్యా కదిలేకపో ?

రామారావు మీ దయ.

రా : ఏదయ్యా చేతులు కడుక్కుంటుంటే నీళ్ళివ్వండి.

తల్లి అమ్మకడులా డాక్టర్ గారికి నీళ్ళు పయ్య . (డాక్టర్, కమల వెడతారు) ఎలా ఉంది బాబూ ఇప్పుడు?

రామం: కలం

తల్లి : ఆలోచించకుండా కళ్ళు మూసుకుపోయింది . రామం: తోడడు.

తల్లి అలాగే అనిపిస్తుంది బాబూ - ఎప్పుడూ ఆ రాత్రులు ఆ పుస్తకం గొడవే నీరు - ఒక నిమిషం అన్నా తెలిపంటూ ఉండాలా? ఇప్పుడీలా ఒంటికోచ్చింది

రామం అనేకేసీలు ఇది నేను.

తల్లి : కాస్త తెలివితేటలికి ఆ గొడవలో పడితావు..

రామం: ఎలాగో పూ కాలం గడిచాలా?

తల్లి పోనీ ఇప్పుడన్నా ఆ ఆలోచనలు పెట్టకోకు. రామం: ప్రసాదం వచ్చేదా?

తల్లి : నిన్న సాయంత్రం వచ్చిరేలేదు సరోజ కూడా వచ్చింది .

రామం: (చిరాకుగా) సరోజా?

తల్లి : ఆ .

రామం: ఆదికారం నుకు దయచేసినా?

తల్లి అదేమిటి వాడువా? చాలా పెట్టుకొంటున్నా.. ఒకే ఆఫీసుకదా అది, చూసిపోదామని వచ్చింది.

రామం ఉదరించింది.

తల్లి : తప్ప బాబూ - నువ్వనగా గొరవంకోర్చి వచ్చిపోవచ్చు అలా అనొచ్చా!

[డాక్టర్, కమల వెడతారు]

డాక్టరు (బ్యాగ్ తీసుకుని) మూడు గంటలకోసారి టెంపరేచర్ తీయండి—మందు ఇయ్యండి, ఇత్యాదులు విప్పిల్ల నీ—

తల్లి : తమకు కుర్చీ...

డాక్టర్ : నానాకలాప ప్రాంత . . . నవ్యవృత్తి
ఆలోచించేయ్యూ కాదు. కనుక తానుక
పడుకో.

రామం : సాధ్యం కావడా ఉంది.

డాక్టర్ : ప్రయత్నిస్తే అవుతుంది.

రామం : మనోని చదువుకోవాలని తెలుసుంది.

డాక్టర్ : అలాటి పనులేమీ చెయ్యకు—కుర్రచేష్టలు,
పనుకొనాలని లేవ్వకు అదికాక ఆమెకు
చెందకు కష్టా వచ్చు!

[డాక్టర్ వెళతాడు—కమల దిక్కురి చేతులుండి.
అరిత నాటి కానుకని మామంటాడు]

రామం : కమల ఆ ప్రస్తావన ఇలా అందుకో

తిల్లి : డాక్టర్ గారే చెప్పేకో విశేషమా?

రామం : డాక్టర్లు మరేం చెప్తారా? ఇది చెయ్యకండి,
అది చెయ్యకండి అంటూ చోరింగా ఉంది.

తిల్లి : చదవడం ముఖ్యమే, ఆలోచన ముఖ్యమే
కాబట్టి ఈ వారం కోసాలయి ఎంత బెంగ పెట్టక
చచ్చేకో నీకంటెయ్యి?

రామం : ఎందుకూ బెంగ?

తిల్లి : అదేం ప్రశ్నరా ఒక్క తెలియకుండా
జ్వరమయి రాత్రికు పలకరించితూ అది
వెంట్రుమగయ్యి తిండి అని తేలికున్నా
మామంటే.

రామం : (వర్షి) జ్వరం అందరికీ వస్తుంది—రామా?
జ్వరం, కలరా, మమూచికం, ఇతన్నీ రావడం
ఏం వింత? అందరిలాగే కాకూ వస్తే
వస్తుంది.

తిల్లి : (కన్నీరొక్తుకుని) ఎందుకీలా వచ్చేది? ప్రాప్త
రామం అన్నీం పున్నీం ఎదుగింది అది
తెంతేలు పడిపోతుంది చూడు ఈ వారమయి
తిండి, నిద్రలేదు పరిగా, తిల్లి ఎలాఅయిందో.

రామం : (కమలకేసి చూసి) నా చరిత్రచెబయి తిండి
నిద్రా మామకోపం కావ్వలలేదు... (చిరునవ్వు
వర్షి) ఎందుకూ బెంగ ఒత్త ఒకటి జ్వరం.
ప్రేమాయకు కిందకో, మమూచికం కిందకో
మారనూ మారివచ్చు. ఈ డాక్టర్ మమ్మా
అపగలరా (కమలకేసి చూస్తూ) ఆఫీరి
ఎందికో పాడున్నట్లే నీయ

[కమల ఏమీ అనదు... ఏ భావనూ కట్ట
పరచదు]

తిల్లి : (తలకుంచాని కొట్టుకుని) ఆ మాటలమ్మా
నంటే తలకుంచానికొట్టక చస్తాను

[కమల వెళ్లి ఆమెను పట్టుకుంటుంది]

కమల : అనదు బ్రతీయ్య ఆమె హాస్యానికంటూ
ఉంటే మీరు మరీ ఇలా?

రామం : హాస్యానికంటూ కా! (విషాదంగా
వర్షి) సరే సరే మీ అందరికీ హాస్యంగా
ఉంటుంది.

కమల : (చిరునవ్వుతో) కాక మరేమిటండీ? అత్తయ్య
లా చెవరికొట్టడం, చిన్న జ్వరం వచ్చిపోతూ

రామం : అయ్యో. . చిన్న జ్వరానికి అంత పెద్దదాక్టర్
కొందుకు వీరిచేయి? ఓక్కినైతూమా? పత్తే నీ
పోయిదా?

తిల్లి : ఊగుకో. నీ గడం పట్టుకుంటాను. పట్టుకుని పది
తెలుస్తూ కాశెడు కాపురంచేస్తూ— చిన్నపిల్ల
దానికిం తెలుస్తుంది? ఏదో నానానా చూడ
లేక అంది.

రామం : (కొంతోనెలో) ఓక్కినైతడోను. పోలేరు?
పోలేం తేస్తుంది. అంత ప్రేమాయితయిందీ—
అరిత. ప్రాగంపోయిందీ? పోనీ ఈదీ
పోరస్తాం— అంటేనా? పరిచాగా నవ్వుతూ,
హాస్యంగా ఈదీపారస్తాం

తిల్లి : (ఏమిస్తూ) నీను తిగలడాక ఆ మాటలను
బంగారుతిల్లి అదేం తిప్పకేసింది? అదంటే
ప్రాగమే నీవు. ఒక్కరూల అని ఎదుపడునా
దాన్ని

కమల : వచ్చేమయినా అనండి అత్తయ్య నెందుకేది
వీస్తారు?

రామం : నవ్వు ఏవద్యా? ఊనే నీ అన్నతే
అయితే ఏవ్వో అమ్మోదా! నీవు అందుకో
హాస్యం కిదివస్తుంది కొనా?

తిల్లి : అది ఎంతిబెంగ పెట్టుకుందో

రామం : తెలుపుతెలుపు— ఆ ముహూర్తమిది ఒక్కరిచార
లేకమ్మా లేదీ, వారంతోనలయి మంచానీ
ఉన్నా— ఎంతిగర్వం! భగవాన్! నా శ్రీదా

ఆ త్మ హ త్య

తెదలబ్బు తెచ్చింది... నన్ను చంపు... అప్పుడా
ని... అక్కడ... అక్కడ...

తల్లి : అయ్యో తల్లీ . (తలకొట్టకపోతుంది...
కొనికనుక అనుకుంటుంది)

కనుక : పదివేల రూపాయలు . మీరు చూడండి .
[అనుకుంటుంది, తనకు తెలుసుకుంది]

రామం : పట్లం పట్లం
అత్త కొడుకొద్దామో ఒకటి!

[ఓంటరిగా ఉన్నాక చిరువేళ్ళు, ముం
రాగం తీస్తాడు చుట్టూ అంతలోనే రాగం అగిపో
తుంది- ముఖం గంభీరమై పొంగుతుంది- కాకుండా!
నెక్కువగాంచి అలాచిన్నా ఉంటాడు కొంతసేపు
అలాచింది]

కనుక! కనుక! (కాబాబులేకపోగా నట్టిగా)

క ను—లా! (కాబాబు ఉండదు దగ్గరగా
మూలమొదటిగా గాబాబునట్టి కేంద్రకాదు
నిట్టిలం అతిగా నిట్టిపడి అంతలోనే కోపం
తెచ్చుకుంటాడు)

[కనుక తెచ్చుకున్నా కన్నం]

కనుక నిలిచిపో!

రామం : (ప్రకారంగా ముఖం పెట్టి) ఏమీ అను
తుంది? నిలిచిందే!

కనుక నిలిచిందిలే అయి కనుక్కుకామని కచ్చేరు
రామం రైలా! ఏదీ, ఆ పుస్తకం ఇలా అందుకో
కనుక (పుస్తకంతో ఇచ్చింది)

రామం : కాకిన చదివోద్దామో కదూ? చదువు
కాను—కొను . నీకుచిరువేళ్ళున్నా లేదు
చదివి తెచ్చుకున్నా మరేమిటికా ఒకటి
నీకు.

కనుక : అయ్యోయ్యో! గాను ముక్కులయినదే—నన్ను
నిలిచింటే ఇచ్చిఉండదు—అక్కడించి
అందుకోవాలా? గాను ముక్కులదిదేరిప్ప ఏం
లాభమంది?

రామం : గానకదా!

కనుక కొని చూడండి, ఈ ముక్కులు నుచ్చుకుంటే
గానుకదా?

[చిరువేళ్ళు, గాబాబులు పోలికవచ్చి,
ప్రక్కన్న చుట్టూ నాటుంటుంది—రామం కొద్ది

నీవు చదువుకున్నట్లు నటించి, పుస్తకం ప్రక్కన పెట్టి
కనుకనీవు చూస్తాడు కనుక నాటాడే (కేంద్రం
చూచా ఉంటుంది పుస్తకం కేంద్రంలోని చుట్టూ
చేస్తాడు—అనుకుంటాడు.)

రామం : (నిట్టూర్చి) సరే తల్లీ.. సరే కనుకను
తెచ్చుకోనా?

కనుక : (గంభీరంగా చూస్తుంది అతినికేపు.)

రామం : నిట్టి రాదేం కనుకనుక చాలా?

కనుక ఏమనుకోవాలి చుట్టూ.

రామం : (సర్ది) తగ్గు . తగ్గు

కనుక అత్తయ్య ఎంతలా?

రామం : అవు తల్లీ . అవు ఏం అనుకున్నానో
అయ్యోలాగే గ్రహించేను గానుక నొప్పి
తెచ్చుకోనా?

కనుక : నోరు నొప్పి నన్నుచూడ

రామం కోపం తెచ్చింది మలాళాగా నాటాడు
కుండానుకుంటే, చుట్టూ మరొకటివట్టి నివ్వ..

కనుక : నికాంతి తీసుకోండి అట్టే నాటాడం
మంచిదేగా

రామం : ఎవరికి?

కనుక మీకే—

రామం : కాకేదా? నీకయితే చెప్ప.

కనుక (నాటాడు)

రామం (కనుక చెయ్యి తన చేతిలో తీసుకుని)
కోపమా?

కనుక (తీసుకుంటుంది)

రామం : కొనుకదూ? చూడు తరెత్తు
కనుకనుక ఎంత అందం! చిక్కిపెట్టివట్టి
అయ్యో, ముద్దొస్తూ పెచ్చులు, బంగారు
భావం! ఆ రెండు కన్నా నన్ను

కనుక : (సర్ది) పెట్టింది నుక్కా—నిన్న మీ
నీహేతు లొచ్చిన

రామం కొను

కనుక సోన.

రామం : తెచ్చు.

కనుక : ఏం! అంత చచ్చగా తీసుకున్నాను?

రామం : ఎవరి గంభీరమన్నానా?

కనుక : తిట్టరానా కా?

భ ర తి

రామం : అదేంటి ?
 రామం : మీ రదలంటే ఆమె! ధర్మ .
 రామం : దాని! నీ నీం చెయ్యకు ?
 కనుల : అదేమిటి ధర్మరాంటే అంత నిర్ణయ ?
 రామం : నయం తెలివితేటందా పడుకున్నాను ఆమె
 అరుచించివును
 కనుల : అంత ప్రమాదం జరగలేదు—విద్రాహణంతే
 కాదు . కానీ కావ్య మూలాని తెలిసింది
 రామం : అతిశయకథా
 కనుల : అత్యంతంగా మూలాదకం—కా నాగాలో
 ఆదిత ఉండవలసిందేగా
 రామం : నీకెలా తెలిసింది
 కనుల : మీరే చెప్పేరు
 రామం : దేవుడియవల్ల వెంట్రుకవానిలో తిప్పింది—
 కనుల : ఎందులో ఆవిడ తిప్పిపోయింది?
 రామం : నీకన్నా కా ?
 కనుల : మీ దృష్టిలో
 రామం : కాకనలు పుట్టికేం కలగకమే వింత! నీ కావ్య
 కేవలం దివి, కాటిని చూడలేని! అంతకన్న
 ఆత్మరాజు, అతిలోకమందరి లేదనిపించివుంటుంది
 కాదు
 కనుల : ఆవిడకేం విశేషం
 రామం : ఓ! చూసి గూర్చుపోవాలి . ఇప్పుడన్నా
 ఒకంతి ఒడులుందా! ఈ రదల రావుంది ఆ
 కావ్యంలో పదాలపొందిక రావుంది అంటూ
 'హోర్' చేస్తుంది ఈసారి ఒప్పన్నదంటే
 వార్షిగియ్యి మునుపటి శ్లేషాదు .
 కనుల : (కుర్చీలోంచి లేచి ఎడమవైపు వెళుతుంది)
 రామం : ఏమిటి చికిరి!
 కనుల : అంత నిష్ఠూరంగా మాట్లాడం కష్టమేకాదు
 మీ రదలమీద గౌరవంకొ ద్దీప్తివలన మాట్లాడు
 తుంది—ఇప్పుడేమోలే అలా చెప్పేరాదు ఆమె
 ముఖాని! మీరంటే వారందరికీ గౌరవం
 రామం : నీకెందుకు న్యాయ రోదం
 కనుల : కష్టమనిపించింది—అనించేసుకోలేదు!
 రామం : మానో చూడూ మరిషించు! కానీ
 ఇష్టానుసారం అంటున్నావ్? ఎంత కలిగి నయనా
 రదలనినయనా తిప్పించుకోడం కష్టం ..
 కనుల : (నిరాశగా) అంతేనా?

రామం : నేను దేవుణ్ణి నువ్వన్నావా?
 కనుల : (వర్ణ) నువ్వూలే అనుకున్నా
 రామం : ఇప్పుడలా అనుకోబంతేనా?
 కనుల : ఏమా అనుమానం?
 రామం : నువ్వన్నరీతిమానీ నేనందిలే.
 కనుల : మనసు పొడుస్తోందా?
 రామం : ఎక్కడ ఆశించకూడదు కనులా నాకురించి
 పెద్ద అభిప్రాయం ఏర్పరచుకుని వుంటావ్
 సోజుకురించి నీ అలా అశేషి, నీ మేడ
 మారిపోయింది నేను నీ దృష్టిలో దిగజారి
 పోయేను
 కనుల : (వర్ణ) అన్నీ మీరే అనుకుంటారు
 రామం : ఆలాటి ప్రసంగంలేనా? (అలోచించి) ఎలా
 ఉండవంటావ్ నన్ను ఎలా వుంటే నీ
 అంటే నీకు గౌరవం వుంటుంది (నటిగా) ఏ
 అభిప్రాయాలు ఏ ఆశయాలు ఏ ప్రకర్షన?
 కనుల : (అని నోడొద్దగర చెయ్యి పెట్టి) ఏమిటాశేయ?
 అర్థియ్యి వింటే ఏమనుకుంటావ్?
 రామం : (తగ్గి ముగం ఊరకొని) నీమందిలా కాని
 ఉత్తర చలనలా నివేస్తున్నావా?
 కనుల : ఈ జ్వరం వారం రోజులయి ఎందుకీలా
 మారిపోయేను? ఇదికర కెప్పుడూ ఇలా లేదు
 లేదీ కలా మీలోమీద కావడంలేనా?
 రామం : అగే అనే నాలో నాభాధికారి నీకు రతం
 తియినా అంటావు
 కనుల : (అరిచిచేతులు పట్టుకుని) పోనీ, నన్నలా
 ఉండవంటారు? ఉంటారు .. మీ మాట
 కొదిన్నావా ఎప్పుడన్నా?
 రామం : నీ ఎలాఉండవంటే అలా ఉంటావ్ .
 ప్రేమగా చూచావ్ . నవ్వుతావ్ . ఏడు
 ప్తావ్ నీ అలా ఉండమన్నానని కాని
 నిజంగా నిజంగా నీ మునుపటి నిజమేన
 కనుల : (అశ్రుర్యపోయి) ఇదా! మీ అనుమానం
 (అరిచిచేతులు తీసిగం గా చూస్తుంది . అతివాదం
 కేపు చూడలేక అటారిగి "అమ్మ!" అని
 నటిగా మారిగి, ఇటారిగి, మెదల కేళ్ళతో
 కొంకుని)
 రామం : ఏమిటి స్పరిచెననయిపోయేను..
 కనుల : (మాట్లాడక, చూస్తూ నిల్చుంటుంది)

ఆత్మహత్య

రామం లేడు. ఏకోహావానే అంటే, వా భావంలే ఎవరికి చాచుధూరిలేదు .

కమల (కమల కదలకు-చూపాడెను)

రామం (గొంతు రారం గానూ, 'దేమిటి' గానూ పెట్టి) రెయ్యి . రెయ్యి . అలాగే నిల్వంటావ్ . నన్ను కట్టివేసి, జూసుకోవోతున్నా. చితిలో పెట్టి కొలుస్తున్నా ఆ కుంటలు అక్కొన్నంటుకున్నప్పుడు కూడా అలాగే నిల్వంటావ్ (చూచుకుంటాడు . ఆమె ఏడుస్తూ అంటుంటే మౌనం)

కమల (చూపాడే నిల్వంటుంది)

రామం (అటుతిగి మళ్ళీ మురిసి) దిగజోహాయేను (చూస్తున్నాడు) ఇంట్లో చూపాడి ఉండకూడదు అనుకుంటుంటే అలా 'నింపకయిపోగ' గా చూపింక్కర్లేను ఫో!

తల్లి (తల్లి) ఏం కాబూ ఏమయింది?

రామం (చూపాడు)

తల్లి ఏమయిందమ్మా కమలా?

కమల ఏమయిందో తెలిపలేదు . ఇప్పుటికిరదు చూపాడుకూలే

తల్లి : (ఒంటిమీద చెయ్యి వేసి) ఒక్క మురిసిపోతోంది.. కమల ఇప్పుటివరకూ చూపాడుకూలే

రామం (చూచునట్లే) అయితే నీకు నమ్మకం లేదన్నమాట!

తల్లి అయ్యో! అశేషములు తండ్రీ . చూస్తూ ఉండకమ్మా . చాక్లర్ గార్ని తోడుకొస్తాను నిమగ్నంలో .

రామం ఒడ్డునూ నవ్విలా పడిఉండనీ చాకాయ ఒక్క గింజూఒడ్డు .. చాలాటివాడు ఉండి చూడతం ఏం చెయ్యాలి నా అందరికీ కష్టం తప్ప.. పోయినా ఎక రేడ వా లి.. నవ్వు తప్ప...

తల్లి : నీకు మతికూడా పోతోంది . చూస్తూ ఉండు తల్లి. (నవ్వుంది)

రామం (చూచుకుంటూ ఉంటాడు)

కమల (ప్రక్కన మళ్ళీ చూచుంటుంది)

రామం (చూచుకుంటే) ఇదిలా ఎక్కడై మనూచికం లోలో కట్టిపోడినీ, (హానం కొస్తూ నువ్వు ఉంటే ఎంత కాంతి! కొనా?

కమల: ఏమిటామంటా?

రామం ఇప్పుడిప్పుడు భావనలేంది, ఇప్పుడిప్పుడే అస్సోగా చూపాడుకున్నానని అలా చూస్తూ వ్వావ్? అవుతా?

కమల: నీ ఎంతభావనతోందీ (హానం చేశా)

రామం : అమ్మి కాబూ పోతాయి . ఉత్తమం అనుకున్నావ్ కామూ. చూడు—, చెయ్యి చూడు (తన చెయ్యి ఆమె చెక్కిరికొని పూడు) మదిరిందా ఎక్కువ మరీ రాగామిడు దుందిలే నీ మిగి, ధూరిఅయిపోయినప్పుడు మిగి ధూరి అయి ఎగిరిపోయినప్పుడు. (కొనపాగి (దెబ్బలేగా) అప్పుడు. అప్పుడన్న ఒక్క కన్నీటిచుక్క తునిర్పాచుగిడి కోసం కాలుస్తావా? కాదు నమ్మకంలేదు.

కమల: (చూచుకుంటే కన్నులు, మందానికి తల ఆని, ఏడుస్తుంది)

రామం (తృప్తిగా నవ్వుకుని) ఒకే ఒక్క కన్నీటి చుక్క మిగి.. ఒడ్డు ఏమిటకు.. అందాల రానీది ఈ దిగిగిడితో ఏం ముఖపడ్డావ్? లక్షలు నీ అందానికి జోహారుచేసాడు వా కంటే అందగాడ్ని నమ్మకం వాడ్ని పెళ్ళి చేసుకో (గొంతు తగింది) నిజంగా, అప్పుడే కాబట్టికాంతి నీ పోయే అలా చేస్తానని చూపియ్యి .

కమల: (ఒక్క ఒక్కమని లేచి నింకగా చూస్తుంది)

రామం ఆ ఆనందంలో అప్పుడప్పుడు ఈ నిర్భాసుగిడ్ని తిల్యకో (తనమీద తనకు కలిగిన జాలివల్ల గొంతు చూపుతారితే చూచుంది)ఒడ్డు . అంత కోరిక కోరలేదు ఏదేని తీరుమందంత కోరిక. నీ నేపాటి . (కన్నీడు తుడుతుకుని పక్కన తిరిగి చూచుకున్నాడు)

కమల: (నింకగా చూస్తూ) ఏమిలా అయిపోయేను!

రామం: (చూచునట్లే) ఇంకా అనవల్సిందినీ . "ఏం ఇలా అంటున్నా దిగజోహాయేను.. నీకు లేదా" అను..

కమల: (చూచుకుంటే) ఇటుచూడండి .. వా నేల చూడండి—వామీద నమ్మకంమంటే నమ్మండి. నేను ఎప్పుడన్నా, మిమ్మిగారక వరదంటయినా మీకలా నమ్మకం మదిరివట్టయినా నేను ఏ కీడుకన్నా అనుభవిస్తాను...

ధా ర త

రామం (మానం)

కమల: ఇవాళకే నీ అమ్మమాటల్ని వచ్చునదిగో తోజా
స్తుంది (గొయ్యంగా) నిశ్చారా;

రామం: (మానో శేంకుకు (నయిత్తి వ్రాడు)

కమల లేవకండి (దిక్కు పోతుంది)

రామం: (బాటికొనుకుని కమల చేతులుపట్టుకోని)
అర్థంలేకుండా వాని, నిన్ను బాధపెట్టేనుకదూ.

కమల: నీ నేం బాధపడలేదు

రామం (అనుమానంగాచూసి) బాధపడలేదా? మరి
అంతలో ఏళ్ళేన్?

కమల: వానిరించి బాధపడి ఏడవలేదు .

రామం: చురెరిగునించి?

కమల: మీ నురించి

రామం: ఓహో! తెల్సిందే—ఏమిటా పిన్నివాడూ వాడు
కున్నాడే అని వారితలచి ఏళ్ళేన్.
అంతేవా?

కమల: మీరన్నీ తప్పుగా

రామం (కోపంగా) నీళ్ళ మహా అందం ఉందని ఆట
లాడిస్తున్నావ్ కదూ కొరివి వేసి?

కమల: నేనా?

రామం: మళ్ళీ! ఎంత గొలు ఎంత గయ్యం! ఒక్క
మాట ఉడిపడజే నన్ను నేను కిందపరుచు
కుంటూ, వా కత్తికత్తికత్తి మిగి చేసుకుంటే
వా అందమైనవా ఓడ్డిలా ఆడిస్తోందని తీరిగా
నిలబెట్టావ్ ఏదీవా అని వాకోసంబ!
ఎంత అహం!

కమల: ఎంగు కిలా నన్ను పరీక్ష చేస్తాడు .

రామం ఒకనిమాట అంపడకపోయేసరికి ఆ నికహాన్ని
ధరించలేక కదా ఓడిల్లి మరకట చేస్తూ
చేస్తున్నాడూ అనుకుంటున్నావ్ ఆహాయ
కంగా అనుపిస్తున్నావ్.. ఎంత జీర్ణులహారిపో
వాడు తెలుసు

కమల: మీ కళ్లు పట్టుకుంటాడు .నిశ్చయం తీరు
కొంది .

రామం: "ఓడిచేత అతడలా చెనాకులా వానిం
చేతు వాటి గయ్య" అని ముగిసిపోకు
నేను గలతిక మానకు ఈ జ్వాలిలా ఎప్పు
డయ .. తీరంతా ముగించిం . అదొచ్చి
రాతిక మానకు...ధీ! మళ్ళీ మొదటికే ఒచ్చేడు.

కమల: పలకరిస్తున్నారా ఏమండీ! ఏమిటి మాట
లన్నీ.

(రామం తోడుకంటాడు. కొంతసేపు)

రామం: చరే. మళ్ళీ గళ్ళేన్ జన్మంటే వాకెంత
మమకారమో నీకు తెలిస్తే ఇంత ఉదాసీనంగా
ఉండవ్

కమల: నేనా? ఎప్పుడు?

రామం: ఈవారంలోవలయి ఒక్క నిమిషమకున్నా
దిగ్గర జూచున్నావా? మళ్ళీ దిగ్గరంటే వా
కెంత తప్పిందీ!

కమల: మీకు జ్వరమాయె .

రామం: అయితే?

కమల: (ఓరువల్పుతో) గొరంతలు కొంపంతలు చేసు
కుంటున్నాను.

రామం: నీ అంటే నీ మనసులో నిజంగా

కమల: (వెయ్యి) ఏమిటా ప్రశ్న?

రామం: ప్రశ్న—

కమల: ప్రహేళికతోలేదా?

రామం: నీ అంకాన్ని తల్చుకున్నప్పుడల్లా ఆ అను
మాదమూ వస్తుంది

కమల: (వెయ్యి) మీకు లేదా అందంగా? వాకెందుకు
తెయ్యిదూ అనుమానం?

రామం: నీ హంతుకూ . నీ చలా! నీ మెగుతూ
వాక్కడిది? మాత్రా పృతే లేక ఇప్పు
డిలా నీ సదుంధగా వా క్కడిది ఆ తీరం?
వా మాటలు వా గొల వా నీతి నీ సంతో
షాన్ని చీల్చుకుని నీ మనసుకు చేరగలవా

కమల: (తెప్ప తిన్నట్లులు లేచి అతినిత్రు కొంతసేపు
చూసి అతిని పాతాలమీద పడి ఏడుస్తూ) వాడు
తల్లి. తండ్రి ఎవ్వరూ లేరు అన్నీ మీరే
అనుకున్నాను. ఎంతోవారి. మీకు తెప్పండి.

రామం: తెప్పవా తెప్పవా?

కమల: (అక్రింగా చూస్తుంది)

రామం: ఉహం తెప్పకు (కళ్ళ కప్పుకుని ప్రక్క
కొల్లిపోతాడు ఆమె లేచి అక్రింగా అతిని
తల తిప్పి చూసి, నాథరాగా అతలంకు నిశు
కుంది)

ఆ త్మ హ త్య

రంగం: 2

అదే గది

రామం కాస్త సాయంచెయ్యక్కా పడకబర్కలో.

తల్లి : బాక్సర్ గారొచ్చే వేయింది రామా..

రామం: ఈ మంచంమీద చిక్కగా ఉంది.

[తెల్లగీయ]

తల్లి : మనరాతి! పోనీ, బెంట్లమనియూర్తి దశువల్ల

బతికి బతుకపడ్డావు అంటే చాలు

రామం: ఇదో పోస్టల్ రిటర్న్ నేను బతికి బతుక

పడితే అంటే చాలు నీకు ఎందుకు బతికా

అని ఏమనుక్కాను నేను

తల్లి : ఎన్ని పాట చెప్పారీ రామం అటువంటి

మాటలాడే మాడనని.

రామం ఆహార్యలో! సాయం చేద్దా

[లేవబోతాడు]

తల్లి : ఉండుండు కనులని పిలుస్తాను అమ్మా

గతులా!

రామం ఒడ్డు దాన్ని పిలవకు. పోనీ ఈ మంచం

మీదే ఇలా ఎక్కుస్తాను

తల్లి : సిగ్గోంటే నాశం అర్థంకాకండా ఉంది

[కనుల వస్తంది]

రామం (ముఖం కప్పకుని) నన్ను నన్ను చూడకు

నన్ను

తల్లి : ఇలా కాస్త సాయం పలకక్కా ఈ హార్యలో.

రామం మీకో లక్ష నమస్కారాల పడకా ఒడ్డు

కుర్చీ ఒడ్డు మీయివలెనూ రామా ఒక్క

నిమనం ప్రకాశం గా ఉండే నీండి

[కనుల, పైలచెగురుతో, పెల్లరికే దుఃఖాన్ని

అభ్రమంటూ వెళుతుంది]

సామ్యంతో! బతుకు చేపుడా అని!

తల్లి : నీకు మరెవరి పోయిందా రామం? ఈ

తెలానూ చచ్చి చెడి ఎవరొక నీకు చాకిరి

చేసింది?

రామం: నీ చెయ్యిలుక్కా? చాకిరీచేసి, బతికింది

ఈ సంకంరా? తొయ్యదాని? ఈ తెల్లగూర్

ఆ అమ్మవారు పెట్టిన బాధనం

తల్లి : బాక్సర్ గారూడా ఎగిరికి వెళ్లెందుకు జంకర!

చిచ్చి తల్లి . (కల్లోతుకుంటుంది)

రామం మత్స్యచెయ్యలేమా?

తల్లి నీ బతికినా చచ్చినా ఒకే.

రామం: ఇప్పుడేను బతికుంది చచ్చినట్లు తెల్ల

మాదా..

తల్లి సరే అను . నారాతి. చచ్చేకాలానికిదంతా

రానీ పెటేడు చేపుకు

రామం: (లేవబోతూ) ఏదీ ఊరి

తల్లి : అరివి! సపోయించేసి పడకబర్కలో పడుకుంట

వెళుతుంది)

రామం (కుర్చీలో చేరిబతుకూ) చచ్చి వ్యర్థం వుం

దును బతికి అందరికీ ఈ బాధలు

తల్లి : విశ్వపంలా ఉండక ఈ మాటలన్నీ ఏమిటి

రామం ఈ తెల్లగూర్ ప్రాణాల నుప్పిల్లో

పెట్టుక గడిపేం ఇద్దరం మా అద్భుతంకొద్దీ

మత్స్య దక్కేన్ ఈ ధోంసేమిటో కాని

చెప్ప—

రామం తెల్పి ఆ ప్రశ్న ఎందుక? బాధపడి నా

నోటంట చెప్తే, ఆ బాధమానీ సంతోషించ

డావిశేనా?

తల్లి చదువుకున్నవాడిని ఈ కాలపువడిని. నీ జ్ఞానం

నాకెలా ఒక్కంది నానానా?

రామం: జ్ఞానమెందుకు ఎదుగుగా కనిపిస్తావుంటే

జంతున

తల్లి (ఊరకుంటుంది వింతగా మాస్తూ)

రామం (తెనని చూపుకంటూ) ఈ జంతున

తల్లి విశ్వపంలా ఉన్నవాడిని—జంతు నేమిటి

రామం?

రామం: వింత జంతునని చూసినట్లు, కన్ను అంతంతలు

చేసుక చూసారు "నీజే రామం" మరి

మాట పెగల్లు—అప్పటి స్నేహం, దగ్గరితనం

మనసు ఆ ముఖాలమీద చిక్కుంది బతుక

పడ్డాక బతుకుచేపుడా అనుకుంటారు.

తల్లి : అంతా నీలా తోస్తోంది కామాను—ఎవరూ

అనుకోరు

రామం బతుకంటే నీ కాని మనసు చేపుకూ నీ వుం

టంది—ఆ నేడినేడి తానామనసు చల్లగాఅయి

ఊరకుంటుంది—నా ముఖం చూడు నేను

అప్పటిరామాన్నే.

భారతి

తల్లి : ఈ బిల్లు పడ్డాక నలుబాచ్చింది చాక్కరగా రన్నది విశేషమా? నీవుచేసినది చక్కారితో పోలి కలగలేదు—ఈ మచ్చలు పోతాయెలా వినో మండా అదీ ఇప్పుడున్నాడు కా .

రామం : కాళ్ళ పైకి నీ ఏదెవరించాను (నేనా? అది కాగా నటిస్తాను) రికార్డును వదులించానని ఇదం ఎలా కలుగుతుందయ్యా ఎరిగిన్నా?

తల్లి : ఏమీ లేదన్నా మళ్ళీ అంతరిత చేసున్నావ్. మవ్వంటే అందరికీ ఇష్టమే మవ్వో అలా మాటాడడంలే కాదు బిల్లు

రామం : ఓ ఇష్టం నీకుంటే సరే? మరింట్లో నీ, (అగిపోతాడు)

తల్లి : ఏమిటి మరింట్లో? (చాక్కర తపాడుకాగ్గతో)

చాక్కర : చాల్లో! కవిత్వంవా! ఎలావున్నారీవా?

తల్లి : చాలా ఇంకెక్కండి ఇంకాకట్టుంది ఒకటి

రామం : (కోపంగా) అమ్మా ఉండకో.

చాక్కర : ఏమిటి సంగతి? కాదుగలవూ చాచకవసరం లేదు—

తల్లి : ఏదో ఆలోచించుకుని వాడుకీచ్చే తి మమ్మల్ని ఏదో తిస్తున్నాడంటే నమ్మండి!

చాక్కర : వాడు చెప్పినయ్యా - నీకన్న పెద్దవాడన్నా కాకా?

రామం : ఏమీలేదండీ

తల్లి : అది అంటే నిజమే. తన మునుపల్లా లే నం బాడు.. అందుకు తలంటే ఎవరి? ఇప్పుడుండ నంబాడు

చాక్కర : బ్రాహ్మణ అవసరాదు—మళ్ళీ చాలా అవ్వడంతుంది. ఇదొచ్చి అంగ చైతన్యంతో రాసినదాని చాలామంది—నీ చక్కారో గోతులు పడిలేదు. నీ రావీచ్చే మందులు. వాడిలే అమర్చులు.. నలుపుదనం పోతాయి..

రామం : కాళ్ళం నమ్మకంలేదు.

చాక్కర : కాదుబాదు నమ్మకం ఉంటే లేదా...

రామం : అయితే

చాక్కర : నీ అమ్మలు కావచ్చు కాకప్పటి మానీస్తాను. సరే?

రామం : అంతమాటనడం ధర్మంకాదు, కా ప్రాణం కావచ్చేయి—అదే పదిలే...

తల్లి : (వింతగా కొడుకునేడి చూడండి) చాక్కర : కృతజ్ఞత చెప్పకోదలస్తే కలులమ్మకే చెప్పకో .

తల్లి : (శ్లోకుకొంటూ) చిటికెరి చాక్కర : అదిక కనిపించడమే మననీయ .

తల్లి : కనుక! ఇలా కాతల్లి ఓసారి— రామం : (గట్టిగా) వక్కచారిత్రో నర్సిందిలా ఉంది—

చాక్కర : డోంట్ వరీ.. ఫరవాలే అం పుస్తకా అది ముట్టకుండా మనో పదిపాను రోజులు పూర్తి విశ్రాంతి తీసుకో. అదే ఆఫీసు నొడవలా ఎలానూ ఉన్నాయి—

తల్లి : అంతా మీ దేశ .

చాక్కర : సరేకదా. మరోశేతుంది తురించా ఉన్న రంగా ఉంది (లేస్తాడు)

తల్లి : ఉంటాం కాదు!

చాక్కర : మంచిమమ్మ (చాక్కర వెళ్తాడు)

తల్లి : ఇప్పుడు మనసు బదులుబడిందా?

రామం : (చీరబడిగా) ఈ సంగతులన్నీ చాక్కరకు చెప్పడం కా కదం లేకమ్మ

తల్లి : నీతో అన్న విధ్వంసం

రామం : నీకే ఒక విధ్వంసంలే—

తల్లి : పోనీ, నోరు మూసుకోవడంబోలే—

రామం : అన్న అతగాడితో చెప్పడం పెద్ద ఆత్మ దీక్షనట—అతను కన్నోక గాడిదకంటే అతి కట్టేడు.

తల్లి : అతన్నలా అదేదం మంచికాదు నీ ప్రాణం నీకేచ్చేడు—

రామం : ఉద్ధరించేను—

తల్లి : ఇంకా కంటాపనీ చూసుకోవాలి— కాస్త కన్ను మూసుకో (లేతుంది)

రామం : కాఫీ ఉంటే కొంచెం—

తల్లి : కాఫీబాదు పోస్తున్న...

రామం : ఒత్తుకాలో ఒత్తు.

తల్లి : మరి వాడింతన ..ఇప్పుడే పంపుకాదు ..

రామం : పంపుకాలో ఒత్తు

తల్లి : ఇదేం చిక్కింది...

రామం : ఓనీక ఉంటే తెచ్చియ్యి—లేదా కా కాం!

ఆ త్మ హా త్య

(తెరి వస్తుంది — రామం మనంబేర్లు కన్ను
మూసుకుంటాడు—కన్ను విప్పి ముఖం చెల్ల
రామంబంటాడు మూనిరాగం తీసి పెళ్ళ
తేలి చూస్తాడు. కాగం అది మనుటిమిద
తేలితో కొట్టమని..)

రాధంలే

(కమల వస్తుంది, గ్లాసుతో)

రామం: (తెరిపడి చూసి) విన్నవలు తెచ్చు
వ్వాడు .

కమల మీరు కొరాలన్నాడు

రామం నీ ముచ్చితమైన చేతులు (కమలరిగించి
పాపం ఎరిది?)

కమల: ఏ పాపమన్నా వాడే—

రామం ఎంతమాట! పరిశ్రమ తింకొంది. నీవు
పాపమా?

కమల బోడు.

రామం పొరపాటు - ఆ పాపం వాడి..

కమల పొరపాటు మీది...

(గ్లాసు ఇస్తుంది)

రామం: (అంగుళుని విసిరితోయి, తిమియించుచు,
రాన్ని మూలుమిదకుంచి) అయితే ఇదే
కామెను ప్రకాశింపిరితిం.

కమల: వా పాప ఫలం!

రామం: నీ ఎందుకనుధించారీ?

కమల వా పాపం కొద్దీ.

రామం: ఏమిటో నీ పాపం?

కమల: నేనై పుట్టడం-

రామం: బంగారు బొమ్మరి - మనస్సు పుట్టడాడీ!
కెంతప్రకాశం చేసుకోవాలి!

కమల: అదే దురదృష్టం.

రామం: ఏది?

కమల: మిరస్సుట్టు పుట్టడం-

రామం: ఏది దురదృష్టమో తెప్పవా?

కమల అది కొడు.

రామం: ఏది కొడు.

కమల: మీరు చెప్పబోయేది-

రామం నీ కలా తెలుస?

కమల: గ్రహించేను...

రామం: అదీ తెలివంటే! అంత అదృష్టం తిండి,
చంద్రుడిలో ముచ్చలు .

కమల: మీరు సంతోషమివ్వలేక పోతున్నాడు ..

రామం కొడు కొడు- నన్ను కలుసుని పరిత్యజ్యత
అంటారే, అది పొందలేక పోతున్నావ్—

కమల: (అతిని కళ్ళలో! చూసి) మీరు సంతోషం
కలిగించలేక పోవడమే వా లోపం - అందుకే
మీరన్న పరిత్యజ్యత వాకెప్పుడూ రామం -
అందుకు నీ కెతో గొప్ప పాపంచేసి ఉండాలి.

రామం లోపం నీదికాదు - తృప్తిపొందలేక పోవడం
అన్నది వాది లోపం -

కమల: అందుకు కారణం నేనుకావా?

రామం అవుం, నుంం, తెలివి ఉన్న నీకేం? దేద
కెప్పుని మనుష్య జన్మలేవ్ - అర్హుని దుర
దృష్టమల్లా నన్నుకట్టకొడం.

కమల పొర్లిప్పు కగండి.

రామం: చాలి ఆశోక్తం - ఎందు సంతోషించాలి
కమక.

కమల మేమంత విమరేణ అనుకున్నాడు?

రామం మీరున్నాడు నీ ఉన్నావా? నేనావా? నేనావా? నేనావా?
దచ్చేను ఈ ఒంటిని చూరిం దాకక, పరి
శ్రమ తోతులేనైన మువ్వ యుడిదగర్పించి
ఈమృత్యుచేరు.. తీరా చూడుకుకా పొర
పాటయిపోయింది. జనుప్ప పుట్టిస్తూ ఈ ఒక
మనుషులో ఏత్తేను ముక్కుకున్నాడు. పోనీ
ఏంకేస్తాం అని పోతుకున్నాడు

కమల (ప్రక్కనున్న మర్రిలో కూలండి కన్ను కప్ప
కుంటుంది)

రామం: అటు దేవుడుకీ, ఇటు నీకూ చులకనయ
పోయేను

కమల: (తెరితి) చులకవా! మిమ్మల్నెప్పుడు నీను
చులకనగా చూసేను?

రామం నీ మీది విషయం సాధిస్తామనుకున్నాను
ఈ జన్మల్నిండి అంతిమంకా దేవుడు అనుకూ
లతే అటుతింకాలి నన్నాడించి అనందిస్తామని
వాడికే అనిపించింది నన్ను చంపకుండా ఇలా
చేసిందిలేక

కమల నీకేం చేసేను .

రామం: మువ్వ వాడి! పానుపడ్డావ్—కాత్రి, పగలు,
తిండి విజామామనిరి వాడు పరిచర్య
కలగ విట్టి నన్ను గెలవనీకుండా చేసేవ్.

కమల: మిమ్మల్ని దక్కించుకున్నాను. కాకటి పది
 నాలుగు
 రామం: నీ ప్రజలున్నంలో పెరిగిపోయింది, నన్నొడిచి
 పండుకూ నీకంత ఆనందం
 కమల: మీ మంచిని కొరకొడం తప్పా?
 రామం: దక్కించుకున్నావు! దక్కించుక, ఎగురుగా
 పెట్టకున్నావుగా ప్రతిక్షణం నీ ఎక్కువ
 తనాన్నీ నా తక్కువతనాన్నీ యితా
 చెయ్యడంకోసం—అది పట్టదలంటే .
 కమల: (ఏమిటా) మీరన్నీ తెలివైనానా మీపట్ల
 నాకంత గౌరవమా, విశ్వాసమా, మీరెదురు
 చూడ అన్నీ తెలిసి మీరెలా
 రామం: బాబీ అయిందేదో అయిపోయింది నిరా
 రించకు ఇప్పుడెన్నామించి పోయింది లేదు
 నీ అందం, నుగం, తెలివి నీకున్నాయి ఏమీ
 తిరగలేదు రామం అనేవాడు లేడుకదా
 (తనవి చూచుకొని) ఈ కరీరావి! అధ్యంతరం
 లేదు ఈ చేతులెత్తి ఆరీర్వదిస్తుంది.
 కమల: శివీ?
 రామం: అదే పరితూర్ణత పోరాడడంలే రామం
 అనేవాడి ఆత్మకూడా సంకోషిస్తుంది
 కమల: (అలాగ) మీరు సంకోషంగా ఉంటేందుకు
 ఏ చెయ్యమన్నా చేస్తాను
 రామం: చేస్తావుకద
 కమల: అర.
 రామం: ఆదిత్యపుత్రుడే!
 కమల: (పోతున్నా ఇస్తాను .
 రామం: అది కాదు-ఇది అందరికీ కృతీ, సంకోష
 మా సరా .
 కమల: చెప్పండి
 రామం: అందం, నుగం, తెలివి, దీవికోడు దబ్బున్న
 ఒకమంచి కుర్రాడ్ని చూసి ఆదిత్యో కాపురం
 పెట్టేయి
 కమల: (దబ్బుతిన్నట్లయి, పిచ్చికాన్లా చూస్తూ ఉండి
 పోతుంది)
 రామం: ఏమీ కష్టం లేదు నన్ను చూడమన్నావా?
 చూసి పెట్టావా ఓ అత్తాయిరి?
 కమల: (చూటాడబోయి, చూటాడలేదు)
 రామం: కోటి! పదిగర్తిం వాడుకూడా నీ అడుగులకి
 మడుగులాగుతున్నాడు, అప్పుడు నీకు పరితూర్ణత..

అందను సంకోషిస్తాం (తనవి చూపుకొని)
 ఈ చెవాసుల నావకూడా సంకోషిస్తాడు
 ఊ! అనివూ? అప్పుడు నీ అద్భుతం తువ్వయ్యా
 కాదులూ తొడిగి నీ కళ్ళలో మెరుపులు
 మెరిసి నీ పెదవులలో తీరం తొడిగి నీ
 ముఖాన పోసించెలసి .
 కమల: (తెలివికట్టి (లేదను వారిపోతుంది)
 రామం: (చిరువత్స నిర్వి) ఎంకూతులే ఆ బలవ
 ఇవంలేదూ? నీకుకదా? నిధువాయె ఎంత
 యివా ఏదో ఆనందవాయె ఈ బాగ, ఈ
 వరకం, ఎగురుగా ఎప్పుడూ నా ఈ ఆకారం
 పోకుండాయె (విషపు వత్స నిర్వి కారితో
 ఆమెను కదిం) లే లేవూ అంత నీగా?
 (నీగా ముఖం పెట్టి కారితో గట్టిగా తోస్తాడు
 ఆమె కదిలగు. కారితో తింకాడు.. ఆమె
 కదిలపోగా ఆదిత్యముఖంపొలిపాకుంది. గట్టిగా)
 అమ్మా! అమ్మా!
 తల్లి: (వెనుకనుండి) ఏం కాబూ వస్తున్నా .
 (తచ్చి కమలను చూసి) ఇదేమిటి? ఏమయింది
 నా తల్లి కేసుయింది ఏమయిందీ కమలమ్మ
 తల్లి!
 రామం: అత్తా గోల పెట్టకు నడి చేసి ముహం
 తిరిగింది కామూను కాస్త నీకు జల
 వైసుండి స్త్రీ, పురుష కంఠాలు, తలపు కొడుకూ
 రామం! రామం!
 రామం: నీట్లా తయారయిపోయేయ . కాళ్ళవి తగి
 లేయి పొమ్మకు
 [కుర్చీలోనుండి లేచి మందం వేపు నవనబోయి,
 బలం చాల తూగిపడతాడు]
 తల్లి: అయ్యా శివుడా! కాబూ రక్షించండి .

రంగం: 3

* * రెండో రంగంలోలానే, రామారావ్
 రానుకుంటూఉంటాడు. తల్లి వస్తుంది.
 తల్లి: రామకుంటున్నావా కాబూ!
 రామం: ఆ ఏదో ఊను పోయేందుకు ఇంక లేవ
 జ్ఞించి ఆఫీకూ గొడవా ఎలానూ ఉంది...

ఆ త్మ హ త్య

తిల్లి : కాళ్లు నీసేతుడినని చూసేందు కొచ్చెగళా
మొహమున్నా చూపించి. . ఏం కాదు
టూది రాను!

రానుం అఫీసులో చూసి ఆనందించుచున్నా

తిల్లి : ప్రసా చేయమన్నాడో?

రానుం! కొట్లో కలసి

తిల్లి కాపుంది ధోంసే

రానుం ఏమన్నా తమండి ఒచ్చేవా అమ్మో!

తిల్లి ఉ ర్తి శి . ఏంచేస్తున్నావోచూసిపోదామని

రానుం అంతేకద (రానుకుంటాడు)

తిల్లి : (చూసం కొందరినీ) సుందరమృగాలు .

రానుం! అ . ఏమి? ఏ సుందరమృగాయో?

తిల్లి కాపుంది! పక్కటి సిన్ని గారు

రానుం : ఓహో ఆవిడకేమయింది?

తిల్లి నిక్షేపంలా ఉంది ఆవిడకేమయింది.

రానుం : అదేవా చెప్తామనుకున్నావ్

తిల్లి : అదికొడు ఏవో మంచినివూ తెచ్చింది.

రానుం : ఒచ్చిందా? రానీ . నివూ రావడానికీ,
సిన్నిగారు నిక్షేపంలా ఉండడానికీ ఏమింది
అవికాథావసంబంధం?

తిల్లి ఆవిడదానికే వెళ్తున్నాను

రానుం అదాకా వెళ్ళినీ కాదుభాగ్యమేమోదా.

తిల్లి (జంతుకూ) పోసం కనులకి ఈ రెన్నెల్లాయి
ఉపిరితిసుకుందుకూడా తీరిక లేకపోయింది.

రానుం సరే వాడేకప్పు ఇతరు నిన్నెందుకు
పోయిందా?

తిల్లి : నీతో ఏమందానికీ వాకు ధయమే

రానుం అంతిధయంలేదు ఉన్నావా?

తిల్లి . (కోపంగాచూసి) లేవు—

రానుం (వెళ్ళి) కనులకి తీరిక లేకపోదానికీ సిన్నిగారి
నివూకీ ఏంసంబంధం?

తిల్లి మన కనులనికూడా ఆవిడ రమ్మన్నాడు.

రానుం చూస్తున్నా తెలిసింది .

తిల్లి ఇది వెళ్ళింది..

రానుం : వెళ్ళింది?

తిల్లి : వెళ్ళింది...

రానుం సరికేదేమిపోయి

తిల్లి : నీ వెళ్ళుమని ఒర్తిచెప్పేను.

రానుం : చెబావ్...మంచిపనిచేసేవ్.

తిల్లి : కాని మనసు కొద్ది మడుటపడుతుంది కామని
బలపరిచేస్తేను. నీ కోసం తెచ్చుంటే నీ
కొని ఒప్పుకుందికొను.

రానుం ఏమయితే నేం. ఒర్తుకుందిదావామృత్యు!
అయితే నీ నేంచెయ్యమో?

తిల్లి : మర్యా వెళ్ళుమని ఓరూంటే సంబంధం
కుంది తెలిసింది.

రానుం ఓ! వాణేం అధ్యంతరంలేదు

తిల్లి నిజంగా?

రానుం వామోవ మమ్మకంకూడా పోయిందా నీమ?

తిల్లి అందుకొక్కం నీ అమ్మది.. సరే (వెళ్ళింది)

[రానుం రాత కట్టిపెట్టి పడకమర్చిలో పడు
కుంటాను ఆలోచిస్తూ—కనుల కనుండి వచ్చి
చెడురుగా నిల్చుంటుంది — రానుం అటులేవు
చూడకు]

రానుం : (ఆలోచిస్తూ) మర్యంలే ఒకరినంగా వాకు
ధయంఉంటేది అమాయకాడుకద?

కనుల (తెనుగుగా) ఎవరూ?

రానుం ఎప్పుడమనుకున్నావ్ అప్పుడు రానుం,
రానుంగా ఉన్నప్పుడు చూసేందుకు కాగా నీ
ఉంటేవాడ్ని ఒప్పుకుంటావా పోయింటు?

కనుల మీరెప్పుడూ వాకు కాగా నీ ఉంటాను

రానుం : కట్ట, సుర్రాన్న కట్ట — అంతి కోర్కె
వాకొడు .

కనుల : మీ కోసం నీ ఏమన్నా

రానుం చాలా వాకుదీకని అలాటి ముడలక—
అన్నా తెలిసిపోతుంది—

కనుల : మీ రేమన్నా వా మనసు మరడు

రానుం : నీ మనసు వాకు తెలుసు—చూపుకుందుకి
ప్రయత్నించమనా!

కనుల : నిజవా? ?

రానుం : నిజలే—సరే—అయిందా-అప్పుడు వాకు
ధయం—ఎందుకనిప్రశ్ని చేస్తావేమో—ఈసాగ
నైవ అమ్మాయి! నీ అంటే నిజంగా ఇదేమో
లేదా అని. నేనూ ఆ అమ్మాయంతి కాగానూ
ఉన్నావా లేదా అని . నీ అంతిగా ప్రేమ
కున్నావని ఈ కామృతి తెలుసా లేదా
అని.. ఏలేవో ధయాల అమాయకాల

కనుల : ఏమిటండీ ఈ మాటలు .. నీ ఎప్పుడన్నా...

రామం : పోనీ . అయిపోయిందేదో అయిపోయింది.
ఇప్పుడు పరమాత్ముడి దయకల్గి నిర్మల! కాళి
అనుమానాలూ, భయాలూ లేవు నీ అంటే
ఎవ్వరూ ఇవ్వవలెనా, ఇవ్వవలెనో అన్న విషయం
రాం పడిందీ ఒక్కరునున్నా నిన్నో ఒకటి
ఇవ్వవలెనా అనుపదా అది ముడి! నూగువాళ్లూ
నిలబడి అన్నది కాదు నీను "ఇవ్వరా వినవలెనా
విషయం" అని తాడేస్తేనే పెట్టి చెప్పేయ
కున్నాను

కమల : (మందుకువచ్చి మూలమీద కూర్చోని) మీ
రెండు!లా రాంపడుకున్నారో కాకప్పుడు
విషయం అర్థమయింది— నీను

రామం : సరే సరే అదిన్నీ ఎంగుకు మనస్సున్నా,
నన్ను చూపింపవలెనా "దీప్తిదీ దయకల్గి కాదు
రా లేదు—బరికేను!" అనిపించడం చూడకు—

కమల : ఎన్నెందుకీలా పరీక్షచేస్తావు? (గుంబంలో
అరిగి ఒక్కో నారిపాతాళుండగా అరిచాడు)

రామం : అరిపనికొదమ్యాయా యేదన్నా నిన్ను
లగటే మూతాడు—సరే . అయితే నివహి
వెడతా?!

కమల : ఉదాహరణ—

రామం : మహారాణిలా వెళ్ళు—

కమల : (తల అడ్డుగా ఉత్తరమంది.)

రామం : అలాటి భయానమీ పెట్టకొకు

కమల : భయాలా?

రామం : అదే—ఇవ్వతా నీ అన్నా, మనస్సు వదిలే
నీకు నామీద ఇరుకుంకయినా అపేక్ష లేదని,
నీను యాధీపరచేయకుంటానని భయం నీవీ
చాపనై, ఇంకా ఏదోదాదా
ఉదాహరణ— నీకు" అనిపిల్చి ఒచ్చింది.

కమల : నీ ఎంతలాగ వదుకున్నావీ మీకు తెలుసీ
మీరీ మూల బాదం (బోల్తుకుంటుంది)

రామం : అన్నీ ఆజ్యం తో దైవట్లు అసలే, "నా
కర్మ ఇలా కొలింజే" అని మనస్సుకున్నా
ఉంటే దాని నాణం నా మూలమూదానూ.

కమల : మీరే కాదు సర్వం అని మిమ్మల్నెలా
నిమ్మించా!

రామం : 'నీ నిరీ' అంటాడు. ఒక్కొక్క—ఆ రాగ
లేమీ పడకు. రామకొటిలా రానీ ఇచ్చియంటే

ఒరిగా మూలం అన్నిచూరా రానీచ్చేస్తావ్
మూదానూ, నీ నిమ్మలూని నీకు యాధీగా
తెలుసీ.

కమల : నన్నీం చెయ్యకున్నా చేస్తాను చెప్పండి.

రామం : పరిణతిల వారికలా క్కడానికా?

కమల : మీకు సంతోషంగా ఉండదానికా?

రామం : నా మనసు కొత్త బోలెట్టేనీ, ఒక్కసారి
అరించి, నీదా నిరగియినది తల్లి అనుకుని
ఇంకా నీవచ్చగా నిహారణ సలపదానికా?

కమల : (అరిచేటట్లు చెప్పితిన్నట్లు చూసి, ఏమీ
చెయ్యలేక నీకు కొంతమీడింట్లుంది)

రామం : విషయంలేదే నిష్కారం అన్నాను

కమల : మీ లేమన్నా అనిండి పడతాను. కాని ఈ
అనుమానాల్నీ ఎంగుకు మనసులో పెట్టు
కుంటావు? పోనీ ఎప్పుడన్నా ఏ చిన్న పొరపా
టన్నా చేసేనేనూ చెప్పండి.

రామం : అక్కడే ఉన్నానుంటాడు తెలివితేటలు.

కమల : నిన్నెంగుకీలా అనిహ్యండు కంటున్నావు?

రామం : అంత అదృష్టమా కాదు?

కమల : ఏం అదృష్టం?

రామం : అంటే, నీ యాప, యద్యప, సుగళిలాదులు
చూసి అనందించలే!పోనీ, అనందించలేక
పోయన్నా నీ అని రాంపడడం, ఇది తిప్పు
కయికా విన్నవీయించుకుంటే.

కమల : నా కర్మమనలేదు.

రామం : బరికేంచే! ఎంగు!నీనీనా ఆ కొస్తామలా
అని రాంపడుకున్నా నిప్పుడే

కమల : (నీలమీదకొరిగి) మీ పాదాలు పట్టుకుం
టాను ఏదన్నా తిప్పులు చేసుంటే నీమీం
చంది దీప్తిన్నీ కొదవకుంటాడు నీ అంటే
మీకు అనిహ్యంకొరిగించమని మీరేదే కొనినీ.

రామం : అనిదవితెల్పు కొనలే, అలా కొదవకుంటానని
ఎంత ఉదారంగా నన్నా అంటావ్.

కమల : కాదు అన్నీ మీరే—

రామం : మందగినిలా, ఎదొక్కా రామ్మగుచ్చిలే ఒక
కొత్త కొదాదాని..

కమల : మీరే అలాంటే నీ నీం చెప్పకు! (అలా
ఏడుస్తూ ఉంటుంది.. పది నెలలు మూడం.)

ఆ త్మ హ త్య

రామం : (కలవినుచు) సిద్ధికిల్లా . ఈ పాటికాదిక
ఇంతకాదా

మల : (తలఎత్తి నవ్వులేవట్టు చూస్తుంది)

రామం : నవ్వులేవట్టు చూడకు . నవ్వుంటే కాకంత
ఆశోక్తీ నీకు తెలియ—

కమల : (అనుమానంగా చూస్తూ) నిజమే? నిజమే?

రామం : నిజమేమట . ఉత్తరీ నిన్ను కాపాడటా
లని అనన్నీ అన్నాడు లే మాతో లే
అన్నా లే .. (అమెను లేచిపోయి మూలమీద
మాతో వెడతాడు. అమెనంత మంగా చూస్తుంది)
ఉరి అమాలుకు గారిని నవ్వు నిన్ను కాపా
డటేమట కాదు?

కమల : ఉహూ—నే నెప్పుడూ కాపాడలేదు—
మీరు సంతోషంగా లేరనే నాకు తెలియగా
ఉంటుంది.

రామం : అర్థం ఒకటేలే—కాదు?

కమల : మీ ఇష్టం—

రామం : (అమెకల తన భుజంమీదికి తీసుక, నిమ
గ్నమౌ) చిట్టితల్లిని కాపాడటేమట కాదు .

[మాటాడుతూ అమెకాస్త ముందుకు, తన తేలి
యిస్తుంది, నవలక గట్టిగా లాగుతాడు]

కమల : (కాఠో) అబ్బ!

రామం : (చిరునవ్వుతో మరంత గట్టిగా లాగుతూ)
ఉరి అమాలుకు గారిని ఈ కాగలన్నీ పాపం
నీకు!

కమల : అబ్బ! నవలంది! (అతని చెయ్యిపట్టుకలది
వెళ్ళులాడుతూ) అబ్బ! ఏంటిటిని! (రెండు
మీతులుంటుంది)

రామం : (నవ్వు) ఐన! తోకపడిపోయింది—నేను
ఒరికాతోంది ఇంకా ఇంకా నేను!
ఒక్క మీకు ఇష్టంలేదని జగలకే తెలుసుకావే!
ఏదో మునుకునా, నలుగురూ మునుకునా
కాదుకా అని ఈ నటనా చేసినాడు?

కమల : (ఏమన్నా ఉంటుంది)

రామం : నవ్వు ఛా! (గొంతుతగింది) చూడ—

కమల : ఎందుకలా ఏదో ఆలోచించక మనసు పాడు
చేసుకుంటా?

రామం : నీ నేం ఆలోచించక ఇలా కొడు
క్నానోనీన తెలుసు... నీ అనుకున్నది నాకు
పాట్లూ నిజం అనిపాడా నీకు తెలుసు...

కమల : మీరు నిజంగా నీకు కలలోనన్నా
ఏదాదా అనుకోలేదు ..

రామం : (ఆలోచిస్తూ) కొన . కొన అన్న
కన్నీళ్ళు అంతకంటే కన్నీళ్ళలాగ అని
(కన్నీళ్ళొత్తి) నిన్ను కన్నీళ్ళేకా? కా
మగారు తల్లిని ఏదీమించేకా? (అమె చేతులు
తన చేతులలో తీసుకొని) ఏదీ. నవ్వు
నవ్వుచూ చూడం .

కమల : (అనుమానంగా చూస్తుంది)

రామం : అనుమానము? నన్ను నవ్వుతూ? నీ నీకేమీ
కాదు? ఈవారి ముందుగా అంటు
న్నాడు నవ్వు!

కమల : మీరు సంతోషంగా ఉండండి — అదే
నా కన్నీడు

రామం : నీ సంతోషమే నా సంతోషం ఏదీ
ఒక్కవారి నవ్వు

కమల : (చిరునవ్వునవ్వి, సంతోషంగా చూస్తుంది)

రామం : నీకేమిందోందిలాఉంది నవ్వు

కమల : ఉహూ నవ్వు—

రామం : నాకోకపముస్తుంది ను?

కమల : ఏమనండి, నవ్వు

రామం : నావారిని నవ్వుంగుని నీ నరచాలు మామతో
చాలి?

కమల : మీరులాంటి నీ నవ్వుకు.

రామం : నిజమే? నామీది నేను?

కమల : అనుకో నవ్వు—

రామం : ఎన్నాళ్ళయినాకా పాపం నవ్వుళ్ళి ..
నవ్వుతూ? నాకోసంనవ్వు లేదు కాదు కద,
ఎవరెవరలా నడిచింది చెప్ప—

కమల : నీ నవ్వుకు — అర్థిగిల్లి నలవంతలేస్తే
మిమ్మల్నిదిగేంనుకోచేయ..

రామం : అంతకాది నీకు నవ్వులని లేదామా?
ఒకలో పరిశ్రా! (నవ్వుతాడు)

కమల : నవ్వునా.. మీ మాటలు మరీనా—

రామం : (లాలనగా) అకలుగేగాని.. అర్థిగిల్లి
అంతగా నవ్వుకున్నప్పుడు నవ్వులేదా నామీది
నుంటుంది. నవ్వులేదా నామీది ఒక్కటే...

కమల : అనుకో—అలాటిఒక్క నవ్వుకంటే—

రామం : నామాట కొట్టిపోతే నీ అంతే—

కమల: (ప్రేమగా) వెళ్ళుకున్నావా?
 రామం: నీ మాటాడింది తెలుగేనా?
 కమల: (వెళ్ళి) చాలండీ మీ హాస్యాలు.
 రామం: చూడరా. అప్పుడే ఆ ముఖంలో కలన
 ప్రవృత్తలా వికాసం. ప్రన్నవి చంగ్రుడిలా
 వెలుగు

కమల (వల్చుకుంది)
 రామం: చూడండి మహామలారా! అవునో ఆ
 కిలో కాంతులు గ్రహించండి వచ్చువయ
 లారా! ఆ మనసు లోతులలోంచి ఉడికించే
 ఆనందం—మనకే రేపుకే చెప్పమీ ఏదో
 మేం ఇలా పడి ఉండవచ్చుకాళ్ళిం నీలాటి
 అప్పుడవంతులన్నా ఎందుకు హాయిగా ఉండ
 తూడరా?

కమల: అయ్యో! అవేమటలండి ఏకండి అలా
 చూస్తున్నాను కావేళ?

రామం: పరదాగా, స్వేచ్ఛగా, దోరల్లా ఉండి
 వర్షవకాళ్ళు మీకు కాళోపతుని మీరంతా
 కష్టాలెందుకన్నా పడాలి? కాళోపం ఎవ్వరూ
 కాపడకండి కాబంతో అవి ఏమన్నా ప్రేమ
 తెచ్చిపెట్టుకుని చాటి చెయ్యబడ్డాయి.

కమల: నన్నిలా ఏడిపించడం మీకు వాగ్దానం?
 రామం: కాథనీనా వెళ్ళులాటి మనసు! కాలో
 మాటాడగా లేని ఆనందం నీవిమా అనే సరికి
 పెలుచుంది—

కమల: కాకంత్ అయోమయంగా ఉంది ఎంత
 మారిపోయేదు ఎంతసంతోషంగా, ఎంత
 ఉదారంగా ఉండేవాడు!

రామం: ఇప్పుడు ఉదారంగా లేంటా? ఎన్ని
 గుండెలు! ఆ మాట అన్నచానినీ నీకేమంటుంది
 కామిత గౌరవం?

కమల: మీలో మాన్యురచ్చించానా మీ రెలా
 మారివా, మీమీది గౌరవం కాదుపోదు ఈ
 సంతతి తెచ్చుకూడా

రామం: చిన్నమాట ఇలా విను

కమల: (ముందుకు వచ్చుకుంది)

రామం: (ఇదికొలోలా నీ ఆమె ముందు పట్టకొని
 గట్టిగా లాగుతాడు ఆమె దరించదు. ఆమె
 కళ్ళలోకి తోగలేకపోస్తూ ముందుకు తీసు
 వీస్తాడు. ఆమె ఏ భావనూ విరిచుచున్నది)

రామం (వకడకా వల్చుతాడు)
 కమల: (గర్భిమీద తల ఆవిరి ఏమవుతుంది)
 రామం (నీనుండి, నీనువ్వించుకు కోపం తెచ్చుకుని
 గొంతు తగింది) సారయిందా! (ప్రేమగా
 గొంతుపెట్టి) పిఫాను చీకటి, ప్రేమకాటో
 వేసి నీ కల్లటిజడ మనసుకొడుకూ కలవతేలా
 జొరబడింది, మాడెముద్రలగా, బంగారుబొమ్మలా
 విశ్వంను కాటకాలు నీరిమాల సంగీత
 కచేరీ. ఇంకా ఇంకా ఎంత సంతో
 పిస్తాడు రవీకులు బంగారు బొమ్మవిమానీ
 ఆమలుకు, ఆవయ్యారం ఆవంతులసంతో
 మానీ (తెలుగు మాపుకవి) ఈ వెనకమాడా
 చూస్తాడు. కాని రాజమహారై దృష్టి ఈ వికా
 రపు వెనకలమీద వుంతుందా అబ్బో!

కమల: నేను మిమ్మల్నెంత ఎక్కువగా ప్రేమిస్తున్నదీ
 మీరు తెలుసు.

రామం: ప్రేమకాడు జారి నా మీద జారి పే
 నీకు బహుమయండా? ఎంత ఆనందం పెరి
 గిపోయింది. నా మాట విని మంచివాడ్ని చూసి
 లేచిపో కాడొదరిపేడూ మనోడు. ఎవడూ
 లేడూ అంతాన్ని బహుగోపి నా ఎగురు
 గా నీగలుపుచి చాటుకుంటూ ఉండగా నాకు
 కాంతి ఉండదు విన్నావా?

కమల: మీరేం చెయ్యండి నాకు మీ పాదాల గతి

రామం: అంతేలే—విన్ను పోచిస్తామా? బుద్ధి నీకు
 మరంత గలుపు—వాడిగో కులుకుకూ విన్ను
 చుటలండి కట్టి వల్చుతావే మల్లె ఇక్కడే
 ఉంటావే—విన్ను నీ అంతా నీ. నీ
 గర్వాన్ని నా కోరికింది.

(తలుపు వచ్చుతుంది—రామం నంటనే పరు
 కుంటాడు ముఖంలోని కోపం మాయమవుతుంది)

(వక్కనున్న పుస్తకం అందుకొని విప్పి
 చదువుకున్నట్లు పట్టింది) ఇంక ఆత్మఇవార్కి—
 కన్నుకునుదుకో ఇంక ఆ ముహూర్తి
 కారంవరి! మానీ "మనీకా నా ముందుడంత
 హింసీస్తున్నాడు" అని చాటుకుంటుంది కామి
 నీది కేవలపు మాడా ఎంగుకుంటుంది ..
 ఓహో! అక్కడ రక్తం మడుముకో అవ
 నంరే. సర్దిచెప్పగల నానాటి ..

ఆత్మహత్య

కనుల కల్లోతుకుని, కలకున్న రక్తపు మరకచీర
 కెరుగుతో కుకుమమంటుంది—బతు నెక్కెడ
 తరవాత సగోజ వస్తుంది
 సరోజ (చిరువ్యవృత్తో) మీకు శే నేం అంతరాయం
 కలిగించలేదు కదో
 రామం (పుస్తకం చించి) కలిగించేవ్—
 కమల: లే లేనా
 సరోజ (వెళ్ళిపోతూ) మనోహరాస్తా— ఓపారి
 ఎలా ఉన్నావో చూసిపోదామని
 రామం చూసేపు కద
 సరోజ (వ్యవధాని (పయత్నిస్తూ) ఏదీ ఇంకా
 ఇలా ఒక్కానా
 రామం శే అనుపించేను కదా
 సరోజ: ఔను
 రామ చూసివచ్చేదా?
 సరోజ: ఉం
 రామం ఎలా ఉన్నాడు?
 సరోజ: ఏమిటా ప్రశ్న?
 రామం: క్యూరియూసిటీ కొద్ది చూసిపోదామని
 వచ్చివ్—
 సరోజ: అదేం చూటి స్నేహితులని చూడరా?
 రామం: చూసి ఒక అభిప్రాయం మనసులో ఏర్ప
 రియకొని, ఒక చిత్రం చిత్రించుకుని గవ్వగా
 పోదామనుకున్నావా?
 సరోజ: (వచ్చి స్థూలమీద కూచొని) అనుకున్నా
 అనుకోవోయివా ఒక మిషిరికొని, దగ్గర
 స్నేహితుడ్ని కొని చూసినప్పుడు అభిప్రాయం
 ఏర్పడదా?
 రామం: దగ్గర స్నేహితుడ్ని చూస్తే కొత్త అభి
 ప్రాయా లేముంటాయి?
 సరోజ: కులాసాగా ఉన్నాడనో చిరాగ్గా ఉన్నా
 డనో
 [కమల ఇద్దరూ గమనించరు—కమల లోనికి
 వస్తుంది]
 రామం: ఆకర్షణకరంగా ఉన్నాడనో, వెంటుగా
 ఉన్నాడనో
 సరోజ: ఔను. ఓ విముచం వెంటుగా అనిపించిన
 వ్యక్తి, మరో గంటలో అతడొచ్చి ఒకమాట

వల్లో, బట్టల మాతృవల్లో ఆకర్షణకరంగా
 కనిపించవచ్చు.
 రామం: అలాగే ఓపారి ఆకర్షణకరంగా ఉన్నతను
 వెంటుగానూ ఉండొచ్చు—
 సరోజ: (వర్ణి) వా కది అనుభవం
 రామం: ఎవరి సంగతి
 సరోజ: కొందరివారిచి మనం పెద్ద అభిప్రాయం
 ఏర్పరకుంటాం—అట్టియులేన స్నేహితు
 లంటారు కొన్ని ప్రత్యేక పరిస్థితులని ఎదు
 ర్కొనాల్సి వచ్చినప్పుడు వారి బహిష్కరణ,
 సంకుచితత్వం, వారన్న ఒక మాట వల్లో,
 ముఖంలోని భావం వల్లో కనిగొనగా వెంట
 పడతాయి. దురదృష్టవశాత్తూ మనం అట్టి
 దుండడం తలపెట్టి ఆ వ్యక్తిలో మనకన్న ఆక
 ర్షణబోగా, అసహ్యంబూ దా కలుగుతుంది.
 రామం: మాటవరసలే నేను—
 సరోజ: నీకేం మహారాజులా ఉన్నావ్
 రామం: (ముఖం వికసింపగా వారకొసంగ
 కూచొని) ఎలా ఉన్నాడు?
 సరోజ: ఎప్పటిలాగే ఉన్నావ్
 [కమల వస్తుంది—ముఖంలో ఇదివరకటి
 కన్నీటి చారలులేవు—కొద్దువుకుంది]
 రామం: నువ్వు అన్న ఓణిక బలహీనకొని, సంకు
 చితత్వంకొని (కమల వేపు చూసి) మరదన్నా
 కొని
 సరోజ: ఉంటే ఉండొచ్చు బలహీనతలు, వాటన్న
 త్రుటించేవి మాత్రం కవు
 రామం: నీకేం తెలుసు వా బహిష్కరణ—
 సరోజ: తెల్సినంత వాస్తవం
 రామం: అయితే నీ ఇంక వాగ్ధర్తగా ఉండాలి
 అంతేకా? మరేం అనిపించలే నన్ను చూడ
 గా నీ?
 సరోజ: శే రావడం ఇచ్చందేదనిపించింది, పోతాం
 అనుకున్నాడు
 రామం: నీడి కిచ్చందేకపోయివా వచ్చి, వచ్చి
 పడండికొబట్టి పోదామనుకున్నావ్.
 సరోజ: ఏమిటాపని ?

భారతి

రామం: నీ ఎలా ఉన్నావో చూడం...

సరోజ (వర్ష) కొడు—

రామం: (చిరాగ్గా) అ—నాకు తెలుసు! ఎలా ఉన్నావు?

సరోజ విశేషంలా ఉన్నావు నీకేం?!

రామం: అర్థంలేదు.

సరోజ: కాస్త వల్లపడ్డావ్ అదీ ఈ జబ్బులల్ల వదులుంటావ్. అంతకునుంచి ఏమీ చూడవు లేదు

రామం: ఏమీ?

సరోజ ఏమీ—

రామం (వరదాగావచ్చి) కాసంతోషంకోసం అడదం లేదుకదా?

సరోజ మర్రివ్వి (వక్కిలెందుకు వేస్తున్నావో అరంకాలేను

రామం అయ్యమ్మా! ఇంక జాగ్రత్తగా చూటాడారి - ఏదిన్నా బలహీనత బయటపడిందంటే!

సరోజ (కమలవేళు అయ్యారోమానీ) నీ నీ మనుకున్నా నీకు లక్ష్యమా ఏం?

రామం నీ అభిప్రాయం అంటే నాకు విజయమి—

సరోజ (సంతోషం ముద్రపెరచు) ఎప్పటినుండో?

రామం ఎప్పుడూనూ—

సరోజ అయ్యో బలహీనత. నావగలేదీ చాచు—

రామం: నీ అలా అడదం నీ కేవలంలేదా?

సరోజ నన్ను నీ మోసంచేసుకోవారి..

రామం: ఏమి?!

సరోజ నిజమి—

రామం: (కమలవేళుమానీ) ఈక్షణంనుండి అనుకో.

సరోజ పాతది అబద్ధాలు?!

రామం కొరన్నా మధ్య వచ్చుతాను—

సరోజ (కమలవేళిమానీ నీగుపడి తలదించుకుంటుంది)

రామం (విజయగర్వంతో కమలవేళిమానీ) అయ్యో! ఇంతసేపయ్యా నిలబడిపోయావే ఆ స్థూల ఇలా లాక్కోని మాతో.

కమల: ఇలా నా నీ ఉంది—

సరోజ: (ఏదో చూటాడేందుకు అకకాళం దూరం నడుచు సంతోషిస్తూ) ఇలా మాతో కమల..

ఆ స్థూల నీ తెచ్చుకుంటాను.

కమల: ఒక్క — నీ వెళ్లాలి .. అత్తయ్యి చూస్తూంటాడు..

రామం కాస్త ఆగు. ఇంకా సరో మా కమలమ దయకల్గే ఇలాఅన్నా బయటపడ్డాను. ఆయనం నీకు ఎప్పుడూ తీర్చుకోలేదు ..

కమల: (కొయ్యలారి చూస్తుంది)

రామం ఏం కమలా అలా చూస్తావ్? నీ అన్నదేం అబద్ధమా?

సరోజ: అవును మీ అయ్యగారన్నార నీమాడా (టక్కువ ఆగిపోయి, భయంతో కమలవేళు మానీ, నీగుపడి, తలవంచుకుంటుంది)

రామం (ఏదో నిశ్చయించుకున్న తాడిలా) మధ్య మాడా కమలలా తెగించి పరిచర్యచేసి ఉండిలే సంతాన్—(ఇద్దరినీ చూస్తాడు)

సరోజ (గాంధీగా) కాదు కాదు అదికాదు నీమా చేదును (ఆమాట అవ్వకుండు నీగు నిరాశా పడి లేచి) అంటే నా అర్థం అది కాదు మళ్ళీ ఒక్కసారి

రామం: తేగువకో మధ్య చెయ్యలేవ్ కమలలా మధ్య పరిస్థితిచెయ్యలేవ్ విన్నావా? (లేచి, కమలచేతులు తన చేతిలో తీసుకుని) నీ ఎప్పుడూ నీకు ఋణపత్రే వుంటాను కమలా అందరియందూ ఆమాట అనగలను అప్పటికీ నాకు తప్పిలేదు

సరోజ (కోపంగా) నీ, పరిచర్య, ఎకరికీ, ఎంకకు చెయ్యగలగాలో చెప్తారా రామారావ్ గారూ?

రామం (కమలతో) ఎలా తీర్చుకోడం నీ ఋణం— ఎలా...ఎలా? సరోజా. చెప్ప - నీ ఎలా కమల ఋణం తీర్చుకోడం?

సరోజ నీ అభివృద్ధి సరిగా లేదు..

రామం (దెబ్బతిన్నట్లు) ఏం అభివృద్ధి?

సరోజ తెలుస్తూనే ఉంది. అదెక్కు—

రామం: (కోపంగా) నీదీ అభివృద్ధి.

సరోజ (ఆత్రంగా) ఏం అభివృద్ధి?

రామం: కమల! నీపాడుధూతి.

సరోజ: కమల! నాభూరిపాడు ధూతి ఉంది.

అ త్మ హ త్య

రామం అనూయ అంది...

సరోజ (కోపంగా) ఎరిరికి?

రామం నీకు

సరోజ: అనూయ! నాకెందుకనూయ!

రామం నువ్వుకాదే పోయావే అని

సరోజ అంటే అంటే

రామం: (వదిలించుకుంటూ) అంటే

నువ్వు నన్ను ఇంకా ప్రేమిస్తావే

అన్నానని చాచిపోయింది

[సగర్వంగా కనులకేసి చూస్తాడు]

సరోజ: (దెబ్బతిన్నట్లు) నిన్నా నిన్నా

రామం ఎక్కడ ఎక్కడ

సరోజ (అవేళింత్) బ్రాహ్మ!

[రామం కమిషన్ పట్టక లాగి చెంపమీద కొడుకుంది]

రామం (అక్లిష్టపోయి, తేరుకుని నవ్వుతూ) చాలు...

అ నిద్రపోయి చాలు నిన్ను నువ్వే బయట

పెట్టుకున్నావ్ .. (కనుల చెయ్యి పట్టుకుని)

కనుల నీకలా కృతిజ్ఞత చెప్పకొను! ఎలా

కనుల: (కోపంగా) దివికి? దివికి కృతిజ్ఞత? (హిస్టి)

రికత్ గా వదిలించుకున్నావ్ మానవగుతుంది)

తిరిగిగొంతు దగ్గరకాదు:—కనుల నిన్నిగారు నిలు

స్తానూ (తిరిగిచి చూసి)

అయ్యో! ముమ్మా

విమయం: ముమ్మా నీకు

(కనుల పక్కని మాటలది అయి కల ఒడిలోకి

తీసుకుంటుంది)

రామం: (వెర్వసగా) కృతిజ్ఞత కృతిజ్ఞతయింది

సరోజ: (ధియంతో) దివికి పోతూ కుర్చీలో మాటలగుతుంది. [తెర]

స శేష ము

సముద్రపుమొక్కలు: వాని ఉపయోగములు

డాక్టర్ ఆర్. ఎస్. ఎన్. రావు

నేలపై నుండు మొక్కలవలెనే సముద్రములో నుండు అనేక రకముల వృక్షజాతులు మనకు చాల ఉపయోగకరములను సంగతి సామాన్యుల కంతక తెలియదు. కూనవుని ఆహారమునకు అర్హతపరమైన పచ్చాల్లను సముద్రపు మొక్కలు తినుదారుచేయుగలవు యిట్టి పచ్చాములు యితరత్రీ కులభముగా లభ్యముగాకాలపు కొడిలివర్ ఆయిర్ ఆగ్నము నిచ్చు జన్న విషములు అందరికీ తెలిసినదే కాని దాని కిది సముద్రపు మొక్కలనుండి వచ్చునన్న సంగతి అందరికీ తెలియదు. కొడి అను చేపయొక్క రివర్ లో కొన్ని వి.మి.నులు, అయిడిన్ ను నిల్వచేయుకై కలగు. కాని అది ఈ పచ్చాములను సరాసరి సముద్రములో నుండి పొందుటలేదు అది కొన్ని చిన్న చిన్న సముద్రపు జంతువులను తినుట ఈ చిన్న జంతువులు సముద్రపు మొక్కలకు తిరి బ్రతుకుచున్నవి సముద్రపు మొక్కలలో అయిడిన్, విటమినులు విరివిగా నుండును సముద్రపు నీటిలో చాల అయిడిన్ వుండును. దీనిని సముద్రపు మొక్కలు సేరించి దానిని చిన్న జంతువుల ద్వారా మానవునికి అందజేయుచున్నవి. జపాను దేశీయులు సముద్రపు మొక్కలను ఆహారముగా నుపయోగించుటలో అగ్రగణ్యులు వారి ఆరోగ్య సంపద లరితికేలు, సాహిత్యము, విజ్ఞానరంగము లలో వారి నిరుపమాన ప్రావిగ్యత వారి తెలివితేటలు మొదలుగాగల ఉత్తమ శుభము లన్నియు వారి ఆహారము వల్లనే కచ్చితమందురు అటులనే చైనాదేశీయుల విషయములోనూడ వారి సముద్రపు మొక్కల ఆహారము యొక్క ప్రభావము కనుపడుచున్నది జపానులో గోయిటరు అను వ్యాధి చాల అరుదు కాని అనేక విషయములలో పురోగమించిన ఆమెరికాంటి దేశము లలోనూడ ప్రజల పోషకము సరిగాలేదు.

ప్రపంచము దంతిటను ఆహారముగా నుపయోగింపబడుచున్న సముద్రపుమొక్కలు రెక్కడు మించి నవి. పోర్ పైరా (Porphyra) అను మొక్కను చాల

దేశీయులు పులుకుకాచుకొనుట నుపయోగించును ఇది యెర్రపొది (Red Algae) అను వర్గమునకు చెందినది దీనిని ఉత్పత్తిచేసి ఎరువుని చేయుటలో జపానుదేశము ప్రథమస్థానము నిలకరించింది. పాలీవా జపాన్ లో పండించు పోర్ పైరాపంట నిలువ 50,80 లక్షలకుపై బకును సముద్రపు టలలు తరులు ప్రదేశములలో పెంపెచ్చె వెగుగుగడల మోపులను నీటిలో పడచే యుదురు వీనిపై పోర్ పైరా మొక్కలు పెగును యొకరమునకు సాలీవా వచ్చుపంట నిలువ నుమారు 150 చాలగుండును.

సముద్రపు మొక్కలనుంచి అనేకరకముల కుచి కరమైన వంటకములు చేయుదురు వాటికి అలవాటు పడినవారికి అవియోతో ప్రతికరముగా నుండును పరిశ్చిన్న పదార్థాల కయోగచేసి టూడుటో మొదలైన వాటితో కలిపి తినుకొనినచో యెరిధిపైన దుర్వా జయలేక కుచిగానుండును ఈ కంటకములు "నూయ మొవో" అనియు యొకను అనేక వింతిచ్చేతో వ్యవహరింపబడుచున్నవి ఇంగ్లండు, అమెరికాదేశీయులలో కూడ సముద్రపు మొక్కలను ఆహారముగా అనాదికాలమునుంచి ఉపయోగించుట కలదు ఇటీవల ఈదేశములలో యిటువంటి ఆహారములో యితోధిక మైన ఆసక్తి కలుగుచున్నది కొన్ని బ్రిటిష్, అమెరికన్ వ్యాపారసంస్థలు సముద్రపు మొక్కలనుండి తయారుచేసిన ఆహారపదార్థములను "ఆర్ గార్-పి-ఫైడ్" "పార్ కెర్" అనుపేర్తో అమ్ముచున్నాడు. దీనిలో కూనవుని ఆహారమున కర్హతపరమైన అయిడిన్, యునును, కాపర్ కాల్షియమ్, ఛాస్ ఫస్, సోడియమ్, పొటాషియమ్, మిగ్నీషియమ్, ఫర్ ఫర్, మాంగనీస్, అల్యూమినియం, జింక్, క్లోరన్, మొదలైన ఖనిజములు నిటమిన్ A, B D I లు కలవు వివిధ రకములైన ఆహార పదార్థములను అందజేయుటలో సముద్రపు మొక్కలు సాటిలేవిని

ఆహారముకొరతేగాక సముద్రపు మొక్కలు పరిశ్రమలలో కూడ ప్రాముఖ్యత గలవి. కెల్వన్

సముద్రమొక్కలు • వాని ఉపయోగములు

(Kelp) అను ఒక రకము సముద్రపు మొక్కలు చిర కాలమునుండి ఆయాదీప్ తీయారుచేయుట కుపయోగ పడుచున్నవి. ఇవి "బ్రౌన్ ఆల్ జీ" (Brown Algae) అను తరగతికి చెందినవి. ఈ మావ్యయముగా అల్లాంటిక్, పసిఫిక్ సముద్రతీరము లందుండును. వీటిలో కొన్ని 80-50 మీటర్ల పొడవుండి 10-80 మీటర్ల లోతు వరకు పోవును. ఆయాదీప్ ఖనిజములనుండి తీయారు చేయు పవ్తికి విపేటక పూర్వము, అది చాలముటుకు కెల్వలనుజే లభ్యమగుచుండెను. ఆహారక కాలములో కూడ యుష్ణసమము లగును తదితర అత్యవసర సమము లగును ఆయాదీప్ కెల్వ నుండి తీయారు చేయుటలగు. ఈ రీతిగామకముగ నేకక కెల్వలు ఆహారమునకు కూడ ప్రాముఖ్యత కలది. జపానుగాన ఎండికెల్వ మొక్కలనుండి "కొంబు" అను ఆహార పదార్థమును తీయారుచేయుదురు. జపానులో పారీశా అనేక కేల చాల్స్ విలువకల కెల్వమొక్కల పంట పండించుచున్నాడు.

జాన్సుగిత్తి అందరికీ తెలిసినదే దీనినే "అగర్ అగర్" అని కూడా అందుగు యిది కూడ సముద్రపు మొక్కలనుండి తీయారుచేయుటకును బట్టలు తీయారుచేయుట మొదలైన వర్తికములలో ఉపయోగ పడుచున్నది. ముఖ్యముగా యిది జపానులో ఉత్పత్తి యగుచున్నది. పారీశా 2, 3 లక్షల చాల్స్ విలువకల అగర్ అగర్ జపానులో తయారగును. దీనిని కొంప్రెస్సేములలో కీత్ పరిస్థితులు అనువుగా నున్నచోట్ల తీయారుచేయుదురు.

దేశబమ్మ అనునది కురియోక్ సముద్రపు మొక్కలు వీనిలో కొన్నికాకులు నుంచినీటిలో కూడ పెరుగును ఇది నూత్నకీవులు. కొవి పోక్రామి కముగా చాల ప్రాముఖ్యత కలది. నూత్నవర్షనిలో యాదువారికి అత్యంతి సౌందర్యవంతముగా కను బడును. ప్రాచీన యుగములలో మహాజ్వల దర్శిత కలది. ప్రస్తుత కాలములో వీనిమొక్క శిథిలములు

ఫాజల్స్ యాపములో దయా మేషియస్ ఆర్ట్ (Diatamaceous Earth) అను పేరి అనేక ప్రదేశ ములలో కన్పించుచున్నది. కారిఫోర్నియాలో దయాట మేషియస్ ఆర్ట్ అనేక మైళ్ళ దిస్తీయు కలిగి 700 అడుగులవరకును నుండును. కలిగియున్నది కాంతా మరీశా (Santa Marina) నూతనములో దయాట మేషియస్ కృత్రిక భూమి అంతర్భాగము 8000 అడుగుల లోతువరకు కలగు. అమెరికాలో పారీశా 2, 3 లక్షల బమ్మల దయాటమేషియస్ ఆర్ట్ ఉత్పత్తి యగుచున్నది. ఇది డెన్మార్క్ తీయారుచేయు లోను, పండితార ఫ్యాక్రీలోను, శావాముల కుపయోగించు పారిష్ తీయారుచేయుటలోను, టూత్ పేస్ తీయారు చేయుటలోను ఉపయోగపడుచున్నది.

మనదేశములో కూడ సముద్రపు మొక్కలను విరి విగా ఉపయోగించుటకు అవకాశము లున్నది. మన సముద్రతీరములంగు దొరకు అనేక జాతుల సముద్రపు మొక్కలు యిప్పుడు వృధా అయి పోవుచున్నవి. ఉదాహరణకు ఒరిస్సాలోని చిల్కా ఉప్పునీటి సరస్సులోనుండు గ్రానీలరీయా అను మొక్కను అగర్ అగర్ తీయారుచేయుట కుపయో గించవచ్చును. యిటులనే దక్షిణ భారతి సముద్ర తీరమందు దొరకు పారీశాను ఆహారపదార్థములు తీయారుచేయుట కుపయోగించవచ్చును. ఈ సందర్భ ములో ఒక విషయమును తెలియజేయవలసివున్నది. కొన్ని దేశములలో సరస్సులంగు పొచియొక్కలను వృద్ధిచేయుటకు ప్రయోగములుచేయుచున్నాడు. అట్లు చేసినచో ఆసరస్సులోనుండు చేలకు నుంచి ఆహారముదొరకును తిరిగి ఆచేలవలన మానవునికి నుంచి పోషకముల ఆహారము లభించును కాబట్టి మన దేశములోకూడ అట్టి ప్రయోగములు చేయవలసిన ఆవశ్యకతను చూర్పి యొక్కతగా చెప్పవలసినములేదు. కలకత్తాలోని ఉప్పునీటి సరస్సులు, ఒరిస్సాలోని చిల్కా సరస్సు, మద్రాసునవిన్న ఎన్నూర్ ఉప్పు నీటి సరస్సు యిట్టి ప్రయోగములకు వీలుగా నుండును.

సాంబయ్య చావలేదు

శ్రీ బలివాడ కాంతారావు

ప్రతేక ఆదివారం తిలుపువేసుకొని కథ వ్రాసుకొంటున్నాను కథలో నిర్దిష్ట త్రాసుతోడు అతిని భార్య సహంం నిర్దిష్టకరిస్తున్నాను. ఇంకిలో తిలుపు ధడి సదిమంటు నే ఓ బాబూ! అని ఒక నిర్దిష్ట ఆత్మికిగా పిలుసున్నాడు లేచి తిలుపుతీపాను చరిత్రాను పారావాసన శుభ్రమనివేసింది.

"నువ్వు నిద్రగానీ కాదు కా ర" ఆత్మికి పడుకున్నాడు మొదట నీకు త్రాసుతోడా అని ఆత్మిగ్గం వేసి తనవారి త్రాగే శ్లోకంకు యింటే అని నేను పాఠధానం గా యేమిందిన్నాడు

"దంపుతాడట—తచ్చి తీర్పు చెప్పి!"

"నిన్నే వరూ చింతలేని వెలి పోయిగాపకుకో!"

ఈ మాటలు నో! నేవున్నాయి కా చెయ్యి పట్టకొని ముంగురు లాగుతూ "ఇదిగో యీ ప్రక్క విధిలో నే మాయిల్లు వాది తప్పియిలే కాక కాలుకు చెప్పి చెప్పి వాడుండు వాడిది తప్పియిలే వాడి! కాలుకు చెయ్యి"

నే నింకిదో అవలోకుంటే అతకొకిం యాను కండా దండాలపెట్టా, పెప్పగొంతుతో బ్రతిమాలుతూ నన్ను విధిలో! వెంట ఎడిసించాడు ఈ మనిషి పేగు కాకుతేరీగు నిం పనిచేస్తున్నాడో అంకికంటే తెలియ. వీడూ నేను యిదివరకు యాడుపార్ల కండు వున్నాం కాకులాగా జ్ఞాపకంవుంది యాడుపార్ల మొదటివారి నేను వీదిలో ఒంటిగా పాటుంఠిం జూక్కురి క్రుంగిపోకున్న దిశకగుని వెలుకురు వస్తూన్న ఓవమీద పద్మాంటే యాస్తున్నాను వసుక నుంచి "యాపాయి లే" అని అరవగానే వెనుకకు తిరి గాను అకుకులువేసి మాసిపోయిం బట్టలతో యెత్తైన మనిషి కనిపించాడు వయసు నలభై చాపేవుంటాయ. కళ్ళు తీక్షణంగావున్నాయి క్షూయదని ఆ ముఖమే అద్దంలా చెప్తోంది. నన్నొక అప్పు యెగగొట్టివవాడిలా

మాసి అకుకురుంటే కొద్దిగా మనసు చివుక్కుమంది. ఆ మనిషివాలం మాదిగానే యిద్రీనేగానీ వన్ను కావారిప్పలు పెన్నాడనే సందేహంతో తేమూలో యాపాయి తీసి యిచ్చాను వెళ్ళిపోయాడు

రెండోవారి మొదటి ఆట వీసిదూ దూసి యింటి! పోకున్నాను అంతియాంశంవే "బాబూ. బాబూ" అన్న శ్లోక విపదాయ. అంతియోపాటు నేను వెనుకకు మాపాను పగుగర్తుకొస్తున్నాడు ఆగాను డబ్బు ఆడిగిలే యాపారి లేనిది చెపామని విధారించుకున్నాను. వాదిగగా తచ్చి సహజ గంభీర స్వరంతో "నీకోసం వారంకోవాలై చూస్తున్నాను. వలవేసికా ఎక్కడా దొరికొవు కావు ఇదిగో యింది—" వేళి యాపాయి బగులిచ్చావు కా " అంటూ వాదేతిగో అంత చిల్లరింపవేసి "నా పెళాం! మందుకొన్నాను అవసరాని! యిచ్చావు నిన్ను దేమితు బాగాచూస్తాడు!" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు

తెక్కి పెటకండా నే ఆచిరి వేమలో వేపాను మాడోని రి కాయింటి అకుకుమీద వన్ను మాసి వెళ్ళి పోకున్నాడు "యిదికా మీయిల్లు" అంటూ అకుకు మీద కూక్కున్నాడు. వీగరల్ పెట్టి కా వేళు మాసింపాడు

"నే కాల్పను "

"నువ్వు మంచిపుట్టుక పుట్టావు అంచేత నీవు చెప్ప అలవాటేమీ లేవు. నేను చాలా చెప్పేపుట్టుక పుట్టాను "

"నువ్వు మంచివాడివే "

ఫస్కున నవ్వి లేచిపోతూ "నువ్వొక్కడివే అన్నావు నేను మంచాడివని! కాసంగతి నీకు తెలియ. ఆకు శిలవుమీద మిరిసిరిసింది వస్తున్నాడు ఉత్తిను వాళి వగత ఈవారి కాజోరికొ నే నీక తెగేస్తాను."

"అదంటే నీకోడుకా?" అన్నాను.

సాంబయ్య చావలేదు

ఆ మాట అవగానే తలూపి అక్కడనుంచి వచ్చినది గబగబ వల్లిపోయాడు. నేనింకా వాడి పేరూ, వృత్తి యింకా యెన్నో విషయాలు కనుక్కంటా మనుకున్నాను గానీ మళ్ళీ అగపవలేదు.

ఈ వాగ్దాని కలయికవరకు నీకు ప్రాణ వోతని అనుకోదానికీ ఆర్థికరం యిచ్చానుకొడు. వామనయలో రెండోవారి కలయికవించి యీ వ్యక్తి చాల వున్నతంగా మెప్పలుకున్నాడు ఈ ఆధిపత్యమే కొంతవరకు నన్ను వాడివెంట వదిలించింది.

ప్రక్కవీధి గోడలో చిన్న పెంతుటిల్లు— ప్రేతాయగంబాటిదిలా వుంది. తలుపు దదదద బాబాడు లా నుంచి పొమ్మని అగుపు. ఈ ప్రాణ వోతా తలుపు తిమ్మిమని కొడుకును వావా తిట్టా తిట్టా అరిచాడు తలుపులు తెరువబడ్డాయి నిప్పు ల్లాంటి కళ్ళతో చీకులు పొమువాలా!లా నిముగమీ చేయ్యెక్కువవాడు యెగురయ్యకు తిండి అచాడు.

“గాడిదికొడకా! పెద్ద మనిషిని తేచ్చాను. మర్యాద యి నురా!”

ఆ తీక్షణమైన కళ్ళు తొలివారి వాచున్నట్లు ఒక మూలనున్న వావేపు చూచి గానీ కాంతించిందే.

“మాగ్నోండి” అంటూ రెండు తలుపులు తెగిచి మూలనున్న చొట్టమర్చి ముంగుసు లాగాను వల్లి మాన్యన్నాను తిండి గొంతుక ఒక్కచాగినా “వా ముందు పుట్టాడు గాడిద! ఈ చెకుతో చక్కం వ్రాచివీకవాడినీ ఆ పిల్లి చూపావా అక్కణ్ణు పులిలాగ —తల్లి రాడీవెన్న పోయాడు!”

కొడుకుకళ్ళు యీ మాటలతో మరి యెగు పెక్కుకున్నాయ్. తిండిని ఆగమని నైచేస్తూనే వున్నాను. అంతలో కొడుకున్నాడు “ప్రాణన్నాడు. మరెం చెప్పినా వాడికి యెక్కడు!”

తిండి వా నోటిలో వోత (హా) అంటూ వ్రాది. “తాగాను చారపాటమాట ఒక్కటంటే నీచెప్ప తీసి నన్ను కొలు ఈ వధన వామీదా క్షేత్రతేస్తాడు? ఎన్నిగుండెలుండాలి?”

కొడుకు ముంగుకొస్తూ “నీ బతుకెంతో నీమాటా అంతేలే నీకు కాంటి యెవన్నీ నహించుకొస్తున్నాను.”

“పెద్ద పెద్దోయా తాకుకున్నాను— నీకు తాకుకున్నాను. నివృత్తి కొత్తిగా తగిన వధనలా మాటాడకురా ”

“నివృత్తి గుప్పలొతురి నీతో వాళెంపని?” అంటూ కొడుకు వెనుకకు తిరిగాడు.

ఈమాట వాకు పెనది అనిపించి “మీగుమాడా మీ తండ్రిపగివీరికికనున్నాగా?” అన్నాడు కొడుకు ఆమాట వివగానే వావేపు తిరిగాడు ఆ యెరటి కళ్ళతో నీకు గిగురి తిరిగిపోయా యి వా దగ్గర గా వస్తూ “మీకు తెలిసందీ వాకు జ్ఞానంబద్ధివధనవించి చూసున్నాను ఒక విషయంకొను బాధానిండా ముంపలే నన్ను దంపనన్నాగ్నూ పడ్డాను వా కళ్ళతో మా అమ్మ ఒలింత పిండి చేసిన్నాడు చేసిందిలేక నహించాను” ఇంతలో తిండి యేదో అడ్డువస్తూ వివపించుకోక “ఇంతవాడ్నియ్యకా? ఇప్పుడూ వా యెవంగా మా అమ్మ యెములు వింగొటంటే చూస్తూ యీ వ్రాగుకోయంటాడు?” అంటూనే బోలాబోలా కన్నీరు కొర్రెస్తూ గబగబ పెంటికివల్లి తల్లి చెయ్యిప్పుకొని లాగుకొనివచ్చాడు.

కొద్దిగా చాలుగా నివృత్తి వా కంటి కొను కనిపించింది గానీ నే పడిపోయేట్లుంది ఆ కందిన దుఃఖాన్వితిమైన ముఖం చూచగానే వాకళ్ళల్లో నీకు చిమ్మింది మానీన బట్టలతో ఒక రిచ్చకల్తేలా వున్న ఆమెను, ఆ వియతను, ఓర్పును మానీ వా తీర మంతా ఒక్కచారి ఆవేళంత పెనురికి ఆమెను ఓదాత్పరా మన్నంత కొరికి కలిగింది.

కొడుకు కళ్ళు కుకుచుకుంటూ “యంత చంపుకున్నా ఒక మాట యెదురాడిదు గొడ్డుమరాడి న్లులాదిలే మా అమ్మ మా కంటికి యంతెంతకాలం కనిపిస్తుందండీ? ఈ ప్రేమకైవా నేను నోచుకో వద్దా?”

ఆమె అక్కడనుంచి వల్లిపోయింది. వల్లిపోతూ ఆమె కళ్ళల్లో నీరు జారటం చూపాడు వా కథలో ప్రాణవోతు కార్యయాపు వా కంటికిప్పుడు అగపడింది. ఈలోగా తిండి యేదో పెద్ద గొంతుతో అంటూ న్నాడుకొనీ వివపించుకోలేదు. తిండి వా నివృత్తిద గట్టిగా తట్టూ “పెప్ప తప్పెరిది?”

ధ ర తి

కానోటి వెంటనే మాటకారేడు కన్ను కలుపుతూ "నేను తాగిన మాటలు అదిలేదు తప్పక రిడి!" అన్నాడు

"అసలు యాదెబ్బలాట యెలా వచ్చిందన్నాను. ఈ ప్రశ్న నేను యెలా వేళానో యెందుకు వేళానో వాటి తెలియదు.

"ఇంతవేపు చెప్పాను చెముడుగాని వుందా? కా వెళ్ళొచ్చి నే నేంరెసుకుంటే వాడికేం హక్కు వుందని?"

"నీ వెళ్ళేం వాడిలి కదా" అన్నాను.

"ఒరే బాగాయిం చెప్పావురే కా తరవాత వాడా వాడి తరవాత నేనా దానికి?"

నే నేం సమాధానం చెప్పలేదు మాటాడకేం అని తెలియదాడు. నేను లేచిపోయాను.

"ఇంకా వసుకువచ్చింది కొందరితో కలిసి చుట్టూ విహ్వలంగా అలాంటి మంచి మనిషిని హింపిస్తే నీకేం జరుంక" అంటూ లేచాను కా చెయ్యిపట్టా కొని 'రాగా విను' అంటూ నన్ను తప్పి

కుర్చీమీద కూర్చోవాడు. దుఃఖం త్రిశ్రేణిలో పతి మరణమూ యిటూ అటూ వదులున్న కొడుకులేవు తిరిగాను. "ఉత్తరంలో యే పని చెయ్యకండి తరవాత విచారిస్తే ఆ మీదమాదామీ తిండిలా కాళేకగా!"

నేను, తిండికొదిస్తూ నిద్రపోయాను కొన్ని రోజులు లేరాను. కొడుకు కా వెంకట కుమ్మరివాడువచ్చి "మీ సలహాకు కృతజ్ఞుడి" అంటూ తిలుత్ర గడియనేను కుంటుంటే వెనుతిగి దూరాడు. ఆ కళ్ళలో యింకా తడివుంది అముఖంలో నిజంగా వాడో సంతోషం అగపడింది నేను కలులుకుంటుంటే తిండి గొంతుకి నిలిపిపోంది నేను తిగివచ్చి ఆ ఆకలిలోనే కా కథను పూర్తిచేశాను కథలో త్రాసుకోకు చాల మీనమైనదావు రచ్చిపోతాడు అతిని భార్యకు పట్టివ పిడి వులిందిని యిక కుటుంబముకుందని యింకానూ పాడుచూ అనుకుంటాను

కథ వ్రాసానేగానీ వాకెంసుకో అది యే పంచి కీ పంపదా? కుంస్కిరించలేను. కథ వ్రాసింత నీవు నేను విమర్శించుడిని కాలేను. వ్రాసానే నేను విమర్శించుడు. యెందుకొరే తెవ్వారవటం హాస్య

ప్రమాద రక్షణకు ప్రశస్తమైనది భీమా

ఎవ్వరు ఏ ప్రమాదం వచ్చేదీ, ఏ క్షణం ఎలా ఉండేదీ తెలియని ఈ దినాలలో

* అగ్ని * మోటార్ కారు * కార్మిక నష్టపరిహారం * నౌక
* పయడిలిటి గ్యారంటీ మొదలైన భీమాంకు

మాతో సంప్రతించండి

యునైటెడ్ ఇండియా ఫైర్ అండ్ జనరల్

ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ,

"బాంబే లైఫ్ బిల్డింగ్స్"

9, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. 1.

Telephone 4241, Telegrams: "UNIGEN"

బ్రాంచీలు:

చిత్తూరు - బెంగళూరు - బొంబాయి - కలకత్తా - మ్యాద్రాస్ - పాట్నా
కొలంబో - సింగపూరు - కోయంబత్తూరు - తానూర్.

సాంబయ్య చావలేడు

శృంగారా వ్రంటుంది. అస్తిగంపకుని తెలిసి యెడమ అంశులో చూడడు. ఏ పెనుగాలో అందులోని త్రోవినయ్యిరి. ఎన్నోవిధాల ఆలోచించాడు. ఇలా తోజాలు పెరిచిపోతున్నా వాలో ఆరాటమేగానీ కాదు సచ్చిక ముగింపు తిట్టలేదు.

ఒకరోజు పనిమీద ఆ వీధివంటిది వరిపోతుంటే "యేం కాదు" అన్న పిలుపు విసవడింది ఆ గొంతుక త్రాగుతోకునే మందూరికా చూపాడు. ఎక్కడా కనిపడలేదు. కా మడితేత్ర త్రాగుతోకు యిలు వ్రంది తెలివిన యింటికిలుపులువ్వారా త్రాగు తోకు మందూరిక మార్చిరి పక్కు పిలవలం గనుంచి చాడు పెసనవుతో ఆలోచిస్తూ ఒక్క చూపించాడు. "నేను మార్చుకొంటానే కదలలేని ఆ మనిషి పరిస్థితిని చూస్తూ ఏమైందిన్నాను? "నీ కొడుకున్నాడా?" అన్నాడు.

"కలవైపోయింది పోయాడు" అన్నాడు. మొదటిప్రశ్నకు సమాధానం యివ్వలేదు.

పానరి ఆఫ్ పానర్ వేసిన ఆ యెడమకాలు తేత్ర చూచా మర్రి కా మొదటిప్రశ్న చేశాడు.

"ఇదా? కాలు విరిగిపోయింది అంతే!"

"దాగా త్రాగి యిల్లెక్క గంతా! కలక లోకి వురికావా?"

"ఆకుపడిలో కలకలో పడ్డానని చెప్పామలే" తల ప్రక్కకు తిప్పిన తలను చూసి "అయితే నిజంగా రిపలేవా?" అన్నాడు.

కామఖండంలోని ఒకపారి చూపాడు. "నివ్వ చాలా మంచివాడిని" అంటూ అక్కడినుంచి "హా" అంటూ నోరు ఆపింది "నేను త్రాగలే దివ్వకు" అన్నాడు.

"నీ కా రెలా విరిగిందన్నాడు మర్రి వాడి గొంతుక గంభీరమైంది. "నేను బ్రతికుండా కా కొడుకు పక్కు కాదంటాడా? నన్ను పోషిస్తున్నాడా వామీద చెలాయించడాని? ఉత్తి చేతి కావిస్తా! కళ్ళెంచెయ్యటం తప్పించి యింతవీ తెలియ—చూడు వాడు చిమలాశుండేవాడు. చిమ మస్తేనే చచ్చిపోతావా?"

"ఇంత! నీ కా రెలా విరిగింది?"

"వాణ్ణి వింగ్నటి యిల్లు వదిలిపోయాడు!"

ఈ విషయం నేను నమ్మాను "నివ్వ యంత మంచివాడినికా కాగటం చూశాడదా!" ఈ త్రాగుతే యాచికాకు లంతిటి కారణమని యా సలహా యిచ్చాడు.

"అదా చూశేమంటున్నావ్" అన్నాడు అక్క ర్యంగా

"మానలేవా?"

"అదే కాదు కష్టాలో రచ్చించింది ఏమవుతో సర్వించింది—దాని! వాడు యేనాడో మదిరిపో యింది. పొక్తు కిరిసిపోయింది. అదే కాదు మఖం యిస్తాది!"

"నీకు విచారం వుంటా?"

కావేత్ర ఒకపారి విచారించి చూచి తల దించాడు. "ఉంది" మర్రి తలూపారి ఆడింది "అవును—అందరికంటే వాడి హెచ్చే!"

"నీ కెందుకు విచారం? ఎందు బోయాంబి?"

వాడు తలెత్తాడు. ఆ కళ్ళలో నీరు పడుతో కలం చూశాడు. "నేను ఒకప్పుడు నీలాగే చాలా మంచివాడిని. అందుకే నిన్ను చూస్తే వాకెతో అధి చూసా! నీలో చచ్చిపోయిన నేనుకూ చూస్తుంటాను"

"అయితే నివ్వండు కిలా అయిపోయావ్?"

"అంత వాడే అనుకున్నాడు అంత అదే అనుకున్నాడు అదే దీకరిమకున్నాడు. దానికే కా పెళ్ళియని పిలిచాను."

త్రాగుతోకు ఆరేం అంత కళ్ళలో నీరై కాదు తొంది. మటలు తిడిపడిపోగాయి. గొంతుపట్టుక పోతోంది భిన్నతనంతో కోసవ్వరంతో

"అనుకోకుండానే ఆరోజానుంచి వానిని తోజా చంపుకున్నాను. నీవిలా చంపుకున్నా మర్రి ఆరేక తిను లేకలక! అది యెందుకు అనుభవిస్తూ బలతం తింగా చావకందా వుంటో దానికే తెలియారీ!"

ఇవ్వకు కాకథకు ముగింపు తెలిసింది. కా కథలో అసలు పాంచయ్య చావలేదు.

వసుచరిత్ర - ప్రకృతిదర్శనము

శ్రీ బౌద్ధపాటి కుటుంబరాయశర్మ

క్షేతల కల్పకాకళం కృతిమత్సయ లావణ్యవర్ణన
 వానిరీః బుద్ధురత్నము, లవారిక
 సత్కవి కల్పకా విధూ
 పావనా పూర్వ కృత్రిములు పావన
 దీర్ఘ వాతరత్నయో
 గాత్రన విట్టి ముక్తకళగా నొనరింపుము శేష
 కెంపునన్—
 కను-అ 1-వ 19)

అని పాహిత్యరసపోషణుడైన రామరాజ భూషణుని కనుదర్శి కృతిపతి సజహుఃకముగా వాదించెను. అప్పుడు 'రసోదంచిత దమత్క్రియా కల్పకాకళ్యణవర్ణయగా' మహాకావ్య విరచ్యమునకు కృతికర్త పూనుకొనెను. ఇంతకు, ఛిట్టమూర్తి కవి కల్పకాదమత్క్రియతో పూర్వరాజవృత్తాంతమును గూర్చి కనుదర్శి కృతి విశ్లేషించె నను దీర్ఘ శ్లోకము, సుజీర్ణాత్యంతగ్రామ్యము, స్వరియు సహజసిద్ధములై తోడ్పడినది. మూర్తి కవికి పూర్వీకప్రసంగపాఠ్యానము ద్వ్యర్థి, రెండొందులుగల కావ్యము. రెండు భాగము వేర్వేరుగా చెప్పినతో "జహర్మకావయము సంకతి" తప్పిపోవును కాన, పవిత్రత కా రెండు కథల నొకటిగా గూర్చి చెప్పుదునని, ముదిరాజా ఇర్మరాజతో పరిశీలించి ద్వ్యర్థి పోతువు కల్పించబడినది.

శ్లోకము, ద్వ్యర్థిము ఒక్కటో బహు భావముల నూడి శ్లో. ఒక్క చక్కని భావము అనంద మిచ్చుచుండె నశే! భావము లోకే పవనము మృతిల్లి యానందమును గూర్చరా? అందుచేతనే ద్వ్యర్థికి పొందితిగ్రము ప్రధానము యెద్దుతమును గొల్పుదు 'కావో' యనిపించుచుండగా, శ్లోకు ప్రతిభయు గూడ వాతకళమై యెద్దుకానందముల రెండిని గూర్చుచు, 'నోనో' యనిపించుచుండును

ఇట్టి శ్లోకవిరచనలు బహుశః ప్రయోజనశాసక మను కనుక్కొరముగ గలవి. కనుక్కొరము కల్పకము

(పాగధూతముగగా! అందుచేతనే పూర్వము విద్య లోకమున, ప్రపంచవాఙ్మయములం దెరదనుగూడి, శ్లోకు మన్నన అంగేయులను శుద్ధిగా ననుకరించు నున శేటి యల్పాభిగమలమాల యిటుంతము. తోక మున నశేక కారణములచే శేకు శ్లోకు చెల్లుచుడి లేకపోయినను నది భువనైవదియు నుచాత్రిభావ ప్రకటనమున కుచ్చివదియు నవకతీరదు. ప్రాచ్యలోకములో కావ్య శాస్త్ర యుగములజాంసేగాక, పురాణ మూర్త వేదయుగములనుండు పెరి మిశ్లోకు కీర్తియుండు యు, పాశ్చాత్యులలో నుచాత్రిమున శ్లోక గామన్నను, శ్లోకభావము 'అరిష్టాటిలు' నకు పూర్వమునుండి 'ఎడి నను' పిమ్మటినను ప్రసిద్ధికెక్కి క్రమక్రమాభివృద్ధి నొందుటయు, బరిశీలించగా భావాభిగతమ అలంకారము శ్లోక యాక చెల్లుదు పరిమితపదములతో పరిమితభావమును చెప్పటకేకా కవిల్యవలను వ్యభావసిద్ధములుగా నొచ్చి అద్భుతానందముల సంభావించుటకు శ్లోకావ్యలంకారములు పాసనములు

అసలు పర్యవ్రావి జ్ఞానమునుగూడ మించునది కవి జ్ఞానము అందును కవిల్యక బహు విచిత్రమైనది నీవికేంద్రాను కారకామూర్తి కనుక్కియోకల్పనకు శ్లోకము, శ్లోక కనుక్కితి కల్పనయు పరస్పరా భార భేదములైనవి కాగా, ఛిట్టమూర్తి కనుక్కియోకల్పక మెందున్నది? అతని విలక్షణమైన యతివృత్తములో నున్నది అనుతో, శేషలోగాని చైలక్షణ్యము? అనిన, వానిని ప్రాథమికకృతయము వాంఛించుక ననుక, అని సహాధానము ఆ ప్రాధీనుకు లక్ష్యముగా ప్రకృతియందుగల యొక చైచిత్రిని వర్ణించునూని, వానిని సహజముందరముగ చికిరియన ర్పణకాను రామరాజభూషణుని

ఆ చైచిత్రి యేదియనగా కోలాహల పర్యంతము నొకటి కుత్తిమతీపది ప్రవహించుచున్నది. ఆ ప్రవాహ శేషముచే కొన్నాళ్ళలో కోలాహలగిరి కొంత యుండుగి కుత్తిమతీపది వడింట్లయ్యెనుచుటా అది సహజముందర

వసుచరిత్ర : ప్రకృతిదర్శనము

మీరే దృశ్యము ఆ యుగమునకు, కుక్కురించి
 మోపించి పర్యటియి చాచివైపు ముగ్ధులగా భావించి
 వాడు కది. ఇట్లు పరికింపాభావిత మగుటచే వా
 దృశ్యము సహజ మగుచు నున్నది. ఇది యహం నో జ్ఞ
 మేన కల్పనా వైచిత్ర్యము, వచ్చుత భావనావంపర్తి
 యును తద్దృశ్యమును కది తన యావ్రజుత్వ లబ్ధ
 శ్రేష్ఠావస్థస్థితులవాదాతుర్యముచే చిత్రించు
 టతో మన భావాంబువిధి నందు కుక్కురి స్త్రీయు,
 వా కోలాహలపర్యటియి పురుషుడు నై భావించు
 చున్నది

మందీర్చిమకు కల్పనకును, భావనకును
 మూలము, ప్రకృతి పరికింపాపాదుర్భయము ఇట్టి తన
 యనుకరణమునకు గలుగింపజేసికొనినదియను
 చదువలగుచున్నది కన్నులను గట్టవట్టి వ్రేలి, వారి
 ముగ్ధులు గొర్రోకరక్తింగుండుముగ ముప్పొంగునట్లు
 చేయఁగలిగి అక్షయమందోపాదించి, రసవిప్లవంతప్ర
 వృద్ధియును, యథార్థభావ ప్రణయిని, ప్రకృతిదర్శ
 నమునల ప్రతిభాశాలి యందును. తాదర్శనము సర్వి
 యుగ వసుచరిత్రలోను కృచిత్రముగ వాక్యేంద్ర
 నలోపాఖ్యానములోనున్నది జపి మానవదైవ ప్రకృతు
 లకు యాదుప్రకృతులయొసఁగున భట్టుయూ! కలిగించి
 వాడు వారికేంద్రలోపాఖ్యాన ద్వైత్యలో వృత్తి
 వస్తుదృశ్యమున పాదావృత్తిమేరని శ్రీకృష్ణాదీపుట్ట
 చిత్రణములయందు ప్రకృతిదర్శన మిప్పించుటవిలసము;
 వసుచరిత్రలో వదీపర్యతోవ్యాపాది తర్జియట్ట
 చిత్రణములయందు ప్రకృతిదర్శన మిప్పించుట
 విలసము, మనలకు మనోజ్ఞ భావ ప్రకృతి వికాస
 కోభావితాచేతనముల ముగ్ధులగును, రసభావ
 ప్రదప్రప్రవృత్తిప్రాయములనుచునట్లుగను, పారపాపాత
 రస వాచనము చేపి నేయఁగల్గుచున్నాడు. వసుచరిత్ర
 లోని యీ వసంతియై వృక్షము విని చూడును:—

నీలలవాణవాహం నలవాణవదనం
 మలవాధికోభం దోః ప్రసంగ
 మలవానిల విశాల దళిపాఽ సవరపాల
 ఘనపాదర కుకలరస వికాల
 మలిని గదాని కుమరీకృతి ఘనీ
 మలిని మధితి కో మలగధూ
 మలికొంత సులకొంత లలికొంతరవికొంత
 రలికొంత రగకొంత మతమకొంత

గీ మృత కామద మరణకా విలంబము
 ముఖల జల తకాంత ప్రకాశ చరిత
 కలిత కలంకముల కలకాగిరి ని
 భాసురము నొల్పు మధురూప వాసరంబు
 (ఆ 1 ప 125)

నీ ఒకచాయ నవపాత్ర నిగగేను సముదాయ
 మోగితు వావాదయూర నివద
 మోగింకంకలంక మకరాంకనాయ హేమ
 లోకశ్రీ తనదేవయంతి గీత
 మోగెంత మరకొంతలకాంత తిలవాద
 మోగారి వసకారికోవిరంబు
 లోకయూర పలుచారణమూర ఫణిరంబు
 లోకదండ లలిమందలిలగాన

గీ మోగి మోగి మోగింక గదలకృష్ణాపరవృ
 కిచ్చురీపుంప లృంద సంగీతరీతి
 వయల వదిలేల కోలాహలముల కలియ
 నిధిప! యాయద్రు కోలాహలాఖ్య మోగి!

ఇంకొక దృశ్యమును పరికింపును వసంతియ
 కాగా నీ దక్షిణ వాయువు ప్రసరించి శ్రోత్రి తీగల
 యంగు చివుళ్ళ పాటమింపఁజేసి యాతీగల నెల్ల
 నల్లకొనునట్లుగా నొనర్చును

దక్షిణ వాయువును సవోధను కళాస్థానము
 లంటును పెంకువల నీర్వులగా, చాచివి కది యాత్మల
 చూడును —

‘ఒకర, హేమావసంకములోద్భి తెమర్చి వర్తి
 ధింగములే
 సన, వనియడుచున్ మొగవ చమ్మలు వలవపాణి
 గప్పు మా
 తన లలికొంతలంకుల, మహారాగిం జరి వాని,
 నెయ్యిపుం
 తెనుక నీర్వ దక్షిణసమీరణుఁ, జొయ్యనఁ జావు
 లంటుచున్.
 (ఆ 1—ప 126.)

వివర వసుచరిత్ర వసుచరిత్రము చేయవచ్చుట
 చాచియలక వృక్ష మోగి పరికింపును. ఒకచాచియ
 లక, తన యెల్లని పూలకొంత యెల్లది పైల సత్క
 మించిన చింతలచే నంటునది పరిపూర్ణ ఫలములను,
 దోహద భూమియవలన కన్పకొన్నది ఒక మందగవి
 సందర్శనమున తన కదిపైల వారగా నొకరాగిని తన

భారతి

మంత్రములతో వక్షమును గర్భకొన్నట్లున్నది యని
కవి వివరించుచున్నాడు —

‘చరిత్రతంత్రాంత్రాయన చంద్రరేఖా చంద్ర
కాంతి, స
మృతీత వయోవిలాసముల విడిచి విద్యు భుజ
కాగ్రముల్
విలువదల, గర్భే, చక్రముల వేర్వేర నాచార భూత
భూమి
తలములు విప్పి, చాచియులకలరితంగి, వృహతి
తెంగటన్

(ఆ 1—ప. 155.)

మందు కలగనున్న గిరికొననురాకల సమా
వేళము నూచించుచున్న యా చక్రము, తిన్నపాసిం
చి రసిమలను మఱి ప్రకృతి యెట్లు ఉందింపలేదో
చెప్పక చెప్పదున్నది. కానానన సన్నివేశ ప్రేరణలచే
నాంతరంగికబోధ మేర్పడి యపూర్వభావ పరిభ్రుతి
కలుగుచున్నది. అప్పుడు భౌతిక మానవ ప్రకృతుల
యభేదము ఖండిల్లి యదియే, దైవప్రకృతియగును. లేదా
యో రసోపాసకునియందుల సహజ దైవప్రకృతియే
భౌతిక మానవప్రకృతులతో సమ్యక్సమై, సమ్యక్
సమన్వయమై, మనమనముగ మె; శ్రేయోమనండునది
మనంఘటితులగును. దేహప్రాణమనోధాతువుల సత్త్వి
మించి యాత్మకమై విశుద్ధజ్ఞానభూమిలో సమగ్ని
లతో భిన్నభిన్నప్రకృతుల యాలకారణ సామ్యత్వప్రతి
యను నమలయే యది ఇట్టి సమ్యక్ ప్రకృతివిర్యము
నించుక గా నుకాచుండును.

వేదేదలింపక, గంభీర నవనకృతాళ భూకాగ్రాంత
శ్రేణి నదీంప, లోలకఫలీనిరీపకటాక్షకాంతి ని
కాగ్రము యా హంసకగర్భగణనంబును మి
మిత

శ్రోణి నివర్తితాబ్జముఖోభితయై కడు సంధి
మించినన్.

(ఆ 2 ప 157)

ఇందలి ముఖ మందరశ్రేణిచే నడియందు స్త్రీత్వ
మర్మకావీర్వరతాండవముగ తొలుదొల్ల దృశ్యతక
మగును. వీడవ కాయాధూతముల పృథగ్భావ మేక
సమగా మెత్తును మనోధక మగుచున్నచో, యత్తు
ప్రకృతి తత్త్వము నూడ మజ్జిత మగుటచే య
కాండోడలన్.

తెలుల జలకీడల సందర్భములో రామరాజ
భూషణుడొక ప్రాథమ్యము విప్పించుచున్నాడు;
ఆ పద్యభావ మిది ఒండొరుల భుజములపై చేతులుకూసి
విదవర్యంతమైన నీటిలో తెలుల విర్భవమున్నాడు.
తమ భుజాలనుమచే వేర్పడిన మండలభూమి
నారి కన్నుచాతురల కాంతి ప్రసరించుచున్నది.
అప్పుడా కాంతిస్తామము మన్మదేవునకు తప్పతి
నాళ్ళలో ఎట్టి సహమంభములుగల, తమిషాండ
వలయుములతో నూడిన మూలతెప్పయో యెన్నట్లున్నది.
పరికించుచు:

‘కరములయొత్తయారుకొనికన్నెలు, చక్కులవంటి
నొండుగుల్
బరగొని నిలవ, తత్త్వంధి ప్రాంకుప్పగంకులావ
మూరితం
తరములు పోల్చె, భావభక్తదైతభావికహేమ
మంధసం

ధరితమృతాళమందరికపద్యమయిస్త నమండ
లంబున్’—(ఆ 3 ప. 156)

భౌతిక, మానవ, మానవాతీత ప్రకృతిత్వము పర
స్పర సంబంధమును గుర్తించిన మహావి, ప్రత్యేక
స్థిరసమూర్తి యనుకొనును! అది చిట్టగుటకు హేమ
దైనది, మహావారమైన యాతని ప్రకృత్యాధారాభావ
భావము కాక, జడమునుండి మానవప్రకృతి ప్రకృ
టించి దైవప్రకృతిగా పరిణమించుటయగును, లేదా
మూలాధార దైవ ప్రకృతినుండి ప్రాచ్యుతిమైన
విశిష్టమానవప్రకృతి, కావీరజప్రకృతిలో విలీనమై,
స్వనీతినుండి విరమించి పునరైవప్రకృతిగా మారందీ,
రమించి మించుట యగును, ఈ విలోమములోను
రమగువిరమగు లీలలకు విరాడ్రూపము దాత్రము కదిరి
మిది మనోగతిమై భావనీకదూపముల బ్రకృత్యుల జల్య
జన్మాంతర వాసనావిలసితులకు ప్రకృతిబద్ధ భక్తిభావ
మును, ఆరాధనాశీలమును గాదనగలమా?

ఆచారములగు మత్తమత్తకొలానాలములయందు
యాదోపయాదులచేత, చేతనత్వము గలిగించి, తత్త్వ
గయభలమైన గిరికొనలి శ్రేణాంశగల యుపరిచరము
పరికితులకు వసురాజును భర్తగానూర్చి, రసధుని
యనదకు కావ్యమును విర్భించి కదిండుని యంత
స్ఫూరము, ప్రకృతి పరికిలకాబద్ధభక్తిభావమును
తద్రూపవిశేషసంప్రదీకరణసామర్థ్యమును గలదికా?

వసుచరిత్ర : ప్రకృతిదర్శనము

పోతున్న వసుచరిత్రలో నీ దైవప్రకృతిదర్శన
మధికముగ లభించును. క్రింది పాఠాంశంధ్యాకాల
మార్గ చంద్రా ప్రభులు విహితములు. —
'వసుచరిత్ర' కరణులు కుటిల రత్నాభిరూపములైన
విలువలనుబట్టి వాటి సౌభాగ్యమును తీర్చివేసినట్లు
త్వమునాథాంశధారణారణ్యము, ద్వీపములనుబట్టి
త్వములనుబట్టి ధూమకంధములై కప్పిపై గ్రహ

శీతల. (అ 4—ప 10)

'అరవిందాదరము' ధూమకంధములను
యొక పంపు

త్వమునీతములై పయోనిధి జారక, పంధ్యులై
త్వమునీ

నరణం శీతల కర్మముల, జాతిని విహితము
తాళగముల

సరిగారిండును, సర్వతోముఖ మహాపర ప్రపా
రంబులక'—

(అ 4—ప. 11)

'త' రాసన్యము పండితక, గగనశీతలములను

జంధిక

విరం కామగం గోపి, త్వముచిహ్నములను ప్రాతర్మహా
నెర్పి గామని తూరుగులై నరణ దోచెను దూర్వము

చెల్లు; త

ద్వారణ్య ప్రపలలకాశ్రియ నిండుం శీత విహితములై
(అ 4 ప 180)

వింశతి మారణ్యముల యథాంశముల యందును,
కృష్ణరాణప్రభుని ప్రకృతిదర్శనమును మన క మేలు

మైన గౌరవమున్నది ఆయా శిల్పముల విజయముగా ను
పూర్వము. కాని రామరాజధూమముని యంతరి
ప్రకృతిదర్శనములో మారణ్యములై శీతలము
పాతర్మమును, కృష్ణరాణముల కాహారప్రకృతిదర్శన
దైవ్యమును గూడ పాతర్మమును చతుర్మూర్తిముగను
సంగమించింది. అయితే మూలములలోని ప్రకృతి దర్శన
మున్ను మున్ను కృష్ణరాణముల ప్రతిబింబములలో, వసు
చరిత్రలోనిది కని మనఃపరివర్తనముచిత్రిము. ఈ క్రి
శీత పాతర్మమున పయోనిధి కర్మము శీతలమునా
ముందుగా నంతి కర్మములనీ వచ్చింది ఆ శీతలము కం
గము, 'రహదంబితి' చతుర్మూర్తి కర్మములకర్మ
ధర్మము' గా ప్రకృతి సమర్థతనుబట్టి జరిపించెను. ఇది
కారణమునై యాశీయు ఈ శీతలము, కా ప్రకృ
త్యకారణాతిత్వములను వలెనీ ప్రతిష్ఠా జడ
ప్రకృతి పరోక్షమున ప్రకృతిల ద్వంద్వచిత్రి
మేర్పడి, ప్రత్యేకముగా వసుచరిత్ర కవిత్వము వాని
శీత చిత్రిచిత్రి మైన యాశీకర్మ కవిత్వ
మూ రియ యిదిపించుచుండును

ఎల్ల పత్తిపుల ప్రకృతి దర్శనములకు సతీ
దర్శనోపలబ్ధిని యో రామధూమము!

'విను', క్రితములదారించిదధిజా'విహిత', జగ

(త్వమున)

దన కామగంధాశ్రియములతో ధారామధారాశీ నం
జనితైకదిన ప్రపంభములకా పద్మకృతి గంధక

ల్పము, సంగీతకారణాద్యధి, 'వల్పన్' ధర్మ
లాంఛనములతో

ఇల్లు కూలింది

శ్రీ అంగర సూర్యరావు

పాత్రలు: రామ్మూర్తి, నారాయణ,
శేఖరం, రమణయ్య, నరసయ్య,
వ్రకాశం, కుచేలరావు, బిల్లుకలెక్టరు
నీలవేణి.

* * ఒక ఆఫీసులోని పెద్ద హాలు హాలు
మధ్య రికార్డు రూంలోకి వెళ్లేద్యారం
కనిపిస్తోంది ద్వారానికి యిరువైపులా
హాలులో రెండు బల్బులు రెండు
కుర్చీలు ఒకదానికి ఒకటి యెదురుగా
వున్నాయి ద్వారానికి ఎడమవైపు
వున్న నీటులో శేఖరం కూర్చుని
వున్నాడు వయస్సు 25 సంవత్సరాలు
రాస్తూ మధ్యమధ్య కుడివైపుమాస్తూ
వున్నాడు. హాలుకు ఎడమవైపున ఒక
ద్వారం కనిపిస్తూవుంది వైచాళ్య
వస్తే కూర్చునేటందుకు హాలులో
మరో రెండు ఖాళీ కుర్చీలుమూత్రం
వున్నాయ్ కుడివైపునుంచి రమణయ్య
నరసయ్య వస్తారు. ఇద్దరూ వలిగిపో
యిన పంచెలు, ఆతుకుల చొక్కాలు
వేసుకొని వున్నారు. తలపాగాలు
చుట్టుకున్నారు. వయస్సు రమారమి
40 సంవత్సరాలు. ఇద్దరి ముఖాలలో
ఆత్రుత, క్షయం, తొందరపాటు కని
పిస్తూ వుంటాయి.

రమణయ్య : (వస్తూనే) అయ్యో నమస్కారం.
నరసయ్య : నమస్కారం బాబూ!

శేఖరం : ఎవరు మీరు?

రమ : నా పేరు రమణయ్య అండీ

నర : అందిదూ రమణయ్య పేస్తారు అంటారుండి.

రమ : బిరిసేను నరసయ్యగారు

నర : మేం యిద్దరం బడిపంతుళ్ళుండి.

శేఖ : ఎందుకు విచ్చాను?

రమ : సాధారణంగా విచ్చాలి తిరుగు. అంతా తూస
కుచ్చిపట్టు మురిచేస్తాం.

నర : పొమ్మూ గుమంచి యిక్కడిదా కొలలోదించు
కుంటూ నీ విచ్చాం బోల్లు సంగతులున్నాయి
మురిచేమకోవాలి!

శేఖ : మీరు కొంతసేపు

రమ : (అతనితోగా మృగ్మం అందుకొని)
చాచ్చాయి! అధ్యంతరం చెయ్యకండి.

నర : నూ మురిచి వినండి

రమ : మాది తిప్పు యి లే దండిందండి ఒక్క
కుంటాం.

[శేఖరాన్ని మాట్లాడినవివరాలూ యిద్దరూ
దక ఒకా చెప్పేస్తూ వుంటారు.]

రమ : మేం మలాది! గొప్పరాళ్ళిం

నర : అయినా మాటి! బీదవాళ్ళిండి.

రమ : బడిపంతుళ్ళింటే తొడ్డుకుడుమకులే కార్మి
కులకు ఎక్కువ తాములున్నాయండి.

నర : ఈ మేష్టరు విర్భాళ్యకు నోరెత్తితే చాలా
జ్ఞానం! యేని పోరేస్తాం. అంటున్నారు.

రమ : మళ్ళీ మాట్లాడితే మళ్ళీయోడేకిం పొమ్మం
టున్నాడు.

శేఖ : ఎవరు ? (యింకా యేదో అంటోతాడు)

నర : (మృగ్మం అందుకొని) యింకెవరు బాబయ్యో?
మా పైచాళ్ళు.

రమ : అంటే మానెర్లిమీద త్రిశ్చరాళ్ళు.

ఇల్లు కూలింది

నర : రాజకీయాలకు దూరంగా వుండాలనుకుంటాను.

రమ : కానీ యేం లాభం? పంచాయతీలో గుండ్ల ఎక్కడ నుంచి వచ్చి కుంటున్నాయి ఎక్కడ వాకా కుమ్మరిని ఉపయోగించుకుంటారు రాజయ్యా!

నర : తరవాత పాత్రర్పణ తీసిపారేస్తారు రండి.
రమ : బహిరంగ సభలో మాత్రం .

నర : ఉపాధ్యాయుడిమీద యొక్కదలేని ప్రేమావోలలోస్తాను.

రమ : జీవితాంతమే దగ్గరనుంచి గ్రామవాసుకుడి వరకు ఒకటి వివాదం.

నర : ఉపాధ్యాయులమీద యెంతో కాఢ్యత వుండటం.

రమ : అతగాడు పిల్లలకు ఉత్తమ భావిపాదులుగా తీర్చిదిద్దాలి!

నర : రాజకీయాలకు మాత్రం దూరంగా వుండాలి.

రమ : ఆ ఉపాధ్యాయునిచ్చిన పెద్దకునిపై ఎక్కడ ప్రేమకు మాదిగిరి చేతులు కట్టకుని ఉన్నాను.

నర : పిదపాపేతరమైన ఒక కల్పన.

రమ : తరవాత జోడిమల్లయ్య

నర : ఈ గొడవలతో వచ్చి పోతున్నాం అనుకుంటే.

రమ : పోయిన యెక్కడలో ('అం తే క మా!') అన్నట్లు నరనయ్య శ్రేణిచూస్తాడు)

నర : అదీ! మొన్నటి ఎక్కడలో నే నండి.

రమ : నేం చిన్నప్పాయిగాని తరచు ప్రచారంచేసామంది.

నర : వెయ్యికి పోతే ధస్తానుటండి.

రమ : అయినట్లైతే మాకు చాలా ఉపకారాలు అయి తున్నాయిండి.

నర : తిరుమిదగ్గర కావడం యెందుకురాజయ్యా! నిజం చెప్పేస్తాం (రమనయ్యశ్రేణి "యేమంటావ్?!" అన్నట్లు చూస్తాడు.)

రమ : తప్పేమంది? చెప్పేస్తాం.

నర : చిన్నప్పాయిగాని ప్రాణోపాధిపాతులవి.

రమ : వారికుటుంబంలోని పిల్లలందరినీ కూదిగిరే ట్రాన్సునుకు పంపిస్తారండి

నర : (తెలుగుదిగా రహస్యం చెబుతున్నట్లు) తెలుగు

ఒక యాదైహికాపాతివరకు మట్ట తెలుతారండి.

రమ : అయ్యో యెందుకు రాజయ్యా! నేం తూర్తిగా ప్రైవేట్ మిదే ఆధారపడుతున్నాం

నర : తిరుమిచ్చే గాంట్లమీద ఆధారపడితే

రమ : యేకాదో నేం అక్షయవృత్తి ప్రయోగశిబిరం చేశావయ్యా!

నర : చిన్నప్పాయిగాని మాకు కేవలకామయితమే తున్నాను ఆయన ఎక్కడున్న నిలబడగా నే మాదిగిరికి వచ్చాను

నర : నేం వారికి హామీయిచ్చాం.

రమ : రాత్రికి పలకక తిరిగాం.

నర : మాపాతికిపులా పనిచేశాం.

రమ : మా గొప్ప నేం చెప్పకోమనినాని—నేం పనిచేస్తే యిక తిరుమిదగు రాజయ్యా!

నర : చిన్నప్పాయిగాని పెద్ద మెజారిటీతో గరిచేసి రండి

రమ : ఆయనతో పోటీచేసిన వెంట్రుత్తుంగాని మూరంగా పడిపోయాడు.

నర : (నిరూపంగా) అక్కడినుంచి మా కష్టాలు ప్రారంభమై నే రాజయ్యా!

రమ : వెంట్రుత్తుంగాని తమపాదులకు బుస కొట్టారండి.

నర : (కాలాగతరీతి) అయ్యో! అతగాడికి పాతు పు!

రమ : మాకు ఉద్యోగాలు తీయించెయ్యడానికి విశ్వ ప్రయత్నాలు చేశారండి.

నర : చిన్నప్పాయిగాని అతగాడు ప్రయోజనమే కేకాడండి.

రమ : చిన్నప్పాయిగాని కోర మీసం మెలేలాడు.

నర : మీకోం ధనంలేదు ప్రాణకోమన్నాడు.

రమ : అధికారాలు మా మీద శ్రేణి విచారణకు మా ప్రాణ వచ్చారండి

నర : మామీద పెట్టించిన అర్హిలు, మహాజగ్గ తెంతు పెట్టెలు నిండిపోయినయ్యింది.

రమ : అదిన్నీ మెరుకువచ్చారండి మాత్రాడు.

నర : విచారణ ప్రారంభ మయ్యింది.

రమ : మా మీద వచ్చిన మహాజగ్గ ఒకటి పైకి తీరా రండి.

భారతి

వర : బాటి మీద యెక్కడో చచ్చిపోయినట్లు వంత
కొల నూచా వున్నానుండి.

రతు : చిన్న వ్యాధిగాని అలావు చేశారండి.

వర : కాస్తో అధికాదు నేను బాటిపోలేకారండి.

రతు : ఐంట్రిక్స్ గాని మరీ చెప్పిపోయారండి.

వర : అజన వేడి అప్రొం ఎన్నిటిని తుక్కుతుక్కు
కొండ బాటి పోలేకానుండి.

రతు : ముక్కునీ ఉద్యోగంలోంచి కదలేక పోయా-
రండి

వర : తన తరపున పనిచేసే వంతుకైన నేనుకోవాలని
మనా ఉపలాటపదాదు.

రతు : యేంలాభం? నేం పొంద నీవా?

వర : నీవు గానుకాయకుడు ఉడుకునూ రీతం ఆవు
కోలేక పోయాడండి.

రతు : పదియంది రాడీలను చేశాడండి.

వర : కాళ్ళ పట్టనకలే తోనేళ్ళలాగ నూచిమీద పడు
తున్నాను కావయ్యా!

రతు : నేం ఉభయాలం తనుకు యెక్కో అర్థం పెట్టు
కున్నాం

వర : ఒక్కదానికీ అనాదులేను కావయ్యా!

రతు : కాళ్ళాదు! మీ రా వ్యవహారంలో కలగచేసు
కోకండి.

వర : లేదా లే నేం చచ్చిపోతాం.

రతు : అసలే నేం కష్టాలలో మునిగి వున్నాం
కావయ్యా

వర : నేం యిద్దరం పడేళ్ళకుంచి ఒక కొంపలో వుం
టాన్నానుండి.

రతు : (వివేచనగా) ఆ కొంప కొస్తా మున్నటి వస్తా
లను మారినోయింది కావయ్యా!

వర : పాతం చెయ్యడానికి చిన్న వ్యాధిగానినూచా
గ్రామంలో లేండి.

రతు : పట్నంలో నుకొం పెట్టేకారండివాడు.

వర : ఆ మహాకృత్యం వుంటే నా విన్నపాల్లు రా
వండి.

రతు : బతికెడదాళ్ళం, మరోకాని యలా మారినోయి
నియ్యా కావయ్యా

వర : మీరు నూచియట్లా పోరీడు కావలా పెట్టిం
రాడి.

రతు : రాడీలను పట్టించారీ.

వర : లేదా లే నేం ఒకమనంనూచా తనిచేయ్యలేం
కావయ్యా!

రతు : కాళ్ళాదు! మీరు కనిగరించారీ

వర : నిరయగవాళ్ళం

రతు : నూచాట తీసేయ్యండి.

వర : నూ వున్నాడు తగలనియ్యండి.

[యెద్దరూ చేతులుకట్టుకొని నూనంగా నిలబడ
తాడు]

శేఖ : (లేచి) నూచున్నాడు, తంబి నొడలిపెట్టాడు.
ఇంకనూ నేను అధికారికాను,

రతు : (అక్కర్లంతో) మరి తనుతనకు కావయ్యా!

శేఖ : నేనెప్పుడ ఒక నుకుస్తాను. ఒకంట పూనూక
నే నేనుగాని కస్తాను వారితో చెప్పకొండి

వర : ఆమాట నుండి చెప్పకొడవండి!

శేఖ : అసలు నన్ను నూట్లాడని నీవా మీరా?

వర : (విస్మయంతో రతుణయ్యకేసి తిరిగి) మనదంతా
అరణ్యంలోదా నేనా రతుణయ్య మేష్టయా?

రతు : గొంతు తడి ఆగినోయింది. గొంతు కౌగిలినట్లు
తగిలదాం పడండి.

వర : మరీచేపుదా! ఎన్ని కష్టాలు పెట్టావురా!

రతు : నిన్ను తలుచుకొని రోజులేనురా దీవనంనూ!

(యెద్దరూ మడిచేవు బిగిపోతారు. శేఖరం
తెండవతేలుచునొడవున్న యాళ్ళకైతే తనుకు
చచ్చి యాళ్ళు గీర్తావుంటాను. — మడిచేవు
నుంచి రాత్మూర్తి వస్తాడు. వాళ్ళకై,
పంచె—కొద్దిగా తెరిచినతల — నయింపు మీ
సంవత్సరాలు)

రాత్మూర్తి (తనూకీ) యేనుయ్యా శేఖరం పని
యెంతవరకు వచ్చింది?

శేఖ : నరసంవత్సరానిది ఎకొంటున్న కావాలండి. అది
లేనిదే పని అరగడండి.

రాత్మూ : నీనీట్లోంచి కడలకుండా నర సంతకరం
ఎకొంటున్న కావాలంటే వచ్చిపడతాయా
నీదగరికీ?

శేఖ : ఇకకాలంకీ (కొంపగా చూస్తాడు)

రాత్మూ : (అక్కర్లంతో) యెంతా ఇకకాలా!—
నీదేనూ చూస్తావుంటే నాకు అక్కర్లం వస్తోంది.

ఇల్లు కూలింది

రాత్రి వెళ్ళాడూ వాడు పద్దెండ్ల కాలాకని
నీవూలే వుంది.

శేఖ తొందరపడితే అవుతుందటండీ!

రామ్మూ : తొందరపడకుండా ఆలస్యమేమీ కర
మాత్రులుమాస్తా మాకోసం పని వాంతులు అడే
అయిపోతుంది (చిరాగ్గా) అప్పుచ్చ! యీ
కొంపు బ్రాగు ఉద్యోగాలకు యెందుకు
వస్తాలో తెలియకుండా వుంది

శేఖ ఇప్పుడు ఎక్కడ వెళ్ళుతుంటాడు?

రామ్మూ ఈ పంపిర్యం ఎక్కడన్నీ మం
ట్రాల్ రెయ్యి యే బిటకు ఆవిటం పె
రట్టగా చూపించు. ఆ పని అయిన తరవాత
రికార్డు రూంలో మాన్యురి వెకుకు గతి పం
త్పరం ఎక్కడ రికార్డు రూంలో పాకాం
నీకు కనిపించకపోతే నేను మాదా వచ్చి తు
లదితాను

రామ్మూర్తి శేఖరాని యెనుగుగా వున్న పీట్లో
మాన్యుంటాడు శేఖరం మాన్యు వెళ్ళుదం ముగించి
మాన్యుకర తిరిగి రామ్మూర్తి తెలుసుకొని వెళ్ళతాడు.
యిదరూ మానంగా కొంతలు మాన్యుంటాడు —
మిడివైపుకుంది తెలుసుకొని వెళ్ళుమాత్రులు మాన్యు
మరెలావు వస్తాడు పాకాం చేకుల కొక్కా, పంపె,
తలపాగా, చంపిగొడుగు, ఆకుకోళ్ళు — మాటలలో
అతిరిగియం కనిపిస్తావుంటుంది రామ్మూర్తి తిన్నగా
నిలబడి వెకుక్కరం వెళ్ళతాడు రామ్మూర్తి అతిరిగి
మాన్యు వెళ్ళుకు. కుచేలం వు అలాగే కొన్ని
నిమిషాలపాటు నిలబడి వుంటాడు)

మరెలావు : (తెలుసుకొని) రామ్మూర్తిరామా!

రామ్మూ (తల వైపుకుండా) ఉవ్! మాట్లాడుకు
ఈ ఎక్కంట తిక్క పడిందంటే చావాలి.
(అంకెలు మాడుతూ) వాలురూ వాలురూ ఎని
మిడి ఏమా, పదిపామా తొమ్మిది యిరవై
వాలురూ (తెచ్చియతో అంకెలుమాడి తల
వైపుకు) యేం? యెందుకొచ్చావ్?

మరె (అక్కరంకో) నేను మరెలావుకు అప్పుడే
మరిచిపోయాక రామ్మూర్తిరామా!

రామ్మూ : (పాకాం) ఓహో! మరెలావుగాను
కామా తమకు! పూరితే తిక్కరా మాన్యు

డి! మా మాద కంపల కొద్దీ అట్లు వచ్చి తమ
కున్నాయి. చదవలేక ఇప్పుడూం యేం

మరె అదంతా అవ్వాడం కామా!

రామ్మూ (కొంపకో అమాంతంగా వైపుకు) యేది
అవ్వాడం? మునుకు బీదరతో పనిచేయ
స్తున్నావ్ అయినావరి! (గాంబు కొట్టి
స్తున్నావ్ నేగా అవ్వాడంయి! — యీ
దెప్పంతా నీ ఒక్కడితో ఎలా అడుగుతుందయ్యా?

మరె : కామా వా మనవి

రామ్మూ : (అతిరిగి మాట్లాడి వివ్వకుండా దిగగా)
అపలు నీ మాట్లాడు నకునున్నదా అంటే ఇక
స్పష్టమై విజ్ఞాపన వస్తే మాట్లాడు వుండను.
ఎందుకు లేదయ్యా అంటే 'నేనుకొని తిరి
అంటావు—లేకపోతే 'అమాంతంగా ఆగితే
వూళ్ళో ఎనికో (పాకాం వొడిలేకారంటావ్
మరెమాట్లాలో నిలర్చి తిసుకువచ్చి నీ మాట్లా
యినప్పటికీ టైమకు పర్తెస్తావ్ ఆ ఒక్క
కోకామా ఇక స్పష్టమై కొంతా మంచిచేసేను
కంటావు పంపిర్యంయంతా తలపాగా గడిపే
స్తావ్ కుప్పకూపందగా

మరె రామ్మూర్తి కామా! తమకు తొందరపడితే
నేను వెళ్ళలేను—ఒక్కపారి తమకు వైపుకు
అంతా విడిదంగా మనవి చేసుకుంటాను

రామ్మూ యిప్పుడు లాభించేదు తిరిగి తిక్కకుండా
పనివుంది

మరె ఎంతోపేర మాట్లాడ్కొరెను. ఇప్పుడే రండు
నిమిషాలలో తిరిగి వదాం.

రామ్మూ (మెర్చిబడి) ఆలస్యంచేస్తే వావని తెడిపా
కుంది నుమి పది.

[రామ్మూర్తి మరెలావు మిడివైపు వెళ్ళి
పోతాడు. శేఖరం వాళ్ళిద్దరి శేఖ ఒకపారి చింత
వచ్చుతోచానీ తిరిగి రామ్మూవుంటాడు. మిడివైపు
మంచి నిలబడి వస్తుంది. తేలికంగా వాళ్ళలో చీర
మాడుతురంకా వాళ్ళ, తెదాలమరికట్టికే ఎరువు,
ఎక్కు మడమలతోడు, చేతిలో గొడుగు—యని
పిలో పమాన సొంతర్యం తిక్కుకు, అలంకర
గతో ఆలోచన కప్పుకోదాని! (వెళ్ళి
కున్నట్లు కనిపిస్తుంది. వాళ్ళు 30 పంపిర్య
కాల.)

ధ ర తి

నీలదేవి : (తనకు) ఎక్కడనుంచి వచ్చింది? నిన్ను దీని పాపంబు చూడకు

శేఖ : నువ్వు చెప్పినట్లు ఉదయమే వచ్చి మాకు వచ్చాను అప్పటినుంచి మెప్పుకొన్న పట్టె వరకు ఎదురుచూస్తూ వున్నాను

నీల : మా పిల్లని మాకుల్లో చేర్చడానికి వెళ్లాను. అక్కడ వాడు దగ్గువలె బేరం ఒకరినొకరిని పంపించాడు నీను ఉద్యోగం చేసుకున్నావని చెప్పగానే అదిగో యిక్కడే సంతోషం వచ్చింది చాలా పేరు మాట దురూ మాకు వచ్చింది అదిలే వదిలించుకోని వచ్చేదిగా యీ ప్రయత్నం

శేఖ : హాయిగా నీతో కొంత పేరు మాట వచ్చింది కదా అది ఉదయమే వచ్చాను నువ్వు రావడం సరికదా, మధ్యాహ్నం తివరికి వచ్చింది ఉదయమే తిన్నాను

నీల : అదేం?

శేఖ : నువ్వు ఎప్పుడూ వస్తావా అని యెదురు చూస్తూ వున్నాను తోడునప్పుడు వినిపించి అటు తిగా మాకాను నీ నవ్వు ముఖానికి బతుకు మా పెట్టిన పాడే తో వేరుముఖం వినిపించింది

నీల : తయారై గాని అప్పుడే వచ్చావా?

శేఖ : వుంటే ముగిసినట్లు ఉదయమే వచ్చి తిరులద్దాకు ఎక్కడ అక్కడ వచ్చి వానా హంగామా చేశాడు

నీల : (చుట్టూ చూసి) యేదీ? వినిపించలేదు?

శేఖ : రాగానే యెవడో మహామౌనం వారికాదు. అంతో యిప్పుడే బతుకు దయచేశాడు

నీల : మేలేబలు గాని వచ్చావా?

శేఖ : లేదు క్యాంబులవల్ల దిబ్బు తీసుకువస్తాను. అయితే వచ్చేదిగా చాలా ఆలస్యం అవుతుంది.

నీల : ఇవే ఒకటి వచ్చేదా! మిచిపోయాను.

శేఖ : ఈమధ్య నీకు నువ్వు యెప్పుడు అవుతోంది.

నీల : అంటే?

శేఖ : మనసు వీరులం లేదా లేదు నువ్వు ఎప్పుడవుతుంది అంటాడు.

నీల : నిన్ను చూస్తూ వుంటే నా కానీ మేటి మధు వ్యాపకం వస్తూ వుంటాడు.

శేఖ : అతిమహదా వాలాగే వుంటాడా?

నీల : రూపంలో కాదు కదా అలా—'మహాపు ఎక్కువ',—'దిక్కులు చూస్తూ వుంటావు'— మొదలైన మాటలు ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తూ ఉంటాడు

శేఖ : నువ్వేమీ అనుకోకపోతే ఒక మాట అడుగుతాను నీల : ఏమిటి?

శేఖ : ఇంతిక్కడ వరకు నువ్వెందుకు వెళ్ళి చేసుకోలేదు.

నీల : చిన్నతనమున్నా నీ చేతులకు సంతకం తగిలించుకోవడా అలా?

శేఖ : అంటే వేర్వేరుగా తిరగడానికి నియంపదనా?

నీల : (కోపంతో) యేమిటా మాటలు?

శేఖ : యేమీ అనుకోను నీలదేవి! నీ పదాలు వాడు వినిగా వినిపిస్తున్నాయో అసలు తీరికంబుగించి, తీరికంబుగించి నువ్వు కొంతమైనా ఆలోచిస్తున్నావా అని నా సందేహం

నీల : ఇంతివరకు ఆలోచించలేదు ఇక ముందుకు అలా ఆలోచించను.

శేఖ : నీ ఉద్దేశం?

నీల : సంతోషంగా తీరికం గడపడమే నా ఆశయం. అగ్గివాయివచ్చిందిగా కాని, అరగబోతున్న వాటిని తీరికంబుగించి కాని నీను మనసు పొడుచేసుకోను

శేఖ : నీతో చాలా విషయాలు మాట్లాడాలి నీలదేవి!

నీల : (మిగిలే కోర్ అరిచి ముఖంలోకి చూస్తూ) కానోకా?

శేఖ : అవును నీతోనే!

నీల : కొంతమైన నువ్వు మాడ వస్తు (వేమించా వచ్చు కదా?)

శేఖ : ఇదివరకే యెవరైనా అన్నాగా?

నీల : అనినీ యిప్పుడెందుకు?

శేఖ : సరి, పాయింట్లం యింటికి వెళ్ళిపోయే ముందు నువ్వు నీయి యిప్పుడెందుకు వదిలించా?

నీల : ఎక్కడికి?

శేఖ : నీవినుకు, నీచి, పాల్కుడు—యెక్కడికైనా సరి, యేకాంతంగా మాట్లాడాలి నీలదేవి చోటుకు

నీల : ఇక్కడ ఎవరూ లేకుండా తిరు

శేఖ : ఈ కాంతం చిడదలలో—(చూరమృగాల వంటి పెద్ద పెద్ద తిరుగే చోటులో)

విజ్ఞాన కాలిందీ

[కుట మధ్యలో వున్నప్పుడు రామ్మార్తి అతని వెనుక వుండేలావు కాంటాం జేసుకుంటూ వస్తాడు.]

రామ్మార్తి (తనకే) తప్పక తల్లీ! (శ్రీరామ్మి మావీరూ) అతిగాణ్ణి యిదిచివలు దచ్చేంత పరిమితి ఆ రెండు పట్ల మెంటూ కైవచేసి మా ముహూర్తి పారయ్య

[వీలవేసి మొహం ముకుమకొని ఎవరువైపు గదిలోకి వెళ్లిపోతుంది]

రామ్మార్తి (శ్రీరామ్మి ఎమిపించి) ఏకేదం పోయే కాంటాం? ఆ పిలవచ్చి ఎగన్నుంచి నీవెప్పుడు పని మీద లేవేలేదు

శ్రీరామ్మి లేవండీ!—యిప్పుడే ఆరికవచ్చి

రామ్మార్తి (నిర్భాగ) లేమా లేదు కాదా లేదు శ్రీరామ్మి వేయివేయి చెబుకున్నాను నిలు ముప్పు ముగాడిది నీకు ఉత్తరం లేదా లేదు నీకు గతివుంటుంది (ఎవరు వైపు గదికి పోవచ్చు) ఆరికలేం మహారాజ్! ఆరికకు ఉత్తరం వున్నా ఒకే పోయినా ఒకే పరిజ్ఞానం దెబ్బపడి మహారాజు మానీ వెళ్ళిపోయి దస్తా దచ్చింట్లు వాడే పోషించుకుంటాడు— నాయనా! వెళ్లి ఆరికవచ్చి బుర్రపాడు చేతుకోకు లక్షణంగా పనిచేసుకుని తాళపకు

కుచే (వెంటనే అంగుళాని) “ఉత్తరం పుగవ లక్షణం” అన్నాడు కాబూ!

రామ్మార్తి మీకు నిలబడిపోయాడు మార్కొండీ, (ఖాళీ కుర్చీ తీసి పేలులు ముందుకు లావతాడు కుచేలర వు మాన్పుంటాడు)

కుచే ఈ నెల వా కెంత గాంటు వస్తుందో కొంచెం చూస్తారా?

రామ్మార్తి పాక్షికంగా మీకు అవగతం శ్రీరామ్మి కాదండీమా? (రిజిస్ట్రుతీసి) ఎగువందల నిలబడేయేకు రూపాయల ముచ్చై అయిదు నియా వెసలు

కుచే తమకు నిలు వేగం అందేటటు చూడారి

రామ్మార్తి ఓ! తప్పకుండా,

కుచే మా మీద వచ్చే అర్థిలనుకూడా తమకు ఓ కంట కలిపెకుకూ వుండారి.

రామ్మార్తి కలిపెకుకూ శ్రీరామ్మి. ఇవన్నీయూ, కుచేలర వు అందరూ ఒక కంట కలిపెకుకూ శ్రీరామ్మి. లేదా లేదు వాడో మా మాన్పులు యెర్రేసి వుండరినీంది

కుచే మీ ఉపకారం మరిచిపోను.

రామ్మార్తి అహ! దానికేంలేండి

కుచే మా వ్రాలో నాకు కిట్టినాల్సి కొంతమంది వున్నాను

రామ్మార్తి వుంటాను తప్పకుండా వుండారిమాడా నాకు లేదా లేదు అదియ గ్రంథమేలేదు మీ నింటి పెప్పల దగ్గరం నాకు నుర్లధిమయిపోయి వుండేది

కుచే తమకు పోస్ట్ వ్రాయు!

రామ్మార్తి యెంతవల! యెంతవల! — యివేళ లూనిండా బడింతులే కనిపిస్తున్నాను యెమిటి విశేషం?

కుచే యివేళ యిక్కడ ఉపాధ్యాయుల మహాసభ యెక్కటు చేశానుండి

రామ్మార్తి ఓహో! ఆహా! అలా చెప్పండి — ఉపాధ్యాయుల మార్గములు వెళ్ళేప్పుడు మాకానా యెంతమంది దిగడా రేమిటా అనుకున్నాను.

కుచే మరొకే గో తమదర్శనం చేసుకుంటాను నాకు యి పెలవు యిప్పిస్తారా?

రామ్మార్తి వెళ్ళిరండి మాకూ యివేళ ఓపిరి తిరిగని పని వుంది

[కుచేలర వు కలిపివు వెలిపోతాడు. రామ్మార్తి, శ్రీరామ్మి తొందర తొందరగా రామ్మార్తి వుంటాడు]

రామ్మార్తి (గతి అకస్మికంగా మగించి) హరి ధా నంకుడా! యిప్పుడు మల్ల పారి పైలు ఒకటి కావారి

శ్రీరామ్మి (తిల వైకర్తి) ఎక్కడ వుంటుందండి?

రామ్మార్తి ఇంకెక్కడ? రికొంగుగూంలా

శ్రీరామ్మి నేను వెళ్లి తీసుకురావా?

రామ్మార్తి నను నీకు తెలియదు నీ పని చూసుకో నేనుపోయి తెచ్చుకుంటాను

[రామ్మార్తి రికొంగుగూంలాకి వెళ్లిపోతాడు. శ్రీరామ్మి తిలవందుకొని రామ్మార్తి వుంటాడు ఎవరు

చైత్రుడనది ఒక కౌగిలిం పట్టుకొని నీలవేణి
 బిడ్డలనుండి]

నీల రాక్షాస్రిగా లేదా?

శేఖ రికార్డుయంలా—వున్నాను ఎందుకు?

నీల ఆయన గ్రేటింగ్ వాడు ఎరిగా వోపడడు.
 (అరివిమోదితం అని కౌగిలిం యావీస్తూ) యా
 మాట యేమిటి?

శేఖ దీన్ని తెన్ను.

నీల ఇండాక ఆయన ధుమధుమ లాడుతున్నా
 రెండుకు?

శేఖ చేతిలో దబ్బులేకపోతే యెక్కడో చిర మా
 వుండి. ఇప్పుడు చల్లబడ్డారులే

నీల ఇంకా తరిం అందరేడుగా!

శేఖ : రాక్షాస్రిగారిపేరి చాలా రింతగా వుంటుంది
 కొన్నా?కు ముంహూడా అలా తయారవుతా
 మేమోనని భయంపడుంది.

నీల : యేం? యేం జరిగింది?

శేఖ ఎవరో ఒక మేనేజరు వచ్చాడు మాటాడ
 ముండా అరివిని విన్నవేళాను. తరవాత ఆఫీసు
 యెగిరిపోయేలా అరివిమోద శేఖలవేళాను నం
 బలే అరికు రాక్షాస్రిగార్ని పైకి తీసుకు
 పోయాడు ఆ తరవాత యేం జరిగిందీ ముంకు
 తెలియకు. యిద్దరూ ప్రాణ స్నేహితులలా
 తయారై తిరిగివచ్చారు

నీల : పోవద్దా! అటువంటి గోడెరలు ముంకెంకురు?
 (కుర్చీ అరివిముంగుడలాగి ముంకురి) 'హెల్దెన్
 ఆఫ్ బ్రాయ్' యాకావా?

శేఖ : లేదు.

నీల చాలా బాగుంది నేను వేరేదాం అనుకోలేదు.
 ముందరం బలవంతంచేస్తే వల్లేను

శేఖ అరివిని స్నేహితురాలా?

నీల (సవ్యతా) ముందరం అంటే ఆడపిల్లకాదు.
 మగవాడు.

శేఖ అరికు మీకు దగ్గరంనువా?

నీల ఛ! కాదు. అరివితో పరిచయం చాలా తమా
 మగా జరిగింది ఒక వాడు నీటిబప్పులో ఖాళీ
 లేకు అరికులేచి వాడు బోటుయిచ్చాడు ఆ
 మర్నాటినుంచి వాడుకా అరికు బస్ వాక్
 దగ్గర కనిపిస్తూనే వున్నాడు.—మంచి మామ

గ్రెవ ముక్తాశే! వా వుంటేగోవాకు ఓ ఫాన్ దీర
 ప్రజంటే చేకాడు మాయిల్లో వాళ్ళింతా తప్ప-
 తీసుకోవద్దా. ముంకు పట్టించుకు మాయం
 లే అన్నీ తప్పించి! యేమంటా?

శేఖ (నీలియన్ గా) అప్పుడు మువ్వంచెకాన్?

నీల : అరివిని దీక్షవాయింటే చెయ్యడం వాడు యిచ్చం
 లేదు. యాక్సెప్ట్ చేశాడు

[రాక్షాస్రి రికార్డు యంలాంచి సైలెన్టు
 కొని వస్తాడు,]

రాక్షాస్రి (తర్వాత యిద్దరూ) మల్లా (ప్రారం
 భించాడా? ఈ వేళి యి బడెట్ అయి
 వలే! తెల్లనార్లు దివారావలెస్తూ ముల్లో
 వలిపింగి!

నీల లేవండి! ఈ సెంటెన్సు యేమిటా అని
 దానికి వచ్చాను (కౌగిలిం మావీసుంది)

రాక్షాస్రి (చురుకులా విగతగా) "దీన్ దీప్టి" పెన్న
 ముడిచి యెక్స్ పెక్ట్."

నీల వాళం చెయ్యడమవున్నారా! అంత గట్టిగా
 వేస్తాను

రాక్షాస్రి లేవండి! అసలు ఆ సెంటెన్సు యెంతో
 కొపంతో రిండి అలా చదివిలేగాని వారి!
 'యెఫ్' గు (నీలవేణి నీలియన్ గా ఎవడు
 వైపు వెళ్లిపోతుంది)

శేఖ షేర్ దొరిందా?

రాక్షాస్రి (చొక్కాడు వున్న ధూళి చురుకుతూ)
 దొంగ్గ యేమాకుందోయ్! దొరికింది అసలు
 ఆ రికార్డు యంలా! వెల్లిదానికే భయం,
 దుమ్మా ధూళితో విండివుంటుంది

శేఖ : మరి అదిప్పుడూ చురిపించరేమింది?

రాక్షాస్రి ఎవరు చురుకుతారు? కావాలంటే మువ్వ
 నేనూ తిరిపి చులపారి!

శేఖ మరి బంబ్రోకు రెండుకండి?

రాక్షాస్రి బంబ్రోకు రెండుకంటా వాడువా,
 వాళ్ళు అధికార్ల యిలో బలలు ఉత్తేదాని!
 పై పనులు చేయడానికిని సెలకోవారి వాడు
 మునుకుదువు వెల్లికొనుకులా వచ్చిపోతూ ఉం
 బాడు. బంబ్రోకు చెప్పేసకాదా! ముగ్గురుమక
 ఒండా నుమాస్తా చెయ్యకోవారి ఏదీ గతిలే ఈ
 ఉద్యోగం చెయ్యడం కొని—నుమాస్తా వది

ఇ య్ల కూ రి ం ది

చెయ్యవలెనో నీ నువ్వెరుకొనదలసినదం (కా
కల తీసి చూస్తూ) కానియే నాయనా
కానియే, మురిసి కెట్టిదంతి పని వుంది.

[శేఖరం రాజ్యూరి తొందరగా అంతలు
జూడుతూ వుంటాడు కుడిచేతి మంచి ప్రకారం
వస్తాడు. వెయ్యి 20 సంవత్సరాలు అమెరి
కన్ జాబ్, ఫుల్ ఛాంట్, బూటు, ఛెరిరిక్కు
వచ్చి—ముఖంలో మురుగుతీసం, ఉత్సాహం
కలిసిస్తూ వుంటాయి]

(ప్రకాశం (రాజ్యూరిని సమీపించి) మా నాన్న గారు
తెరా ?

రాజ్యూ (తల వైచేరి) నవ్వా నాయనా! జూన్!
(ప్రకా (గర్జిలో మాగ్నవి) యొక్కడి వికారం?
[శేఖరం ఒ సారి ప్రకాశంకేసి చూసి తిరిగి పని
చేస్తూ వుంటాడు]

రాజ్యూ. రాగంకుడు వెళ్లెను. పది నిమిషాలలో
వసాన యేమిటి విశేషం ?

(ప్రకా పుస్తకాలు కొనాలంటే. దెబ్బకొసం వచ్చాడు.
రాజ్యూ (చెతిలో కలం పేయిలుమీద వా రెసి కుర్చీ
చేరవడి) అలా చెప్పి! అసలు నిన్ను చూడగానే
అనుకున్నాను.

(ప్రకా (సత్యకూ) యేమిటి?
రాజ్యూ దెబ్బకొసమే వచ్చివుంటావని
(ప్రకా: తేవోలే మీ ఆఫీసుకు రావలసిం ఖర్చు నాకేం
పట్టించండి?

రాజ్యూ విజయే నాయనా, విజయే! ఖర్చు పట్టించాల్లే
యొక్కడకు వస్తాడు (పీరియడ్ గా) చూడు
ప్రకాశం నీతో ఒకమాట చెప్పాలనుకుంటు
న్నాను

(ప్రకా చెప్పండి
రాజ్యూ మీ నాన్నగారు యెంతో కష్టపడి నిన్ను
దదిరిస్తున్నాడు. ఎందుకని?

(ప్రకా: (తేలికగా) అది ఆయన ఇర్మంకర!
రాజ్యూ ఇర్మంకర (కోపంతో) నీలాంటి కొడుకు
వుండడం ఆయన ఇర్మం.

(ప్రకా (కోపంతో) యేమిటండోయ్ రాజ్యూరి
గాయ! చాలా దూరం వెడుతున్నాడు!

రాజ్యూ: నిన్ను రావచెయ్యాలని ఆయన ఉద్దేశం
చాలాగ నిరూపిస్తానకుడు వకుమరూ అద్దకస్తాయా

పడకంటా—నిన్ను నుంచిదారిలో పెట్టాలని
ఆయన అభిప్రాయం నిన్ను దదిరించడంకోసం
ఆయన చేసిన అత్యులు యిన్ని అన్నీ కావు.
ఆయన యిప్పుడు తూర్తిగా ముగిసిపోయి
వున్నాడు.

(ప్రకా ఎన్నో చెయ్యవలెనా?
రాజ్యూ నువ్వేం చెయ్యవచ్చు లక్షణంగా దగువుకొ!
దెబ్బ చూపరా చెయ్యకు.

(ప్రకా మీ మాటలు కాదు తో:పడడం లేదు.
రాజ్యూ (హేళింగా) యేలా తో:పడతాయి
నాయనా! కాస్తరక్తిందిగి తగ్గేవరకూ తో:ప
పడతే యిద్దరు మురుగు నీళ్లులుబుట్టి "నాన్నా
నూకలనీతా—పుస్తకాలకు దెబ్బ" అని
తెధంచేవరకూ తో:పడతే.

(ప్రకా పుస్తకాలు కొనివోలే దగువలెనా?
రాజ్యూ అబద్ధం అడకుండా చెప్పి నువ్వు ప్రతి
నెలా పుస్తకాలు కొంటున్నావా? నువ్వు అదిగి
అడవడంతోనే—నీ మీద పెరుకొద్దీ చూడు
మాటాడకుండా మీ నాన్న గారు నీకు దెబ్బ చెప్పి
న్నాడు—అ! తేనెతేనా? (పీరియడ్ గా అతిని
ముఖంలో! చూచూ) నీకు దెచ్చెంగుకు కావాలి?
యేం పుస్తకాలు కొంటావు? యీ నేమిట నా
దగర ? ఎదిరావది! పుస్తకాల మెపు దగరకు
చేసుకూడా వస్తాను అనివుండే వాణ్ణి

(ప్రకా (తేచి) పావుగంట వోయూ! వస్తాను. (వెళ్ళి
వోవోతాడు)

రాజ్యూ జూన్! వోయ్! జూన్! రెండు మాటలు
చెప్పనీ మీ నాన్నగారు యెంతో విజయితీ
అయిన కుమిషి నిన్ను నాయకొకుండా తని
చేస్తాడు ఆయనకు—రిటైరయిపోయే పరుయా
నికీ—యిప్పటికీ మీ కేజుగా ప్రామాన్య
వచ్చింది ఆయన సంపాదనంతో నీకేంకే ఖర్చు
పెట్టేకాదు ఎప్పుడూ తో:కాలు ఒకలాగే
వుంటాయనుకోకు ఒక సంవత్సరంలో ఆయన
రిటైర్ అయిపోతాడు. ఆ తిరగతి సంగతి
ఆలోచించు. — ఇప్పటికంచెనా కొంచెం
జాగ్రత్తిగా మునుగొ! ఒకట తేదీ వచ్చే
సరికి యొక్కడకు కావాలిదాదిలాగ నిద్ద
మవ్వకు

ధ ర తి

శేఖ (అంతలు కూడడం వూరిచేసి తలపెట్టిరి)
యది వూర్తి అయిపోయింది యింకా లాసి
యింకా ఎక్కంటి కాలి

రాజ్యం పది? రికార్డు గుండా పది వెతుకుతాం
(ప్రకాశంతో) కూర్చోనోయ్ నాకు నా!
కూర్చో! మీ నాన్న గాన కూడా నచ్చె
పైచుయ్యింది

[రాజ్యం, శేఖం రికార్డు గుండా పది వెతుకుతాం
ప్రకాశం ఒక్కడూ కూర్చోనోయ్ నాకు
మీలా మాస్తాకు యేం నోచుకు శేఖం
మాట్ అర్థం? తిసి నెప్పదిగా 'గా' అండ
కోలో! మూడో వూరుకు వుంటాడు —
పైచేసి కాలి తలుచేస్తో పుట్టింది నీలవేణి
ఎవరు వుంటుంది నుండి ఆమెను చూడగానే
(ప్రకాశం అమాంశంగా లేచి నిలబడతాడు)]

ప్రకాశం! నీలవేణి! యేమిటి? యెక్క
డున్నావ?

నీల ఉద్యోగం

ప్రకాశం! యేమి ఉద్యోగం? యెప్పటినుంచి? యేమిటి
కథ?

నీల: పైపిట్టగా పనిచేస్తున్నాను ఉద్యోగంలో చేరి
గెంతు నెలయింది.

ప్రకాశం: అలా చెప్పి అంతులే రెండు నెలలునుంచి
నీ దగ్గరం యెక్కడా లేదు — ఒక రోజు మీ
యింటికి వెళ్ళాను

నీల: మేం యిప్పుడు అక్కడే

ప్రకాశం: అది వాళ్ళం తెలుసు? నేను వెళ్ళి తలుపు
కొట్టేసరికి — ఆ యింటిలో వున్న అక్కయ్యగా
కొకరిన చెడిలో వున్న కొద్దిలో (రసో) ఏమో
యివరికి వచ్చింది

నీల: (వచ్చుతూ) వానో ఒకటి వెళ్ళివెళ్ళింది నిన్న!

ప్రకాశం: మేం కొత్తగా దిగాం నాకు నా — అవి అవి
మర్యాదగా చెప్పింది నిన్ను తప్పక పది యింటికి
వెళ్ళిపోయాడు

నీల: నాకు ఉద్యోగం దొరికిన వెంటనే యింకా
చూడ్యం

ప్రకాశం: వూళ్ళోకి రకంలేదా?

నీల: యెక్కడికి వెళ్ళడంలేదు యెప్పుడూ అసీమా,
యిల్లా

ప్రకాశం: ఎలాంటి టైఫ్, యెప్పుడూ ఖులాసాగా
తిరిగి గాని యేం భరించుకున్నావో తెలియ
కుండా వుంది

నీల: ఏం చెయ్యాలి? అంత అలా వచ్చింది. అసలు
యీ వుద్యోగం మీ నాన్న గారే చేయించాడు.
(ప్రకాశం నా నాన్న గారే నిన్ను యీ వూరులో
పాఠశాల రప్పించాడు, — ఎలా? యింకా యెక్కడి
నుంచి నీకు కొంతపాపి? లోటువుండదు

నీల: యే?

ప్రకాశం: మీ ఆసీమ నదిలే పైచుకు నేను రోజూ
నిన్ను వుంటాను

నీల: కొంతపాపి అలాంటి పనిమాత్రం చెయ్యకు.

ప్రకాశం: అలా కొత్తగా భయపడుకున్నా వెంతుకు?

నీల: నా అలవాటు చాలావరకు మార్చుకున్నాను.

ప్రకాశం: నుంచీ! — చూడు! ఇప్పటి నాకు మాత్రం
పరిగా వెనుకంటి ఆ కొన్నేలో నిలచి
వుంటాడు ఇవరం కలిసివెడదాం

నీల: ఎక్కడికి?

ప్రకాశం: నియమం వీటిలో వాడం లేదంటావా? న్యాయ
భయం నుంచీ మీ రిక్కడ చేయించుకు
వస్తాను

నీల: ఇక్కడ నుంచి మరొకరి ఎప్పుడైనా వెళ్ళొచ్చు.

ప్రకాశం: నో! నో! నువ్వలా అంటే లాభంలేదు

నీల: లేదు నేను ఇక్కడే వేరయింటికి వెళ్ళాలి

ప్రకాశం: (ఆమెను పిలిచి) ఈ ఒక్కరోజుకు
నాకు కౌవకు

[ఆమె చెయ్యి పైకొనోతాడు ఆమె పిలిచేయ
కుంటుంది పరిగా ఆమెను అంతరికొరగాం
ద్యోగం దగ్గర ముందు నాన్నగారి, అరిచివెనుక
శేఖం కలిసివెడదాం శేఖం చేతిలో ఒక పైలు
వుంటుంది]

రాజ్యం (వచ్చుతూ) ఏమాయ్! అక్కాయ్! యింకా
పైవా అసీమ అనుకున్నావా? నైట్ క్లబ్
అనుకున్నావా? (నీలవేణి) రోమిలమ్మా!
నీకు యీ వూళ్ళో వున్న ముగ్గాంతా పరిచయం
యిలాగా నీ కలిసివున్నారే!

నీల: లేదండీ! యీ కొంతాం పైచేసి తీసుకు
వచ్చాను ప్రకాశం కొంతాం చూడనివ్వకుం
టున్నాను నేను ఇక్కడే వుంటాను అంతే!

ఇల్లు కూలింది

(చక్కా! అవిడ ఎలా పైకేసింది మా వాసుడికి)

రామ్మో! అవిడ యెలా పైకేసింది మా వాసుడికి,
తప్పులు నిష్టదావికి మేం ఇక్కడ అగడజను
మంది వున్నాం నీకెండుకు (శ్రీమ!—వెళ్ళి
పరిచాసుకో వాడుకా! (ప్రకృతిం కుడివైపు
వెళ్ళిపోతాడు అతను వెళుకున్న వైపుమానా)
కుపుతా! కొంపకూర్చగా అన్నాడు (నీ
కేసివో!) ఆ కౌగిలలు మా మొహాన్ని పారేసి
మిగిలిన కౌగిలలు పైకేసిపోయి!

[నీల కేసి తిలచిపోయి కౌగిలలు పైలుమీద
పెట్టి ఎడమవపు వెళ్ళిపోతుంది శేఖరం ఆమె
వైపు చూచుతూ మాస్తాడు]

రామ్మో! ఈ కాలపు పిల్లల్ని చూస్తూవుంటే ఆశ్చర్యం
కేస్తోంది వెళ్ళి వెళుకుంటూ లేకుండా ఆదాకు
మనకు గాడిదలా ఉలిమిదపకి తిరగడం
సంపారం లేనివానిన సంపాద లేకుంటుంది
ఉటిపి అన్నారా పెట్టెలు! వళ్ళు తాల్య
నివాసాలు చేకూర్చా ఆంటే వెలిసి రిల్లయే చేకూ
రబయ్యో! ఇలాంటి అవర్ణ లన్నీ ఉహించే
వళ్ళు అవిదావికి దిగవు ఎక్కి దిగ్గాను
ఎగిరుళ్ళు నిండకుండా మూడుమట్టా
కేసియేమన్నాను

శేఖ చూపుకున్న వశ్యంతా పెద్దతల్లింటారా?
ఎంతో కొద్దుమంది వుంటారా

రామ్మో! ఏమిటో ఒక్కమానిన గోజలు! ఇంగ్లీషు
చిగువు ఇంగ్లీషు కేవలం ఇంగ్లీషు బుద్ధులూ ఇంగ్లీషు
అలాంటివాడు! ఒక్క కుర్రవాణ్ణి, స్వతంత్రతలో
ఉన్నా, స్వతంత్రబుద్ధి కేవలం అంత అవకాశం!
పూర్తిగా యిమిడించిన!—కాదు వాడుకా! పరి
కానియో! అవన్నీ ఇంకావరీ బోలెడ చియ్యి శేష
పోయి మిగిలిన రక్కెడు మా వారికి తల్లికా

[రామ్మోర్ని రిక్కెడు మాంసానికి పరిచాడు]

శేఖ (లేచి ఎడమ చివరకు వెళ్లి) నీల కేసి!

నీల : (ప్రకేసింది) యేం? యెందుకు?

శేఖ అతివో నీ శేం పరిచయం?

నీల (కోపంతో) పిల్లగా మాట్లాడకు అగడ వా
మేట్!—ఈ ప్రశ్న వెయ్యిదానికొక్క పన్ను పరి
కట్టకు నీరచానీ!

(చరచరా పైకే మాంసానికి వెళ్ళిపోతుంది—
శేఖరం తిరిగి తన నీటో కూర్చుని కౌగిలలు
చూస్తూవుంటాడు కుడివైపు నుంచి వారాయన
వస్తాడు లావుగా పొడవుగా వున్నాడు తెల
పంగ, వల్లకోటు, భుజంమీద కంకువా—
తనకున్న గీత సంకర్షణల చితిలో చిన్ని
తోలుపెట్ట వుంది)

వారాయన రామ్మోర్ని గారే?

రామ్మో (కౌగిలలట్ట రిక్కెడు మాంసానికి
మోడుకున్నా) యిదిగో! ఈ గుమ్మలోను,
మా రంగనూపడి కొలకు ధనుస్సానంది
(లేచిపోవున్న కౌగిలలు తన పైలుమీద
పెట్టాడు)

వారా! బడెట్ యెంతింతరమా వచ్చింది?

రామ్మో వాలుగోతుకు కూడా అవ్వలేదండీ

వారా ద్యూజేట్ లేవే అన్న నిషణం మరచి
పోయారా?

రామ్మో లేదు అది బాపకం వుండును నీ గింజుకు
ధస్తానా

వారా రామ్మోర్ని గారూ! యీ గోజ యెంత
రక్తియినా అది పూర్తిచేసేటంకూ ఇంటికి
వెళ్ళింది

రామ్మో తిప్పుకుంటా మరీ అలాగే చేదాం! ఇంటికి
వెళ్ళిగతం ఏం నుఖుడి యేవవారిగది?

వారా శేఖరం! ప్రాపర్ స్ట్రక్చర్లు అందోదారా
తీసుకున్నావా?

శేఖ అందో దగ్గర తీసుకున్నాను వార ఇక
రామ్మోర్ని గారి దగ్గర తీసుకోవాలి

రామ్మో నీ నోక్కజేన్ మిగిలిపోయినా వాడుకా!
ఇలాపట్టా, రాసి ఇచ్చేస్తాను ప్రతిసంకర్షణం
యిదో! తిరిగిం శేషమీ నీరా నీ సంపా
దించుకోలేదని రాసివ్యాలు, నీకు వున్న అంక
లెన్ననియే మహామధువుమా అనిగతం? ప్రతి
సంకర్షణం నుకం అంకతో మురిగిపో
తున్నాం దివి కాధ్యురేఖయి?

శేఖ (కౌగిలం యిస్తూ) దివిమీద రాసి సంకళం
పెట్టండి

రామ్మో (రాసి యిస్తూ) యిలాంటి విదరాలు మన
వాడుకుల దగ్గర్నుంచి కేరీ నీ బండారం
బయట పడుతుంది. రాజకీయ కాధుకుడి నీ
పేరతో ధూమకేళి ధూమకేళి లాగేస్తున్నాడు
తెలకు కేం కొద్దీ ఆదాయం తచ్చే పదివేల కోట్ల

కున్నాడు. — వెనక అతగాడు వచ్చి—యెదురు
కొడవికి సిద్ధంగా వున్న నువ్వొకరి 'యెదురు' అని
అని సంపాదించావని యెదురు తిరిగి అతడు
కున్నాడు ఒకచోరి నవ్వం ఉయ్యో నలుగురు
యాను నీగోచ్చులా!!

కారా ముంకు పని కొనివ్వండి అక్కాగారు లనేది
యెదురునంది వున్నావే (రాయ్ కర్తే తిప్పగా
వున్న మర్రిలో కూర్చుని తోలుపెట్టే తెలిచి
వోట కలలు కేలుమీద పెనుకూ) శేఖరం,
చీకలలోంచి ఎంత పెట్టు కనూలు చెయ్యాలో
లిటు తియ్యగలవా?

శేఖ : రాజాండి (కొనిన దిగువుకూ) ఇన్ స్పెక్టరు
కాయాను ఖర్చును మిగిలి ఐదు రూపాయలు—
రంగస్థానముగాను మిగిలి అయి పోయినప్పుడు
యచ్చిరి టి పోలి ఖర్చు మిగిలి రూపాయల
లో ఆపరేటివ్ క్యాంపు (గోన్) గిగిగి గిగిగి
పహ్ యిగిగి రూపాయల నది మిగిలి యిగిగి
యేను రూపాయలు కనూలు చెయ్యండి.

రాయ్ (కలి లేలనేసి) యిగిగి ఏను రూపాయలే!
కార (రాయ్ కర్తే) ముంకు చీకల యచ్చి—
తిగిగి పని ప్రాంతంభిదాం

రాయ్ (లేగిగి) అలాగే కొనివ్వండి
[తిగి కేలుమీద మీది కొనితయ అన్న ఒక
కూల పరేవైదు కారాయగ కొన్ని విడిగోలు
రాయ్ కర్తే ముంకు వుండుతగు రాయ్ కర్తే,
కారాయగ పెట్టు రెక్క పెనుకూ వుంటాడు
పరిగా అపమములో కుడిన వ్రుకుంచి ఒక వ్యక్తి
కర్తాడు లాల్సీ, పరిచే, చేతిలో ఒక ఖడ్గముంచి
—మర్త కనూలులోవున్నాడు]

వ్యక్తి (ముంకుకు వచ్చి) వార!

రాయ్ (వెంటనే అందుకొని) మాట్లాడండి.

వ్యక్తి : అక్కా! శేఖ

రాయ్ : (కొనిన) మీరెవరవా పర! కూర్చో
మరిగిండి పెట్టు రెక్క పెనుకూకున్నం ఒక
దిన్నాకా? అడుకుంటున్నాం అడుకున్నాకా?
ఒక్క రూపాయ తిరగవేలాలు మా
ప్రాణాని!

కార : (రెక్క పెనుకూ) కూర్చోండి.

[అ వ్యక్తి : విధిరక కుడిచితివ్వు భారీ మర్రిలో
కూర్చుంటాడు]

రాయ్ : చీకల విడిగా పెట్టాడు.

కార : శేఖరం యా పెట్టు తిరుగివర్తి ఎంతింతం
కాళ్ళకు యచ్చియ ఎక్క పెనుకూకలో

నంతకొలు పెట్టిండు రికవీస్ మాత్రం కాగర్త.
ప్రతిమిగిదిగరా యిగిగియేను రూపాయలు
కనూలు చెయ్యి

[శేఖరం ఒక రెండువ్రు నకం కొంత పెట్టు తిరు
కొని ఎదురువైపు బల్బిలోకాడు. కారాయగ,
రాయ్ కర్తే యిగిగి పెట్టు రెక్క పెనుకూకే
వుంటాడు రెండు విముమల రిరవార శేఖరం
తిరిగి వ్రు నకం తిరుగొనింపాడు]

శేఖ (వ్రు నకం కారాయగకు యిచ్చి) అందరూ
పెట్టు యచ్చికారండి కాయకాంగార,
మర్తారాయగకుగాను మాత్రం యా నెలలో
యివ్వలేమన్నారండి

కార (తిలపికెతి) యా నెలలో యివ్వలేదాకే
వచ్చేమోలో అంతింతం యివ్వలేని యివ్వ
వలసిపెట్టు రెపటి నెలకు గిటింపు అవ్వదా?—
అవసరంకొద్దీ అప్పులు చేసాం కాకలు తీర్చ
వలిసి వచ్చిరి! కాపరేతం అపలు
కాకలలా వున్నాయ—అచ్చాయ! శేఖరం!
యిదిగో నితరం తిరుగో

శేఖ (తీరం తిరుగొని వ్రు నకంగా నింతింతంపెటి)
పెట్టు యివ్వే కొంతం ఐగుగంటలకే విడిచి
పెట్టిరివార!

కార : యే? యేదైవా నీవిమా ప్రాగంవుందా?

శేఖ : శాండి

కార : శేఖరం! నీమీద మీ కుటుంబం అంత
అధారపడివుంది విషయం వరుండుకోరది.

శేఖ : విషయంపండి

కార : మీ అమ్మగాను పక్షికారితో కూలబడి
పోయాడు అంత నిగధారం నీ ఒక్కడి
మీదా ఎంతో కార్యకర్తంది అవునంటావా?

శేఖ (అవున్నట్లు తలవ్రాపుకాడు)

కార : వివాది మవ్వ చేస్తన్న చేమిటికే తీరం వ్రు నకా
యింట్లో యిస్తన్నావా?

రాయ్ (కోలు రెక్క పెట్టడం వ్రు నకే కల
కకుకూ) ఇతిగడుకూడా యామర్త్య గందర
గోళంలో పడుకున్నాడురండి

కార : మాడుకాయకా! మవ్వనిచ్చివాడిం కూలాంటి
కాళ్ళ మాటలమీద గొంకం వుంచలి నిన్న
మీ అమ్మయ్య కూలాంటి:వచ్చి అంత పెప్పకుని
రిచారించాడు. యిదిగా తీరంఅంత తీసుకువర్తి
యింట్లో యియ్యో ఎంకుకు చెడిపోతావ!

రాయ్ : వృధాగా అర్పించే నీ యెంలాధికాయ!
పెట్టుపోకుండి. పరవ్రాపోకుండి. అన్న

ఇలుకూలింది

పోతయి (వారాయనను చూసిస్తూ) మన
మేలేనగుగారికూడా నీలాంటి సుప్రభుడే
ఒకడువున్నాడని యింతకడ చూశావుకదా!—
అయ్యో! వారాయనగారూ! మీకు చెప్పడం
మరిచిపోయాను మీవాడు అప్పుడే ఒకవారి
వచ్చి వల్లడు

వార : వాడూ అంతే, ఎంత చెప్పినా విడకు
రమ్మో అయ్యో, మీ నెమ్మది, మీమంచి తిలం
వాణి పూరిగా పాడుచేసినై అది నీనెడే
గదిలో పెట్టి రూల్లేకర విగేషకు కొలేవాణి.

వార : రమ్మోరీగారూ, యీ కుడం చెప్పకలసివి
దరికాటిపోయింది వల్లంకలవాళ్ళే తెలుసు
కోవాలి.

రమ్మో : ఎంతెలుసుకోవడమో! నీలవేణిగారూ
మీవాడూ తిలసి యిక్కడ వాట్యం గేసివంత
పనిచేశాను

వార : నీలవేణి కుటుంబంకూడా అంతే, ఆమె తీతం
మీది తిరి, యింకా చెల్లెళ్ళు ఆధారపడి
వున్నాను వల్లకు నుకో ఆధారంలేదు

రమ్మో (అల్పస్వంత) అలాగంటే! టిఫ్టాక్ గా
రణిగారలా తిరుగుతూ ఉంది కేవల వల్లి
చూసి కొస్తకలవాళ్ళున్నాడు నుమండి

వార : రణంతి అనికూడాలేదు ఆమె అపలు
కుటుంబం విషయం పట్టించుకోకు ఎప్పుడూ
తిల పీకారు, పినియలు, స్నేహితులు—తిల
గొడవే—దగ్గిరింకన్నే ఆమె అలా తిరు
రైంకమో అనిపిస్తూవుంటుంది వాడు (పెట్టు
రమ్మోరీకి యిస్తూ) యింకో, మీ తీతం
కూడా తిసుకోండి.

శీల (లేచి రమ్మోరీని (మీడించి) రమ్మోరీ
గారూ, మీ పెట్టుకూడా యివ్వండి.

రమ్మో (పెట్టు రైక్కు పెనుకూ) ఎంతయిమ్మం
టావీ? యిరవయేకునూపాలా? (నోటు శీల
రావీకి యిస్తూ) వాడు వచ్చేసే తీతం తొంద్ర
తోమ్మిదిలోను యిరవయేకు గూపానులుపోలే
యి! పెట్టేరెండుగూపానులు వున్నాయి
(వారగ) యీ ముష్టి పెట్టేరెండు గూపానులు
తో రెండు పూటలూ భోజనం చేయకా? యిదెరు
పీలలకూ చువుచెప్పిందా? ఇంటి
పిల్లకు పాలపెట్టా కొవడా? పెట్టం పిల్లలకు
ఒకకోడావి? బట్టలుకోవడా? యేంచెయ్యాలా
కోవడమందా వుందిర భోజనంకూడా!

వార : రమ్మోరీగారూ, మన నుకూర్తల ప్రభుడే
కొడు యింపున్నది పామాన్యంపాడల తీతం

లన్నీ యావాడుక మోగోగిందివున్నాయి. రాత్రి
అంతా పీకలల, తెలవగిలే భగం ప్రతి
కోణా ఒక సముద్రపు కెలంలా విరుచుకు
మీదపడగోంది పరిసరాలు కోణాకోణా
నిగారిపోతున్నై ముగ్గురిగారి ప్రజల తీరి
తాలు పేక మేలెలావున్నాయి అదియేకొనంలో
నైవా ములిపోవచ్చు

రమ్మో (వారగ) చూడండి వారాయనగారూ!
మీరే చెప్పండి ఈ పెట్టుకో యీనంత
యెలా గడవను?

వార : తిన్నా భోగంలా యీ తీరికేను నయం
అని స్పష్టపడలే—యీ శీలరం ఉద్యోగం
పోకలకుంటే వల్లకుటుంబం యేమాకుందా
అలా గిందండి యే న్యమోనాంలానోపడి
నీలవేణి ఉద్యోగం నులకుంటే వార
కుటుంబం యేగంగా గలస్తోందా ఆలోచిం
చండి మీదూ నీనూ యే ఒండెబ్బుతో వో
అపహృక్తిగా ప్రాణాలు విడిచిపెడలే మన
సంపార సమాతయో ఆలోచించండి

రమ్మో యేమాతయి? అపహృక్తిగా మురిగి
పోతాయి ఆమెకు ప్రాతి పెరిగిందండి—మనం
ఆస్తి సంపాదించలేదు పరిచా! కొలిపివచ్చి
అప్పులు సంపాదించివుంచం

వార : ఒకంగుకు వాడు అల్పస్వంత కలుగుతుంది
తీరికంలోని యీ సహలన, యీ విజయివి
పరిష్కరిస్తూ యీ కుర్రనల్లు యేంగుకు
గమించర అని?

శీల : (లేచి రమ్మోరీని (మీడించి) అయ్యో!
రమ్మోరీగారు మీరేవా?

రమ్మో (రయన్) యేం! నేనే! (వారాయ
నతో) ఈ వేళి లక్షింకల్పంతా పనిచేస్తు
న్నాన పార ఉదయంమంచి ఒకొక్కొక్క మన
అభీషకు దిగుతూవున్నాను సమాధానాలు చెప్పి
లేక ఛిస్తూన్నాను

రమ్మో (ఎంతిలోంచి వున్నంతి) ఒక ఎనిమిది
గూపానులు యీ యివ్వించండి

రమ్మో (కోపంత) యేవూరి పంతులికయ్య
మవ్వు? ఎగురుతిరిగి నన్నే పెట్టు అడుగు
కున్నావ్!!

శీల : పంతుల్నీ గారు, పాడూ గారు నేను మురిసి
పలే యింకలేర్నీ

రమ్మో వా! ప్రపంచంలో అంగుళం భూమికూడా
లేదు నువ్వీదో పారపాటున వచ్చివుంటావ్!
నేనేం పన్నుకట్టక్కర్లే

లిల్ల: కల్యాణ! కృత్రిమము పాఠ! కృత్రిమము
ప్రాధేయవహము

రాక్షా: పాఠిలోదామనుకున్నా బండి! హాసీలు
పన్ను తిప్పదన్నాను చిలమరికాను

లిల్ల: అయ్యో! యిప్పుడే కన్ను చాలాపీపు ముగ్ధా
పెట్టేకాను వెంటనే యిదిమిది గూపాణులు
యివ్వండి. (నాగాయన దగ్గర, కేళరందగ్గర
దెబ్బతీయకొని పీగులు రావీయిస్తాడు)

రాక్షా: (అశ్చర్యంతో) కృత్రిమము ఒక్క పాఠే
ఎనిమిది గూపాణులెలా అయ్యిందయ్యా కుమారావా?

లిల్ల: గత సంవత్సరం వూలుచెయ్యడం మరిచి
పోయాం పాఠే! రెండు సంవత్సరాల పన్ను
తీసి ఎనిమిది గూపాణులయ్యింది

రాక్షా: (చేతిలోవున్న నోటు ముగ్ధాపాఠి లెక్క
పెట్టి) యీ పెత్తె రెండు గూపాణులలోను
నీకు ఎనిమిది గూపాణులిచ్చేస్తే యీ నాక తీసి
దాని శిశువునీ గడి యీ నెలలో యివ్వలేను
వచ్చే నెలలో తీసిపండు.

లిల్ల: (నీరయస్వగా) యేమండోయ్! అగ్రం పరి
రాగు తక్షణం యిచ్చెయ్యాలినిండే!

రాక్షా: యివ్వలేను నాయనా! యివ్వలేను
కృపాగా నన్నెందుకు బా: పెడతాన

లిల్ల: (తీవ్రంగా) యివ్వలేనా? మీరు కోర్కెకు
ర వలిపి వుంటుంది

రాక్షా: (కోపంతో) కోర్కెకుకోకపోతే నెండు రో
జెలుకు వెళతాను! వెళ్ళు! వెళ్ళిందయ్యా
ఇలాంటివి చాలా మాళాం

లిల్ల: వుండు! వుండెయ్యా! తొందరపడకు!
(లిల్లకల్యాణ కుడివైపు విష్కర్మిస్తాడు)

రాక్షా: ఈ గురువా ప్రాణి! ఒకటవరేదీ అంటే
మరణికి పక్షిలోకం — యింటి యజమాని
సంజాయిడీ చెప్పకొవారి పాలకునికీ సంజా
యడీ చెప్పకొవారి అభీములో అగోచర కాగి
తీరి ఆలస్యమయివంగుకు అధికారి! సంజాయిడీ
చెప్పకొవారి. అసలు యీ దొర్లొక్కడి
తీరితీరు సంజాయిడీల వుట్ట!!

నారా: యేదీ! — మీరు యింతవరకూ వేసిని స్టేట్
మెంట్ మా డివిన్యండి

రాక్షా: (ఒక కాగితం చూపిస్తూ) ఎస్టాబ్లిష్ మెంటు
వరకూ వచ్చిందండి

నారా: యింకా మొదటిలోనే వున్నాం యిదంతా
యెప్పటికవుతుందండీ?

రాక్షా: యిప్పటినుంచి కడకుండా మాన్యుంట్
ర త్రి తొమ్మిది గంటలకు అవుతుందండీ.

శిల: నన్ను కాస్త విడుదలలో విడిచిపెట్టాలి
పాఠే!

రాక్షా: (కోపంతో) యీవని యీలా అవుతుందిరా
నీవుదా అని మేం కోరుకు ధన్యులై మువ్వ
పోతాం?

నారా: పరిస్థితి పాతం! అతినిశం పరివ్రంజం!
రాక్షా: మీరు అందరినీ యీ సమ్యక్తరండి.
అతినిశం లేదు పాటూ లేదు

[తొందరగా కడివవుతుంచి ర ముగ్ధా శిశు
నాపకశిశు వచాను యిద్దరినీ పాలనుంచి సంచుగా
వేలాడుకున్న ఇద్దరూ రాక్షాత్రికి తిన్నగా
నిలబడతాను]

రమ: (రాక్షాత్రిని ఉద్దేశించి) నమస్కారం మేనే
జనగాన

నర: ఎట్లా బాబూ!

రాక్షా: (నారాయణను చూపిస్తూ) నీరూ మేనే
జనగాన నేను కాదు

రమ: } (వంటకే నాగాయనకేసి తిరిగి) నరు
నర: } స్కారం బాబయ్యా!

నారా: యేం పరిమిద వచ్చాను?

రమ: చిన్నపనికాను బాబయ్యా!

నర: చాలా పెద్దపని బాబూ!

రాక్షా: మీరు చిల్లకల్యాణ కాగుకదా!

రమ: కాగు బాబయ్యా

నర: చాలానే బతుకుకున్న బడిపంతుళ్ళం.

రాక్షా: మాకు చచ్చి అంతిమనివుంది. పూరికే నాగ
దియ్యక మీరు వచ్చిన పనేమిటో మాడు
మాటల్లో టూకీగా చెప్పండి

రమ: అంతి కేలిగా లేల్వి పారెయ్యాలినింద విషయం
కాగు బాబయ్యా

నర: అంతా పూనగుచ్చినట్లు మనది చేసుకుంటాం

రమ: తినుగు (తెచ్చగా వివారి మా ప్రార్థన)

రాక్షా: ఇప్పుడు మాకు తీరికలేదు రేపు దయ
చెయ్యండి

రమ: (అశ్చర్యంతో) రేపు మళ్ళారావడమే!

నర: మామూలుమంది రాగాలంటే విడుదలపాణులం
దారి బాబయ్యా

నారా: మీరు చెప్పేదేమిటో త్వరగా చెప్పండి

రమ: మేం ఆ పూజలో పక్షినుంచి పనిచేస్తు
న్నాం బాబయ్యా

నర: గామములకు మేమంటే మహాచెప్ప అభిమానం!

రమ: మొన్నటి ఎక్కడనుండి మాకోకాల మది
పోయింద బాబయ్యా

ఇల్లు కూలింది

నర వింట్రున్నంగారి తరపున మేం ప్రచారం చేశాల్సింది
 రమ మేం చేసిన శేరం అదేంటి కాబూ!
 నర ఆయన మామిద పగపాపించాలని చూస్తున్నా రండి.
 రమ మమ్మల్ని ఉద్యోగాలలోంచి తీసేయాలని చాలా ప్రయత్నాలు చేశారండి
 నర శోకాలో అర్థిపెట్టారండి
 రమ మహాజనుకు మహాజను గుప్పించేశారండి
 నర ఒక మిషన్ శీ మిషన్ తోనూ, ఎడమచేత్తోనూ అరడజను వేలిముద్రలు వేయించేశారండి
 రమ : చివరకు న్యాయమే గలిచింది కాబయ్యా
 నర చిన్నబ్బాయిగాని దేవుళ్ళా పాతుపడ్డాడు.
 రమ ఆయనే శివుని కొట్టించేశారండి
 నారా ఒక్క మీసం ఆగండి చిన్నబ్బాయిగా రహా?
 రమ అరే! చిన్నబ్బాయిగారికి యెరగరా అండి తమగ!
 నర ఆయన మా పూజో పెంపూడుబరి అండి
 రమ ఆయన పర్వమా అని మేం యంత్రకాలం ఖులాసాగా బతికాం కాబయ్యా!
 నర (రమగత్యతో) దాదాం యెందుకు? విజం చెప్పేదాం
 రమ తిప్పేముంది? చెప్పేదాం,
 నర ఆయ్యా! అసలు రహస్యం చెప్పేస్తున్నాం తమకు
 రమ చిన్నబ్బాయిగాని తను పిల్ల తను బంధువుల పిల్ల మా దగిరే బ్రాహ్మణుడు పంపిస్తారండి
 నర తను దగర దాదాంతుంకుకు? వెలతో యాత్రై రూపాయలు యిప్పిస్తారు
 నారా (అహంకింగా కుర్చీలోంచి పడి లేచి) హా! నా యిలు బంగారం కాదు! బ్రాహ్మణుల చెబుతున్నారే? బ్రాహ్మణులు!!
 రమ చిత్తిం కాబయ్యా! చిత్తిం!
 నారా యంత్రాధికుం లేకుండా "చిత్తిం" అంటున్నావ్? యా యిద్దో పేరూ చెప్పండి ముంగు బ్రాహ్మణుడు చెప్పకూడదని మేం ఆర్జియ్ల జారీచేమావుంటే మీరు చెబుతున్నారే?
 నర : చెప్పాలోకి ధర్మానా కాబయ్యా?
 రమ తమగిచ్చే గాంబుమిదా ధారించిలే
 నర : మేం యేకాదో అక్షయప్రాతి ప్తయ్యకొలిసింది కాబయ్యా!
 నారా (అదనూ) ముంగు మీ పేర్లు చెప్పండి మీ సంగతేమిటో నేలుస్తాం.

నారా నారామూర్తి గాయా! కూర్చోండి కాకుండా చెప్పేది పూర్తిగా నిష నిష్యం
 రమ (సంతోషితు) తమకు నూరకుండా వచ్చింది!
 నర అధికారుల తమరే విశేషాలే యామా మ వి యెవరు రింటాని కాబయ్యా
 రమ మేం ఉధియం కలిపి తమకు ఒక అర్థ పంపించాం కాబయ్యా
 నారా ఎప్పుడు పంపించా?
 నర అబ్బో! యెక్కడిండి! నాలుగు నెలలు గుండుండి
 రమ : తను దగిరమంచి జవాబు ర లేదండి
 నారా : మాకు అందిలే వెంటనే జవాబు యిచ్చే వాళ్ళం యెందుకి నారామూర్తి గాయా?
 నారా అంతేంటి మనకేమీ అందలేదు
 రమ ఎదని అరే కాబూకు కాపిలు తీసుకువచ్చాం కాబయ్యా!
 నర ఒకటి గండు కాగు ముప్పే కాపిలుతీసి అందరికీ పంపించాం కాబయ్యా!
 రమ (తేలులోంచి కాగిరింతిసి) దదివి వివిపిస్తాను. తమకు శ్రద్ధగా వివారి
 నారా చాలా పెద్దదిలావుండి!
 నర (తన తేలులోంచి కాగిరింతిసి) యెంతో నీవు పట్టు కాబయ్యా దాదాకా దదితేస్తాం
 నారా : (అలం తేలులుమిద పారేసి) యా యా బడ్డెట్ యా వశకు తీసుకుంటే!
 రమ (చగువుతూ) 'అయ్యా, నీయూ యా గామ ములో నివసునిధేతుతిలో ప వి చేయ చున్నాము. మా బడిలో హాజరు సంఖ్య పెంచి తిమి! (తల పైకెత్తి) యిక్కడ అక్షరాలు గరిగి పోయినై నర సయ్య గాయా! మీ కాపి చూపండి.
 నర (చగువుతూ) 'బడివి నిర్వహణలు అభివృద్ధి లేచితిమి'
 రమ (చగువుతూ) ఇది యిట్లుంటే విషాదాదమైన సంఘటన జరిగింది (గామ పెద్దలు మా ఉధియం ను రాజీతు గుడితంపెయ్యారని) (అక్షరాలు వెళుకుతూ వుంటాను)
 నర : (వెంటనే అంగుకొని) నెట్టి మా చిన్న తలపె పెద్ద భారమును వెటిరి ఎన్నికలు ముగిసింది. కొంతపములు వెటిగింది వాగుజనులు మూల పడి రాదీయ నెరగిరి
 రమ : (దాదాకా చగువుతూ) 'అరలు పైకి లేచింది. బురలు చిలికింది కొద్దలకు రాకపోకలు పెరిగింది'

నర (చతువుతూ) మేము ప్రాగమలు సుప్రీం పెట
కొని ఒదిగి ముగ్గుంటివి రాదీలు తోజేళ్ళ
సంపుటలె నా బడిపెరి పనుచున్నాడు ?

రమ (చతువుతూ) 'మేము ఉద్యోగ సగ్గుమును ప్రి
మామగా నిగ్గురించలేకపోవుచున్నాము మాకు
ప్రాగభయము ఏకైకముగా మన్నది మా బడి
యటా పోలికుకొపలా పెట్టింపగలగులకు
విషయవిధేయతతో నేడు కొనుచున్నాము
యిట విధేయలు వెంటరమగయ్యి, అప్పుల
నరసయ్య'.

[యిద్దరూ కలితలు వారాయకు యిస్తారు]

నారా : ప్రాలో పెద్ద రెవరూ కలగజేసుకోవడంలేదా ?

రమ : లేదు వాగయ్య! పెద ను మా రాజులం త
పట్నంలా మకాం పెటేనీ వ్యవహారం విడి
విసున్నాడు

రామ్మా (నీరయన గా) యేసుండోయ్ పంతునూ!
మేం యిలాంటి వ్యవహారాల్లో కలగజేసుకోదా
నికీ ఏలేగు. మీరు పోలికు స్తేషనుకుపోయి
రిపోను చేసుకోండి

నర రామ్మా! అలా అనకండి చచ్చిపోతాం

రమ మా రిపోర్టుకంటే మీ రిపోర్టుకే ఎటువ వుంటుంది
రాబయ్య!

నర అసలే మేం కష్టాలలో వున్నాం

రమ మా వుకును తీయ వివ్యకండి రాబయ్య

రామ్మా ఓహో! కాపనార్కాలు కూడా పెను
కున్నావ్ !!

నర తమరు దయచూపాలి.

రమ : అగ్ని కష్టయా ఒక్కసారి వచ్చిపడ్డాయి
రాబయ్య!

నర నిగ్గురించులం బాబూ

రమ తిలదానికీ పూరిగా తిండి లేదు కట్టకోదానికీ
పగ్గెడ వస్త్రంలేదు

నర తిలదానుకోదానికీకొంపకూడా లేదురాబయ్య!

రమ మేం యిద్దరం ఒక కొంపలోనే వుండేవాళ్ళమండి

నర ఆ యిల్లు మొన్నటి వర్షాలకు

రమ (కుక్కలో అందుకొని) మా యిల్లు కూరి
పోయింది రాబయ్య!

నారా నిన్ను కొంచెం మాట్లాడినట్లండి—మీ యిల్లు
కూరిపోయినందుకు నేను చాలా విచారిస్తు
న్నాను. కొని మా యిల్లుకూడా నేడో రోపో
కూడానికీ సిద్ధంగా వున్నాయ్ మీరు యీ.

రమ (వెంటనే అందుకొని) రెండు మాటలూ చెప్పే
య్యినివ్వండి రాబయ్య!

నర మా యిల్లు కూరిపోయింది తడవాచుకోదానికీ
నా గ్రామసు రెవరూ మాకు పోటు యివ్వలేదు
రాబయ్య

రమ : ఇన్వరేడంటే వాళ్ళ తప్పేమీలేదండి. మాకు
పోటు యిస్తే వెంటనే రాదీలు వచ్చి వాళ్ళ
యింటిపొడ పడతారని భయమంది

నర మేం వెళ్ళి ముఠలుగారి కార్ల పొడ పడ్డమండి.

రమ ఆ ముఠల కిది కారణమవుంది, భయమవుందండి.

నర బాదల దొడ్డిలో ఒక ఖాళీ వుండా మాకు
యిచ్చారండి.

రమ అక్కడే వుంటున్నాం రాబయ్య
శేఖ బందె దొడ్డి అంటే ?

నర మనముగ వేగించేస్తే జెల్లో పెడతాగండి.

రమ అలాగే దూకు, పనువుల పెరంచేస్తే బందెల
దొడ్డిలో పెడతాగండి

నర బందె దొడ్డి అంటే అసలండి

[దూరామ్మంచి వివరగా నివాదాలు వినిపి
స్తాయి డబ్బాలో డబ్బులులేనీ గలగల లాడి
గుప్ప కట్టా వినిపిగా వుంటుంది — "ఉపాధ్యాయుల
యింట సంఘానికి జై!" — "ఉపాధ్యాయులు —
వ్యూహి" "అణా ఉద్యమం—వ్యూహి" —
అందరూ ఆగ్రహంతోగా మడిచివు మామూ
వుంటాను నివాదాలు దూరంగా పోతాయి]

నారా యేమిటి ?

రమ కొత్తి ఉద్యమం బాబూ!

నర మేం ఎన్నో విజృంభణ చేసుకున్నాం

రమ అధికారులు మా కీతలు సరిగా పెంచలేదు
రాబయ్య

నర మా దగ్గిరం నో నో నో నో పెరిపోతోందండి.

రమ మా నీతి ప్రజలకు తెలియజేయడం కోసమే
యీ కొత్తి ఉద్యమం రాబయ్య

[వెంటనే రంగయ్య, వరసయ్య తమ భుజా
లకు వున్న సంయలలోమంచి చెర్రో గిన్నె పైకి
తీస్తారు]

నర ఇవి అక్షయ పాత్రలండి

రమ ఇది అసమృద్ధి తెలియజేసే ఉద్యమమండి ఒక
అణాపాత్రం వేస్తేవాల

నర (రామ్మా రీన్) రాబయ్య! తమకోక అణా
వేయించండి

రామ్మా అమాంతంగా (రీలేటివి) పోతారా? బతు
లకు గంటించాలా? కీతలు చాలవట! బడిలో
చదువు చెప్పుడు ఉరివిందా డ్యూవన్లు ప్రయో
మేట్ రివివిం కుర్రాన్నే వాన్ చెయ్యవలె.

ఇల్లు కూలింది

<p>గ్రాంటుకు గ్రాంటూ కోటి ఉన్నాడు వైగా బోల్లంతా కావడం! యింకా శీతలు చాలవట</p> <p>రమ తిమిరతన బాబయ్యా! అలా వూరికి ఇద్దరూకు వ్వాగి ?</p> <p>వర (వారాయనను చూపిస్తూ) ఆ మహారాజును చూపండి ఎంత ఓకా! ఎంత సహనమా!</p> <p>రమ (వారాయనతో) మా వూరి గృహహారాన్ని తినుట యింకా విశేషంగా చెబుతాం బాబయ్యా!</p> <p>రామ్మ (గిద్దెనూ) బాతాగా? బాగా? సుర్యాదగా పెళ్ళిపోలే బంట్రాకుతో గంటివాను.</p> <p>వారా కూర్చోండి రామ్మారీగారు!</p> <p>వర (వంటపే అంగుళావి) రామ్మారీ గారంటే తిమరా బాబయ్యా!</p> <p>రమ తిమిర శీర దిశలు వ్యాపించింది బాబయ్యా!</p> <p>వర తిమిరగురించి మేం బోల్లు సంగతులు విన్నాం</p> <p>రమ దక్షిణ లేండి పనిచెయ్యరని</p> <p>వర గోదాను విసు యాపానులైతా కంటమాస్తేగాని ఇల్లు చెరిగింది</p> <p>రమ పెట్టెను అర్చిలను చింపి పోలేస్తారని</p>	<p>వర : గ్రాంటు కిలలలో తప్ప అంకెలు వేస్తారని రమ టేదరివి రప్పిస్తారని</p> <p>వర తైర నుల్లాంటి బడిపంతుల్లను నిలుపుతా బోయ మంటారని</p> <p>రామ్మ (కోపం ఎట్టతే గూర్చి(ర తీసి) ఆయ! అలా యేమిటా కూతలు?</p> <p>[రామ్మారీ యాల్లిక(ర పట్టకొని వాళ్ళనుసరిం పిస్తాడు రమనయ్య, వరిపయ్య తొందరగా వడివలపు పోతూ వుంటాడు]</p> <p>రమ (వలివోతూ వారాయనతో) పెరిప్పించింది బాబూ!</p> <p>వర సున్నుర్ని సునిచిపోకండి బాబయ్యా [ఇద్దరూ గిద్దెనూ మిస్తాడు రామ్మారీ కోప మతో చూస్తూ వుంటాడు శేఖరం తిలకించి రస్తూ వుంటాడు]</p> <p>వారా కూర్చోండి రామ్మారీగారు!</p> <p>రామ్మ (కూగ్కుటూ) మీ మంచిరివమే మాకోప తీస్తోంది.</p> <p>[తీరిగి ముగ్గునూ పడిలో నిమగ్నలవుతారు— తెర]</p>
--	--

ఒక

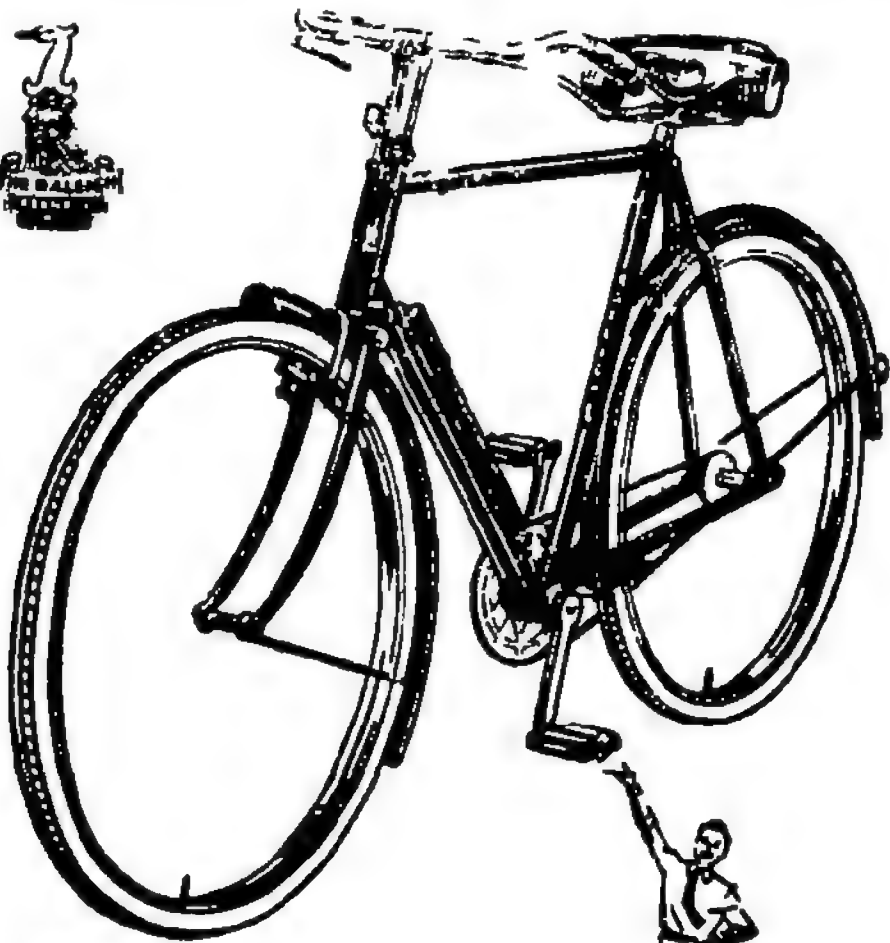
రాలే

మీకు వుండడం

గర్వకారణం

రాలే

SRC 51 TB

కలగూరగంప

నాగరికత

శ్రీ నాగభూషణం

సంఘ జీవనము నమిచ్చు ప్రాణిజోటిలో కన్పించే నమాజులక్షణం బలీకుమైన అవసానాదా స్వభావో సంబంధించిన తీపులన్నీ ఒక కూటమిగా జీవించడం మనం తిరుగుమాస్తూ ఉంటాం కొడులు ఒక కూటమిగా, భ్రమరాలో కూడిగా, మల్లేభములు మరొక కూటమిగా ఉండటం మనం దృష్టాంతములుగా పెర్కొనవచ్చును నై పెర్కొనిన "స్వభావాత్మకర్షణ" మానవునిగా కూడా ఉండే సహజ లక్షణం ప్రయోజనం దృష్ట్యా, సంఘజీవన బలీకా కర్తవ్యతను, మానవుడు మరింత సుస్తంచాడు పరస్పర సహాను సహకారాలే మానవ జీవితాలను సుఖప్రసం చేస్తాయి నైలక్ష్యం సుసాధ్యం కొనలంటే మానవుడు తిప్పనిసరిగా కొన్ని విషయ నిబంధనలను అనుసరించవలసి ఉంటుంది కొలగనవనం తో పాటు మానవజీవిత విషయాలు పెంపొంతుతాయి ఉంటాయి జీవితావసరాలను సాధించే ప్రయత్నములో నాగరికత పురోగమనా ఉంటుంది జీవితం మరింత సుఖవంతము చేసుకోవాలనే తీరివి కొంటు, కళాత్మక నాగరికత పురోభివృద్ధికి ఆధారభూతాలు

నాగరికతకు ఒక రూపాన్ని ఆపాదించి, ఆ ప్రత్యేక రూపమే "నాగరికత" అని ఇదిమిత్తంగా గేర్చి చెప్పడం కష్టం జాతి, జాతికీ, కళాకారికీ మ్యా నాగరికత స్వరూప స్వభావాలలో వైవిధ్యం ఉండి తీరకుండు.

వారి వారి, నెపక రిస్థితులు కళాద్వైష్టి, అవసరాలు, అభిగమలు, నెరిక దృష్టా ప్రభావవరంగా, నాగరికత స్వరూప స్వభావముగా వైవిధ్యం ఉంటున్నది ఇందుమూలముగా ఒక జాతి నే ఒక కళా నాగరికతే ఉత్పాదించింది నిర్ణయించడం కష్టం ప్రయోజనం

దృష్ట్యా, కళాద్వైష్టి, ఒక నాగరికత, ఉత్కృష్టత పాపేక్షంగా మాత్రం, నిర్ణయించవచ్చును ఈ విధంగా నేనా ఒక నాగరికత ఉత్కృష్టతను నిర్ణయించే సమయములో, వారి వారి నెపక రిస్థితులు, అవసరాలు, అభిగమలు, నెరిక దృష్టాను, మనం దృష్టిలో ఉంచుకోవలసి ఉంటుంది మానవుని "భౌతిక సాహస, వివరణ, మేధావన" నాగరికత అని మూలంగా నిర్వచించవచ్చును

ప్రస్తుతం నవం నాగరికతగా పరిగణించే విషయాన్ని రెండు భాగాలుగా విభజించవచ్చును (1) భౌతిక నాగరికత (2) ఆధ్యాత్మిక నాగరికత

భౌతిక నాగరికత

పంచేంద్రియాలవ్యాపారా ప్రసాంపలకునది భౌతికము. మానవ విర్మితమైన భౌతిక సాహసే "భౌతిక నాగరికత" కృతానిర్మాణము, కస్త్రోత్పత్తి, ఆహారాత్పత్తి కస్త్రాలను మనం దృష్టాంతములుగా పెర్కొనవచ్చును మానవావసరముల రెండు రకములు (1) మూలావసరములు (2) కల్పితావసరములు మూలావసరములు జీవించుటకు తప్పనిసరి అయింది. ఆహారము, నీళ్లు, గాలి కస్త్రాలను మూలావసరములుగా పెర్కొనవచ్చును కస్త్రోధారణ, కృతావసరము కస్త్రాలను కల్పితావసరములుగా పెర్కొనవచ్చును. కల్పితావసరములు లేకున్నా మానవుడు జీవించాలకు

మానవప్రయత్న ప్రమేయం లేకుండా ప్రకృతి ప్రసాదితమైన ఆహారముతోనే అదిమానవుడు జీవించేవాడు కొలగనవనం తో పాటు ఆహారప్రకారం యౌనది అకారానిన దీన్యకొడుటకు మానవ ప్రయత్నాన్ని మేళవించి, ప్రకృతిని వినియోగించుకొనిన వచ్చింది. ఈ విధంగా మూలావసరసాహసే నాగరికత పురోభివృద్ధికి ప్రథమ సాహసమైంది. కల్పితావసర సాహసంవల్లే నాగరికతకు ద్వితీయ సాహసము. జీవితాన్ని

మీరింక సంపాదకాదుకం చేసుకోవాలని తీసి
కొంటి, కొద్దిపి, అధికవి, వగైరాలు, వాగవిరిమ
ద్వితీయకం చెప్పి మాలారాట్టలు

ఈ దింకా పునాధిల్పిది పాంకుతున్న భారీ
వాగవిరిమ పరాకృష్ట అంటూ అంపెనోడు

అభౌతిక నాగరికత

అభౌతిక వాగవిరిమ మరల రెండు విభాగ
ములుగా చేయవచ్చును (1) నైతిక వాగవిరిమ (2)
మేధాత్మక వాగవిరిమ

నైతిక నాగరికత

మానవుడిలో కొన్ని మాలామూలు అంత
హృదయమైనవి అని ఆకలి, కోపం, క్రోధం,
స్వార్థం వగైరాలు అది మానవుడు నియమ విబంధన
బద్ధుడు కాకుండా ప్రేక్షకులను బానిసగా
ప్రవరించేవాడు అప్రవర్తన ఫలితంగా అతడు
అనేక కష్టపడములను యెదుర్కొనవలసి వచ్చినది.
తన కష్టపడకూడా యెదురేది. తనకి సక్రమముగా
వికై అతడు కొన్ని నియమవిబంధనలను బద్ధుడు
కావలసివచ్చింది అదిమానవుడు మేధాత్మక తీర్పు
కోవలసి, విరతిమొనరించి అంటూలే, తన చివ
మార్గము తొక్కివాడు కామర్పివను, వానివరసలు
లేక, సమయాపమములులేక తీర్పుకు చేవాడు
తనలా మూలకోర్కెలను తీర్పుకోవలసి ప్రభావా
శయంగా అదిమానవుడు ప్రవర్తనలు చేసి పేర్కొ
నిది మానవ సహజగుణములను అదుపాజ్ఞలలో
బంధించి ప్రవర్తించుటే నైతిక వాగవిరిమ.

మేధాత్మక నాగరికత

ఈ సృష్టి ఆంధరిమైన సమస్యలలో మునుకొని
ఉంది కల్పన చేతా క్రొత్త సమస్యకూడా ఉద్భ
వించవచ్చును జలములోని భూతిములెవ్వి? ఒక వస్తు
వును ప్రేమిని క్రిందికి యెండు పడవలే? లాటి
అనేకానేక సమస్యలకుబాటు ఈ విశ్వం మానవుడు
వాని ముగిస్తును వినియోగించి సమస్యలను పరిష్క
రిస్తూఉంటాడు భారీకా భారీ సమస్యపరిష్కరించే
మేధాత్మక వాగవిరిమ అని వివరించుకుంటుంది

కీ. శే. ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు

సుప్రసిద్ధ శిశువులు, సాహిత్య విద్వాంస
రములు, వైజ్ఞానిక ప్రవక్తలు సంఘసేవాధునికులు
శ్రీ ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు ఈ నెల
25 వ తేదీ సోమవారం రాత్రి పరమపదించిన
వార్తను పాఠకులకు అందజేయవలసి వచ్చింపును
చాలా విచారించుకున్నాం. వాటికి వాగవిరిమికి
సంబంధించిన ఉన్నవ పంతుల కార్యక్రమానికంతమా
రంగస్థలమైన కుంటూరు పట్టణమంది ఆయనకు
చాలించిన వారీర్పూర్వక లక్ష్యవారముగాను మర
దించి ఇప్పటికప్పుడే 12 సంవత్సరాలైంది

'మలల్లి' రచనతో లక్ష్యవారముగాను
అంగీకరించిన సాహిత్య ప్రపంచానికి ఒక వెలుగుబాటును
మోపించిన భావనివారముగా అంగీకరించిన వాక్య
ములో అది ఒక మహావిప్లవం 'మలల్లి' వలన
ధీర్వాహిత్య పరివర్తనలు జరిగినవలె లన్నిటి
లోకి తిరుగు యొందుకున్నాను ఈ వలన
వివిధ రూపంలో మనకు ఉర్బరమిచ్చే భాగ్యం త్వర
లోనే లభించవచ్చు ఈ వారీర్పూర్వక కూడా ఆయన
కలందించడండా సాహిత్య సేవచేస్తూ వుండటం ఆర్థ
ర్యకరమైన సంగతి తిక్కవలె వారు ఒక మహా
గ్రంథాన్ని రచించి మెరుగిదియే వున్నటు చెప్పు
కుంటున్నాను

శ్రీ విద్వారంగంలో శ్రీ పునాదుల రం
గంలో ఆంధ్రుల కృషి అజేయమైనది. 'కారణ'

నిశ్చయ విశ్వహాసం అదింపకుండు తరు నవ్యాన్ని త్యాగంచేసుకొని కృతార్థులైతారు. పండు మునిగిరింపం జచ్చినవా ఘృత్యువుమొదల వారి నిర్వాహం ఏ అంశముక వా విచారాన్ని కలిగించకమానం

తూర్పు భుగవత్వం సిద్ధించుకన్న వారి ప్రతిభా పరిమితి తోచుకలు

ఉద్యోగము - వివాహము

శ్రీ వేదుల నరసింగరావు

యన భారతదేశములో దివోన ప్రజామానమున చున్న సభ్యులలో వివాహోద్యమమున కభ్యర్థించు పరిమితిలు గలదును ముఖ్యమైనది ఈ సూత్రం యొక్క మూల మాత్రములు వేదోగము ద్వారా కేంద్రీకృతముగా కన్పించు వివాహము చేయు మాత్రం ఇంతి కన్పించు మన హృదయవివాహములో మాత్రమే పాపములు పెరుగుచున్నట్లులే తొలగింపబడునట్లు పెరుగుచున్నది

తలిదండ్రులు తమ పుత్రుని విద్య పూర్తియగు తరగతి తమ తాతగారి యొద్దనుకొనుట పారపాట కమానవి భావించుకొనుచు వచ్చిన గారి చూపుతాకు తలిదండ్రులు తాతగారియందనుకొని తలిదండ్రులతో మాత్రమే వచ్చును ఇది యింతయు వాతావరణం తలిదండ్రుల కుమానులకు ఉత్తమములే పోయినను "విద్య వివాహము" అను నాంశము పరిశయ చేయునట్లు దిన మామమాత్రం చేయునట్లు ఇంక ఆ యుగమున గలిగియున్న అనుకు కష్టములను పోషించు అందు చేటికలమున వివాహమున ఆదర్శకలమునక పరిణమియించుట సహజమునది ఇంక యింటినిద్ద భాగ్యులకిము చీరలు, పన్న పొదులు తగ్గెర లకు చేయు యుక్త విక్రమముగా యుండును ఇది మాంస తలిదండ్రులు భాగ్యులలను పోషించలేని అప్రయోజకము వివరములనుండి మాంసములు పరాజయము.

తమమాత్ర మేమిదేయగలకు తన మీదట తగ్గెర లక విత్తిములెవరు తక్కినవాటి కన్నటి కెక్కిదెచ్చును.

ఆవిధముగ నుండుట తమమాత్రము యవ్వనా? తమ కత్తిరించులే? తుష్కములకు విత్తినిచ్చి దర

ఖాతలు (Applications) పంపుచు కేయంతును. తొలి ఫలితము కూర్చును ఒక తర "యంటర్వ్యూ"కు పిలిచిన వర్కులకు ముఖ్యముగా వాదక యువకులు అక్కరమైన లేక భార్యవద్ద నీలంగాంతునవుతో యుమ్మి యంటర్వ్యూకు వచ్చినను, నడు పొడవు చాలవనో, తగవు చాలవనో వివరముల తాకు చెప్పి పంపిదేయట తగ్గదు. పోనీ ఎదురాపాయలు ఇట్టి సర్దుమీదను పరీక్షకు వెళ్ళిచా వెళ్ళటమే తొలి తొలి జవాబు కూర్చును తమకును ఎవ యాంధ్రదేశములో గూర్కొనబడుచు వెక్కుకుంటు చే మన గూర్చికొనుకులవ గు వచ్చిన యుక్తిహాస మనము తొలిమాత్రమేగిరి! మార్చిమా సర్దుమీదను పరీక్షకు మాగ్గుల వెంట న యుండజేసి ఇప్పుడు మూలలు పైను కృతార్థులవ గా దిద్దరింగు కన్పలేజుని తాత చిట్టము పెట్టి ఇందుకుం ప్రభుత్వమువారికి సంబంధమునకు తొన్ని కుల ఆదాయము కృత్రిమము నుండికా

ఇంక ఆపివేలకగన్న తలిదండ్రుల గలి మరీ తొందరమున నున్నది అందును విత్తిరిగి ప్రజల (Middle Class people) ను గల వివాహాల గలి చెప్పి ఎదిగాకన్నది మూడు మాత్రము సంగతి తెలియక! ఒక పక్క మూడు రోజు తొందరమును, మరొక పక్క ఆవిధముగనుకను లోపలి చాలా కష్టములను ప్రతిభుంతు-కన్న సుగమ మేలను చున్నట్లు వచ్చు

చెట్టికలమున వెళ్ళిచాపులనుండి యంటర్వ్యూ కన్న కష్టముగా యున్నది చింతకుంటును చాల దివో, లాంఛనముల చాలవనో లే! పిల ఎల్లదనో, పాటలు రావనో వివరములను తాకుచెప్పి తిప్పకొను మున్నగు మరీ నడుకు గుత్తిము మాత్రముకొదాక మానవుడై తృప్తికొన వాత తెలివీమాత్రము తిప్ప అంపపు?

ఇట్టి మన మధ్యతెగతి ప్రజలకన్పడునట్లు తొలి మన గన్న మంటువాగు "తొలగి విత్తి" చిట్టమును తమగలదనీవాగు. కొద్దికలములో యా చిట్టము తూర్పుగా యునులోనికి రాగలదు. అప్పటికైనను మన కష్టములు తొలగవనో లేదో!

27

కలు. మిగిలిన వన్నీ గేయకీర్తికలు. ఈ గేయకీర్తిక లో ముప్పేయూరు, గాంధీగారిని ఉద్దేశించినది. 'నైపురాణ' అనేది గేయకావ్యం ఇంగులా పాలం చున్నటం మొదలుకొని, ధాన్యం నులను ఇంటికి తీసి కొనిపోవలంబరకూ గల కర్షక జీవితంలోని వివిధ దశలూ వర్ణించబడినవి ఇవి 'పంచకల' 'మద్దీతి' 'సహజం 1 వ లేడి' 'పతాక వందనం' 'రాజప్రయత్నం' 'గ్రామోద్ధారణం' మొదలైన రాజకీయ వస్తు రచనలూ వున్నాయి 'వైద్యకళి' మనది 'సంస్థానాథ' అనే భాగవతుడు పాడినదానికీ అనువాదం ఇది గాంధీగారి పాతాళగంగలోనిదని కూడా తెలుస్తున్నది అది యిలా మొదలవుతుంది

వాడే వైద్యపుడు, దయగల

వాడే వైద్యపుడు .

పరులపేర నుర్రేరిగి, వర, పా

దరుడే వైద్యపుడు అని

'మనవి' అనే కీర్తికలో స్వరీషయం కొంత తెలుస్తున్నది.

వచ్చింటలు నేను వండి వడ్డించితిని

అదియే నేదిని తియ్యగూడంద మందిరిని

ఓరీవంతిగ, గుచ్చి, నుంచ కష్టించితిని

కొప మేటికి? వంట వుడుచలేదని యనిన

సరస ప్రపంచ సాహిత్య

1 సారీడు నందేళం (క్రి. ఇ. డి. బెల్ (కావీరీ
కల్లల పామ్యూల వరల (కావ 1/16-210 పుటలు)

అనువాదం : శ్రీ వి.వి.వింగరాదార్యుడు 1.50

2 ప్రపంచ కథావళి (రిచాన్ వింగర్

మొదలైన జార్ ప్రసిద్ధ కావ్యం కథలు)

(కావ 1/16-180 పుటలు)

అనువాదం : శ్రీ వి.వి.వింగరాదార్యుడు 1.25

3 ఎర్రగుర్రపుపిల్ల (రిఖ్యూరి అమెరికా

రచయిత క్రిజాన్ స్టయిన్ బేక్ (కావీరీ పులమున

తం చిత్రించిన పుటలు-కావ 1/16-184 పుటలు)

అనువాదం శ్రీ వి శ్రీవివాసాదార్యులు 1.50

పుస్తకాలపాపులవారికి 25% కమీషన్.

కళ్యాణీ ప్రచురణలు,

వి కా ఖ పట్టణం - గి.

నా పాక నేను తుంచి నా పాకమని యనకు

ఎవరెవరి గుడులందు ఎటువంటివో యేమొ

అనిన, నందటి దనుప నజాని వకమేకాగు—

అంటూ, తమ కవిత్వపాక విగ్నాణాన్ని చూర్చి కవి, స్వీయభిప్రాయం వెల్లడించాడు. ఈ సంపుటలో వున్న కీర్తికల కవిధాన్యమిట్టి భిన్నమిదయోన జవాన్ని ఆరాధించడంకోసం, కవి లేవన ప్రయత్నం గోచరిస్తూనే వున్నది

ఈ కీర్తికలోనే గుచ్చిలేదాన్ని గూర్చి ప్రస్తావనూ, దిగు—

పుండ్రపై ప్రాణివకు పురుగుటిగ యొకండు

తీరనిగులన్ వ్రాలు లేకటిగ యొకండు

పాలు నీగును వేలుపలయ హంస యొకండు

మౌమూలమువకునె ముండు మురిపించొకడు

వృక్షు చాపైవంతి విక్కిరించు నొకండు—

అంటూ, లోకస్వభావాన్ని వివరించాడు విజయేంద్ర కవులు ఈ కాదరబందిపట్టించుకోగ కనుక నే దిగు—

వెలుగు నీడల వోలె వెనుకముంగులు వడిచు

విందాస్తరుల కోకిలి విందం మ్యూరింకు—

అన్నాడు. ఈ విర్ల ప్రతిభోపాలు—

మూలివ్యమును గడిగి బాలు ముద్దుల కలరు

తలి యాదోవజ్జ తిల్లజానకు నమస్సు

అనినంలోని విషయమూ—

గురినిన్న యెపుడు కామతిలోని యజ్ఞాన

మరసి గ్యాయనోటి కంచకుందును నేను—

ఈ విషయమూ—

వింద విన్నపుడు నా యంగున్న నుణకాల

మాహించి చైతన్యమృత్యువు గల్పెదను నేను—

అని చెప్పికోగలిగిన ఆత్మప్రకృతియనూ, పుండ్రపం ప్రకీర్తనయనూ విషయం! ప్రతిభిళిం? అది చైతన్యమిచ్చినంత. పుంటుంది. పైని, కవిదాతా తెల్లనూ అలకరుచుకోవలసిన పల్లకీకాం, దాత్రం అవును.

నీలిచిల పైత జాతుల తోట కల్పితిని

చిలకపలకని తెలిసి నీగొచ్చి మర్చితిని

కనుకుండె పాదచాటు కన్న లేడియూ! లేక

కను గెలిపేయంగ నల్కియూండెనా కాన!

మొదలైన తోట భావస్వరూ—

అలకనీస చీరలవోలె

కూలుపుట్టన ఆవులు తోక—

గ్రంథ విమర్శనము

... ..
 తూగు పాపములు దుష్టులూ, నిజ కాద
 ముష్టులూ దండివ్ర, ముదలె, దిగివచ్చె—
 ఈ మొదలైన పోట్ల ఈవారముల గోచరింపజేయు.
 “ప్రకాశ ప్రకాశ” అనే పేర్లలో నిజ నలుగురించిన
 పేర అభిప్రాయాన్ని యిచ్చట పరామర్శించడం
 అవసరం.

కల్పలు పూజ్యము మీ తెలంగాణీయ
 పాడి గుర్తులూ పుటకరించి—
 ఆ అవినాశియోగో తెలియనివారై పుంటాన
 ప్రతిధి అనేది దేశకాల వియోగితం కాదు
 కా!

నిజ పోతనగారి జీవితమును వస్తువుగా స్వీకరించి భాగాలున్నాయి మొదటి భాగంలోని పేర్లు ‘అర్చ్య
 కావ్యములొందినట్లూ, తద్రద వాప్రద క్రితల ఆ పాఠా భాగంలో ఖండకావ్యాలు రెండవ భాగం

ప్రారంభంలో “అభివ్రతపోతన” విశాఖాంకితులుగా
 ప్రసిద్ధులైనట్లూ, ఈ సంపుటి పీఠికల తెలుస్తున్నది.

అది జాబితావచ్చి పీఠికల క్రింద అవగాహన
 చేసికోగల అవకాశాన్ని ఆంధ్ర రసజ్ఞులకు కల్పించు
 గాకయి ఆలంప

ర క్తా షీ

శ్రీ పోయగుంపర్ ప్రభులకు రచయిత కళా
 శ్రీ పల్లికేషన్స్ పాపులార్ కోట కూర్చు గోదావరిజిల్లా.
 వల తెలియదు

‘రక్తాక్షి’ ఖండకావ్య సంపుటిలో మూడు

గ్రంథకర్తలకు, ప్రచురణకర్తలకు విక్రేతలకు ప్రత్యేక సదుపాయములు!

మన దేశంలో గ్రంథప్రచురణ చాలా పెనుకబడివుంది ప్రచురణసంస్థలు
 విరివిగా లేక చాలామంది గ్రంథకర్తలు తమ గ్రంథాలు తామే అచ్చువేసుకుని
 అమ్ముకుంటున్నారు ఉన్న కొద్ది ప్రచురణసంస్థలకు కూడా విశేషలాభాలు వుండ
 టంలేదు ప్రచురణవకాశాలు ఇలా వుండటంచేత వైజ్ఞానిక ప్రచారంకూడా
 చాలా పెనుకబడిపోతున్నది

భారతి శీవలం వైజ్ఞానిక ప్రచారానికి యేర్పడిన వ్యవస్థ గ్రంథప్రచుర
 ణను ప్రోత్సహించే తలంపుతో, గ్రంథముల ప్రకటనలకు సంబంధించినంతవరకు
 తన ప్రకటన రేట్లు తగ్గించుకుని కొంత సదుపాయం చేస్తున్నది

ఈ అవకాశాన్ని వినియోగించుకోదలచిన గ్రంథకర్తలు, ప్రచురణకర్తలు,
 వీక్షేతలు ఈ దిగువ చిరునామాకు వ్రాసి ఈ ప్రత్యేక సదుపాయపురేట్ల వివర
 ములు తెలుసుకొనవచ్చును.

అడ్వర్టైజ్ మెంట్ మానేజర్, భారతి

7, తంబుచెట్టిపేడి, మద్రాసు-1

భారతి

కూడా ఇలాగే పాగిపోతుంది. మూడవభాగం వచ్చి
కాటికాభాంతి గొరిచే ఖండకావ్యమయిపోయింది.

మొదట భాగంలోని ఖండికలు చాలావరకు
'అభ్యుదయ' రచనలు రెండవభాగం మూడవ
భాగం కొంత నూతనపంథాలో పాగాయి మూడవ
భాగంలో కిర్తికానుగుణంగా అక్కన్నాడ అభ్యు
దయ భోగిని వివరించినా ప్రాచీనార్చనం ప్ర
కారాలు, ఆదిర్బాణం, ఎడమన ప్రత్యక్ష
మామూలాయి.

మఖ్యంగా ఈ భాగంలో రచయిత కొంతకాల
భంజనములు వాడి ఆది చాకచక్యంతో నిర్వహించారు
దీనికి క్రింది రచన తర్వాత ఇది 'విప్లవం' అనే
కిర్తికలోని రచన

'శివయలను కొంచీ మన
మనసులు చిలించినవి
జనుల విషాదకర
వివిధ హృదయముల్
వివరించి కోకమున

..
వివరించి కొగ్గమున
నగకు భువనముల్ "

దీనిమీద అభిప్రాయం వెలిబుచ్చిన శ్రీ విశ్వ
కాశ సత్యవారాధా గారి దన్నట్లు ఈ కావ్యంలోని
నూతనం చాలా దురుహంగా ఉన్నది. అదిర్తి
తములు, అస్పృశములు అయిన పాండిత్యపదాలు వాడ
డమే ఈ అస్పృశతకు కారణం ఎంతో సహజంతో
వ్రాసిరిస్తే తప్ప ఈ రచన అంతర్భాగం బయటపడడం
కష్టం

ఈ కావ్యం రచయితకు కల ప్రాచీనాధునాతన
భావాల మీది అభిమానం విశుభంగా వ్యక్తం చేస్తు

ఉపయోగమైన సరిక్రొత్త పుస్తకములు
వ్యవసాయము - ఇంజనీరింగు, వద్యము,
నగ్నగా అనేక గ్రంథములు కేటాను ఉచితము
ఇంగ్లీషులో గ్రాయండి.
N K Paul & Sons, Post 12303, Calcutta-5.

న్నది అయితే ఇది అభ్యుదయదృక్పథం అభిమానించే
రచన 'కావ్య'

నాటికా గుచ్ఛము

శ్రీ సి రామకృష్ణరావు, టీచర్, జయహింద్
సెకండరీస్కూల్ మచిలీపట్నం నెల ఒక రూపాయి
దీనిలో 1 అదివి శుభ్రము, 2 ప్రాత కొర్రలు
3 స్నేహభలం, 4 అనుకోని ఆనందం, 5 కాలభటుడు
అని 5 కాటికలున్నాయి

ఈ రోజుల్లో పాఠశాలలో విద్యార్థులు ప్రవ
ర్తించడానికి అనువయన చిన్ని చిన్ని కాటికలు
చాలా వ్యర్థంగా ఉన్నాయి.

అంతగా వ్యయ ప్రయోజనలేకుండా వ్యర్థ
వ్యవధిలో విద్యార్థులు కులభంగా ప్రవర్తించుకోదా
నికి అనువయన కాటికల సుదృఢమిది.

పురమందిరము

శ్రీ సి రామకృష్ణరావు, టీచర్, జయహింద్
సెకండరీస్కూల్ మచిలీపట్నం నెల ఒక రూపాయి.
ఇది పాతావ్య విద్యార్థులకొక రచనగా మాత్రా
ప్రదిర్బించడానికి మరయిన సాంఘిక నాటకం సీనిలో
రచయిత సందర్భమపారంగా పద్మారేక పాటలు
కూడా చెప్పారు గ్రామనీనాథిలాడు, కరాభిమానము
మున్నగు విషయాలపై అభిమానం పెంచుచుండే
లక్ష్యంతో ఈ చిన్న నాటక రచన పాగింది.

నీవు—నేను

శ్రీ గోకేట సత్యవారాధాగారు 3 సంవత్సర
నెల లేదు.

ఇది ప్రాంతీ, ప్రార్థన, ప్రియతముకు మొద
లయిన 18 ఖండకావ్యాల సంపుటి దీనిలో కథాఖండ
కావ్యాలకూడా ఉన్నాయి.

ఈ కావ్యాలలో అంతటా భారాకుద్ధి, సంస్కృ
తాంధ్ర పొందితి, సంప్రకాయ విజ్ఞానము అను
ద్యారంగా గోధరిస్తున్నాయి.

Printed & Published For Nageswara Rao Estates (Private) Ltd., by
S. Radhakrishna, at The Andhra Patrika Press, 6 & 7, Thambha Chetty
Street, Madras-1 Editor S. Sambhu Prasad

